

เอกสารประกอบการเรียนการสอน

วิชา บัญชีฟาร์ม รหัสวิชา 3506-2108

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546

ประเภทวิชาเกษตรกรรม

โดย

นางสุวดี กุศลทล

ครูชำนาญการ

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพัทลุง
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารประกอบการเรียนการสอน

วิชา บัญชีฟาร์ม รหัสวิชา 3506-2108

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546

ประเภทวิชาเกษตรกรรม

โดย

นางสุวดี กุลทล

ครูชำนาญการพิเศษ

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพัทลุง

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชา บัญชีฟาร์ม รหัสวิชา 3506-2108 3(4) ฉบับนี้ได้จัดทำขึ้นตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 ประเภทวิชาเกษตรกรรม ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

เนื้อหาของเอกสารเล่มนี้ แบ่งออกเป็น 10 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบัญชีและบัญชีฟาร์ม สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ (ทุน) การวิเคราะห์รายการค้า การบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป การบันทึกบัญชีแยกประเภท งบทดลอง การปรับปรุงบัญชี กระดาษทำการและงบการเงิน การปิดบัญชีและการวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์ม โดยมีเนื้อหาที่ทันสมัย ใช้ภาษาที่อ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย และมีตัวอย่างประกอบทุกหัวข้อ เพื่อง่ายต่อการศึกษด้วยตนเอง มีแบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน แบบฝึกปฏิบัติ ใบงาน และแบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจ

ขอขอบคุณนายวิกรม พงศ์จันทร์เสถียร ผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพัทลุง นางเบญจมาศ ดีเจริญ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุพรรณบุรีซึ่งเป็นวิทยากรพี่เลี้ยง นางเปรมฤดี คำยศ ครูเชี่ยวชาญ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพัทลุง นางคณินิจ รพีภัทรกุล ครูชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช นางพิกุล ช้วนวล ครูชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีตรัง นางกัญญ์พิดา สุขสง และนางนพรัตน์ สุวรรณรัตน์ ครูชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ และครูทุกท่านที่ได้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการจัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอน รวมทั้งผู้แต่งหนังสือที่ใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า ผู้เรียบเรียงหวังว่าเอกสารประกอบการเรียนการสอนเล่มนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้เรียน ครูผู้สอนวิชาบัญชีฟาร์มและผู้สนใจทุกท่าน

สุวดี กุลทล

มกราคม 2556

คำอธิบายรายวิชา

หลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546

ประเภทวิชา เกษตรกรรม

รหัสวิชา 3506 - 2108

จำนวน 3 หน่วยกิต

สาขาวิชา สัตวศาสตร์

ชื่อวิชา บัญชีฟาร์ม

จำนวน 4 ชั่วโมง/สัปดาห์

จุดประสงค์รายวิชา

1. เพื่อให้เข้าใจหลักการและกระบวนการบันทึกบัญชีฟาร์ม การปรับปรุงบัญชี และการจัดทำงบการเงิน
2. เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ วางแผน จัดทำบัญชีฟาร์มและงบการเงินตามหลักการและกระบวนการ
3. เพื่อให้มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการใช้หลักการและกระบวนการบัญชีฟาร์มในงานอาชีพด้วยความรับผิดชอบ รอบคอบ ซื่อสัตย์ และมีคุณธรรมจริยธรรม

มาตรฐานรายวิชา

1. เข้าใจหลักการและกระบวนการบันทึกบัญชีฟาร์มและงบการเงิน
2. ประยุกต์ใช้หลักการบัญชีฟาร์มในการจำแนกประเภทสินทรัพย์ หนี้สินและทุนของฟาร์ม
3. บันทึกบัญชีฟาร์มตามหลักการ
4. จัดทำงบการเงินตามหลักการและกระบวนการ
5. วัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มตามหลักการ

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับ ความหมาย วัตถุประสงค์ และความสำคัญของบัญชีฟาร์ม การจำแนกสินทรัพย์ หนี้สินและทุนของฟาร์ม หลักและวิธีการบันทึกบัญชีฟาร์มตามหลักการบัญชี งบทดลอง การปรับปรุงบัญชีเมื่อสิ้นงวดบัญชี การจัดทำงบการเงิน การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์ม

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
จุดประสงค์รายวิชา มาตรฐานรายวิชา คำอธิบายรายวิชา	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ช
สารบัญรูปภาพ	ซ
คำชี้แจงการใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน	ญ
หน่วยที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบัญชีและบัญชีฟาร์ม	1
แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน หน่วยที่ 1	3
ความหมายของการบัญชี	6
ความหมายของบัญชีฟาร์ม	7
วัตถุประสงค์ของบัญชีฟาร์ม	7
ความสำคัญของบัญชีฟาร์ม	7
ประวัติของการบัญชี	8
แม่บทการบัญชี	9
ประเภทและรูปแบบของฟาร์ม	16
ข้อแนะนำในการเรียนวิชาบัญชีฟาร์ม	18
การเขียนตัวเลขตามหลักบัญชี	18
สรุป	20
แบบฝึกปฏิบัติ	21
แบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน หน่วยที่ 1	23
หน่วยที่ 2 สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ (ทุน)	26
แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน หน่วยที่ 2	27
สินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ	30
สมการบัญชี	37
งบแสดงฐานะการเงิน	41
สรุป	46
แบบฝึกปฏิบัติ	47
แบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน หน่วยที่ 2	52

	หน้า
หน่วยที่ 3	
การวิเคราะห์รายการค้า	55
แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน หน่วยที่ 3	56
รายการค้า	59
เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี	60
การวิเคราะห์รายการค้า	64
การตั้งชื่อบัญชี	71
การจัดหมวดหมู่บัญชีและกำหนดเลขที่บัญชี	72
หลักการบันทึกบัญชี	74
การบันทึกบัญชีฟาร์มตามหลักการบัญชี	75
สรุป	85
แบบฝึกปฏิบัติ	86
แบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน หน่วยที่ 3	98
หน่วยที่ 4	
การบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป	101
แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน หน่วยที่ 4	102
ความหมายของสมุดรายวันขึ้นต้น	105
ประเภทของสมุดรายวันขึ้นต้น	105
รูปแบบของสมุดรายวันทั่วไป	106
หลักการบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป	107
การบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป	107
ประโยชน์ของสมุดรายวันทั่วไป	112
สรุป	114
แบบฝึกปฏิบัติ	115
แบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน หน่วยที่ 4	125
หน่วยที่ 5	
การบันทึกบัญชีแยกประเภท	128
แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน หน่วยที่ 5	129
ความหมายและประเภทของบัญชีแยกประเภท	132
รูปแบบของบัญชีแยกประเภท	132
การผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไปไปบัญชีแยกประเภท	134
สรุป	144
แบบฝึกปฏิบัติ	145
แบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน หน่วยที่ 5	159

	หน้า
หน่วยที่ 6 งบทดลอง	162
แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน หน่วยที่ 6	163
ความหมายของงบทดลอง	166
รูปแบบของงบทดลอง	166
การหาอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภทด้วยดินสอ	167
การจัดทำงบทดลอง	171
การหาข้อผิดพลาดเมื่องบทดลองไม่ลงตัว	172
ประโยชน์ของงบทดลอง	174
สรุป	175
แบบฝึกปฏิบัติ	176
แบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน หน่วยที่ 6	196
หน่วยที่ 7 การปรับปรุงบัญชี	199
แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน หน่วยที่ 7	200
ความหมายของการปรับปรุงบัญชี	205
สาเหตุและวัตถุประสงค์ของการปรับปรุงรายการในวันสิ้นงวดบัญชี	205
การบันทึกรายการปรับปรุงบัญชีและผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไป	206
การโอนกลับรายการ	242
งบทดลองหลังรายการปรับปรุง	248
การคำนวณผลิตผลคงเหลือบางชนิดที่ตรวจนับไม่ได้และการตีราคาสินทรัพย์	252
ทะเบียนคุมสินทรัพย์ถาวร	254
สรุป	257
แบบฝึกปฏิบัติ	258
แบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน หน่วยที่ 7	270
หน่วยที่ 8 กระดาษทำการและงบการเงิน	275
แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน หน่วยที่ 8	277
ความหมายและประโยชน์ของกระดาษทำการ	280
รูปแบบของกระดาษทำการ 8 ช่อง	281
ขั้นตอนและวิธีการทำกระดาษทำการชนิด 8 ช่อง	282
ความหมายของงบการเงิน	287

	หน้า
หน่วยที่ 7	
ประเภทของงบการเงิน	288
รูปแบบของงบการเงิน	288
การจัดทำงบการเงิน	288
ประโยชน์ของงบการเงิน	298
สรุป	299
แบบฝึกปฏิบัติ	300
แบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน หน่วยที่ 8	312
หน่วยที่ 9	
การปิดบัญชี	315
แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน หน่วยที่ 9	317
ความหมายของการปิดบัญชี	320
การปิดบัญชีหมวดรายได้ และหมวดค่าใช้จ่าย	320
การปิดบัญชีหมวดสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ	324
งบทดลองหลังปิดบัญชี	327
วงจรบัญชี	328
ความหมายของสมุดเงินสด 2 ช่อง	329
รูปแบบและการบันทึกรายการในสมุดเงินสด 2 ช่อง	329
การบันทึกรายการค้าในสมุดเงินสด 2 ช่อง	332
การผ่านรายการจากสมุดเงินสด 2 ช่องไปบัญชีแยกประเภททั่วไป	337
สรุป	340
แบบฝึกปฏิบัติ	341
แบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน หน่วยที่ 9	360
หน่วยที่ 9	
การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์ม	363
แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน หน่วยที่ 10	364
ประโยชน์ของการวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์ม	368
วิธีวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์ม	368
การวิเคราะห์ฐานะการเงินของกิจการฟาร์ม	375
สรุป	378
แบบฝึกปฏิบัติ	379
แบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน หน่วยที่ 10	387
บรรณานุกรม	391

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	
แสดงการวิเคราะห์รายการค้าและตัวอย่างรายการค้า	64
ตารางที่ 3.2	
การบันทึกบัญชีฟาร์มตามหลักการบัญชี	80

สารบัญรูปภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1.1	แม่บทการบัญชีสำหรับการจัดทำและนำเสนองบการเงิน	10
ภาพที่ 7.1	บัญชีสินทรัพย์ถาวร	255
ภาพที่ 7.2	ทะเบียนคุมสินทรัพย์ถาวร	256
ภาพที่ 9.1	วงจรบัญชี	328

คำชี้แจงการใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน วิชา บัญชีฟาร์ม รหัสวิชา 3506-2108

เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาบัญชีฟาร์มเล่มนี้ แบ่งหน่วยการเรียนออกเป็น 10 หน่วยการเรียน มีคำชี้แจงในการใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน ดังนี้

1. คำชี้แจงสำหรับครูผู้สอน

- 1.1 ครูผู้สอนควรศึกษาเนื้อหาในเอกสารประกอบการเรียนการสอนให้เข้าใจอย่างละเอียด
- 1.2 ครูผู้สอนควรจัดเตรียมเอกสารให้ครบกับจำนวนนักศึกษา และจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนการสอนทุกครั้ง
- 1.3 ครูผู้สอนแนะนำวิธีการใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนเล่มนี้ให้นักศึกษาเข้าใจอย่างชัดเจน
- 1.4 ขณะที่นักศึกษาศึกษาเอกสารประกอบการเรียนการสอนครูควรคอยดูแลอย่างใกล้ชิด และคอยให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเมื่อมีปัญหา

2. คำชี้แจงสำหรับนักศึกษา

- 2.1 ก่อนที่นักศึกษาศึกษาเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียน ให้ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียนของแต่ละหน่วยเรียนเสียก่อน เพื่อวัดความรู้พื้นฐานของตนเอง
- 2.2 ให้นักศึกษาศึกษาในแต่ละหน่วยการเรียนให้เข้าใจ แล้วทำแบบฝึกปฏิบัติ ใบงานท้ายหน่วยเรียน แล้วตรวจสอบกับคู่มือครูผู้สอน (เฉลยแบบประเมินผลการเรียนรู้และ แบบฝึกปฏิบัติ) ที่ครูผู้สอน
- 2.3 ในแต่ละหน่วยการเรียน ถ้ายังทำไม่ถูกต้องหรือยังไม่เข้าใจให้ย้อนกลับมาศึกษาเนื้อหาใหม่ หรือถามครูผู้สอน
- 2.4 หลังจากศึกษาเนื้อหาในแต่ละหน่วยเรียน จนเข้าใจชัดเจนดีแล้ว ให้นักศึกษาทำแบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน แล้วนำผลคะแนนที่ได้ไปเปรียบเทียบกับคะแนนก่อนเรียน เพื่อวัดความก้าวหน้าของตนเอง
- 2.5 หลังจากนั้นให้ศึกษาเนื้อหาในหน่วยเรียนต่อไป จนครบทุกหน่วยการเรียน

หน่วยที่ 1

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบัญชีและบัญชีฟาร์ม

สาระสำคัญ

ปัจจุบันในทุกธุรกิจมีการแข่งขันกันสูงมาก การดำเนินธุรกิจเพื่อมุ่งหวังผลกำไร ดังนั้นจำเป็นต้องใช้ข้อมูลทางบัญชี เพื่อทราบถึงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกิจการ ทุกธุรกิจทุกกิจการจึงจำเป็นต้องมีการรวบรวมข้อมูล บันทึก จำแนก และสรุปผลข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลทางการเงินแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

หัวข้อเรื่อง

1. ความหมายของการบัญชี
2. ความหมายของบัญชีฟาร์ม
3. วัตถุประสงค์ของบัญชีฟาร์ม
4. ความสำคัญของบัญชีฟาร์ม
5. ประวัติของการบัญชี
6. แม่บทการบัญชี
7. ประเภทและรูปแบบของฟาร์ม
8. ข้อเสนอแนะในการเรียนวิชาบัญชีฟาร์ม
9. การเขียนตัวเลขตามหลักบัญชี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของการบัญชีได้
2. อธิบายความหมายของบัญชีฟาร์มได้
3. บอกวัตถุประสงค์ของบัญชีฟาร์มได้
4. บอกความสำคัญของบัญชีฟาร์มได้
5. บอกประวัติของการบัญชีได้

6. บอกแม่บทการบัญชีและสมมติฐานของการบัญชีได้
7. บอกประเภทและรูปแบบของฟาร์ม
8. ปฏิบัติตามข้อแนะนำในการเรียนวิชาบัญชีฟาร์มได้
9. เขียนตัวเลขตามหลักบัญชีได้

แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน หน่วยที่ 1

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบัญชีและบัญชีฟาร์ม

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดคือความหมายของการบัญชี

- ก. การจำแนก การรายงาน การแปลข้อมูลทางการเงินในรูปของหน่วยเงินตรา
- ข. การสรุปผล การจดบันทึก การรายงานข้อมูลทางการเงินในรูปของหน่วยเงินตรา
- ค. การจดบันทึก การจำแนก การสรุปผลของรายการทางการเงินในรูปของหน่วยเงินตรา
- ง. การจดบันทึก การรวบรวม การสรุปผลของรายการทางการเงินในรูปของหน่วยเงินตรา
- จ. การจดบันทึก การรวบรวม การรายงานข้อมูลทางการเงินในรูปของหน่วยเงินตรา

2. ข้อใดเป็นข้อสมมติตามแม่บทการบัญชี

- ก. เกณฑ์คงค้างและสม่าเสมอ
- ข. เกณฑ์คงค้างและค่าเสื่อมราคา
- ค. เกณฑ์การดำเนินงานต่อเนื่องและสม่าเสมอ
- ง. เกณฑ์คงค้างและการดำเนินงานต่อเนื่อง
- จ. เกณฑ์การดำเนินงานต่อเนื่องและความระมัดระวัง

3. ผู้ใดได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการบัญชี

- ก. ลูกา เดโอปีด
- ข. ลูกา ปาซิโอลิ
- ค. ลูกา ปาซิโด้
- ง. ลูกา เดบิตโด้
- จ. ลูกา เครดิตโด้

4. ข้อใดคือข้อแนะนำในการเรียนวิชาบัญชีฟาร์ม

- ก. ควรทำแบบฝึกหัดมาล่วงหน้าเพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้น
- ข. ควรอ่านเนื้อหาในแต่ละหน่วยล่วงหน้าหลาย ๆ ครั้ง
- ค. ควรทำแบบฝึกหัดทุกข้อด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ
- ง. ควรมีข้อสงสัยในเนื้อหาที่ครูสอน และซักถามทันที
- จ. เมื่อเขียนตัวเลขผิด ควรใช้ยางลบหรือน้ำยาลบคำผิดลบให้สะอาด

5. ข้อใดต่อไปนี้เขียนถูกต้องตามหลักบัญชี

- ก. 45,00.00
- ข. 21050.00
- ค. 8,012.50
- ง. 42000
- จ. 1,9005

6. เมื่อเขียนตัวเลขคิด มีวิธีแก้ไขอย่างไรให้ถูกต้องตามหลักการบัญชี
 - ก. ใช้น้ำยาลบคำผิดแล้วลงลายมือชื่อกำกับ
 - ข. เขียนซ้ำคำที่เขียนผิดแล้วลงลายมือชื่อกำกับ
 - ค. ใช้ยางลบลบคำที่เขียนผิดแล้วเขียนตัวเลขที่ถูกต้อง
 - ง. ชีดทับคำที่เขียนผิดแล้วเขียนตัวเลขที่ถูกต้องไว้ด้านบนตัวเลขที่เขียนผิด
 - จ. ชีดทับคำที่เขียนผิดแล้วเขียนตัวเลขที่ถูกต้องไว้ด้านบนตัวเลขที่ผิด แล้วลงลายมือชื่อกำกับ
7. ข้อใด **ไม่ใช่** ความหมายของบัญชีฟาร์ม
 - ก. สามารถแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงิน
 - ข. รวบรวมข้อมูลและรายละเอียดของผลิตผลของฟาร์ม
 - ค. การจดบันทึกเหตุการณ์เกี่ยวกับสินทรัพย์ของฟาร์ม
 - ง. การจดบันทึกเหตุการณ์เกี่ยวกับการเงินของฟาร์มไว้เป็นหลักฐาน
 - จ. ศิลปะของการบันทึก จัดประเภทและสรุปรายการที่สำคัญทางบัญชีฟาร์ม
8. วัตถุประสงค์ของบัญชีฟาร์ม คือข้อใด
 - ก. เพื่อบันทึกและรวบรวมเหตุการณ์ต่าง ๆ ของกิจการฟาร์ม
 - ข. เพื่อทราบการรับเงินสดและจ่ายเงินสดของกิจการฟาร์ม
 - ค. เพื่อทราบค่าใช้จ่ายทั้งหมดของกิจการฟาร์ม
 - ง. เพื่อเก็บหลักฐานต่าง ๆ ของกิจการฟาร์มไว้ให้เป็นระเบียบเพื่อสะดวกในการตรวจสอบ
 - จ. เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานและทราบฐานะทางการเงินของกิจการฟาร์ม
9. ข้อใด **ไม่ใช่** ความสำคัญของบัญชีฟาร์ม
 - ก. เป็นหลักฐานในการอ้างอิง
 - ข. ช่วยในการคำนวณผลของการดำเนินงาน
 - ค. ช่วยให้ทราบการดำเนินกิจการฟาร์มของบุคคลอื่น
 - ง. เป็นหลักฐานในการตรวจสอบตัวเงินสดกับยอดบัญชีว่าถูกต้องหรือไม่
 - จ. ช่วยให้ทราบว่ากิจการฟาร์มมีสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของจำนวนเท่าใด
10. ข้อใดคือรูปแบบของฟาร์มที่มีการจำแนกตามรูปแบบขององค์กรฟาร์ม
 - ก. การทำฟาร์มเพื่อการยังชีพ การทำฟาร์มแบบกึ่งการค้า การทำฟาร์มเพื่อการค้า
 - ข. เจ้าของคนเดียว กลุ่มเกษตรกร ห้างหุ้นส่วน วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์
 - ค. การทำฟาร์มเฉพาะอย่าง การทำฟาร์มแบบผสม การทำฟาร์มเชิงธุรกิจ
 - ง. เจ้าของคนเดียว กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ การทำฟาร์มแบบผสม
 - จ. การทำฟาร์มแบบกึ่งการค้า การทำฟาร์มแบบผสม กลุ่มเกษตรกร

เนื้อหา

1. ความหมายของการบัญชี

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ให้คำนิยามของการบัญชีไว้ ดังนี้

การบัญชี (Accounting) หมายถึง ศิลปะของการเก็บรวบรวม บันทึก จำแนก และทำสรุปข้อมูลอันเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปตัวเงิน ผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชีก็คือ การให้ข้อมูลทางการเงิน ซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่าย และผู้ที่สนใจในกิจกรรมของกิจการ

สมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของประเทศสหรัฐอเมริกา (The American Institute of Certified Public Accountants : AICPA) ได้ให้คำนิยามของการบัญชีไว้ดังนี้

การบัญชี หมายถึง ศิลปะของการจดบันทึก การจำแนกให้เป็นหมวดหมู่และสรุปผลสิ่งสำคัญในรูปตัวเงิน รายการ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องทางด้านการเงินรวมทั้งแปลความหมายของผลการปฏิบัติงานดังกล่าว

จากความหมายของการบัญชีดังกล่าวข้างต้น พอสรุปความหมายของการบัญชีได้ดังนี้

1.1 การทำบัญชี (Book Keeping)

เป็นหน้าที่ของผู้ทำบัญชี (Book Keeper) มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.1.1 การรวบรวม (Collecting) หมายถึง การรวบรวมข้อมูลหรือรายการค้าที่เกิดขึ้นประจำวัน และหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ เช่น การรับจ่ายเงินและการซื้อขาย เป็นต้น

1.1.2 การจดบันทึก (Recording) หมายถึง การจดบันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งให้ถูกต้องตามหลักบัญชีที่รับรองทั่วไป พร้อมกับบันทึกข้อมูลให้อยู่รูปของหน่วยเงินตรา

1.1.3 การจำแนก (Classifying) หมายถึง การนำข้อมูลที่จดบันทึกไว้แล้วมาจำแนกเป็นหมวดหมู่ของประเภทบัญชีต่าง ๆ เช่น สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ และค่าใช้จ่าย

1.1.4 การสรุปผลข้อมูล (Summarizing) หมายถึง การนำประเภทหมวดหมู่ทางการบัญชีที่เกิดขึ้นจากการบันทึกรายการค้านั้น ๆ เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการ ตลอดจนการได้มาและใช้ไปของเงินสดในรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่ง

1.2 การให้ข้อมูลทางการเงิน

เพื่อประโยชน์แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เช่น ผู้บริหาร ผู้ให้กู้ เจ้าหนี้ รัฐบาล ลูกจ้าง และนักลงทุน เป็นต้น นอกจากนี้ข้อมูลทางการเงินสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ทางการเงิน การจัดทำงบประมาณ และการปรับปรุงบัญชี

2. ความหมายของบัญชีฟาร์ม

ฟาร์ม (Farm) หมายถึง สถานที่หรืออาณาบริเวณที่เกษตรกรหรือผู้ประกอบการถือครองไว้เพื่อการผลิตทางการเกษตร

บัญชีฟาร์ม (Farm Accounting) หมายถึง การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรายการค้าของกิจการฟาร์มบันทึกในรูปตัวเงิน จำแนกหมวดหมู่ สรุปผล และจัดทำรายงานทางการเงิน เพื่อใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจดำเนินการแก้ปัญหาของฟาร์มและช่วยปรับปรุงการดำเนินงานกิจการฟาร์มให้ได้ผลดี

3. วัตถุประสงค์ของบัญชีฟาร์ม

ในการทำบัญชีฟาร์มมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

3.1 เพื่อจดบันทึกรายการค้าของกิจการฟาร์มที่เกิดขึ้นตามลำดับก่อนหลังและจำแนกประเภทของรายการค้าไว้

3.2 เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการอ้างอิง

3.3 เพื่อช่วยให้ทราบผลการดำเนินงานของกิจการฟาร์ม ในรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่งว่าผลการดำเนินงานที่ผ่านมา กิจการฟาร์มมีกำไรหรือขาดทุนเป็นจำนวนเท่าใด

3.4 เพื่อให้ทราบฐานะทางการเงินของกิจการฟาร์ม ณ วันใดวันหนึ่งว่า กิจการฟาร์มมีสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้เป็นเจ้าของเป็นจำนวนเท่าใด

3.5 เพื่อควบคุมรักษาสินทรัพย์ของกิจการฟาร์มได้ โดยต้องรับผิดชอบสินทรัพย์ให้อยู่ครบตามยอดคงเหลือในบัญชี

3.6 เพื่อเป็นรายงานทางการเงินนำมาใช้ในการบริหารงาน วางแผนการดำเนินงาน และควบคุมกิจการฟาร์มให้ประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย

4. ความสำคัญของบัญชีฟาร์ม

ในการทำบัญชีฟาร์มมีความสำคัญ ดังนี้

4.1 ใช้เป็นหลักฐานในการอ้างอิงและตรวจสอบในภายหลัง การทำบัญชีฟาร์มจะทำให้กิจการฟาร์มมีหลักฐานที่แสดงถึงการผลดำเนินงานที่ผ่านมา สามารถตรวจสอบและป้องกันข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นได้

4.2 ช่วยให้เจ้าของกิจการฟาร์มทราบผลการดำเนินงานของฟาร์มในรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่งว่ากิจการฟาร์มมีผลกำไรหรือขาดทุนเป็นจำนวนเท่าใด

4.3 ช่วยให้เจ้าของกิจการฟาร์มทราบฐานะทางการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่งว่ามีสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้เป็นเจ้าของกิจการฟาร์มเป็นจำนวนเท่าใด

4.4 ช่วยในการวางแผนและตัดสินใจในการดำเนินงานของกิจการฟาร์ม โดยการนำข้อมูลในอดีต ปัจจุบันและอนาคต มาวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบ เพื่อให้เจ้าของกิจการสามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.5 ช่วยเป็นเครื่องมือในการหาแหล่งเงินทุน ในการจัดทำบัญชีฟาร์มจะทำให้ได้รายงานการเงินที่เป็นหลักฐานในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับเจ้าหนี้และสถาบันการเงิน เช่น ใช้รายงานการเงินของกิจการเพื่อพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ

5. ประวัติของการบัญชี

การบัญชีแบ่งออกเป็น 3 ยุค ตามระยะเวลาที่เปลี่ยนแปลง ดังนี้

5.1 ยุคก่อนระบบบัญชีคู่

เกิดก่อน ค.ศ. 3,000 ปี จนถึง ศตวรรษที่ 13 มีการจดบันทึกข้อมูลทางบัญชี เนื่องจากการลงทุนในการค้า สภาพเศรษฐกิจและการเมืองเปลี่ยนจากระบบการแลกเปลี่ยนมาเป็นระบบการซื้อขาย และมีการพัฒนาทางเทคโนโลยี การจดบันทึกข้อมูลทางบัญชีในยุคนี้ได้จดบันทึกไว้บนแผ่นขี้ผึ้ง

5.2 ยุกระบบบัญชีคู่ (Double Entry Book-Keeping)

ในปลายศตวรรษที่ 13 ในยุคนี้มีการลงทุนทางการค้าในรูปของการค้าร่วม หรือ ห้างหุ้นส่วน เริ่มมีการก่อตั้งธนาคารมีเรือใบในการขนส่งสินค้า และมีการพิมพ์หนังสือลงในกระดาษ ค.ศ. 1202 ได้ค้นพบการจดบันทึกบัญชีตามหลักบัญชีคู่ที่สมบูรณ์ชุดแรกที่เมืองเจนัว ประเทศอิตาลี ในปี ค.ศ. 1340 ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางการค้า โดยลูกา ปาซิโอลิ (Luca Pacioli) ได้เขียนหนังสือเชิงคณิตศาสตร์ เรื่อง Summa de Arithmetica Geometrica Proportionalita ซึ่งส่วนหนึ่งได้กล่าวถึงหลักการบัญชีคู่ โดยกำหนดศัพท์ที่มาของคำว่า “Debito หมายถึงเป็นหนึ่ง” และ “Credito หมายถึงเชื่อถือ” อันนี้เป็นพื้นฐานที่มาของคำว่า Debit (เดบิต) และ Credit (เครดิต) ตามหลักบัญชีคู่ ซึ่งเป็นที่ยอมรับและถือปฏิบัติมาจนถึงทุกวันนี้ ลูกา ปาซิโอลิ ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการบัญชี ต่อมาในศตวรรษที่ 15 อิตาลีเริ่มเลื่อมอำนาจลงศูนย์กลางการค้าได้เปลี่ยนไปยังในประเทศยุโรป เช่น สเปน โปรตุเกส และเนเธอร์แลนด์การบันทึกข้อมูลทางบัญชีในยุคนี้ได้มีการหาผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นงวดบัญชี การบัญชีเริ่มเป็นวิชาชีพขึ้นมาในประเทศอังกฤษ ในราวกลางปี ค.ศ. 1880 มีการจัดตั้งสมาคมนักบัญชี สมาชิกของสมาคมมี 2 ประเภท ได้แก่ สมาชิกสามัญ คือ สมาชิกที่ผ่านการทดสอบและปฏิบัติงานแล้ว และสมาชิกอาวุโส คือ

สมาชิกสามัญที่เป็นสมาชิกครบ 10 ปี ศตวรรษที่ 19 การค้าและอุตสาหกรรมขยายตัวอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในประเทศอังกฤษ และประเทศสหรัฐอเมริกา มีการรวมบริษัท และทฤษฎีเศรษฐศาสตร์เริ่มเข้ามามีอิทธิพลต่อการบัญชี เริ่มมีการทำบัญชีเพื่อบุคคลภายนอก กำหนดรูปแบบของงบการเงินและก่อตั้งสมาคมนักบัญชี

5.3 ยุคปัจจุบันในศตวรรษที่ 20

ประเทศอังกฤษ กำหนดให้ทำงานกำไรขาดทุนเพิ่มจากงบดุลและทำทุกปี มีการปฏิวัติอุตสาหกรรมทำให้ความต้องการทางบัญชีมีมากขึ้น และวัตถุประสงค์ของข้อมูลทางบัญชีเปลี่ยนไปจากเดิมผู้บริหารเป็นผู้ใช้ข้อมูลมาเป็นผู้ลงทุน เจ้าหนี้ และรัฐบาลเป็นผู้ใช้ข้อมูลทางการเงิน

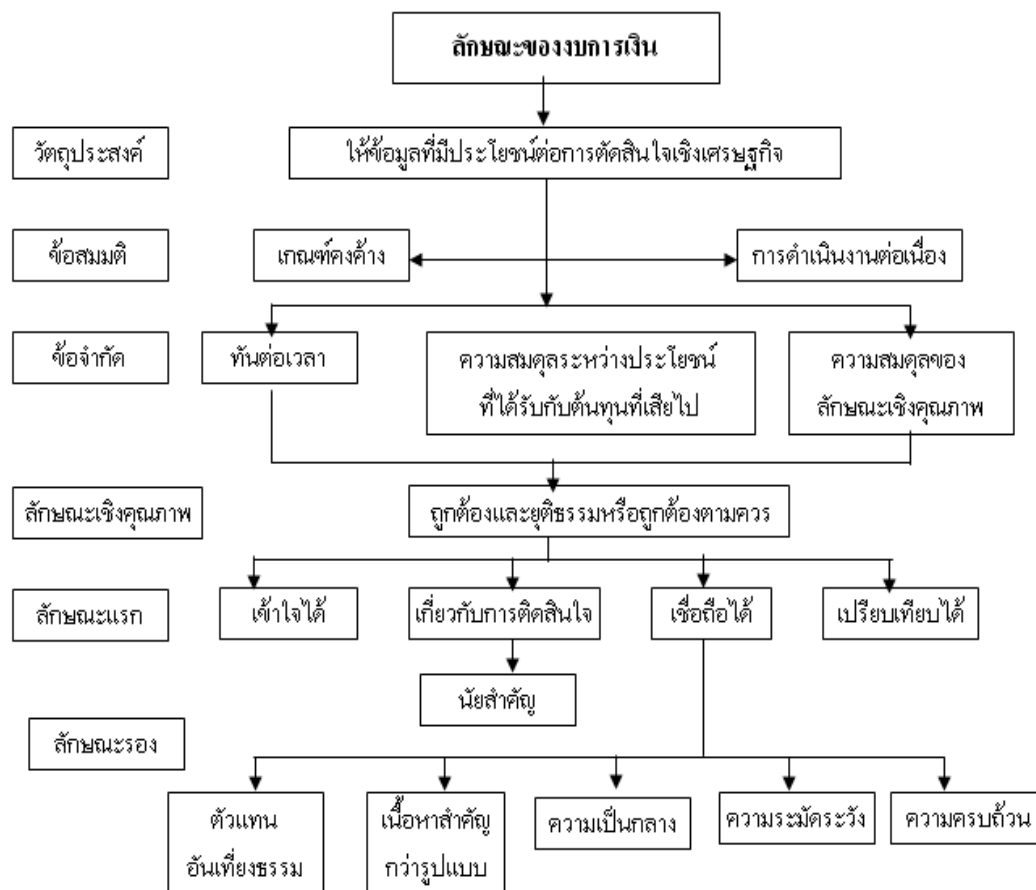
สำหรับประเทศไทย การบัญชีตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา โดยการบัญชีเริ่มต้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475) ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจโดยรวม โดยมีการออกกฎหมายให้มีการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ตาม พ.ร.บ. การบัญชี พ.ศ. 2482 โดยผู้ที่เผยแพร่ความรู้ทางการบัญชีในระยะแรกคือ พระยาไชยยศสมบัติ (เสริม กฤษณามระ) และหลวงคำริอิสรานูวรรต (ม.ล.คำริ อิศรางกูร ณ อยุธยา) ได้จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาการบัญชีเพื่อเผยแพร่ ทำให้คนไทยมีความรู้ทางการบัญชี

6. แม่บทการบัญชี (Accounting Framework)

แม่บทการบัญชี กำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีของสภาวิชาชีพบัญชี ซึ่งได้จัดทำขึ้นโดยยกเลิกมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 1 และให้ใช้แม่บทการบัญชี (ปรับปรุง 2552) แทน แม่บทการบัญชีไม่ถือเป็นมาตรฐานการบัญชี แต่เป็นกรอบหรือแนวคิดพื้นฐานในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน ตลอดจนกำหนดและนำมาตรฐานการบัญชีมาปฏิบัติ นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับเรื่องที่ยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีรองรับ เพื่อให้ผู้จัดทำและผู้ใช้งบการเงินมีความเข้าใจและปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

นอกจากนั้นคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชี มีความประสงค์จะใช้แม่บทการบัญชีเป็นเกณฑ์ในการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีที่มีอยู่ในปัจจุบัน และพัฒนามาตรฐานการบัญชีที่จะใช้ในอนาคตให้สอดคล้องกัน และสอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ และยังมีความประสงค์ให้ผู้จัดทำและผู้ใช้งบการเงินเข้าใจถึงที่มาและเนื้อหาของมาตรฐานการบัญชีได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพื่อนำไปใช้อ้างอิงในการนำมาตรฐานการบัญชีที่มีอยู่มาถือปฏิบัติ และเพื่อให้มีแนวปฏิบัติทางบัญชีในเรื่องที่ยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีกำหนดไว้

แม่บทการบัญชีสำหรับการจัดทำและนำเสนองบการเงิน

ภาพที่ 1.1 แม่บทการบัญชีสำหรับการจัดทำและนำเสนองบการเงิน

แม่บทการบัญชีกำหนดเกณฑ์ในการจัดทำและนำเสนองบการเงินในเรื่องต่อไปนี้

6.1 วัตถุประสงค์ของงบการเงิน

งบการเงินจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินกลุ่มต่าง ๆ งบการเงิน ประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด หมายเหตุประกอบงบการเงิน งบประกอบอื่นและคำอธิบายที่ทำให้ใ้งบการเงินนั้นสมบูรณ์ขึ้น ตัวอย่างของรายละเอียดประกอบและข้อมูลเพิ่มเติมอื่น ๆ ที่ระบุว่าเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงิน

อย่างไรก็ตาม แม่บทการบัญชีมิได้นั้นถึงความสำคัญของผู้ใช้งบการเงินกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ แต่ให้ถือความต้องการของผู้ลงทุนเป็นเกณฑ์ งบการเงินไม่ได้ให้ข้อมูลทุกประเภทที่ผู้ใช้งบการเงินต้องการในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ

6.2 กลุ่มผู้ใช้งบการเงิน

ผู้ใช้งบการเงินประกอบด้วยผู้ลงทุน (ทั้งผู้ลงทุนในปัจจุบันและผู้ที่จะตัดสินใจลงทุนในอนาคต) ลูกจ้าง ผู้ให้กู้ ผู้ขายสินค้า และเจ้าหนี้อื่น ลูกค้า รัฐบาลและหน่วยงานราชการ และสาธารณชน ผู้ใช้งบการเงินเหล่านี้ใช้งบการเงินเพื่อตอบสนองความต้องการข้อมูลที่แตกต่างกัน กล่าวคือ

6.2.1 ผู้ลงทุน หมายถึง ผู้เป็นเจ้าของเงินทุนรวมทั้งที่ปรึกษาซึ่งต้องการทราบถึงความเสี่ยงและผลตอบแทนจากการลงทุน ผู้ลงทุนต้องการข้อมูลเพื่อที่จะช่วยในการพิจารณาตัดสินใจซื้อขายหรือถอนเงินลงทุนนั้นต่อไป

6.2.2 ลูกจ้าง หมายถึง ลูกจ้างรวมทั้งกลุ่มตัวแทนซึ่งต้องการข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคง และความสามารถในการทำกำไรของนายจ้าง นอกจากนั้นยังต้องการข้อมูลที่จะช่วยให้สามารถประเมินความสามารถของกิจการในการจ่ายค่าตอบแทน บำเหน็จ บำนาญ และโอกาสในการจ้างงาน

6.2.3 ผู้ให้กู้ หมายถึง ผู้ซึ่งต้องการข้อมูลที่จะช่วยในการพิจารณาว่าเงินให้กู้ยืมและดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นจะได้รับชำระเมื่อครบกำหนด

6.2.4 ผู้ขายสินค้าและเจ้าหนี้อื่น หมายถึง ผู้ซึ่งต้องการข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจว่าหนี้สินจะได้รับชำระเมื่อครบกำหนด เจ้าหนี้การค้าอาจให้ความสนใจข้อมูลของกิจการในระยะเวลาที่สั้นกว่าผู้ให้กู้ นอกจากว่าการดำเนินงานของเจ้าหนี้ที่ขึ้นอยู่กับการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการซึ่งเป็นลูกค้ารายใหญ่

6.2.5 ลูกค้า หมายถึง ผู้ซึ่งต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ โดยเฉพาะกรณีที่มีความสัมพันธ์อันยาวนานหรือต้องพึ่งพากิจการนั้น

6.2.6 รัฐบาลและหน่วยงานราชการ หมายถึง หน่วยงานที่ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกิจการในการจัดสรรทรัพยากร การกำกับดูแล การพิจารณากำหนดนโยบายทางภาษี และเพื่อใช้เป็นฐานในการคำนวณรายได้ประชาชาติ และจัดทำสถิติในด้านต่าง ๆ

6.2.7 สาธารณชน หมายถึง ประชาชนผู้ซึ่งต้องการข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มความสำเร็จและการดำเนินงานของ กิจการ เนื่องจากกิจการอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสาธารณชนในการจ้างงาน และการรับซื้อสินค้าจากผู้ผลิตในท้องถิ่น

6.3 ข้อสมมติในการจัดทำงบการเงิน

แม้บทการบัญชีได้กำหนดข้อสมมติในการจัดทำงบการเงินไว้ 2 ข้อ คือ

6.3.1 เกณฑ์คงค้าง (Accrual Basis) งบการเงินจัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์คงค้าง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของงบการเงิน ภายใต้เกณฑ์คงค้าง รายการ และเหตุการณ์ทางบัญชีจะรับรู้เมื่อ

เกิดขึ้นมิใช่เมื่อมีการรับหรือจ่ายเงินสด หรือรายการเทียบเท่าเงินสด โดยรายการต่าง ๆ จะบันทึกและแสดงในงบการเงินตามงวดที่เกี่ยวข้อง งบการเงินที่จัดทำขึ้นตามเกณฑ์ดังกล่าวจะให้ข้อมูลแก่ผู้ใช้งบการเงินเกี่ยวกับรายการในอดีตที่เกี่ยวข้องกับการรับและจ่ายเงินสด และเกี่ยวกับภาระผูกพันที่กิจการต้องจ่ายเป็นเงินสดในอนาคต รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่จะได้รับเป็นเงินสดในอนาคต ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์แก่ผู้ใช้งบการเงินในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ

6.3.2 การดำเนินงานต่อเนื่อง (Going Concern) โดยทั่วไป งบการเงินจัดทำขึ้นตามข้อสมมติที่ว่ากิจการจะดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและดำเนินอยู่ต่อไปในอนาคต ดังนั้นจึงสมมติว่ากิจการไม่มีเจตนาหรือมีความจำเป็นที่จะเลิกกิจการหรือลดขนาดของการดำเนินงานอย่างมีสาระสำคัญ หากกิจการมีเจตนาหรือความจำเป็นดังกล่าว งบการเงินต้องจัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์อื่น และต้องเปิดเผยเกณฑ์นั้นในงบการเงิน

7. ประเภทและรูปแบบของฟาร์ม

ในการจัดทำงบการเงิน ประเภทของฟาร์มจะส่งผลให้ขั้นตอนในการจัดทำงบการเงินมีความยุ่งยากซับซ้อนแตกต่างกันแล้ว รูปแบบขององค์กรฟาร์มก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การบันทึกรายการทางด้านบัญชีและขั้นตอนในการจัดทำงบการเงินมีรายละเอียดที่แตกต่างกันด้วย

7.1 ประเภทของฟาร์ม

ประเภทของฟาร์ม สามารถจำแนกได้หลายลักษณะ ดังนี้

7.1.1 การจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการทำฟาร์ม จำแนกได้ 3 ประเภท คือ

7.1.1.1 การทำฟาร์มเพื่อการยังชีพ (Subsistence Farm) มีลักษณะสำคัญ เป็นการทำฟาร์มในที่ดินขนาดเล็กในลักษณะของเกษตรรายย่อย ผลผลิตที่ผลิตได้ส่วนใหญ่นำมาใช้เพื่อการบริโภคของตนเองและครอบครัวเป็นสำคัญ จึงไม่คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงด้านราคา

7.1.1.2 การทำฟาร์มแบบกึ่งการค้า (Semicommercial Farm) เป็นการทำฟาร์มที่มีลักษณะผสมผสานในแบบเพื่อยังชีพและเพื่อการค้า การทำฟาร์มลักษณะนี้ครอบครัวจะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมากกับการดำเนินงาน

7.1.1.3 การทำฟาร์มเพื่อการค้าหรือการทำฟาร์มเชิงธุรกิจ (Purely Commercial Farm) เป็นการทำฟาร์มที่เป็นธุรกิจอย่างแท้จริงมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรเป็นเป้าหมายหลัก

7.1.2 การจำแนกตามกิจกรรมการผลิตของฟาร์ม จำแนกได้ 2 ประเภท คือ

7.1.2.1 การทำฟาร์มเฉพาะอย่าง เป็นการทำฟาร์มที่เน้นการผลิตสินค้าเกษตรเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว เช่น เกษตรกรที่ปลูกข้าว ปลูกมะม่วง เลี้ยงไก่หรือเลี้ยงสุกรเพียงอย่างเดียว

7.1.2.2 การทำฟาร์มแบบผสม เป็นการทำฟาร์มที่เน้นการผลิตที่มีความหลากหลาย โดยอาจเป็นการเพาะปลูกพืชหลายชนิดและการเลี้ยงสัตว์หลายชนิดในฟาร์ม การทำฟาร์มแบบผสมนี้เป็นที่รู้จักกันทั่วไปคือ การทำไร่นาสวนผสม

7.1.3 การจำแนกตามรูปแบบขององค์กรฟาร์ม การจำแนกวิธีนี้พิจารณาจากรูปแบบขององค์กรฟาร์มว่าเป็นแบบเจ้าของคนเดียว กลุ่มเกษตรกร ห้างหุ้นส่วน วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์หรือบริษัทอย่างใดอย่างหนึ่ง

7.2 รูปแบบของฟาร์ม

7.2.1 เจ้าของคนเดียว ในการดำเนินการฟาร์มส่วนใหญ่ในประเทศไทยเป็นฟาร์มขนาดเล็ก มีลักษณะการบริหารแบบกิจการครอบครัว และเป็นการยากที่จะแยกธุรกิจฟาร์มออกจากครอบครัวได้อย่างเด่นชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการใช้แรงงาน รวมทั้งรายได้และค่าใช้จ่าย การประกอบธุรกิจหรือการดำเนินการฟาร์มที่มีเจ้าของคนเดียว ผู้ที่เป็นเจ้าของมีสิทธิในสินทรัพย์ และผลกำไร (ขาดทุน) ทั้งหมดของกิจการแต่เพียงผู้เดียวและรับผิดชอบในหนี้สินของฟาร์มทั้งหมดด้วย

7.2.2 กลุ่มเกษตรกร เป็นลักษณะการรวมตัวของบุคคลผู้ประกอบอาชีพแต่ละประเภท เกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ประมง จำนวนไม่น้อยกว่าสามสิบคน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพ อาจร่วมกันจัดตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกรตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร ซึ่งเป็นองค์การธุรกิจที่ไม่แสวงหาผลกำไร

7.2.3 สหกรณ์ เป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมกลุ่มบุคคลที่ประกอบอาชีพอยู่ในหน่วยงานเดียวกัน อาชีพเดียวกัน รวมตัวกันจัดตั้งขึ้นและจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์ มีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก

7.2.4 วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันกัน และรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว อาจจะเป็นนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อพึ่งพาตนเอง

7.2.5 ห้างหุ้นส่วน เป็นธุรกิจที่มีผู้เป็นเจ้าของ ตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ได้ร่วมลงทุนเพื่อดำเนินธุรกิจด้วยกันแบ่งผลกำไร (ขาดทุน) ของห้างหุ้นส่วนให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนตามที่ได้ตกลงกัน

7.2.6 บริษัทจำกัด เป็นธุรกิจที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลและผู้เริ่มก่อการจัดตั้งบริษัทตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป เพื่อร่วมกันจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ซึ่งหุ้นของบริษัทจะแบ่งออกเป็นหุ้น โดยมีการตราไว้หุ้นละเท่ากัน โดยที่ผู้ถือหุ้นจะมีฐานะเป็นเจ้าของบริษัท

จากรูปแบบของฟาร์มดังกล่าวข้างต้น เนื่องจากการดำเนินการฟาร์มส่วนใหญ่ในประเทศไทยเป็นฟาร์มขนาดเล็ก และเป็นกิจการเจ้าของคนเดียว ในเอกสารประกอบการเรียนการสอนเล่มนี้ จะกล่าวถึงการบัญชีสำหรับกิจการเจ้าของคนเดียวเท่านั้น

8. ข้อเสนอแนะในการเรียนวิชาบัญชีฟาร์ม

ในการเรียนวิชาบัญชีฟาร์ม เพื่อให้ให้นักศึกษาประสบความสำเร็จ ควรปฏิบัติตามข้อเสนอแนะดังนี้

- 8.1 ควรอ่านเนื้อหาในแต่ละหน่วยมาล่วงหน้าเพื่อจะได้เข้าใจยิ่งขึ้น และควรอ่านอย่างน้อย 2 ครั้ง เรื่องใดที่ยังไม่เข้าใจให้ถามครูผู้สอนทันที
- 8.2 ตั้งใจฟังในขณะที่ครูสอน หากมีข้อสงสัยหรือไม่เข้าใจในเนื้อหาเรื่องใด ให้ซักถามครูผู้สอนทันที
- 8.3 ควรทำแบบฝึกหัดทุกข้อด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ
- 8.4 ต้องมีความละเอียดรอบคอบและรักษาความสะอาดให้มากที่สุด

9. การเขียนตัวเลขตามหลักบัญชี

ในการจัดทำบัญชีฟาร์ม ผู้จัดทำจะต้องมีความรู้ในเรื่องการเขียนตัวเลขตามหลักบัญชี และควรปฏิบัติให้ถูกต้อง ดังนี้

- 9.1 ในการเขียนตัวเลขและตัวหนังสือ ควรเขียนให้อ่านง่าย ชัดเจน สะอาด เรียบร้อย
- 9.2 ตัวเลขทุกจำนวนตั้งแต่ 3 หลักขึ้นไป ให้ใส่เครื่องหมายจุลภาค (,) โดยนับจากจุดทศนิยมไปทางซ้ายมือทุก 3 ตัว ในกรณีที่มีหลายบรรทัด การเขียนตัวเลขนั้นควรเขียนให้ตรงหลักเสมอ เช่น หลักหน่วยก็เขียนให้ตรงกับหลักหน่วย หลักสิบก็เขียนให้ตรงกับหลักสิบ เป็นต้น ดังตัวอย่าง

2,550.50

150,409.75

4,680,325.50

- 9.3 จำนวนสตางค์ที่จะเขียนในช่องสตางค์ ถ้าไม่มีให้ใช้เครื่องหมายขีดทศนิยม “-” หรือเขียน “00” ก็ได้ แต่มักนิยมใช้ “-” มากกว่า เพราะประหยัดเวลาในการทำงาน

จำนวนเงิน	
5,300	-
41,700	-

9.4 การเขียนตัวเลขในช่องจำนวนเงิน ให้เขียนหลักหน่วยของจำนวนบาทขีดเส้นด้านขวา หรือขีดเส้นแบ่งช่องบาทและสตางค์เสมอ

จำนวนเงิน	
12,500	50
12,500	50

← ถูกต้อง

← ผิด

9.5 ถ้าเขียนตัวเลขผิด การแก้ไขตัวเลขที่เป็นจำนวนเงินห้ามใช้น้ำยาลบคำผิด ให้ใช้ปากกาขีดฆ่าตัวเลขที่ผิดด้วยหมึกสีเดียวกันและเขียนตัวเลขที่ถูกต้องข้างบนตัวเลขที่ผิด พร้อมลงลายมือชื่อของผู้ที่ขีดฆ่ากำกับไว้ทางด้านขวามือทุกครั้ง ตัวอย่างเช่น ตัวเลขที่ถูกต้องคือ 3,829.50 แต่เขียนเป็น 8,329.50 ดังนั้นการแก้ไขตัวเลขที่ถูกต้อง ดังนี้

3,829.50
8,329.50

9.6 การเขียน วัน เดือน ปี ใช้หลักเกณฑ์ดังนี้ ถ้าข้อมูลอยู่ในหน้าเดียวกันให้เขียนปี พ.ศ. เพียงครั้งเดียว การเขียนเดือนให้เขียนเรียงลำดับรายการที่เกิดขึ้น นิยมเขียนอักษรย่อของแต่ละเดือนในช่องวันเดือนปี ถ้ารายการคำที่เกิดขึ้นในเดือนเดียวกันแต่คนละวันให้เขียนเดือนเพียงครั้งเดียวในแต่ละหน้าของสมุดบัญชี ส่วนวันที่ให้เขียนเรียงลำดับรายการที่เกิดขึ้นตามลำดับก่อนหลัง

พ.ศ. 25×4	
เดือน	วันที่
ส.ค.	1
	9
	25
ก.ย.	1
	7
	12

สรุป

การบัญชี หมายถึง ศิลปะของการเก็บรวบรวม บันทึกรายการ จำแนก และทำสรุปผลข้อมูลอันเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปตัวเงิน ผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชีก็คือการให้ข้อมูลทางการเงิน ซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่าย และผู้ที่สนใจในกิจกรรมของกิจการ

บัญชีฟาร์ม หมายถึง การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรายการค้าของกิจการฟาร์มบันทึกในรูปตัวเงิน จำแนกหมวดหมู่ สรุปผล และจัดทำรายงานทางการเงิน เพื่อให้ประโยชน์ในการตัดสินใจดำเนินการแก้ปัญหาของฟาร์มและช่วยปรับปรุงการดำเนินงานกิจการฟาร์มให้ได้ผลดี

วัตถุประสงค์ของบัญชีฟาร์ม เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการอ้างอิง ทราบฐานะทางการเงินของกิจการฟาร์ม เป็นเครื่องมือในการควบคุมและตรวจสอบ จดบันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้นเรียงตามลำดับเหตุการณ์ สรุปผลการดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนดและเป็นรายงานต่อบุคคลภายนอก

ความสำคัญของบัญชีฟาร์ม คือ ช่วยให้ผู้เจ้าของกิจการฟาร์มทราบผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกิจการฟาร์ม การวางแผนและตัดสินใจในการดำเนินงานของกิจการ

ประวัติของการบัญชี แบ่งออกเป็น 3 ยุค คือ ยุคก่อนระบบบัญชีคู่ ยุกระบบบัญชีคู่ และยุคปัจจุบันในศตวรรษที่ 20 สำหรับประเทศไทยการบัญชีเริ่มต้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจโดยรวม

แม่บทการบัญชีเป็นกรอบหรือแนวคิดพื้นฐานในการจัดทำและเสนองบการเงิน ตลอดจนกำหนดและนำมาตรฐานการบัญชีมาปฏิบัติ ได้กำหนดข้อสมมติฐานของการบัญชีไว้ 2 ข้อ คือ เกณฑ์คงค้างและเกณฑ์การดำเนินงานต่อเนื่อง

ประเภทของฟาร์มสามารถจำแนกได้ 3 ลักษณะ ได้แก่ การจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการทำฟาร์ม การจำแนกตามกิจกรรมการผลิตของฟาร์ม และการจำแนกตามรูปแบบขององค์กรฟาร์ม การจำแนกตามรูปแบบขององค์กรฟาร์มแบ่งเป็นเจ้าของคนเดียว กลุ่มเกษตรกร ห้างหุ้นส่วน วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์หรือบริษัทอย่างใดอย่างหนึ่ง

ข้อแนะนำในการเรียนวิชาบัญชีฟาร์ม คือควรศึกษาเนื้อหาวิชาแต่ละหน่วยอย่างละเอียด ตั้งใจฟังในขณะทีครูสอน หากมีข้อสงสัยหรือไม่เข้าใจในเนื้อหาเรื่องใด ให้ซักถามทันที และควรทำแบบฝึกหัดทุกข้อด้วยตัวเองอย่างสม่ำเสมอ

การเขียนตัวเลขตามหลักบัญชี คือการเขียนตัวหนังสือและตัวเลขต้องให้อ่านง่าย ชัดเจน สะอาดและเรียบร้อย การเขียนตัวเลขนั้นในกรณีที่มีหลายบรรทัดควรให้ตรงหลักเสมอ และ ตัวเลขทุก ๆ 3 ตัว ให้ใช้เครื่องหมายยัติภังค์ “,” โดยนับจากจุดทศนิยมไปทางซ้ายมือทุก 3 ตัว

แบบฝึกปฏิบัติ หน่วยที่ 1

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบัญชีและบัญชีฟาร์ม

คำสั่ง จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. จงอธิบายความหมายของการบัญชี

.....

.....

.....

.....

2. จงอธิบายความหมายของบัญชีฟาร์ม

.....

.....

.....

3. จงบอกวัตถุประสงค์ของบัญชีฟาร์ม

- 3.1
- 3.2
- 3.3
- 3.4

4. จงบอกความสำคัญของบัญชีฟาร์ม

- 4.1
- 4.2
- 4.3
- 4.4
- 4.5

5. ประวัติของการบัญชี มีความเป็นมาอย่างไร

.....

.....

.....

6. จงบอกสาระสำคัญตามแม่บทการบัญชี (ฉบับปรับปรุง 2552) มาให้เข้าใจ

.....

.....

.....

.....

7. จงอธิบายข้อสมมติตามแม่บทการบัญชี

.....

.....

.....

.....

8. จงบอกประเภทและรูปแบบของฟาร์มมาพอสังเขป

.....

.....

.....

.....

9. จงบอกข้อปฏิบัติตามข้อแนะนำในการเรียนวิชาบัญชีฟาร์มมาพอสังเขป

.....

.....

.....

.....

10. จงเขียนจำนวนเงินต่อไปนี้เป็นตัวเลข

ลำดับ	จำนวนเงิน (ตัวอักษร)	จำนวนเงิน (ตัวเลข)
1	สองพันหนึ่งร้อยสามสิบห้าบาทถ้วน	
2	หนึ่งหมื่นสี่สิบห้าบาทถ้วน	
3	หนึ่งแสนเจ็ดพันหกร้อยบาทถ้วน	
4	สามแสนเก้าหมื่นสองร้อยบาทห้าสิบสตางค์	
5	หนึ่งล้านเจ็ดพันสิบบาทถ้วน	

แบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน หน่วยที่ 1

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบัญชีและบัญชีฟาร์ม

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดคือความหมายของการบัญชี

- ก. การสรุปผล การจดบันทึก การรายงานข้อมูลทางการเงินในรูปของหน่วยเงินตรา
- ข. การจำแนก การรายงาน การแปลข้อมูลทางการเงินในรูปของหน่วยเงินตรา
- ค. การจดบันทึก การรวบรวม การรายงานข้อมูลทางการเงินในรูปของหน่วยเงินตรา
- ง. การจดบันทึก การจำแนก การสรุปผลของรายการทางการเงินในรูปของหน่วยเงินตรา
- จ. การจดบันทึก การรวบรวม การสรุปผลของรายการทางการเงินในรูปของหน่วยเงินตรา

2. ข้อใด **ไม่ใช่** ความหมายของบัญชีฟาร์ม

- ก. การจดบันทึกเหตุการณ์เกี่ยวกับสินทรัพย์ของฟาร์ม
- ข. สามารถแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงิน
- ค. รวบรวมข้อมูลและรายละเอียดของผลิตผลของฟาร์ม
- ง. การจดบันทึกเหตุการณ์เกี่ยวกับการเงินของฟาร์มไว้เป็นหลักฐาน
- จ. ศิลปะของการบันทึก จัดประเภทและสรุปรายการที่สำคัญทางบัญชีฟาร์ม

3. วัตถุประสงค์ของบัญชีฟาร์ม คือข้อใด

- ก. เพื่อเก็บหลักฐานต่าง ๆ ของกิจการฟาร์มไว้ให้เป็นระเบียบเพื่อสะดวกในการตรวจสอบ
- ข. เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานและทราบฐานะทางการเงินของกิจการฟาร์ม
- ค. เพื่อบันทึกและรวบรวมเหตุการณ์ต่าง ๆ ของกิจการฟาร์ม
- ง. เพื่อทราบการรับเงินสดและจ่ายเงินสดของกิจการฟาร์ม
- จ. เพื่อทราบค่าใช้จ่ายทั้งหมดของกิจการฟาร์ม

4. ข้อใด **ไม่ใช่** ความสำคัญของบัญชีฟาร์ม

- ก. เป็นหลักฐานในการอ้างอิง
- ข. ช่วยในการคำนวณผลของการดำเนินงาน
- ค. ช่วยให้ทราบว่ากิจการฟาร์มมีสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของจำนวนเท่าใด
- ง. ช่วยให้ทราบการดำเนินกิจการฟาร์มของบุคคลอื่น
- จ. เป็นหลักฐานในการตรวจสอบตัวเงินสดกับยอดบัญชีว่าถูกต้องหรือไม่

5. ผู้ใดได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการบัญชี
 - ก. ลูกา เดบิตโต้
 - ข. ลูกา เครดิตโต้
 - ค. ลูกา เดโอบิต
 - ง. ลูกา ปาซิโอลิ
 - จ. ลูกา ปาซิโต้
6. ข้อใดเป็นข้อสมมติตามแม่บทการบัญชี
 - ก. เกณฑ์คงค้างและการดำเนินงานต่อเนื่อง
 - ข. เกณฑ์คงค้างและสม่าเสมอ
 - ค. เกณฑ์การดำเนินงานต่อเนื่องและความระมัดระวัง
 - ง. เกณฑ์คงค้างและค่าเสื่อมราคา
 - จ. เกณฑ์การดำเนินงานต่อเนื่องและสม่าเสมอ
7. ข้อใดคือรูปแบบของฟาร์มที่มีการจำแนกตามรูปแบบขององค์กรฟาร์ม
 - ก. การทำฟาร์มเพื่อการยังชีพ การทำฟาร์มแบบกึ่งการค้า การทำฟาร์มเพื่อการค้า
 - ข. การทำฟาร์มเฉพาะอย่าง การทำฟาร์มแบบผสม การทำฟาร์มเชิงธุรกิจ
 - ค. เจ้าของคนเดียว กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ การทำฟาร์มแบบผสม
 - ง. การทำฟาร์มแบบกึ่งการค้า การทำฟาร์มแบบผสม กลุ่มเกษตรกร
 - จ. เจ้าของคนเดียว กลุ่มเกษตรกร ห้างหุ้นส่วน วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์
8. ข้อใดคือข้อแนะนำในการเรียนวิชาบัญชีฟาร์ม
 - ก. ควรทำแบบฝึกหัดมาล่วงหน้าเพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้น
 - ข. เมื่อเขียนตัวเลขผิด ควรใช้ยางลบหรือน้ำยาลบคำผิดลบให้สะอาด
 - ค. ควรอ่านเนื้อหาในแต่ละหน่วยล่วงหน้าหลาย ๆ ครั้ง
 - ง. ควรทำแบบฝึกหัดทุกข้อด้วยตนเองอย่างสม่าเสมอ
 - จ. ควรมีข้อสงสัยในเนื้อหาที่ครูสอน และซักถามทันที
9. ข้อใดต่อไปนี้เขียนถูกต้องตามหลักบัญชี
 - ก. 8,012.50
 - ข. 42000
 - ค. 73,00.00
 - ง. 16050.00
 - จ. 1,9005

10. เมื่อเขียนตัวเลขผิด มีวิธีแก้ไขอย่างไรให้ถูกต้องตามหลักการบัญชี

- ก. ใช้น้ำยาลบคำผิดแล้วลงลายมือชื่อกำกับ
- ข. เขียนซ้ำคำที่เขียนผิดแล้วลงลายมือชื่อกำกับ
- ค. จีดทับคำที่เขียนผิดแล้วเขียนตัวเลขที่ถูกต้องไว้ด้านบนตัวเลขที่ผิด แล้วลงลายมือชื่อกำกับ
- ง. จีดทับคำที่เขียนผิดแล้วเขียนตัวเลขที่ถูกต้องไว้ด้านบนตัวเลขที่เขียนผิด
- จ. ใช้ยางลบลบคำที่เขียนผิดแล้วเขียนตัวเลขที่ถูกต้อง

หน่วยที่ 2

สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ (ทุน)

สาระสำคัญ

ในการเรียนบัญชีจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ เพื่อนำไปวิเคราะห์รายการค้าและบันทึกรายการค้าได้อย่างถูกต้อง สามารถเขียนและคำนวณในรูปแบบการบัญชีได้ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการจัดทำงบแสดงฐานะการเงิน

หัวข้อเรื่อง

1. สินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ
2. สมการบัญชี
3. งบแสดงฐานะการเงิน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของได้
2. จำแนกประเภทสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของได้
3. บอกความหมายของสมการบัญชีได้
4. คำนวณหาสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของโดยใช้สมการบัญชีได้
5. บอกความหมายงบแสดงฐานะการเงินได้
6. แสดงการจัดทำงบแสดงฐานะการเงินได้

แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน หน่วยที่ 2

สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ (ทุน)

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการ ซึ่งเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีต โดยการชำระภาระผูกพันนั้น คาดว่าจะส่งผลให้กิจการสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ คือข้อใด

- ก. ส่วนของเจ้าของ
- ข. สินทรัพย์
- ค. หนี้สิน
- ง. รายได้
- จ. ค่าใช้จ่าย

2. ข้อใดคือสินทรัพย์หมุนเวียน

- ก. รถยนต์
- ข. โรงเรือน
- ค. สัตว์ใช้งาน
- ง. เงินฝากธนาคาร
- จ. เงินลงทุนระยะยาว

3. กิจการมีสินทรัพย์ 150,000 บาท หนี้สิน 10,000 บาท ส่วนของเจ้าของมีจำนวนเท่าใด

- ก. 10,000 บาท
- ข. 100,000 บาท
- ค. 140,000 บาท
- ง. 150,000 บาท
- จ. 160,000 บาท

4. ข้อใดคือสมการบัญชี

- ก. สินทรัพย์ = หนี้สิน
- ข. สินทรัพย์ = หนี้สิน + ส่วนของเจ้าของ
- ค. หนี้สิน = ส่วนของเจ้าของ - สินทรัพย์
- ง. สินทรัพย์ = หนี้สิน - ส่วนของเจ้าของ
- จ. หนี้สิน = สินทรัพย์ + ส่วนของเจ้าของ

5. ทรัพยากรที่อยู่ในความควบคุมของกิจการ ทรัพยากรดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีตซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากทรัพยากรนั้นในอนาคต คือข้อใด
- เงินสด ลูกหนี้ เจ้าหนี้ เงินฝากธนาคาร ค่าแรงงานจ่ายล่วงหน้า
 - เงินสด ลูกหนี้ เจ้าหนี้ ค่าแรงงานจ่ายล่วงหน้า เงินฝากธนาคาร
 - เงินสด ลูกหนี้ ตัวเงินจ่าย ค่าแรงงานจ่ายล่วงหน้า เงินฝากธนาคาร
 - เงินสด ลูกหนี้ ค่าแรงงานค้างจ่าย เงินฝากธนาคาร ค่าแรงงานจ่ายล่วงหน้า
 - เงินสด ลูกหนี้ ค่าแรงงานจ่ายล่วงหน้า เงินฝากธนาคาร เครื่องมือการเกษตร
6. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของเจ้าของ มีความหมายตรงตามข้อใด
- การบัญชี
 - สมการบัญชี
 - รูปแบบบัญชี
 - ส่วนของเจ้าของ
 - สินทรัพย์หมุนเวียน
7. งบแสดงฐานะการเงินมีความหมายตรงตามข้อใด
- งบที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการ
 - งบแสดงยอดจำนวนเงินสินทรัพย์สุทธิ
 - รายงานที่แสดงเกี่ยวกับการแบ่งกำไรขาดทุน
 - งบที่จัดทำขึ้นมาเพื่อแสดงฐานะทางการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง
 - รายงานที่แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับงบกำไรขาดทุนและการจ่ายเงินปันผล
8. ข้อใดหมายถึง ส่วนของเจ้าของ
- สินทรัพย์ + หนี้สิน
 - สินทรัพย์ - หนี้สิน
 - สินทรัพย์ + ส่วนของเจ้าของ
 - สินทรัพย์ - ส่วนของเจ้าของ
 - สินทรัพย์ - เงินกู้
9. เงินกู้ระยะยาว ถือเป็นบัญชีประเภทใด
- สินทรัพย์หมุนเวียน
 - สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน
 - หนี้สินหมุนเวียน
 - หนี้สินไม่หมุนเวียน
 - ส่วนของเจ้าของ

10. งบแสดงฐานะการเงินแบบบัญชีด้านขวามือ คือข้อใด

- ก. สินทรัพย์
- ข. หนี้สิน
- ค. หนี้สินและส่วนของเจ้าของ
- ง. รายได้
- จ. ค่าใช้จ่าย

เนื้อหา

1. สินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น

1.1 สินทรัพย์ (Assets)

แม่บทการบัญชีให้คำนิยามของสินทรัพย์ไว้ว่า สินทรัพย์ หมายถึง ทรัพยากรที่อยู่ในความควบคุมของกิจการ ทรัพยากรดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีตซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากทรัพยากรนั้นในอนาคต เช่น เงินสด (Cash) เงินฝากสถาบันการเงิน (Deposits at Financial Institutions) ลูกหนี้ (Account Receivables) อุปกรณ์การเกษตร (Agricultural Equipment) รถยนต์ (Car) อาคาร (Building) ลิขสิทธิ์ (Copyright) เป็นต้น สินทรัพย์แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ สินทรัพย์หมุนเวียน และสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

1.1.1 สินทรัพย์หมุนเวียน (Current Assets) หมายถึง สินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสด หรือขาย หรือใช้หมดไปภายในรอบระยะเวลา 12 เดือน สินทรัพย์จะถือเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน เมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่ง คือคาดว่าจะได้รับประโยชน์หรือตั้งใจจะขายภายในรอบระยะเวลาดำเนินงานตามปกติ หรือมีวัตถุประสงค์หลักไว้เพื่อค้า หรือคาดว่าจะได้รับประโยชน์ภายในรอบระยะเวลา 12 เดือน นับจากวันที่ในงบแสดงฐานะการเงิน หรือเป็นเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสด และไม่มีข้อจำกัดในการแลกเปลี่ยนหรือการใช้ชำระหนี้สินภายในระยะเวลา 12 เดือน

สินทรัพย์หมุนเวียน ได้แก่

1.1.1.1 เงินสดและเงินฝากธนาคาร (Cash in hand and at Banks) เงินสด หมายถึง ธนบัตร หรือเหรียญกษาปณ์ที่กิจการมีอยู่ในมือนอกจากนี้ยังรวมถึงเช็คที่ถึงกำหนดไว้รับเงินแต่กิจการยังมิได้นำฝากธนาคาร เช็คเดินทาง ครีฟของธนาคาร ธนาณัติ ตัวแลกเงินที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ทันที เป็นต้น เงินฝากธนาคาร หมายถึง บัญชีเงินฝาก ที่กิจการมีอยู่ที่ธนาคาร ไม่ว่าจำเป็นเงินฝากกระแสรายวัน เงินฝากออมทรัพย์ ไม่รวมเงินฝากธนาคารประเภทจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลา (เงินฝากประจำ) รวมทั้งบัตรเงินฝากที่ออกโดยธนาคารและสถาบันการเงิน

1.1.1.2 เงินลงทุนชั่วคราว (Current Investment) หมายถึง เงินลงทุนชั่วคราวที่กำหนดในมาตรฐานการบัญชี เงินลงทุนดังกล่าวให้แสดงมูลค่าสุทธิหลังจากหักค่าเผื่อการปรับมูลค่าเงินลงทุนหรือค่าเผื่อการด้อยค่าเงินลงทุน

1.1.1.3 ลูกหนี้การค้า-สุทธิ (Accounts Receivable) หมายถึง จำนวนเงินที่ลูกค้าค้างชำระค่าสินค้าหรือค่าผลผลิตทางการเกษตรหรือค่าบริการที่กิจการได้ขายไปตามปกติของกิจการ ให้แสดงมูลค่าสุทธิหลังจากหักค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

1.1.1.4 เงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (Short-term Loans to Related Parties) หมายถึง เงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งลูกหนี้ในลักษณะอื่นใด นอกจากลูกหนี้ที่เกิดจากการซื้อสินค้าหรือบริการ ซึ่งกำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.1.1.3 ทั้งนี้ความหมายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันให้เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรฐานการบัญชี

1.1.1.5 เงินให้กู้ยืมระยะสั้นอื่น (Other Short-term Loans) หมายถึง เงินให้กู้ยืมระยะสั้นอื่นที่ไม่สามารถจัดเข้าลำดับที่ 1.1.1.4 ได้

1.1.1.6 สินค้าคงเหลือ (Inventories) หมายถึง สินค้าสำเร็จรูป สินค้ากึ่งสำเร็จรูป วัตถุดิบและวัสดุที่ใช้ในการผลิตเพื่อขาย แต่ยังมีได้ขายไปจากกิจการ นั่นคือ สินค้าเหล่านั้นยังมีคงเหลืออยู่ในกิจการ เช่น สัตว์เพื่อขายคงเหลือ เป็นต้น

1.1.1.7 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น (Other Current Assets) หมายถึง วัสดุสิ้นเปลือง รายได้ค้างรับ ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า และสินทรัพย์หมุนเวียนอื่นใด นอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.1.1.1 ถึง 1.1.1.6)

1.1.2 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน (Non-Current Assets) หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่สามารถเปลี่ยนมาเป็นเงินสดได้เร็ว หรือเป็นสินทรัพย์มีอายุการใช้งานเกินกว่ารอบระยะเวลา 12 เดือน ได้แก่

1.1.2.1 เงินลงทุนระยะยาว (Long-term Investment) หมายถึง เงินลงทุนระยะยาวที่กำหนดในมาตรฐานการบัญชี เงินลงทุนดังกล่าว ให้แสดงมูลค่าสุทธิหลังจากหักค่าเผื่อการปรับมูลค่าหรือค่าเผื่อการด้อยค่าของเงินลงทุน

1.1.2.2 เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (Long-term Loans Related Parties) หมายถึง เงินให้กู้ยืมแก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันตามคำนิยามในข้อ 1.1.1.4 ซึ่งไม่จัดเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน

1.1.2.3 เงินให้กู้ยืมระยะยาวอื่น (Other long-term Investments) หมายถึง เงินให้กู้ยืมแก่บุคคลอื่นหรือกิจการอื่นที่มีไขบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน นอกจากที่แสดงไว้ในรายการที่ 1.1.2.2

1.1.2.4 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ - สุทธิ (Property-Plant and Equipment, Net) มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ให้คำนิยามของที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ไว้ว่า ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ หมายถึง สินทรัพย์ที่มีตัวตนซึ่งกิจการมีไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในการผลิต ในการจำหน่ายสินค้าหรือให้บริการ เพื่อให้เช่า หรือเพื่อใช้ในการบริหารงาน และกิจการคาดว่าจะใช้ประโยชน์มากกว่าหนึ่งรอบระยะเวลาบัญชี

สินทรัพย์ประเภทนี้เป็นสิ่งที่กิจการได้มาจากการซื้อหรือสร้างขึ้นเอง โดยกิจการคาดว่าจะใช้ประโยชน์มากกว่าหนึ่งรอบปีบัญชี โดยไม่มีวัตถุประสงค์ซื้อมาเพื่อขาย สินทรัพย์ดังกล่าวให้แสดงมูลค่าสุทธิหลังจากหักค่าเสื่อมราคาสะสมค่าเพื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์ เช่น ที่ดิน อาคารสำนักงาน โรงงาน เครื่องจักร รถยนต์ รถไถนา รถแทรกเตอร์ อุปกรณ์การเกษตร โต๊ะทำงาน เป็นต้น

1.1.2.5 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (Intangible Assets) หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่มีรูปร่างหรือตัวตน แต่มีราคาเป็นเงินได้ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตแก่กิจการ เช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร สัมปทาน หรือค่าความนิยม

1.1.2.6 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น (Other Non-current Assets) หมายถึง สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่นใด นอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการ 1.1.2.1 ถึง 1.1.2.5

ตัวอย่างที่ 2.1 สินทรัพย์ของบุคคลธรรมดา เช่น เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 25×4 นายเจริญ รักดี มีสินทรัพย์ ดังนี้

เงินสด	60,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	150,000 บาท
รถยนต์	500,000 บาท
บ้าน	800,000 บาท
ที่ดิน	<u>1,200,000 บาท</u>
รวม	<u>2,710,000 บาท</u>

ตัวอย่างที่ 2.2 จากตัวอย่างที่ 2.1 นายเจริญ รักดี จะดำเนินกิจการฟาร์มโคนม ชื่อ “เจริญฟาร์ม” ได้นำสินทรัพย์ที่ตนมีอยู่ไปลงทุนในกิจการฟาร์มโคนม ทำให้สินทรัพย์ที่นำไปลงทุนนั้นเป็นของกิจการ “เจริญฟาร์ม” ซึ่งแตกต่างหากจากสินทรัพย์ส่วนตัวแต่มีนายเจริญ รักดี เป็นเจ้าของ ซึ่งนายเจริญ รักดี ได้นำสินทรัพย์ที่มีอยู่ไปลงทุน ดังนี้

เงินสด	60,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	150,000 บาท
ที่ดิน	<u>1,200,000 บาท</u>
รวม	<u>1,410,000 บาท</u>

หลังจากนำสินทรัพย์ส่วนตัวไปลงทุน เป็นมูลค่า 1,410,000 บาท นายเจริญ รักดี มีสินทรัพย์ส่วนตัวเหลือ 1,300,000 บาท สินทรัพย์ดังกล่าวที่ถือเป็นสินทรัพย์ส่วนตัวของนายเจริญ รักดี

เป็นไปตามหลักข้อสมมติฐานหรือแนวคิดของการรายงานที่ถือว่า กิจกรรมแยกต่างหากจากผู้เป็นเจ้าของ (The Business Entity)

รถยนต์	500,000 บาท
บ้าน	<u>800,000 บาท</u>
รวม	<u>1,300,000 บาท</u>

ในการประกอบกิจการค้าดังกล่าวเจ้าของกิจการจะต้องนำสินทรัพย์ต่าง ๆ มาลงทุน ซึ่งการบัญชีจะบอกให้เจ้าของกิจการทราบว่าการดำเนินกิจการนั้นมีกำไรหรือขาดทุน ถ้ากิจการมีสินทรัพย์มากขึ้นแสดงว่ากิจการมีกำไร ถ้ามูลค่าของสินทรัพย์ต่ำลงแสดงว่าการดำเนินกิจการมีผลขาดทุน เช่น นายเจริญ รักดี ได้นำสินทรัพย์มาลงทุน เป็นมูลค่า 1,410,000 บาท หลังจากได้ดำเนินธุรกิจฟาร์มโคนม แล้วปรากฏว่ามีสินทรัพย์ต่าง ๆ ดังนี้

เงินสด	100,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	500,000 บาท
ลูกหนี้	30,000 บาท
ที่ดิน	<u>1,200,000 บาท</u>
รวม	1,830,000 บาท
มูลค่าของสินทรัพย์วันที่เริ่มกิจการ	<u>1,410,000 บาท</u>
สินทรัพย์เพิ่มขึ้นจากวันที่เริ่มกิจการ	<u>420,000 บาท</u>

แสดงว่ากิจการ “เจริญฟาร์ม” ของนายเจริญ รักดี มีผลกำไร 420,000 บาท

ตัวอย่างที่ 2.3 สินทรัพย์ของกิจการฟาร์ม รุ่งเรืองฟาร์ม มีสินทรัพย์ ณ วันที่ 1 มีนาคม 25×4 ดังนี้
เงินสด 45,000 บาท เงินฝากธนาคาร 200,000 บาท ลูกหนี้ 8,000 บาท อุปกรณ์การเกษตร 40,000 บาท อาคาร 80,000 บาท ที่ดิน 900,000 บาท ให้คำนวณหาสินทรัพย์ของรุ่งเรืองฟาร์ม

วิธีทำ รุ่งเรืองฟาร์ม มีสินทรัพย์ ณ วันที่ 1 มีนาคม 25×4 ดังนี้

เงินสด	45,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	200,000 บาท
ลูกหนี้	5,000 บาท
วัสดุสำนักงาน	3,000 บาท
อุปกรณ์การเกษตร	40,000 บาท
อาคาร	80,000 บาท
ที่ดิน	<u>900,000 บาท</u>
รวม	<u>1,273,000 บาท</u>

1.2 หนี้สิน (Liability)

แม้บทการบัญชีให้คำนิยามของหนี้สินไว้ว่า หนี้สิน หมายถึง ภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการ ซึ่งเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีต โดยการชำระภาระผูกพันนั้นคาดว่าจะส่งผลให้กิจการสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ เช่น เจ้าหนี้การค้า เงินเบิกเกินบัญชี ตัวเงินจ่าย เงินกู้ยืมระยะสั้นหรือเงินกู้ยืมระยะยาว ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย เป็นต้น การชำระภาระผูกพันในปัจจุบันอาจเกิดได้หลายลักษณะ เช่น การจ่ายเงินสด การโอนสินทรัพย์อื่น ๆ การใช้บริการ การเปลี่ยนภาระผูกพันเดิมเป็นภาระผูกพันใหม่ และการแปลงหนี้เป็นทุน

หนี้สินแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ หนี้สินหมุนเวียน และหนี้สินไม่หมุนเวียน สรุปรายละเอียด ดังนี้

1.2.1 หนี้สินหมุนเวียน (Current Liabilities) หมายถึง ภาระผูกพันที่จะต้องชำระภายใน 12 เดือน นับจากวันที่ในงบแสดงฐานะการเงิน และกิจการคาดว่าจะชำระหนี้สินนั้นคืนภายในระยะเวลาดำเนินงานปกติ หนี้สินจะถือว่าเป็นหนี้สินหมุนเวียน เมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่ง คือคาดว่าจะมีการชำระคืนภายในรอบระยะเวลาดำเนินงานตามปกติ หรือมีวัตถุประสงค์หลักไว้เพื่อการค้า หรือถึงกำหนดชำระภายใน 12 เดือน นับจากวันที่ในงบแสดงฐานะการเงิน หรือกิจการไม่มีสิทธิให้เลื่อนชำระหนี้ออกไปอีกเป็นเวลานานไม่น้อยกว่า 12 เดือน นับจากวันที่ในงบแสดงฐานะการเงิน

หนี้สินหมุนเวียนได้แก่

1.2.1.1 เงินเบิกเกินบัญชีธนาคารและเงินกู้ยืมธนาคารระยะสั้นจากสถาบันการเงิน (Bank Overdraft and Short-term Loans from Financial Institutions) หมายถึง เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร หนี้สินที่เกิดขึ้นจากการกู้ยืมระยะสั้นจากธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินอื่น รวมทั้งการขายหรือขายช่วงลดตัวเงินหรือสถาบันการเงิน

1.2.1.2 เจ้าหนี้การค้า (Trade Account Payables) หมายถึง เงินที่ค้างชำระ ค่าสินค้าหรือค่าบริการที่ซื้อมาเพื่อขายหรือเพื่อใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการตามปกติ และ ตัวเงินจ่ายที่กิจการออกให้เพื่อชำระค่าสินค้าหรือบริการดังกล่าว

1.2.1.3 เงินกู้ยืมระยะยาวที่กำหนดชำระภายใน 1 ปี (Current Portion of Long-term Loans) หมายถึง เงินกู้ยืมระยะยาวที่จะถึงกำหนดชำระคืนในรอบระยะเวลาบัญชีถัดไป

1.2.1.4 เงินกู้ยืมระยะสั้นจากบุคคลภายนอกหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (Short-term Loans From Related Parties) หมายถึง เงินกู้ยืมระยะสั้นและเงินทรองจากบุคคลภายนอกหรือกิจการที่เกี่ยวข้อง มาเพื่อเพิ่มเติมเงินทุนหมุนเวียน

1.2.1.5 เงินกู้ยืมระยะสั้นอื่น (Other Short-term Loans) หมายถึง เงินกู้ยืมระยะสั้นอื่นนอกจากกำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.2.1.3 และ 1.2.1.4

1.2.1.6 หนี้สินหมุนเวียนอื่น (Other Current Liabilities) หมายถึง ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย รายได้รับล่วงหน้า และหนี้สินหมุนเวียนอื่นใด นอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.2.1.1 ถึง 1.2.1.5

1.2.2 หนี้สินไม่หมุนเวียน (Non-Current Liabilities) หมายถึง หนี้สินที่มีระยะเวลา การชำระสินนานเกินกว่า 1 ปี หรือเกินกว่ารอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของกิจการ หนี้สินไม่หมุนเวียนเกิดจากการกู้ยืมเงินมาใช้ในกิจการเพื่อซื้อสินทรัพย์ที่มีราคาสูง การแสดง หนี้สินไม่หมุนเวียนในงบแสดงฐานะการเงิน งบแสดงฐานะการเงินจะเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ ภาระผูกพันและข้อตกลงต่าง ๆ เช่น อัตราดอกเบี้ย วันครบกำหนดชำระ หนี้สินไม่หมุนเวียน ได้แก่

1.2.2.1 เงินกู้ยืมระยะยาวจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (Long-term Loans from Related Parties) หมายถึง เงินกู้ยืมระยะยาวที่กิจการกู้ยืมจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งหนี้สินในลักษณะอื่นใด

1.2.2.2 เงินกู้ยืมระยะยาวอื่น (Other Long-term Loans) หมายถึง เงินกู้ยืมจาก บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลอื่น รวมทั้งจากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่ถึงกำหนดชำระเกิน เกินกว่า 1 ปี นับจากวันที่ในงบการเงิน

1.2.2.3 ประมาณการหนี้สิน (Provisions) หมายถึง หนี้สินที่วัดค่าได้จากการ ประมาณการ ซึ่งกิจการสามารถประมาณการมูลค่าหนี้สินนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือและเป็นภาระผูกพัน ในปัจจุบัน

1.2.2.4 หุ้นกู้ (Bonds Payable) หมายถึง การจัดหาเงินทุนอย่างหนึ่งของกิจการ จากบุคคลภายนอก เพื่อนำมาใช้ในการขยายกิจการและดำเนินงาน กิจการจะทำการออกหุ้นกู้ให้ เป็นหลักฐานในการกู้ยืมเงินและจ่ายผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ย ซึ่งหุ้นกู้ส่วนใหญ่จะมีกำหนดเวลา ใ้ถ้อยเกินกว่า 1 ปี

1.2.2.5 หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น (Other Non-current Liabilities) หมายถึง หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น นอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.2.2.1 ถึง 1.2.2.4

ตัวอย่างที่ 2.4 หนี้สินของบุคคลธรรมดา นายสุชาติ รักดี มีหนี้สิน ณ วันที่ 1 มกราคม 25×4 เงินกู้ - ธกส. 50,000 บาท ซึ่งรถบรรทุกเป็นเงินเชื่อจากนายสมบัติ 200,000 บาท ให้คำนวณหา หนี้สินของนายสุชาติ รักดี

วิธีทำ นายสุชาติ รักดี มีหนี้สิน ณ วันที่ 1 มกราคม 25×4 ดังนี้

เจ้าหนี้ - นายสมบัติ	200,000 บาท
เงินกู้ - ธกส.	<u>50,000 บาท</u>
รวม	<u>250,000 บาท</u>

จากตัวอย่างที่ 2.4 นายสุชาติ รักดี มีหนี้สินรวมทั้งสิ้น 250,000 บาท

ตัวอย่างที่ 2.5 หนี้สินของกิจการฟาร์ม เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 25×4 ตะวันฟาร์มได้ซื้อเครื่องจักรเป็นเงินเชื่อจากร้านพิรุณเกษตร 20,000 บาท ค้างชำระค่าไฟฟ้า 1,500 บาท ค้างชำระค่าเช่าที่ดิน 3,000 บาท กู้เงินจากธนาคาร 30,000 บาท ดอกเบี้ยค้างจ่าย 500 บาท ให้คำนวณหาหนี้สินของ ตะวันฟาร์ม

วิธีทำ ตะวันฟาร์ม มีหนี้สิน ณ วันที่ 1 ตุลาคม 25×4 ดังนี้

ค่าไฟฟ้าค้างจ่าย	1,500 บาท
ค่าเช่าค้างจ่าย	3,000 บาท
ดอกเบี้ยค้างจ่าย	500 บาท
เจ้าหนี้ - ร้านพิรุณเกษตร	20,000 บาท
เงินกู้ - ธนาคาร	<u>30,000 บาท</u>
รวม	<u>55,000 บาท</u>

จากตัวอย่างที่ 2.5 สมมติว่า ตะวันฟาร์ม มีเงินสด 80,000 บาท มีภาระต้องชำระหนี้ค่าไฟฟ้าค้างจ่าย ค่าเช่าค้างจ่าย ดอกเบี้ยค้างจ่าย เจ้าหนี้ - ร้านพิรุณเกษตร และเงินกู้ - ธนาคาร รวม 5 ราย เป็นเงิน 55,000 บาท เงินสดที่เหลือ 25,000 บาท จึงเป็นของตะวันฟาร์ม

1.3 ส่วนของเจ้าของ (Owner's Equity) หรือทุน (Proprietorship)

แม้บทการบัญชีให้คำนิยามของส่วนของเจ้าของไว้ว่า ส่วนของเจ้าของ หมายถึง ส่วนได้เสียคงเหลือในสินทรัพย์ของกิจการหลังจากหักหนี้สินทั้งสิ้นออกแล้ว หมายความว่า ส่วนของเจ้าของเป็นส่วนที่เหลือจากการเรียกร้องของเจ้าหนี้แล้ว ส่วนของเจ้าของกิจการเจ้าของคนเดียว ประกอบด้วยจำนวนเงินที่เจ้าของนำมาลงทุนบวกกับผลกำไรและหักด้วยส่วนที่เจ้าของกิจการถอนเงินทุนหรือหักผลขาดทุน (ถ้ามี)

ตัวอย่างที่ 2.6 ส่วนของเจ้าของกิจการฟาร์ม

อุดมสุขฟาร์ม มีสินทรัพย์ทั้งหมด	40,000 บาท
และอุดมสุขฟาร์ม มีหนี้สินทั้งหมด	<u>10,000 บาท</u>
ดังนั้น ส่วนของเจ้าของจะเท่ากับ	<u>30,000 บาท</u>

สมมติว่า อุดมสุขฟาร์ม กู้ยืมเงินจากธนาคารอีก 20,000 บาท จะทำให้อุดมสุขฟาร์ม มีสินทรัพย์เพิ่มเป็น 60,000 บาท และมีหนี้สินรวมเป็น 30,000 บาท ดังนั้น ส่วนของเจ้าของก็ยังคงเท่าเดิม คือเท่ากับ $60,000 - 30,000 = 30,000$ บาท

ตัวอย่างที่ 2.7 เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 25×4 เกษตรชาติฟาร์ม มีสินทรัพย์ต่าง ๆ ดังนี้

สินทรัพย์		=	ส่วนของเจ้าของ
เงินสด	20,000 บาท	}	= 850,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	30,000 บาท		
รถยนต์	100,000 บาท		
อาคาร	200,000 บาท		
ที่ดิน	<u>500,000 บาท</u>		
รวมสินทรัพย์	<u>850,000 บาท</u>	รวมส่วนของเจ้าของ	<u>850,000 บาท</u>

จากตัวอย่างที่ 2.7 จะเห็นได้ว่า เกษตรชาติฟาร์มมีสินทรัพย์ทั้งสิ้น 850,000 บาท โดยไม่มีหนี้สิน นั่นคือเกษตรชาติฟาร์มมีส่วนของเจ้าของ จำนวน 850,000 บาท

ตัวอย่างที่ 2.8 จากตัวอย่างที่ 2.7 สมมติว่า เกษตรชาติฟาร์มกู้เงินจากธนาคาร 100,000 บาท การคำนวณหาส่วนของเจ้าของของเกษตรชาติฟาร์ม ทำได้ดังนี้

สินทรัพย์		-	หนี้สิน	=	ส่วนของเจ้าของ
เงินสด	120,000 บาท	}	- 100,000 บาท	=	850,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	30,000 บาท				
รถยนต์	100,000 บาท				
อาคาร	200,000 บาท				
ที่ดิน	<u>500,000 บาท</u>				
รวมสินทรัพย์	<u>950,000 บาท</u>	หนี้สิน	100,000 บาท	ส่วนของเจ้าของ	<u>850,000 บาท</u>

จากตัวอย่างที่ 2.8 จะเห็นได้ว่ามีสินทรัพย์ทั้งสิ้น 950,000 บาท แต่ยังมีส่วนที่เป็นหนี้สิน เกิดจากการกู้เงินจากธนาคาร จำนวน 100,000 บาท ดังนั้นในการที่จะคำนวณหาส่วนของเจ้าของ จะต้องนำยอดหนี้สินไปหักออกจากสินทรัพย์ก่อน ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ส่วนของเจ้าของ} &= \text{สินทรัพย์} - \text{หนี้สิน} \\
 &= 950,000 - 100,000 \\
 &= 850,000 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

2. สมการบัญชี (Accounting Equation)

สมการบัญชี คือ สมการที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของเจ้าของ (ทุน) จะแสดงความสมดุลกันอยู่เสมอ สามารถเขียนในรูปของสมการได้ ดังนี้

สินทรัพย์ = หนี้สิน + ส่วนของเจ้าของ (ทุน)

Assets = Liabilities + Owner's Equity (Proprietorship)

แสดงสัญลักษณ์ย่อได้ดังนี้

A = L + OE (P)

ตามหลักของความสัมพันธ์ระหว่างสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของเจ้าของ ซึ่งเป็นส่วนประกอบของสมการบัญชี ที่สามารถเขียนได้ 4 กรณี ดังนี้

กรณีที่ 1 กิจการไม่มีหนี้สิน เขียนสมการบัญชีได้ดังนี้

สินทรัพย์ = ส่วนของเจ้าของ

A = OE

การคำนวณสมการบัญชีกรณีกิจการไม่มีหนี้สิน ดังแสดงในตัวอย่างที่ 2.9

ตัวอย่างที่ 2.9 ต่อไปนี้เป็นสินทรัพย์ของสมชายฟาร์ม เงินสด 20,000 บาท เงินฝากธนาคาร 80,000 บาท เครื่องมือการเกษตร 40,000 บาท รถยนต์ 120,000 บาท โรงเรือน 200,000 บาท ที่ดิน 1,000,000 บาท

สินทรัพย์

เงินสด	20,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	80,000 บาท
เครื่องมือการเกษตร	40,000 บาท
รถยนต์	120,000 บาท
โรงเรือน	200,000 บาท
ที่ดิน	<u>1,000,000 บาท</u>
รวมสินทรัพย์ทั้งสิ้น	<u>1,460,000 บาท</u>

แทนค่าสมการบัญชี ได้ดังนี้

สินทรัพย์ = ส่วนของเจ้าของ (ทุน)

A = OE (P)

1,460,000 = ส่วนของเจ้าของ (ทุน)

ดังนั้น ส่วนของเจ้าของสมชายฟาร์มมี 1,460,000 บาท เนื่องจากสินทรัพย์มีค่าเท่ากับ ส่วนของเจ้าของ

กรณีที่ 2 กรณีกิจการมีหนี้สิน เขียนสมการบัญชีได้ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{สินทรัพย์} &= \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น} \\ A &= L + OE\end{aligned}$$

การคำนวณสมการบัญชีกรณีกิจการมีหนี้สิน ดังแสดงในตัวอย่างที่ 2.10

ตัวอย่างที่ 2.10 สมชายฟาร์มมีสินทรัพย์และหนี้สินดังนี้ เงินสด 20,000 บาท เงินฝากธนาคาร 180,000 บาท เครื่องมือการเกษตร 40,000 บาท รถยนต์ 120,000 บาท โรงเรือน 200,000 บาท ที่ดิน 1,000,000 บาท เจ้าหนี้ - ร้านเลิศเกษตร 50,000 บาท

สินทรัพย์

เงินสด	20,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	180,000 บาท
เครื่องมือการเกษตร	40,000 บาท
รถยนต์	120,000 บาท
โรงเรือน	200,000 บาท
ที่ดิน	<u>1,000,000 บาท</u>
รวม	<u>1,560,000 บาท</u>

หนี้สิน

เจ้าหนี้ - ร้านเลิศเกษตร	<u>50,000 บาท</u>
รวม	<u>50,000 บาท</u>

แทนค่าสมการบัญชีได้ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{สินทรัพย์} &= \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น} \\ A &= L + OE \\ 1,560,000 &= 50,000 + \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น} \\ 1,560,000 - 50,000 &= \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น} \\ \text{ดังนั้น ส่วนของผู้ถือหุ้น} &= 1,510,000 \text{ บาท} \\ \text{สินทรัพย์} &= \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น} \\ 1,560,000 &= 50,000 + 1,510,000 \\ 1,560,000 &= 1,560,000\end{aligned}$$

กรณีที่ 3 กรณีของค่าสุทธิของกิจการ (สินทรัพย์สุทธิ) คำนวณโดย สินทรัพย์ทั้งหมดลบด้วย หนี้สินทั้งหมด เขียนสมการบัญชีได้ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ส่วนของเจ้าของ} &= \text{สินทรัพย์} - \text{หนี้สิน} \\ \text{OE} &= \text{A} - \text{L}\end{aligned}$$

การคำนวณสมการบัญชีกรณีสินทรัพย์สุทธิ ดังแสดงในตัวอย่างที่ 2.11

ตัวอย่างที่ 2.11 ใช้ข้อมูลจากตัวอย่างที่ 2.10

แทนค่าสมการบัญชี ได้ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ส่วนของเจ้าของ} &= \text{สินทรัพย์} - \text{หนี้สิน} \\ \text{OE} &= \text{A} - \text{L} \\ 1,510,000 &= 1,560,000 - 50,000 \\ 1,510,000 \text{ บาท} &= 1,510,000 \text{ บาท}\end{aligned}$$

กรณีที่ 4 กรณีสมการบัญชีเปลี่ยนที่กันได้ เขียนสมการบัญชีได้ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{หนี้สิน} &= \text{สินทรัพย์} - \text{ส่วนของเจ้าของ} \\ \text{L} &= \text{A} - \text{OE}\end{aligned}$$

การคำนวณสมการบัญชีกรณีสินทรัพย์สุทธิ ดังแสดงในตัวอย่างที่ 2.11

ตัวอย่างที่ 2.11 ใช้ข้อมูลจากตัวอย่างที่ 2.10

แทนค่าสมการบัญชี ได้ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{หนี้สิน} &= \text{สินทรัพย์} - \text{ส่วนของเจ้าของ} \\ \text{L} &= \text{A} - \text{OE} \\ 50,000 &= 1,560,000 - 1,510,000 \\ 50,000 \text{ บาท} &= 50,000 \text{ บาท}\end{aligned}$$

3. งบแสดงฐานะการเงิน (Statements of The Financial Position)

ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง การนำเสนองบการเงิน โดยสภาวิชาชีพบัญชี เริ่มใช้ในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2554 ได้เปลี่ยนชื่อจาก “งบดุล” เป็น งบแสดงฐานะการเงิน และได้ให้คำนิยาม งบแสดงฐานะการเงิน หมายถึง งบที่จัดทำขึ้นมาเพื่อแสดงฐานะทางการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง กฎหมายบังคับว่าจะต้องจัดทำงบแสดงฐานะการเงิน ขึ้นมาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เมื่อสิ้นสุดปีการเงิน

นอกจากสมการบัญชีที่แสดงความสัมพันธ์ของสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น (ทุน) แล้ว สมการบัญชียังเป็นพื้นฐานของการทำงานงบแสดงฐานะการเงิน โดยสินทรัพย์ที่แสดงใน งบแสดงฐานะการเงินจะมีจำนวนเท่ากับผลรวมของจำนวนหนี้สินกับส่วนของผู้ถือหุ้น

ประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง กำหนดรายการย่อที่ต้องมีในงบการเงิน มีรูปแบบเดียว คือ รูปแบบรายงานแต่ยังมีการจัดทำงบแสดงฐานะการเงินแบบบัญชีอยู่ในประเทศไทย เนื่องจากหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปปรับเปลี่ยนอย่างมาจากสมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของสหรัฐอเมริกา (AICPA) และจากประเทศอังกฤษ

การจัดทำงบแสดงฐานะการเงินแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

3.1 งบแสดงฐานะการเงิน แบบบัญชี (Accounting Form)

งบแสดงฐานะการเงินแบบบัญชีจะใช้แบบฟอร์มคล้ายกับบัญชีแยกประเภท ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับตัว “T” แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ทางด้านซ้ายมือจะแสดงรายการของสินทรัพย์ ส่วนด้านขวามือจะแสดงรายการของหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

ขั้นตอนในการจัดทำงบแสดงฐานะการเงินแบบบัญชี มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เขียนหัวงบแสดงฐานะการเงิน 3 บรรทัด ให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ

บรรทัดที่ 1 เขียนชื่อกิจการ

บรรทัดที่ 2 เขียนคำว่า “งบแสดงฐานะการเงิน”

บรรทัดที่ 3 เขียนวัน เดือน ปี ที่จัดทำงบแสดงฐานะการเงิน

ใช้คำว่า ณ วันที่ ...

ขั้นตอนที่ 2 ทางด้านซ้ายมือให้เขียนคำว่า สินทรัพย์ และแสดงรายการสินทรัพย์ต่าง ๆ ที่กิจการมีอยู่ทั้งหมด โดยจะเรียงลำดับจากสินทรัพย์หมุนเวียน จะเรียงจากบัญชีที่มีสภาพคล่องสูงมากไปน้อย แล้วจึงต่อด้วยสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

ขั้นตอนที่ 3 ทางด้านขวามือให้เขียนคำว่า หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น และแสดงรายการหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้นที่กิจการมีอยู่ทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 4 รวมยอดทั้ง 2 ด้าน ให้อยอดสินทรัพย์เท่ากับหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น และให้ตัวเลขอยู่ในระดับเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 2.12 แบบฟอร์มงบแสดงฐานะการเงิน แบบบัญชี

ชื่อกิจการ.....

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่

สินทรัพย์	บาท	สต.	หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	บาท	สต.
สินทรัพย์หมุนเวียน			หนี้สินหมุนเวียน		
.....	xx	-		xx	-
.....	xx	-	หนี้สินไม่หมุนเวียน		
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน				xx	-
.....	xx	-	ส่วนของผู้ถือหุ้น		
.....	xx	-		xx	-
	xx	-		xx	-

3.2 งบแสดงฐานะการเงิน แบบรายงาน (Report Form)

งบแสดงฐานะการเงินแบบรายงานจะใช้แบบฟอร์มตามรูปแบบของประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง กำหนดรายการที่ต้องมีในงบการเงิน พ.ศ. 2552 ของพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นรูปแบบที่ต้องนำเสนออย่างเป็นทางการ

ขั้นตอนในการจัดทำงบแสดงฐานะการเงินแบบรายงาน มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เขียนหัวงบแสดงฐานะการเงิน 3 บรรทัด ให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ

บรรทัดที่ 1 เขียนชื่อกิจการ

บรรทัดที่ 2 เขียนคำว่า “ งบแสดงฐานะการเงิน ”

บรรทัดที่ 3 เขียน ณ วันเดือนปี ที่จัดทำงบแสดงฐานะการเงิน

ขั้นตอนที่ 2 เขียนคำว่า “ สินทรัพย์ ” ไว้ตรงกลางกระดาษตอนบน ด้านซ้ายเขียนหัวข้อสินทรัพย์หมุนเวียน และแสดงรายการสินทรัพย์หมุนเวียนทั้งหมด บรรทัดถัดมาเขียนหัวข้อสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนให้ตรงกับหัวข้อสินทรัพย์หมุนเวียน และแสดงรายการสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนทั้งหมด หลังจากรวมยอดทั้งหมดของสินทรัพย์

ขั้นตอนที่ 3 เขียนคำว่า “ หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น ” ไว้ตรงกลางกระดาษต่อจากสินทรัพย์ ให้แสดงรายการที่เป็นหนี้สินหมุนเวียนและหนี้สินไม่หมุนเวียนก่อน และตามด้วยรายการที่เป็นส่วนของผู้ถือหุ้น แล้วรวมยอดทั้งหมดของหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งจะต้องเท่ากับยอดสินทรัพย์ จึงจะถือว่าถูกต้อง

ตัวอย่างที่ 2.13 แบบฟอร์มงบแสดงฐานะการเงิน แบบรายงาน

ชื่อกิจการ.....

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่

สินทรัพย์

สินทรัพย์หมุนเวียน

.....

.....

รวมสินทรัพย์หมุนเวียน

สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

.....

.....

รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

รวมสินทรัพย์

$\begin{array}{l} \times \times \\ \times \times \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{l} \times \times \\ \times \times \end{array}} \right\} +$

$\begin{array}{l} \times \times \\ \times \times \\ \times \times \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{l} \times \times \\ \times \times \\ \times \times \end{array}} \right\} +$

$\begin{array}{l} \times \times \\ \times \times \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{l} \times \times \\ \times \times \end{array}} \right\} +$

$\underline{\underline{\times \times}}$

หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

หนี้สินหมุนเวียน

.....

.....

รวมหนี้สินหมุนเวียน

หนี้สินไม่หมุนเวียน

.....

รวมหนี้สิน

ส่วนของผู้ถือหุ้น

ทุน.....

รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

$\begin{array}{l} \times \times \\ \times \times \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{l} \times \times \\ \times \times \end{array}} \right\} +$

$\begin{array}{l} \times \times \\ \times \times \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{l} \times \times \\ \times \times \end{array}} \right\} +$

$\begin{array}{l} \times \times \\ \times \times \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{l} \times \times \\ \times \times \end{array}} \right\} +$

$\underline{\underline{\times \times}}$

ตัวอย่างที่ 2.14 ต่อไปนี้เป็นรายการสินทรัพย์และหนี้สินของเมืองลุงฟาร์ม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

เงินสด	86,000 บาท
ลูกหนี้ - นายสมโชค	20,000 บาท
วัสดุสำนักงาน	15,000 บาท
สัตว์ใช้งาน	40,000 บาท
ที่ดิน	200,000 บาท
เจ้าหนี้ - ร้านวิระ	60,000 บาท

จงทำ

1. แทนค่าสมการบัญชี
2. จบแสดงฐานะการเงินแบบบัญชีและแบบรายงาน

วิธีทำ

1. แทนค่าสมการบัญชี

$$\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}$$

$$361,000 = 60,000 + 301,000$$

$$361,000 = 361,000$$

2. จบแสดงฐานะการเงินแบบบัญชี

เมืองลุงฟาร์ม

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์หมุนเวียน			หนี้สินหมุนเวียน		
เงินสด	86,000	-	เจ้าหนี้ - ร้านวิระ	60,000	-
ลูกหนี้ - นายสมโชค	20,000	-	ส่วนของผู้ถือหุ้น		
วัสดุสำนักงาน	15,000	-	ทุน - นายรักษาดิ	301,000	-
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน					
สัตว์ใช้งาน	40,000	-			
ที่ดิน	200,000	-			
	361,000	-		361,000	-

งบแสดงฐานะการเงินแบบรายงาน

เมืองลุงฟาร์ม

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

สินทรัพย์

สินทรัพย์หมุนเวียน

เงินสด	86,000.-	
ลูกหนี้ - นายสมโชค	20,000.-	
วัสดุสำนักงาน	<u>15,000.-</u>	
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		121,000.-

สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

ส้วมใช้งาน	40,000.-	
ที่ดิน	<u>200,000.-</u>	
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		240,000.-

รวมสินทรัพย์		<u><u>361,000.-</u></u>
--------------	--	-------------------------

หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

หนี้สินหมุนเวียน

เจ้าหนี้ - ร้านวิระ	60,000.-
---------------------	----------

ส่วนของผู้ถือหุ้น

ทุน - นายรักชาติ	<u>301,000.-</u>
------------------	------------------

รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	<u><u>361,000.-</u></u>
--------------------------------	-------------------------

สรุป

สินทรัพย์ หมายถึง ทรัพยากรที่อยู่ในความควบคุมของกิจการ ทรัพยากรดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีตซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากทรัพยากรนั้นในอนาคต

หนี้สิน หมายถึง ภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการ ซึ่งเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีต โดยการชำระภาระผูกพันนั้นคาดว่าจะส่งผลให้กิจการสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ

ส่วนของผู้ถือหุ้น หมายถึง ส่วนได้ส่วนเสียคงเหลือในสินทรัพย์ของกิจการหลังจากหักหนี้สินทั้งหมดออกแล้ว

สมการบัญชี คือ สมการที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น จะแสดงความสมดุลกันอยู่เสมอ

งบแสดงฐานะการเงิน (งบดุล) หมายถึง งบที่จัดทำขึ้นมาเพื่อแสดงฐานะทางการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง

แบบฝึกปฏิบัติ หน่วยที่ 2
สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ (ทุน)

คำสั่ง จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. จงอธิบายความหมายของสินทรัพย์ และยกตัวอย่างสินทรัพย์มา 5 ชนิด

.....

.....

.....

.....

2. จงอธิบายความหมายของหนี้สิน และยกตัวอย่างมา 3 ชนิด

.....

.....

.....

.....

3. จงอธิบายความหมายของส่วนของเจ้าของ (ทุน) และยกตัวอย่างมา 2 ชนิด

.....

.....

.....

.....

4. จงบอกความหมายของสมการบัญชี และเขียนรูปสมการบัญชี

.....

.....

.....

.....

5. จงอธิบายความหมายของงบแสดงฐานะการเงิน

.....

.....

.....

.....

6. จากระายการต่อไปนี้ ให้ระบุว่าเป็นสินทรัพย์ หนี้สิน หรือ ส่วนของเจ้าของ

รายการ	ประเภทบัญชี
เงินสด	
ถอนใช้ส่วนตัว	
อุปกรณ์การเกษตร	
โรงเรือน	
เจ้าหนี้	
รถแทรกเตอร์	
ลูกหนี้	
สัตว์ใช้งาน	
ดอกเบี้ยค้างจ่าย	
เงินฝากธนาคาร	
เงินเบิกเกินบัญชี	
ทุน - นายเกษตร	
เงินกู้ - ธกส.	
สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	

7. ให้จัดประเภทแต่ละรายการว่ารายการใดเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน หนี้สินหมุนเวียน และหนี้สินไม่หมุนเวียน โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ตามแบบฟอร์มที่กำหนดให้

รายการ	สินทรัพย์ หมุนเวียน	สินทรัพย์ ไม่หมุนเวียน	หนี้สิน หมุนเวียน	หนี้สิน ไม่หมุนเวียน
1. เงินฝากธนาคาร				
2. ที่ดิน				
3. เงินสด				
4. เจ้าหนี้				
5. เงินเบิกเกินบัญชี				
6. อาคาร				
7. สัตว์ใช้งาน				
8. ลูกหนี้				
9. เงินกู้				

8. ต่อไปนี้เป็นยอดคงเหลือของบัญชีต่าง ๆ ณ วันที่ 31 มีนาคม 25×4

เงินสด	80,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	300,000 บาท
เงินสด	150,000 บาท
ลูกหนี้	20,000 บาท
เครื่องมือเกษตร	30,000 บาท
ที่ดิน	200,000 บาท
โรงเรือน	60,000 บาท

- ให้ทำ
1. คำนวณหาสินทรัพย์ทั้งหมด
 2. คำนวณหาหนี้สินทั้งหมด
 3. คำนวณหาส่วนของเจ้าของโดยแทนค่าในสมการบัญชี

9. จงเติมค่าในช่องว่างโดยใช้สมการบัญชี

สินทรัพย์	=	หนี้สิน	+	ส่วนของเจ้าของ
9.1 20,000	=	5,000	+	
9.2	=	7,000	+	10,000
9.3 55,000	=		+	40,000
9.4 36,000	=	8,000	+	
9.5 24,000	=		+	9,000
9.6	=	5,250	+	3,685

10. ต่อไปนี้เป็นรายการสินทรัพย์ และหนี้สิน ของกำพลฟาร์ม เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 25×4

เงินสด	10,500 บาท
เงินฝากธนาคาร	82,000 บาท
ลูกหนี้-นายปัญญา	6,000 บาท
สัตว์ใช้งาน	40,000 บาท
คอกสัตว์	35,000 บาท
ที่ดิน	110,000 บาท
เจ้าหนี้-ร้านเก่งเกษตร	7,000 บาท
เงินสด	50,000 บาท

ให้ทำ งบแสดงฐานะการเงินแบบบัญชีและแบบรายงานของกำพลฟาร์ม ณ วันที่ 31 มีนาคม 25×4

ใบงานที่ 2.1

ชื่องาน การจำแนกสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้นของฟาร์ม
จุดประสงค์การเรียนรู้ จำแนกประเภทสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้นได้
คำแนะนำ ให้นำข้อบัญญัติที่อยู่ในกล่อง ไปเขียนในแบบฟอร์มกำหนดให้แต่ละ
ประเภทบัญชี (20 คะแนน)

รถบรรทุก, เจ้าหนี้, เงินสด, ค่าเช่ารับล่วงหน้า, เงินกู้, ถอนใช้ส่วนตัว
ทุน - นายแมว, เงินฝากธนาคาร, โรงเรือน, เครื่องผสมอาหารสัตว์, ที่ดิน
เครื่องมือเกษตร, คอกสัตว์, ค่าเช่าค้ำจาย, สัตว์เพื่อขายคงเหลือ, ลูกหนี้
อาคาร, ค่าไฟฟ้าค้ำจาย, สัตว์ใช้งาน และเงินเบิกเกินบัญชี

สินทรัพย์ (Asset)	หนี้สิน (Liability)	ส่วนของผู้ถือหุ้น (Owner's Equity)
1.	1.	1.
2.	2.	2.
3.	3.	
4.	4.	
5.	5.	
6.	6.	
7.	7.	
8.	8.	
9.		
10.		

ใบงานที่ 2.2

ชื่องาน การคำนวณสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น
จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อคำนวณสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น
คำแนะนำ ให้เติมตัวเลขและข้อความลงในช่องว่างให้ถูกต้อง (20 คะแนน)

สุวรรณฟาร์ม

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์หมุนเวียน			หนี้สินหมุนเวียน		
เงินสด	30,000	-	เจ้าหนี้ - ร้านสมหมาย	70,000	-
เงินฝากธนาคาร	80,000	-	ส่วนของผู้ถือหุ้น		
สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	25,000	-	ทุน - นายสุวรรณ		-
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน					
สัตว์ใช้งาน	40,000	-			
รถยนต์	150,000	-			
ที่ดิน	200,000	-			
		-			-

1. ส่วนหัวของงบแสดงฐานะการเงิน แสดงอะไรบ้าง.....
2. สินทรัพย์หมุนเวียนมีจำนวน.....บาท
3. สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนมีจำนวน.....บาท
4. หนี้สินหมุนเวียนมีจำนวน.....บาท
5. ส่วนของผู้ถือหุ้นมีจำนวน.....บาท
6. สินทรัพย์รวมทั้งสิ้นจำนวน.....บาท
7. หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้นรวมทั้งสิ้นจำนวน.....บาท

แบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน หน่วยที่ 2

สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ (ทุน)

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ทรัพยากรที่อยู่ในความควบคุมของกิจการ ทรัพยากรดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีตซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากทรัพยากรนั้นในอนาคต คือข้อใด
 - ก. เงินสด ลูกหนี้ ค่าแรงงานค้างจ่าย เงินฝากธนาคาร ค่าแรงงานจ่ายล่วงหน้า
 - ข. เงินสด ลูกหนี้ เจ้าหนี้ เงินฝากธนาคาร ค่าแรงงานจ่ายล่วงหน้า
 - ค. เงินสด ลูกหนี้ ค่าแรงงานจ่ายล่วงหน้า เงินฝากธนาคาร เครื่องมือการเกษตร
 - ง. เงินสด ลูกหนี้ เจ้าหนี้ ค่าแรงงานจ่ายล่วงหน้า เงินฝากธนาคาร
 - จ. เงินสด ลูกหนี้ ตัวเงินจ่าย ค่าแรงงานจ่ายล่วงหน้า เงินฝากธนาคาร
2. ภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการซึ่งเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีตโดยการชำระภาระผูกพันนั้นคาดว่าจะส่งผลให้กิจการสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ คือข้อใด
 - ก. สินทรัพย์
 - ข. หนี้สิน
 - ค. ส่วนของเจ้าของ
 - ง. รายได้
 - จ. ค่าใช้จ่าย
3. ข้อใดหมายถึง ส่วนของเจ้าของ
 - ก. สินทรัพย์ + หนี้สิน
 - ข. สินทรัพย์ - หนี้สิน
 - ค. สินทรัพย์ + ส่วนของเจ้าของ
 - ง. สินทรัพย์ - ส่วนของเจ้าของ
 - จ. สินทรัพย์ - เงินกู้
4. ข้อใดคือสินทรัพย์หมุนเวียน
 - ก. โรงเรือน
 - ข. สัตว์ใช้งาน
 - ค. รถยนต์
 - ง. เงินฝากธนาคาร
 - จ. เงินลงทุนระยะยาว

5. เงินกู้ระยะยาว ถือเป็นบัญชีประเภทใด

- ก. สินทรัพย์หมุนเวียน
- ข. สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน
- ค. หนี้สินหมุนเวียน
- ง. หนี้สินไม่หมุนเวียน
- จ. ส่วนของเจ้าของ

6. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ มีความหมายตรงตามข้อใด

- ก. ส่วนของเจ้าของ
- ข. สินทรัพย์หมุนเวียน
- ค. การบัญชี
- ง. สมการบัญชี
- จ. รูปแบบบัญชี

7. ข้อใดคือสมการบัญชี

- ก. สินทรัพย์ = หนี้สิน
- ข. สินทรัพย์ = หนี้สิน + ส่วนของเจ้าของ
- ค. สินทรัพย์ = หนี้สิน - ส่วนของเจ้าของ
- ง. หนี้สิน = สินทรัพย์ + ส่วนของเจ้าของ
- จ. หนี้สิน = ส่วนของเจ้าของ - สินทรัพย์

8. กิจการมีสินทรัพย์ 20,000 บาท หนี้สิน 5,000 บาท ส่วนของเจ้าของมีจำนวนเท่าใด

- ก. 5,000 บาท
- ข. 10,000 บาท
- ค. 15,000 บาท
- ง. 20,000 บาท
- จ. 25,000 บาท

9. งบแสดงฐานะการเงินมีความหมายตรงตามข้อใด

- ก. งบแสดงยอดจำนวนเงินสินทรัพย์สุทธิ
- ข. งบที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการ
- ค. งบที่แสดงเกี่ยวกับการแบ่งกำไรขาดทุน
- ง. งบที่แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับงบกำไรขาดทุนและการจ่ายเงินปันผล
- จ. งบที่จัดทำขึ้นมาเพื่อแสดงฐานะทางการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง

10. งบแสดงฐานะการเงินแบบบัญชีด้านขวามือ คือข้อใด

- ก. สินทรัพย์
- ข. หนี้สิน
- ค. รายได้
- ง. ค่าใช้จ่าย
- จ. หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

หน่วยที่ 3

การวิเคราะห์รายการค้า

สาระสำคัญ

ในการจัดทำบัญชี ขั้นตอนที่สำคัญที่สุดคือ การวิเคราะห์รายการค้า ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของวงจรบัญชีต้องทำความเข้าใจในหลักการวิเคราะห์รายการค้าอย่างละเอียด เพราะหากวิเคราะห์รายการค้าผิด ก็จะทำให้การทำให้บัญชีในขั้นตอนอื่น ๆ ผิดไปด้วย การวิเคราะห์รายการค้าเป็นการพิจารณารายการที่เกิดขึ้นในกิจการว่ามีผลกระทบต่อสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ ในการวิเคราะห์รายการค้าจึงต้องยึดหลักการบัญชีที่ว่าสินทรัพย์เท่ากับหนี้สินบวกส่วนของเจ้าของ

หัวข้อเรื่อง

1. รายการค้า
2. เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี
3. การวิเคราะห์รายการค้า
4. การตั้งชื่อบัญชี
5. การจัดหมวดหมู่บัญชีและกำหนดเลขที่บัญชี
6. หลักการบันทึกบัญชี
7. การบันทึกบัญชีฟาร์มตามหลักการบัญชี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของรายการค้าได้
2. บอกเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีได้
3. อธิบายความหมายของการวิเคราะห์รายการค้าและหลักการวิเคราะห์รายการค้าได้
4. ตั้งชื่อบัญชีได้
5. กำหนดหมวดหมู่บัญชีและกำหนดเลขที่บัญชีได้
6. อธิบายหลักการบันทึกบัญชีได้
7. บันทึกบัญชีฟาร์มตามหลักการบัญชีได้

แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน หน่วยที่ 3

การวิเคราะห์รายการค้า

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. รายการค้าหมายถึงข้อใด

- ก. รายการที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดการโอนสิ่งของระหว่างกิจการฟาร์มกับบุคคลภายนอก
- ข. รายการที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดการโอนกิจการระหว่างกิจการฟาร์ม กับบุคคลภายนอก
- ค. การดำเนินงานในทางการค้าอันก่อให้เกิดการจ้างงานระหว่างฟาร์มกับบุคคลภายนอก
- ง. รายการที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนสิ่งที่มีมูลค่าเป็นตัวเงินระหว่างเจ้าของกิจการฟาร์มกับบุคคลภายนอก
- จ. รายการที่เกิดขึ้นในทางการค้าที่ทำให้เกิดการโอนแลกเปลี่ยนเงินหรือสิ่งที่มีค่าเป็นตัวเงินระหว่างกิจการฟาร์มกับบุคคลภายนอก

2. เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี คือข้อใด

- ก. ใบสอบถามราคาสินค้า
 - ข. ใบเสร็จรับเงิน
 - ค. จดหมายขอบคุณของลูกค้า
 - ง. รายงานการประชุม
 - จ. ทะเบียนผลิตผลของฟาร์ม
3. ข้อใดคือหลักเกณฑ์ในการตั้งชื่อบัญชี
- ก. ชื่อบัญชีควรตั้งชื่อให้ยาว ๆ
 - ข. ชื่อบัญชีควรตั้งให้มาก ๆ
 - ค. ชื่อบัญชีควรตั้งชื่อให้แปลก ๆ
 - ง. ชื่อบัญชีไม่ควรมีความหมายตามประเภทของบัญชี
 - จ. ชื่อบัญชีควรเป็นชื่อที่สามารถบันทึกครอบคลุมได้หลายรายการ

4. จ่ายชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ จากการซื้ออุปกรณ์การเกษตรเป็นเงินสด บันทึกบัญชีอย่างไร

ก. เดบิต บัญชีเงินสด	เครดิต บัญชีเจ้าหนี้
ข. เดบิต บัญชีเจ้าหนี้	เครดิต บัญชีเงินสด
ค. เดบิต บัญชีเงินสด	เครดิต บัญชีเงินสด
ง. เดบิต บัญชีอุปกรณ์การเกษตร	เครดิต บัญชีเงินสด
จ. เดบิต บัญชีอุปกรณ์การเกษตร	เครดิต บัญชีเจ้าหนี้

5. ชื่ออุปกรณ์การเกษตรเป็นเงินเชื่อ ทำให้มีผลต่อสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้เจ้าของอย่างไร
- สินทรัพย์เพิ่ม สินทรัพย์ลด
 - สินทรัพย์เพิ่ม หนี้สินเพิ่ม
 - สินทรัพย์ลด หนี้สินลด
 - สินทรัพย์เพิ่ม ส่วนของผู้เจ้าของเพิ่ม
 - สินทรัพย์ลด ส่วนของผู้เจ้าของลด
6. ขายไก่ได้เงินสด 2,000 บาท มีผลต่อสมการบัญชีอย่างไร
- สินทรัพย์เพิ่ม สินทรัพย์ลด
 - สินทรัพย์เพิ่ม หนี้สินเพิ่ม
 - สินทรัพย์ลด หนี้สินลด
 - สินทรัพย์เพิ่ม ส่วนของผู้เจ้าของเพิ่ม
 - สินทรัพย์ลด ส่วนของผู้เจ้าของลด
7. Chart of Accounts คืออะไร
- ผังบัญชี
 - ผังวงจร
 - วงจรบัญชี
 - ความหมายของบัญชี
 - ผังรายการค้า
8. ข้อใดหมายถึงการบันทึกรายการค้าตามหลักบัญชีคู่
- สินทรัพย์เท่ากับหนี้สินบวกส่วนของผู้เจ้าของ
 - สินทรัพย์เท่ากับส่วนของผู้เจ้าของ
 - ด้านเดบิตเท่ากับด้านเครดิต
 - รายได้เท่ากับค่าใช้จ่าย
 - สินทรัพย์เท่ากับหนี้สินลบส่วนของผู้เจ้าของ
9. การวิเคราะห์รายการค้า หมายถึงข้อใด
- การพิจารณารายได้ของผู้เจ้าของกิจการ
 - การพิจารณาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับกิจการ
 - การพิจารณาเงินฝากธนาคารของผู้เจ้าของกิจการ
 - การพิจารณาสินทรัพย์ของผู้เจ้าของกิจการ
 - การพิจารณารายการค้าที่เกิดขึ้นแต่ละรายการ

10. ซื้อลูกสุกรมาเลี้ยงไว้เพื่อขายเป็นเงินสด บันทึกบัญชีอย่างไร

ก. เดบิต บัญชีสัตว์เลี้ยงไว้เพื่อขาย	เครดิต บัญชีเงินสด
ข. เดบิต บัญชีเงินสด	เครดิต บัญชีลูกสุกร
ค. เดบิต บัญชีค่าสัตว์เพื่อขาย	เครดิต บัญชีเจ้าหนี้
ง. เดบิต บัญชีค่าสัตว์เพื่อขาย	เครดิต บัญชีเงินสด
จ. เดบิต บัญชีลูกหนี้	เครดิต บัญชีค่าสัตว์เพื่อขาย

เนื้อหา

1. รายการค้า (Business Transaction)

1.1 รายการค้า

รายการค้า หมายถึง รายการที่เกิดขึ้นในทางการค้าที่ทำให้เกิดการโอนแลกเปลี่ยนเงินหรือสิ่งที่มีค่าเป็นตัวแทนระหว่างกิจการกับบุคคลภายนอก โดยรายการค้านี้จะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของเสมอ ซึ่งรายการค้าดังกล่าวอาจเป็นรายการค้าที่เกิดขึ้นภายในหรือภายนอกกิจการก็ได้ ตัวอย่างรายการค้า มีดังนี้

- 1.1.1 นำเงินสดหรือสินทรัพย์อื่นมาลงทุน เช่น รถแทรกเตอร์ อาคาร ที่ดิน เป็นต้น
- 1.1.2 ซื้อสินทรัพย์เป็นเงินสดและเงินเชื่อ เช่น ซื้อเครื่องผสมอาหารสัตว์เป็นเงินสด ซื้อที่ดินเป็นเงินเชื่อ ซื้อรถแทรกเตอร์เป็นเงินเชื่อ เป็นต้น
- 1.1.3 ขายผลผลิตเป็นเงินสด และเงินเชื่อ
- 1.1.4 จ่ายชำระหนี้ให้เจ้าหนี้
- 1.1.5 รับชำระหนี้จากลูกหนี้ที่ค้างชำระ
- 1.1.6 กู้เงินจากบุคคลภายนอก
- 1.1.7 จ่ายชำระหนี้เงินกู้พร้อมดอกเบี้ย
- 1.1.8 จ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าสัตว์เพื่อขาย ค่าแรงงาน ค่าอาหารสัตว์ เป็นต้น
- 1.1.9 การรับรายได้ต่าง ๆ เช่น ขายไก่เนื้อ ขายสุกรขุน ขายไข่ไก่ เป็นต้น

1.2 รายการที่ไม่ใช่รายการค้า (Non-Business Transaction)

รายการที่ไม่ใช่รายการค้า คือ การดำเนินงานที่ไม่ก่อให้เกิดการโอนเงินหรือสิ่งที่มีมูลค่าเป็นตัวแทนระหว่างกิจการฟาร์มกับบุคคลภายนอก ตัวอย่างรายการที่ไม่ใช่รายการค้า มีดังนี้

- 1.2.1 การต้อนรับลูกค้า
- 1.2.2 การจัดตกแต่งร้าน
- 1.2.3 การเชิญชวนให้ลูกค้าชมกิจการฟาร์ม
- 1.2.4 การจัดแสดงผลผลิต
- 1.2.5 การสอบถามราคาสินค้า
- 1.2.6 การเขียนจดหมายขอบคุณลูกค้า
- 1.2.7 ได้รับคำสั่งซื้อผลผลิตจากลูกค้า
- 1.2.8 การติดต่อทางโทรศัพท์เพื่อสั่งซื้อเครื่องจักร
- 1.2.9 การสาธิต เช่น สาธิตการรีดนมวัว สาธิตการตอนสุกร เป็นต้น

2. เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี

เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี หมายถึง เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจการฟาร์มในรูปของตัวเงินเมื่อมีรายการค้าใด ๆ จะต้องมีการจัดทำเอกสารขึ้นเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเก็บไว้เป็นหลักฐานในการบันทึกบัญชี เอกสารประกอบการบันทึกบัญชีนี้จะต้องเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดีไม่ให้สูญหายหรือชำรุด โดยเก็บไว้ที่สถานประกอบการหรือสถานที่ที่ใช้เป็นที่ทำการสำนักงานของกิจการฟาร์มซึ่งปฏิบัติงานอยู่เป็นประจำและต้องเก็บรักษาไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี นับแต่วันปิดบัญชีหรือจนกว่าจะมีการส่งมอบบัญชี

เมื่อมีรายการค้าเกิดขึ้นกิจการจะต้องเก็บเอกสารที่เกี่ยวข้องไว้เป็นหลักฐานในการบันทึกบัญชี เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี เช่น ใบเสร็จรับเงิน ใบกำกับภาษี ใบแจ้งหนี้ ใบส่งของ ใบสั่งซื้อ ใบสำคัญรับเงิน ใบเบิกค่ารถรับจ้าง เป็นต้น

เอกสารหมายเลข 1

รายการซื้อปุ๋ยเป็นเงินสด

ร้านเพื่อนเกษตร		ใบเสร็จรับเงิน		
ที่อยู่ 987 ถ.รามศวร์ อ.เมือง จ.พัทลุง 93000		RECEIPT		
โทรศัพท์ 0-7461-8798 แฟกซ์ 0-7461-8799		เล่มที่ 01		
หมายเลขประจำตัวผู้เสียภาษี 1 121 768931		เลขที่ 001		
วันที่ 29 มกราคม 25×3				
ได้รับเงินจาก นางนิภาพร สุขศรี				
ที่อยู่ 451 หมู่ 2 ต.เขาชัยสน อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง 93130				
รายการ	ราคาต่อหน่วย	จำนวน	ส่วนลด	จำนวนเงิน
ปุ๋ยสูตร 15-15-15	1,200.00	5.00	-	6,000.00
จำนวนเงิน				6,000.00
ภาษีมูลค่าเพิ่ม 7%				420.00
รวมเป็นเงิน				6,420.00
ตัวอักษร		หกพันสี่ร้อยยี่สิบบาทถ้วน		
ชำระโดย ☒ เงินสด ☐ เช็ค ธนาคาร สาขา..... เลขที่เช็ค..... ลงวันที่.....		ผู้รับเงิน วันที่.....		

เอกสารหมายเลข 2
รายการรับชำระหนี้

ใบเสร็จรับเงิน

เลขที่

เล่มที่.....

ที่อยู่

ที่อยู่.....ถนน.....

ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....

เลขประจำตัวผู้เสียภาษี

อัตราภาษี7.00%.....

ส่วนลด.....

วันที่.....

อ้างอิงใบส่งของ เลขที่	คลัง	แผนก	เขต	พนักงานขาย

ลำดับ	รายการ	จำนวน	ส่วนลด	จำนวนเงิน
		รวม		
		ภาษีมูลค่าเพิ่ม	7.00%	
จำนวนเงิน		รวมทั้งสิ้น		
☐ เงินสด ☐ เช็คเลขที่.....ธนาคาร.....ลงวันที่.....				

ผู้รับของ.....	ผู้ตรวจ.....	ผู้ส่งของ.....
เอกสารประจำตัว.....	ผู้นำส่ง.....	ผู้ลงนาม.....
วันที่.....	วันที่.....	วันที่.....

เอกสารหมายเลข 3
รายการจ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

บริษัท พัฒนาเกษตร จำกัด

ใบเสร็จรับเงิน
RECEIPT

เลขที่
เล่มที่

63/6 ต.คูหาสวรรค์ อ.เมือง จ.พัทลุง 93000

โทร 0-7435-5667 โทรสาร 0-7435-5667 เลขประจำตัวผู้เสียภาษี.....

วันที่ 30 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 25×3

ชื่อ-สกุล ร้านสวนเกษตร

ลำดับ	รายการ	รหัสสินค้า	จำนวน	ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน
1.	อาหารสุกร	11	20	1,200.00	24,000.00
			รวม		24,000.00
			ภาษีมูลค่าเพิ่ม	7.00%	1,680.00
			รวมทั้งสิ้น		25,680.00
ตัวอักษร	สองหมื่นห้าพันหกร้อยแปดสิบบาทถ้วน				

ชำระโดย

☐ เงินสด

☒ เช็คเลขที่..... ธนาคาร/สาขา..... ลงวันที่.....

☐ ภาษีหัก ณ ที่จ่าย

.....

ผู้จ่ายเงิน

.....

ผู้รับเงิน

เอกสารหมายเลข 4
รายการซื้อเป็นเงินเชื่อ

เพื่อนเกษตร

ใบส่งของ/ใบแจ้งหนี้

ที่อยู่ 987 ถ.รามศวร์ อ.เมือง จ.พัทลุง 93000

โทร ศัพท์ 0-7461-8798 แฟกซ์ 0-7461-8799

หมายเลขประจำตัวผู้เสียภาษี 1 121 768931

เล่มที่ 01

เลขที่ 001

วันที่ 29 มกราคม 25×3

ได้รับเงินจาก นางนิภาพร สุขศรี

ที่อยู่ 451 หมู่ 2 ต. เขาชัยสน อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง 93130

พนักงานขาย	หมายเลขใบสั่งซื้อ	วันที่จัดส่ง	จัดส่งผ่าน

ปริมาณ	รายละเอียด	ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน
5	ปุ๋ย สูตร 15-15-15	1,200.00	6,000.00
		รวม	6,000.00
		อัตราภาษี	7.00%
		ภาษีขาย	420.00
ตัวอักษร	หกพันสี่ร้อยยี่สิบบาทถ้วน	รวมทั้งสิ้น	6,420.00

ลงชื่อผู้รับสินค้า วันที่.....ลงชื่อ.....ผู้ส่งสินค้า

3. การวิเคราะห์รายการค้า (Business Transaction Analysis)

การวิเคราะห์รายการค้า หมายถึง การพิจารณารายการค้าที่เกิดขึ้นแต่ละรายการ ว่ามีผลกระทบทำให้สินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ เปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง เป็นจำนวนเท่าใด เพื่อจะได้นำไปบันทึกบัญชีได้ถูกต้อง ในการบันทึกบัญชี ขั้นตอนที่สำคัญที่สุด คือ การวิเคราะห์รายการค้า ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของวงจรบัญชี ต้องทำความเข้าใจในหลักการวิเคราะห์รายการค้าอย่างละเอียด เพราะหากวิเคราะห์รายการค้าผิด ก็จะทำให้การทำบัญชีในขั้นตอนอื่น ๆ ผิดไปด้วย

ในการวิเคราะห์รายการค้า บัญชีสมการบัญชีเป็นหลักในการวิเคราะห์รายการค้า ดังนี้

3.1 สินทรัพย์เพิ่ม	ส่วนของเจ้าของเพิ่ม
3.2 สินทรัพย์ลด	ส่วนของเจ้าของลด
3.3 สินทรัพย์อย่างหนึ่งเพิ่ม	สินทรัพย์อย่างหนึ่งลด
3.4 สินทรัพย์เพิ่ม	หนี้สินเพิ่ม
3.5 สินทรัพย์ลด	หนี้สินลด

ตารางที่ 3.1 แสดงตัวอย่างรายการค้าและการวิเคราะห์รายการค้า

ตัวอย่างรายการค้า	การวิเคราะห์รายการค้า
1. เจ้าของกิจการนำเงินสดมาลงทุน 2. รับรายได้	สินทรัพย์เพิ่ม ส่วนของเจ้าของเพิ่ม
1. จ่ายค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า 2. นำเงินสดไปใช้ส่วนตัว	สินทรัพย์ลด ส่วนของเจ้าของลด
1. ซื้อเครื่องผสมอาหารสัตว์เป็นเงินสด 2. รับชำระหนี้จากลูกหนี้ 3. นำเงินไปฝากธนาคาร 4. ถอนเงินจากธนาคารมาใช้ในกิจการฟาร์ม	สินทรัพย์อย่างหนึ่งเพิ่ม สินทรัพย์อย่างหนึ่งลด
1. ซื้อรถแทรกเตอร์เป็นเงินเชื่อ 2. กู้เงินจากธนาคาร	สินทรัพย์เพิ่ม หนี้สินเพิ่ม
1. จ่ายชำระหนี้เจ้าหนี้ 2. จ่ายชำระหนี้เงินกู้	สินทรัพย์ลด หนี้สินลด

ตัวอย่างที่ 3.1 จงวิเคราะห์รายการค้าต่อไปนี้โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ต้องการ

ลำดับ	รายการค้า	สินทรัพย์		หนี้สิน		ส่วนของเจ้าของ	
		เพิ่ม	ลด	เพิ่ม	ลด	เพิ่ม	ลด
1	เจ้าของกิจการนำเงินสดมาลงทุน	✓				✓	
2	จ่ายค่าอาหารสัตว์		✓				✓
3	นำเงินสดไปฝากธนาคาร	✓	✓				
4	ซื้อรถแทรกเตอร์เป็นเงินเชื่อ	✓		✓			
5	ส่งบิลเก็บเงินจากลูกค้าขายสุกร ยังไม่ได้รับเงิน	✓				✓	
6	รับชำระหนี้จากลูกหนี้	✓	✓				
7	กู้เงินจากธนาคาร	✓		✓			
8	เจ้าของกิจการถอนเงินไปใช้ส่วนตัว		✓				✓
9	รับเงินสดจากการขายสุกร	✓				✓	
10	จ่ายชำระหนี้		✓		✓		

ตัวอย่างที่ 3.2 การวิเคราะห์รายการค้าของสุเทพฟาร์ม

รายการค้า	สินทรัพย์		หนี้สิน		ส่วนของเจ้าของ	
	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เพิ่มขึ้น	ลดลง
25×3 ค.ค. 1 นายสุเทพนำเงินสด มาลงทุน 400,000 บาท	เงินสด 400,000				ทุน - นาย สุเทพ 400,000	
3 กู้เงินจาก ชกส. 100,000 บาท	เงินสด 100,000		เงินกู้ - ชกส. 100,000			
6 ซื้ออาหารสัตว์ 17,000 บาท		เงินสด 17,000				ค่าอาหารสัตว์ 17,000

รายการค้า	สินทรัพย์		หนี้สิน		ส่วนของเจ้าของ	
	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เพิ่มขึ้น	ลดลง
25×3 ต.ค. 8 รับเงินจากการขาย ไข่ไก่ 35,000 บาท	เงินสด 35,000				ขาย ผลิตผล จากสัตว์ 35,000	
10 ซื้ออุปกรณ์การเกษตร 20,000 บาท	อุปกรณ์ การ เกษตร 20,000	เงินสด 20,000				
15 ส่งบิลเก็บเงินค่าไข่ไก่ จากนายสมยังไม่ได้ รับเงิน	ลูกหนี้- นายสม 50,000				ขาย ผลิตผล จากสัตว์ 50,000	
17 ซื้ออุปกรณ์การเกษตร จากร้านเพื่อนเกษตร จำนวน 15,000 บาท เป็นเงินเชื่อ	อุปกรณ์ การ เกษตร 15,000		เจ้าหนี้- ร้านเพื่อน เกษตร 15,000			
20 รับชำระหนี้จาก นายสม 30,000 บาท	เงินสด 30,000	ลูกหนี้- นายสม 30,000				
22 นำเงินไปฝากธนาคาร 20,000 บาท	เงินฝาก ธนาคาร 20,000	เงินสด 20,000				
27 จ่ายชำระหนี้ให้ ร้านเพื่อนเกษตร 15,000 บาท		เงินสด 15,000		เจ้าหนี้ - ร้านเพื่อน เกษตร 15,000		
30 นายสุเทพเบิกเงินจาก ธนาคารไปใช้ส่วนตัว 7,000 บาท		เงินฝาก ธนาคาร 7,000				ถอนใช้ ส่วนตัว 7,000

การวิเคราะห์รายการค้า นอกจากจะวิเคราะห์ตามตัวอย่างที่ได้กล่าวมาแล้ว อาจทำในรูปแบบของงบแสดงฐานะการเงินก็ได้ เพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้น และทำให้วิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการได้ง่ายขึ้น ดังนั้นการวิเคราะห์รายการค้าในรูปแบบงบแสดงฐานะการเงินจึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการนำไปวิเคราะห์รายการค้า

ตัวอย่างที่ 3.3 ต่อไปนี้เป็นรายการค้าระหว่างเดือนสิงหาคม 25×3 ของพิรุณฟาร์ม ดังนี้

25×3

- ส.ค. 1 นายพิรุณนำเงินสด 200,000 บาท และที่ดิน 60,000 บาท มาลงทุน
 6 จ่ายค่าแรงงาน เป็นเงินสด 5,000 บาท
 10 ซื้ออุปกรณ์การเกษตรเป็นเงินเชื่อ 40,000 บาท
 15 จ่ายชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ 10,000 บาท
 19 ส่งบิลเก็บเงินค่าขายสุกรจาก น.ส.ดวงใจ 8,000 บาท ยังไม่ได้รับเงิน
 25 กู้เงินจาก ธกส. จำนวน 100,000 บาท

ให้ทำ วิเคราะห์รายการค้าและแสดงรายการเปลี่ยนแปลงในงบแสดงฐานะการเงิน

รายการค้าที่ 1 วันที่ 1 สิงหาคม 25×3 นายพิรุณนำเงินสด 20,000 บาท และที่ดิน 60,000 บาท มาลงทุน

ผลการวิเคราะห์รายการค้า เป็นดังนี้

สินทรัพย์ = หนี้สิน + ส่วนของเจ้าของ
 เงินสด เพิ่ม 200,000 ที่ดิน เพิ่ม 60,000 = - +ทุน - นายพิรุณ เพิ่ม 260,000

การแสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงินเป็นดังนี้

พิรุณฟาร์ม

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 1 สิงหาคม 25×3

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของเจ้าของ		
สินทรัพย์หมุนเวียน			ส่วนของเจ้าของ		
เงินสด	200,000	-	ทุน - นายพิรุณ	260,000	-
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน					
ที่ดิน	60,000	-			
	260,000	-		260,000	-

รายการค้าที่ 2 วันที่ 6 สิงหาคม 25×3 จ่ายค่าแรงงาน เป็นเงินสด 5,000 บาท

ผลการวิเคราะห์รายการค้า เป็นดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สินทรัพย์} &= \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น} \\ \text{เงินสด ลด 5,000} &= - + \text{ทุน ลด (ค่าแรงงาน เพิ่ม) 5,000} \end{aligned}$$

การแสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงินเป็นดังนี้

พริณฟาร์ม

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 6 สิงหาคม 25×3

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์หมุนเวียน			ส่วนของผู้ถือหุ้น		
เงินสด (200,000 - 5,000)	195,000	-	ทุน - นายพริณ (260,000 - 5,000)	255,000	-
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน					
ที่ดิน	60,000	-			
	255,000	-		255,000	-

รายการค้าที่ 3 วันที่ 10 สิงหาคม 25×3 ซื้ออุปกรณ์การเกษตรเป็นเงินเชื่อ 40,000 บาท

ผลการวิเคราะห์รายการค้า เป็นดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สินทรัพย์} &= \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น} \\ \text{อุปกรณ์การเกษตร เพิ่ม 40,000} &= \text{เจ้าหนี้ เพิ่ม 40,000} + - \end{aligned}$$

การแสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงินเป็นดังนี้

พริณฟาร์ม

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 10 สิงหาคม 25×3

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์หมุนเวียน			หนี้สินหมุนเวียน		
เงินสด	195,000	-	เจ้าหนี้	40,000	
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			ส่วนของผู้ถือหุ้น		
อุปกรณ์การเกษตร	40,000	-	ทุน - นายพริณ	255,000	-
ที่ดิน	60,000	-			
	295,000	-		295,000	-

รายการค้าที่ 4 วันที่ 15 สิงหาคม 25×3 จ่ายชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ 10,000 บาท

ผลการวิเคราะห์รายการค้า เป็นดังนี้

$$\begin{array}{lcl} \text{สินทรัพย์} & = & \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น} \\ \text{เงินสด ลด 10,000} & = & \text{เจ้าหนี้ ลด 10,000} + - \end{array}$$

การแสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงินเป็นดังนี้

พริณฟาร์ม

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 15 สิงหาคม 25×3

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์หมุนเวียน			หนี้สินหมุนเวียน		
เงินสด (195,000 - 10,000)	185,000	-	เจ้าหนี้ (40,000 - 10,000)	30,000	
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			ส่วนของผู้ถือหุ้น		
อุปกรณ์การเกษตร	40,000	-	ทุน - นายพริณ	255,000	-
ที่ดิน	60,000	-			
	285,000	-		285,000	-

รายการค้าที่ 5 วันที่ 19 สิงหาคม 25×3 ส่งบิลเก็บเงินค่าขายสุกรจาก น.ส.ดวงใจ 8,000 บาท
ยังไม่ได้รับเงิน

ผลการวิเคราะห์รายการค้า เป็นดังนี้

$$\begin{array}{lcl} \text{สินทรัพย์} & = & \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น} \\ \text{เงินสด เพิ่ม 8,000} & = & - + \text{ขายสัตว์เพื่อขาย เพิ่ม 8,000} \end{array}$$

การแสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงินเป็นดังนี้

พริณฟาร์ม

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 19 สิงหาคม 25×3

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์หมุนเวียน			หนี้สินหมุนเวียน		
เงินสด	185,000	-	เจ้าหนี้	30,000	
ลูกหนี้ - น.ส.ดวงใจ	8,000	-	ส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			ทุน - นายพริณ (255,000+8,000)	263,000	-
อุปกรณ์การเกษตร	40,000	-			
ที่ดิน	60,000	-			
	293,000	-		293,000	-

รายการค้าที่ 6 วันที่ 25 สิงหาคม 25×3 กู้เงินจาก ธกส. จำนวน 100,000 บาท

ผลการวิเคราะห์รายการค้า เป็นดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สินทรัพย์} &= \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น} \\ \text{เงินสด เพิ่ม 100,000} &= \text{เงินกู้ - ธกส. เพิ่ม 100,000} + - \end{aligned}$$

การแสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงินเป็นดังนี้

พริณฟาร์ม

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 25 สิงหาคม 25×3

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์หมุนเวียน			หนี้สินหมุนเวียน		
เงินสด (185,000+100,000)	285,000	-	เจ้าหนี้	30,000	
ลูกหนี้ - น.ส.ดวงใจ	8,000	-	หนี้สินไม่หมุนเวียน		
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			เงินกู้ - ธกส.	100,000	-
อุปกรณ์การเกษตร	40,000	-	ส่วนของผู้ถือหุ้น		
ที่ดิน	60,000	-	ทุน - นายพริณ	263,000	-
	393,000	-		393,000	-

4. การตั้งซื้อบัญชี

4.1 หลักเกณฑ์ในการตั้งซื้อบัญชี

ในรายการค้าหนึ่งเมื่อวิเคราะห์แล้วจะมีพิจารณาว่ารายการค้าที่จะบันทึกนั้นใช้ซื้อบัญชีอะไร ควรตั้งให้เหมาะสม โดยอาศัยหลักเกณฑ์ในการตั้งซื้อบัญชี ดังนี้

- 4.1.1 ใช้ซื้อบัญชีที่นิยมใช้กันอยู่แล้วทั่วไป
- 4.1.2 ตั้งซื้อบัญชีให้มีความหมายตามหมวดหมู่ของบัญชี
- 4.1.3 ไม่ควรตั้งบัญชีให้ยาวหรือแปลก ๆ
- 4.1.4 ชื่อบัญชีที่ตั้งนั้นควรจะลงรายการค้าได้มาก

4.2 การตั้งซื้อบัญชีตามประเภทของบัญชี

4.2.1 บัญชีประเภทสินทรัพย์ ให้นำชื่อของสินทรัพย์นั้นมาตั้งซื้อบัญชีตามลักษณะและประเภทของสินทรัพย์ เช่น เงินสด เงินฝากธนาคาร ลูกหนี้ สัตว์เพื่อขายคงเหลือ สัตว์ใช้งาน รถบรรทุก อุปกรณ์และเครื่องมือเกษตร เรือแพะฆ่า คอกสัตว์ อาคารสำนักงาน ที่ดิน เป็นต้น

บัญชีสัตว์เพื่อขายคงเหลือ คือ สัตว์ที่ซื้อมาเลี้ยงไว้เพื่อขายแต่เมื่อถึงวันสิ้นงวดบัญชียังขายไม่หมด จะทำการตรวจนับจำนวนสัตว์เพื่อขายที่คงเหลืออยู่ โดยตัดโอนออกจากบัญชีค่าสัตว์เพื่อขาย

บัญชีสัตว์ใช้งาน คือ สัตว์ที่ซื้อมาเลี้ยงไว้เพื่อใช้งานรวมทั้งสัตว์ที่ซื้อมาหรือมีไว้เพื่อใช้ผสมพันธุ์ เช่น กระบือ โค ช้าง แพะ ม้า เป็นต้น

4.2.2 บัญชีประเภทหนี้สิน ให้นำชื่อของหนี้สินมาตั้งซื้อบัญชีตามลักษณะและประเภทของหนี้สิน เช่น เจ้าหนี้ เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร ตัวเงินจ่าย ค่าแรงงานค้างจ่าย เงินกู้ เป็นต้น

4.2.3 บัญชีประเภทส่วนของเจ้าของ ให้นำชื่อส่วนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของมาตั้งเป็นชื่อบัญชี เช่นทุน ถอนใช้ส่วนตัว ขายสัตว์เพื่อขาย ขายผลผลิตจากสัตว์ ขายผลผลิตจากพืช ค่าสัตว์เพื่อขาย ค่าอาหารสัตว์ ค่าเวชภัณฑ์ เป็นต้น สามารถแยกลักษณะของการตั้งชื่อ ได้ดังนี้

บัญชีขายสัตว์เพื่อขาย กิจกรรมฟาร์มขายสัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อขาย เช่น ขายสุกร ขายไก่ ขายเป็ด ขายกิ้ง ขายเป็นต้น จะตั้งซื้อบัญชีว่า บัญชีขายสัตว์เพื่อขาย

บัญชีขายผลผลิตจากสัตว์ กิจกรรมฟาร์มขายผลผลิตที่เกิดจากสัตว์ เช่น ขายไข่ไก่ ขายไข่เป็ด ขายน้ำมันโค เป็นต้น จะตั้งซื้อบัญชีว่า บัญชีขายผลผลิตจากสัตว์

บัญชีขายผลผลิตจากพืช กิจกรรมฟาร์มขายผลผลิตจากพืช เช่น ขายข้าว ขายเห็ด ขายหน่อไม้ ขายเงาะ ขายทุเรียน ขายปาล์ม ขายมะพร้าว ขายมะม่วง เป็นต้น จะตั้งซื้อบัญชีว่า บัญชีขายผลผลิตจากพืช

บัญชีรายได้เบ็ดเตล็ด กิจการฟาร์มขายมูลสัตว์ ขายเปลือกผลไม้ ขายกระสอบใส่อาหารสัตว์ ขายฟางข้าว จะตั้งชื่อบัญชีว่า บัญชีรายได้เบ็ดเตล็ด

บัญชีค่าสัตว์เพื่อขาย (ซื้อสัตว์เพื่อขาย) กิจการซื้อลูกไก่ ซื้อลูกเป็ด ซื้อลูกสุกร ซื้อลูกสุนัข ซื้อลูกกุ้ง มาเลี้ยงไว้เพื่อขาย จะตั้งชื่อบัญชีว่า บัญชีค่าสัตว์เพื่อขาย

บัญชีค่าพันธุ์พืชพันธุ์ไม้ กิจการฟาร์มซื้อพันธุ์ทุเรียน พันธุ์เงาะ พันธุ์มะม่วง พันธุ์ปาล์ม ซื้อเมล็ดพันธุ์ผัก จะตั้งชื่อบัญชีว่า บัญชีค่าพันธุ์พืชพันธุ์ไม้

5. การจัดหมวดหมู่บัญชีและกำหนดเลขที่บัญชี

5.1 การจัดหมวดหมู่บัญชี

การจัดหมวดหมู่บัญชี คือ การจัดบัญชีต่าง ๆ ออกเป็นหมวดหมู่เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและเพื่อความสะดวกในการบันทึกบัญชีและอ้างอิง การจัดหมวดหมู่บัญชีแบ่งออกเป็น 5 หมวด ดังนี้

- หมวดที่ 1 หมวดสินทรัพย์
- หมวดที่ 2 หมวดหนี้สิน
- หมวดที่ 3 หมวดส่วนของเจ้าของ
- หมวดที่ 4 หมวดรายได้
- หมวดที่ 5 หมวดค่าใช้จ่าย

5.2 การกำหนดเลขที่ หรือ “ผังบัญชี”

ผังบัญชี (Chart of Accounts) หมายถึง การจัดบัญชีแยกประเภทเป็นหมวด และกำหนดเลขที่บัญชีไว้เป็นหมวดหมู่ อย่างมีระบบตามมาตรฐานเพื่อใช้ในอ้างอิงรายการ เมื่อผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไปไปบัญชีแยกประเภท

หากเป็นบัญชีหมวดสินทรัพย์ เช่น เงินสด ลูกหนี้ ที่ดิน เลขที่บัญชีก็จะขึ้นต้นด้วยเลข 1 หรือถ้าเป็นบัญชีหมวดหนี้สิน เช่น เจ้าหนี้ เงินกู้ เลขที่บัญชีก็จะขึ้นต้นด้วยเลข 2 หากเป็นบัญชีหมวดส่วนของเจ้าของ เช่นทุน ถอนใช้ส่วนตัว เลขที่บัญชีก็จะขึ้นต้นด้วยเลข 3 หากเป็นบัญชีหมวดรายได้ เช่น ขายสัตว์เพื่อขาย ดอกเบี้ยรับ เลขที่บัญชีก็จะขึ้นต้นด้วยเลข 4 และบัญชีหมวดค่าใช้จ่าย เช่น ค่าอาหารสัตว์ ค่าแรงงาน เลขที่บัญชีก็จะขึ้นต้นด้วยเลข 5 การกำหนดเลขที่บัญชีจะมีหลักนั้นขึ้นอยู่กับกิจการแต่ละแห่ง ถ้ากิจการขนาดเล็กอาจใช้เลขที่บัญชีจำนวน 2 หลัก แต่ถ้าเป็นกิจการขนาดใหญ่ อาจจะเป็น 3 หลักหรือมากกว่านั้นก็ได้ ซึ่งหลักแรกแสดงถึงหมวดบัญชี หลักหลังแสดงถึงลำดับที่บัญชีแยกประเภทในแต่ละหมวด ดังตัวอย่างที่ 3.4

ตัวอย่างที่ 3.4 การกำหนดเลขที่บัญชี หรือ ผังบัญชี (ใช้ตัวเลข 3 หลัก)

หมวดบัญชี	ชื่อบัญชี	เลขที่บัญชี
หมวดที่ 1 สินทรัพย์	เงินสด	101
	เงินฝากธนาคาร	102
	ลูกหนี้	103
	สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	104
	สัตว์ใช้งาน	105
	อุปกรณ์และเครื่องมือเกษตร	106
	รถแทรกเตอร์	107
	อาคาร	108
	ที่ดิน	109
หมวดที่ 2 หนี้สิน	เจ้าหนี้	201
	ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	202
	เงินกู้	203
หมวดที่ 3 ส่วนของเจ้าของ	ทุน	301
	ถอนใช้ส่วนตัวหรือเงินถอน	302
	กำไรขาดทุน	303
หมวดที่ 4 รายได้	ขายสัตว์เพื่อขาย	401
	ขายผลิตผลจากสัตว์	402
	ขายผลิตผลจากพืช	403
หมวดที่ 5 ค่าใช้จ่าย	ค่าสัตว์เพื่อขาย	501
	ค่าอาหารสัตว์	502
	ค่าพันธุ์พืชพันธุ์ไม้	503
	ค่าเวชภัณฑ์	504
	ค่าแรงงาน	505
	ค่าปุ๋ย	506
	ค่าเช่า	507

หมายเหตุ ในช่องเลขที่ เลขตัวหน้า หมายถึง หมวดบัญชี

เลขตัวหลัง หมายถึง ลำดับที่บัญชีแยกประเภทแต่ละหมวด

6. หลักการบันทึกบัญชี

หลักการบันทึกบัญชีมีอยู่ 2 หลักการ คือ

6.1 หลักการบัญชีเดี่ยว (Single Entry system)

หลักการบัญชีเดี่ยวเป็นหลักการบันทึกบัญชีอย่างง่ายเพียงแค่จดบันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้นเท่านั้น ไม่สามารถทราบว่าการกิจการมีผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินเป็นอย่างไรบ้าง ดังนั้นหลักการบัญชีเดี่ยวจึงไม่นิยมใช้

6.2 หลักการบัญชีคู่ (Double Entry System)

หลักการบัญชีคู่เป็นหลักการบันทึกบัญชีที่สมบูรณ์แบบ เป็นที่ยอมรับและใช้กันโดยทั่วไปในปัจจุบัน รวมถึงเป็นหลักการบัญชีที่ใช้ในการศึกษาวิชาบัญชีต่าง ๆ ดังนั้นเอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาบัญชีฟาร์มเล่มนี้จะใช้อธิบายถึงการบันทึกบัญชีตามหลักการบัญชีคู่เท่านั้น

จุดสำคัญของหลักการบัญชีคู่ คือ รายการค้าทุกรายการที่เกิดขึ้น เมื่อได้ทำการวิเคราะห์แล้ว ก็จะนำไปบันทึกบัญชีอย่างน้อยที่สุด 2 บัญชี บัญชีหนึ่งจะถูกบันทึกทางด้านเดบิต และอีกบัญชีหนึ่งจะถูกบันทึกทางด้านเครดิต ในจำนวนเงินที่เท่ากันทั้งสองด้าน บัญชีที่บันทึกด้านเดบิตหรือเครดิตอาจจะมากกว่า 1 บัญชีก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรายการค้า

ด้านเดบิต (Debit) เป็นการบันทึกบัญชีทางด้านซ้ายมือ โดยใช้ตัวย่อว่า “Dr.”

ด้านเครดิต (Credit) เป็นการบันทึกบัญชีทางด้านขวามือ โดยใช้ตัวย่อว่า “Cr.”

หลักการบันทึกบัญชีตามหลักการบัญชีคู่ แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

6.2.1 การบันทึกบัญชีประเภทสินทรัพย์

6.2.1.1 สินทรัพย์ที่มีอยู่เดิม หรือสินทรัพย์เพิ่มขึ้น ให้บันทึกบัญชีสินทรัพย์ด้านเดบิต

6.2.1.2 สินทรัพย์ลดลง ให้บันทึกบัญชีสินทรัพย์ด้านเครดิต

เดบิต	สินทรัพย์	เครดิต
บันทึกสินทรัพย์เพิ่ม (+)		บันทึกสินทรัพย์ลด (-)

6.2.2 การบันทึกบัญชีประเภทหนี้สิน

6.2.2.1 หนี้สินที่มีอยู่เดิมหรือหนี้สินเพิ่มขึ้น ให้บันทึกบัญชีหนี้สินด้านเครดิต

6.2.2.2 หนี้สินลดลง ให้บันทึกบัญชีหนี้สินด้านเดบิต

เดบิต	หนี้สิน	เครดิต
บันทึกหนี้สินลด (-)	บันทึกหนี้สินเพิ่ม (+)	

6.2.3 การบันทึกบัญชีประเภทส่วนของเจ้าของ

6.2.3.1 ส่วนของเจ้าของที่มีอยู่เดิม หรือการเพิ่มขึ้นของส่วนของเจ้าของ (รายได้)

ให้บันทึกบัญชีส่วนของเจ้าของ ด้านเครดิต

6.2.3.2 ส่วนของเจ้าของลดลง (ถอนใช้ส่วนตัวและค่าใช้จ่าย) ให้บันทึกบัญชี

ส่วนของเจ้าของด้านเดบิต

เดบิต	ส่วนของเจ้าของ	เครดิต
บันทึกส่วนของเจ้าของลด (-)	บันทึกส่วนของเจ้าของเพิ่ม (+)	

หลักการบันทึกบัญชีทางด้านเดบิตและเครดิต ตามหลักการบัญชีคู่ซึ่งเป็นหลักการที่ยอมรับกันโดยทั่วไป และที่ใช้ในการศึกษาวิชาบัญชีฟาร์ม สามารถสรุปได้ดังนี้

สรุปหลักการบันทึกบัญชี

ด้านเดบิต ใช้บันทึกรายการ ดังนี้	ด้านเครดิต ใช้บันทึกรายการ ดังนี้
- สินทรัพย์ที่มีอยู่เดิมและสินทรัพย์เพิ่มขึ้น - หนี้สินลดลง - ส่วนของเจ้าของลดลง - ถอนใช้ส่วนตัว - รายได้ลดลง - ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น	- สินทรัพย์ลดลง - หนี้สินที่มีอยู่เดิมและหนี้สินเพิ่ม - ส่วนของเจ้าของที่มีอยู่เดิมและส่วนของเจ้าของเพิ่มขึ้น - รายได้เพิ่มขึ้น - ค่าใช้จ่ายลดลง

7. การบันทึกบัญชีฟาร์มตามหลักการบัญชี

การบันทึกบัญชีของกิจการฟาร์ม จะขึ้นอยู่กับประเภทของการทำฟาร์มของเกษตรกรเป็นสำคัญ ตัวอย่างบัญชีเกี่ยวกับฟาร์มสัตว์ ฟาร์มพืช ผลิตผลจากสัตว์และพืช มีดังต่อไปนี้

7.1 สัตว์ใช้งาน

สัตว์ใช้งาน คือ สัตว์ที่ซื้อหรือสัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อใช้งาน หรือผสมพันธุ์ หรือเลี้ยงไว้เพื่อผลิตลูกขาย เช่น ช้าง กระบือ เลี้ยงไว้เพื่อใช้งาน โค แพะ เลี้ยงไว้เป็นพ่อพันธุ์แม่พันธุ์หรือเลี้ยงไว้เพื่อรีดนม ม้า เลี้ยงไว้แข่งหรือลากรถม้า พ่อพันธุ์และแม่พันธุ์สุกรที่เลี้ยงไว้เพื่อผลิตลูกขาย ไก่ เป็ด ที่เลี้ยงไว้ขายไข่ จะบันทึกบัญชีสัตว์ใช้งาน จัดอยู่ในหมวดสินทรัพย์ สัตว์ใช้งานมีอายุการใช้งาน

หลายปี จึงต้องมีการคิดค่าเสื่อมราคา

ตัวอย่าง ซื้อสุกรมาเลี้ยงไว้เพื่อใช้ทำพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ จะบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต สัตว์ใช้งาน

××

เครดิต เงินสด/เงินฝากธนาคาร/เจ้าหนี้

××

ซื้อสุกรไว้ทำพ่อพันธุ์แม่พันธุ์

7.2 ค่าสัตว์เพื่อขาย

ค่าสัตว์เพื่อขาย คือ สัตว์ที่ซื้อมาหรือสัตว์ที่เลี้ยงไว้ให้เจริญเติบโตเพื่อจะได้นำไปขาย เช่น ลูกสุกรซื้อมาเพื่อขุนขาย ลูกโคเนื้อ ลูกไก่เนื้อ ลูกเป็ด ลูกกิ้ง ลูกกบ ลูกปลา จะบันทึกบัญชี ค่าสัตว์เพื่อขาย จัดอยู่ในหมวดค่าใช้จ่าย

ตัวอย่าง ซื้อลูกสุกร ลูกไก่ มาเลี้ยงไว้เพื่อขาย จะบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต ค่าสัตว์เพื่อขาย

××

เครดิต เงินสด/เงินฝากธนาคาร/เจ้าหนี้

××

ซื้อลูกสุกร ลูกไก่ มาเลี้ยงไว้เพื่อขาย

7.3 ค่าพันธุ์พืชพันธุ์ไม้

ค่าพันธุ์พืชพันธุ์ไม้ คือ ค่าเมล็ดพันธุ์พืชหรือค่ากิ่งพันธุ์ไม้ ค่าเมล็ดพันธุ์พืช เช่น เมล็ดพันธุ์ข้าวโพด ข้าว มะละกอ มะเขือเทศ เป็นต้น ค่ากิ่งพันธุ์ไม้ เช่น กิ่งทุเรียน กิ่งมะม่วง กิ่งพันธุ์ไผ่ กิ่งเงาะ กิ่งฝรั่ง พันธุ์ปาล์ม เป็นต้น กิจกรรมฟาร์มจะนำเมล็ดพันธุ์พืชหรือกิ่งพันธุ์ไม้ มาปลูกเพื่อนำผลผลิตไปจำหน่าย จะบันทึกบัญชีค่าพันธุ์พืชพันธุ์ไม้ จัดอยู่ในหมวดค่าใช้จ่าย

ตัวอย่าง ซื้อกิ่งทุเรียนมาปลูก จะบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต ค่าพันธุ์พืชพันธุ์ไม้

××

เครดิต เงินสด/เงินฝากธนาคาร/เจ้าหนี้

××

ซื้อกิ่งทุเรียน

7.4 ขายสัตว์เพื่อขาย

ขายสัตว์เพื่อขาย คือ ขายสัตว์ที่ซื้อมาหรือสัตว์ที่เลี้ยงไว้ให้เจริญเติบโตและได้นำไปขาย เช่น ขายสุกรขุน โคเนื้อ ไก่เนื้อ เป็ด กุ้ง ปลา นก เป็นต้น จะบันทึกบัญชีขายสัตว์เพื่อขายจัดอยู่ในหมวดรายได้

ตัวอย่าง ขายสุกรขุน ขายไก่เนื้อ จะบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต เงินสด/เงินฝากธนาคาร/ลูกหนี้

××

เครดิต ขายสัตว์เพื่อขาย

××

ขายสุกรขุน ขายไก่เนื้อ

7.5 ขายผลิตผลจากสัตว์

ขายผลิตผลจากสัตว์ คือ ผลิตผลจากสัตว์ที่กิจการฟาร์มเลี้ยงไว้และนำออกมาจำหน่าย เช่น ขายนํ้านมดิบ ขายไข่ไก่ ขายไข่เป็ด ขายลูกสุกร จะบันทึกบัญชี ขายผลิตผลจากสัตว์ จัดอยู่ในหมวดรายได้

ตัวอย่าง ขายไข่ไก่ ขายไข่เป็ด จะบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต เงินสด/เงินฝากธนาคาร/ลูกหนี้	xx	
เครดิต ขายผลิตผลจากสัตว์		xx
ขายไข่ไก่ ขายไข่เป็ด		

7.6 ขายผลิตผลจากพืช

ขายผลิตผลจากพืช คือ ผลิตผลจากพืชชนิดต่าง ๆ ที่กิจการปลูกไว้ และนำออกมาจำหน่าย เช่น ขายข้าวโพด ขายเห็ด ขายหน่อไม้ ขายปาล์ม ขายเงาะ ขายทุเรียน ขายมังคุด ขายข้าว ขายลำไย เป็นต้น จะบันทึกบัญชีขายผลิตผลจากพืช จัดอยู่ในหมวดรายได้

ตัวอย่าง ขายเงาะและขายทุเรียน จะบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต เงินสด/เงินฝากธนาคาร/ลูกหนี้	xx	
เครดิต ขายผลิตผลจากพืช		xx
ขาย เงาะและขายทุเรียน		

7.7 รายได้เบ็ดเตล็ด

รายได้เบ็ดเตล็ด คือ การขายผลพลอยได้จากการเลี้ยงสัตว์หรือปลูกพืช เช่น การขายมูลสัตว์ ซึ่งเป็นผลพลอยได้จากการเลี้ยงสัตว์ การขายฟางข้าวซึ่งเป็นผลพลอยได้จากการปลูกข้าว จะบันทึกบัญชีรายได้เบ็ดเตล็ด จัดอยู่ในหมวดรายได้

ตัวอย่าง ขายมูลโค จะบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต เงินสด/เงินฝากธนาคาร/ลูกหนี้	xx	
เครดิต รายได้เบ็ดเตล็ด		xx
ขายมูลโค		

7.8 จ่ายค่าใช้จ่ายเป็นผลิตผลจากสัตว์หรือผลิตผลจากพืชหรือสัตว์ที่ซื้อมาเลี้ยงไว้เพื่อขาย

จ่ายค่าใช้จ่ายเป็นผลิตผลจากสัตว์ เช่น จ่ายค่าแรงงานคนงานเลี้ยงไก่ไข่เป็นไข่ไก่ จะบันทึกบัญชีค่าแรงงาน จัดอยู่ในหมวดค่าใช้จ่าย และจะบันทึกบัญชีขายผลิตผลจากสัตว์ จัดอยู่ในหมวดรายได้ หรือจ่ายค่าจ้างตัดหญ้าเป็นข้าวสารถุง จะบันทึกบัญชีขายผลิตผลจากพืช จัดอยู่ในหมวดรายได้ และบันทึกบัญชีค่าจ้าง จัดอยู่ในหมวดค่าใช้จ่าย นำสุกรที่เลี้ยงไว้เพื่อขายไปแลกกับ

ร้านผสมอาหารสัตว์ จะบันทึกบัญชี ขายสัตว์เพื่อขายจัดอยู่ในหมวดรายได้ และจะบันทึกบัญชี ค่าอาหารสัตว์ จัดอยู่ในหมวดค่าใช้จ่าย

ตัวอย่าง จ่ายค่าแรงงานคนงานเลี้ยงไก่เป็นไข่ไก่ จะบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต	ค่าแรงงาน	××
-------	-----------	----

เครดิต	ขายผลิตผลจากสัตว์	××
--------	-------------------	----

จ่ายค่าแรงงานคนงานเลี้ยงไก่เป็นไข่ไก่

ตัวอย่าง จ่ายค่าจ้างตัดหญ้าเป็นข้าวสาร จะบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต	ค่าจ้าง	××
-------	---------	----

เครดิต	ขายผลิตผลจากพืช	××
--------	-----------------	----

จ่ายค่าจ้างตัดหญ้าเป็นข้าวสาร

ตัวอย่าง นำสุกรที่เลี้ยงไว้เพื่อขายไปแลกกับร้านผสมอาหารสัตว์ จะบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต	ค่าอาหารสัตว์	××
-------	---------------	----

เครดิต	ขายสัตว์เพื่อขาย	××
--------	------------------	----

นำสุกรที่เลี้ยงไว้เพื่อขายไปแลกกับร้านผสมอาหารสัตว์

7.9 การแลกเปลี่ยนผลิตผลกับสินทรัพย์หรือบริการ

การแลกเปลี่ยนผลิตผลกับสินทรัพย์หรือบริการสามารถแบ่งได้เป็น 2 กรณี ดังนี้

7.9.1 สินทรัพย์ที่แลกมาได้นำมาใช้ในดำเนินงานกิจการฟาร์ม เช่น การนำไก่เนื้อไปแลกกับเครื่องผสมอาหารสัตว์ จะบันทึกบัญชีอุปกรณ์และเครื่องมือเกษตร จัดอยู่ในหมวดสินทรัพย์ และบันทึกบัญชีขายสัตว์เพื่อขาย จัดอยู่ในหมวดรายได้

ตัวอย่าง การนำไก่เนื้อไปแลกกับเครื่องผสมอาหารสัตว์ จะบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต	อุปกรณ์การเกษตร	××
-------	-----------------	----

เครดิต	ขายสัตว์เพื่อขาย	××
--------	------------------	----

นำไก่เนื้อไปแลกกับเครื่องผสมอาหารสัตว์

ตัวอย่าง นำข้าวเปลือกไปแลกเครื่องสูบน้ำ จะบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต	อุปกรณ์การเกษตร	××
-------	-----------------	----

เครดิต	ขายผลิตผลจากพืช	××
--------	-----------------	----

นำข้าวเปลือกไปแลกเครื่องสูบน้ำ

7.9.2 สินทรัพย์ที่แลกมาไม่ได้นำมาใช้ในการดำเนินงานกิจการฟาร์ม ให้บันทึกบัญชีถอนใช้ส่วนตัวหรือเงินถอน เช่น นำไก่ที่เลี้ยงไว้เพื่อขายไปแลกกับหม้อหุงข้าวไฟฟ้านำมาใช้ในการบ้านของเจ้าของกิจการ จะบันทึกบัญชีถอนใช้ส่วนตัว จัดอยู่ในหมวดส่วนของเจ้าของ และบันทึกบัญชีขายสัตว์เพื่อขาย จัดอยู่ในหมวดรายได้ หรือการนำทุเรียนไปแลกกับอาหารมาจัดงานวันเกิด จะบันทึกบัญชี ขายผลิตผลจากพืช

ตัวอย่าง นำไก่ที่เลี้ยงไว้เพื่อขายไปแลกกับหม้อหุงข้าวไฟฟ้านำมาใช้ในการบ้านของเจ้าของกิจการ จะบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต ถอนใช้ส่วนตัว	××	
เครดิต ขายสัตว์เพื่อขาย		××
นำไก่ที่เลี้ยงไว้เพื่อขายไปแลกกับหม้อหุงข้าวไฟฟ้า		

7.10 สัตว์ใช้งานออกลูก

สัตว์ใช้งานออกลูก เช่น ไก่ ม้า ช้าง แพะ สุกร เป็นต้น สัตว์ใช้งานออกลูกให้ศิราคารุล ณ วันนั้น แล้วนำไปบันทึกบัญชี สัตว์ใช้งาน ด้านเดบิต จัดอยู่ในหมวดสินทรัพย์ และบันทึกบัญชีทุน ด้านเครดิต จัดอยู่ในหมวดส่วนของเจ้าของ

ตัวอย่าง ไก่ที่เลี้ยงไว้ทำแม่พันธุ์ออกลูก จะบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต สัตว์ใช้งาน	××	
เครดิต ทุน		××
สัตว์ใช้งานออกลูก		

7.11 สัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อขายออกลูก

สัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อขายออกลูก เช่น สุกร ไก่ ที่เลี้ยงไว้เพื่อขายออกลูกจะถือเป็นรายได้เมื่อมีการขายสัตว์นั้น เช่น สุกรขุนที่เลี้ยงไว้ขายออกลูก จะบันทึกบัญชีเงินสดหรือลูกหนี้ หรือเงินฝากธนาคาร ด้านเดบิต จัดอยู่ในหมวดสินทรัพย์ และบันทึกบัญชี ขายสัตว์เพื่อขาย ด้านเครดิต จัดอยู่ในหมวดรายได้

ตัวอย่าง สุกรที่เลี้ยงไว้ขายออกลูกและขายไปทั้งหมด จะบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต เงินสด/เงินฝากธนาคาร/ลูกหนี้	××	
เครดิต ขายสัตว์เพื่อขาย		××
ขายสุกร		

ตารางที่ 3.2 การบันทึกบัญชีฟาร์มตามหลักการบัญชี

ประเภทของการบันทึกบัญชี	รายการ	การบันทึกบัญชี
1. รายได้จากการขายสัตว์ เพื่อขายและขายผลิตผล ทางการเกษตร	การขายสัตว์เพื่อขาย	เดบิต เงินสด/เงินฝากธนาคาร × × เครดิต ขายสัตว์เพื่อขาย × ×
	การขายผลิตผลจากสัตว์	เดบิต เงินสด/เงินฝากธนาคาร × × เครดิต ขายผลิตผลจากสัตว์ × ×
	การขายผลิตผลจากพืชไร่ สวนผัก/ผลไม้	เดบิต เงินสด/เงินฝากธนาคาร × × เครดิต ขายผลิตผลจากพืช × ×
	การขายสิ่งอื่น ๆ นอกเหนือจากรายการ ข้างต้น เช่น ขายมูลสัตว์ เปลือกผลไม้ เป็นต้น	เดบิต เงินสด/เงินฝากธนาคาร × × เครดิต รายได้เบ็ดเตล็ด × ×
	ซื้อสัตว์เลี้ยงมาเพื่อขาย	เดบิต ค่าสัตว์เพื่อขาย × × เครดิต เงินสด/เงินฝากธนาคาร × ×
2. ค่าใช้จ่ายทางเกษตรที่ จ่ายเป็นเงินสด/ธนาคาร	ซื้อพันธุ์พืชพันธุ์ไม้	เดบิต ค่าพันธุ์พืช พันธุ์ไม้ × × เครดิต เงินสด/เงินฝากธนาคาร × ×
	จ่ายค่าอาหารสัตว์ ค่าเช่าที่ดิน ค่าแรงงาน	เดบิต ค่าอาหารสัตว์ × × ค่าเช่าที่ดิน × × ค่าแรงงาน × × เครดิต เงินสด/เงินฝากธนาคาร × ×
3. ค่าใช้จ่ายทางการเกษตร ที่จ่ายเป็นผลิตผลทาง เกษตร	จ่ายค่าแรงคนงานเป็น ผลิตผลทางเกษตร จ่ายค่าแรงคนงานฟาร์ม นกกระเจือกเทศเป็นไข่	เดบิต ค่าแรงงาน × × เครดิต ขายสัตว์เพื่อขาย × ×
4. ถอนใช้ส่วนตัว/เงินถอน	เมื่อเจ้าของกิจการถอน เงินสด/เงินฝากธนาคาร ไปใช้ส่วนตัว	เดบิต ถอนใช้ส่วนตัว × × เครดิต เงินสด/เงินฝากธนาคาร × ×

[illegible]

ตัวอย่างที่ 3.5 การวิเคราะห์รายการค้าและบันทึกบัญชีโดยใช้ตาราง

รายการค้า	สินทรัพย์		หนี้สิน		ส่วนของเจ้าของ		การบันทึกบัญชี	
	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เดบิต	เครดิต
25×4 ต.ค. 1 นายสุเทพนำเงินสด มาลงทุน 400,000 บาท	เงินสด 400,000				ทุน - นายสุเทพ 400,000		เงินสด 400,000	ทุน-นายสุเทพ 400,000
3 กู้เงินจาก ธกส. 100,000 บาท	เงินสด 100,000		เงินกู้ - ธกส. 100,000				เงินสด 100,000	เงินกู้ - ธกส. 100,000
6 ซื้อเครื่องผสมอาหารสัตว์ ด้วยเงินสด 20,000 บาท	เครื่องผสม อาหารสัตว์ 20,000	เงินสด 20,000					เครื่องผสม อาหารสัตว์ 20,000	เงินสด 20,000
8 รับเงินจากการขายไก่ 35,000 บาท	เงินสด 35,000				ขายสัตว์ เพื่อขาย 35,000		เงินสด 35,000	ขายสัตว์ เพื่อขาย 35,000
10 ซื้ออาหารสัตว์ด้วยเงินสด 17,000 บาท		เงินสด 17,000				ค่าอาหารสัตว์ 17,000	ค่าอาหาร สัตว์ 17,000	เงินสด 17,000

ตัวอย่างที่ 3.5 การวิเคราะห์รายการค้าและบันทึกบัญชีโดยใช้ตาราง (ต่อ)

รายการค้า	สินทรัพย์		หนี้สิน		ส่วนของเจ้าของ		การบันทึกบัญชี	
	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เดบิต	เครดิต
25×4 ต.ค.15 ขายโก๋นายสมโชค 50,000 บาท ยังไม่ได้รับชำระเงิน	ลูกหนี้- นายสมโชค 50,000				ขายสัตว์ เพื่อขาย 50,000		ลูกหนี้- นายสมโชค 50,000	ขายสัตว์ เพื่อขาย 50,000
17 ซื้อเครื่องมือการเกษตร จากร้านเพื่อนเกษตร จำนวน 15,000 บาท เป็นเงินเชื่อ	เครื่องมือ การเกษตร 15,000		เจ้าหนี้- ร้านเพื่อน เกษตร 15,000				เครื่องมือ การเกษตร 15,000	เจ้าหนี้- ร้านเพื่อน เกษตร 15,000
20 รับชำระหนี้ จากนายสมโชค 30,000 บาท	เงินสด 30,000	ลูกหนี้- นายสมโชค 30,000					เงินสด 30,000	ลูกหนี้- นายสมโชค 30,000
25 จ่ายชำระหนี้ให้ร้าน เพื่อนเกษตรทั้งหมด		เงินสด 15,000		เจ้าหนี้- ร้านเพื่อน เกษตร 15,000			เจ้าหนี้-ร้าน เพื่อนเกษตร 15,000	เงินสด 15,000

ตัวอย่างที่ 3.5 การวิเคราะห์รายการค้าและบันทึกบัญชีโดยใช้ตาราง (ต่อ)

รายการค้า	สินทรัพย์		หนี้สิน		ส่วนของเจ้าของ		การบันทึกบัญชี	
	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เดบิต	เครดิต
25×4 ต.ค. 28 นายสุเทพนำเงินสด ไปใช้ส่วนตัว 20,000 บาท		เงินสด 20,000				ถอนใช้ส่วนตัว 20,000	ถอนใช้ส่วนตัว 20,000	เงินสด 20,000
30 จ่ายค่าแรงงาน 10,000 บาท		เงินสด 10,000				ค่าแรงงาน 10,000	ค่าแรงงาน 10,000	เงินสด 10,000

สรุป

รายการค้า หมายถึง รายการที่เกิดขึ้นในทางการค้าที่ทำให้เกิดการโอนแลกเปลี่ยนเงินหรือสิ่งที่มีค่าเป็นตัวเงินระหว่างกิจการกับบุคคลภายนอก โดยรายการค้านี้จะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของเสมอ

เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี หมายถึง เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจการฟาร์มในรูปของตัวเงินเมื่อมีรายการค้าใด ๆ เกิดขึ้นทั้งภายในกิจการและภายนอกกิจการ จะต้องมีการจัดทำเอกสารขึ้นเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเก็บไว้เป็นหลักฐานในการบันทึกบัญชี

การวิเคราะห์รายการค้า หมายถึง การพิจารณารายการค้าที่เกิดขึ้นในกิจการฟาร์มว่ามีผลทำให้สินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ เปลี่ยนแปลงไปในทางเพิ่มขึ้นหรือลดลง ในการวิเคราะห์รายการค้า ยึดสมการบัญชีที่ว่า $\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของเจ้าของ (ทุน)}$ เป็นหลักในการวิเคราะห์รายการค้า ดังนี้

1. สินทรัพย์เพิ่ม	ส่วนของเจ้าของเพิ่ม
2. สินทรัพย์ลด	ส่วนของเจ้าของลด
3. สินทรัพย์อย่างหนึ่งเพิ่ม	สินทรัพย์อย่างหนึ่งลด
4. สินทรัพย์เพิ่ม	หนี้สินเพิ่ม
5. สินทรัพย์ลด	หนี้สินลด

การตั้งชื่อบัญชี โดยหลักเกณฑ์ในการตั้งชื่อบัญชี ได้แก่ นำชื่อของสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของนั้นมาตั้งชื่อบัญชีตามลักษณะและประเภทของบัญชีแต่ละประเภท ให้สั้นและมีความหมายชัดเจนเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ตั้งชื่อบัญชีสั้นกะทัดรัด ไม่ยาวจนเกินไป และควรเป็นชื่อที่สามารถบันทึกครอบคลุมได้หลายรายการ

ในการบันทึกบัญชีฟาร์มใช้หลักการบัญชีคู่ ซึ่งเป็นหลักการบัญชีที่ยอมรับและใช้กันโดยทั่วไปในปัจจุบัน ซึ่งจุดสำคัญของหลักการบัญชีคู่ คือ รายการค้าทุกรายการที่เกิดขึ้น เมื่อได้ทำการวิเคราะห์แล้ว ก็จะนำไปบันทึกบัญชี 2 ด้านเสมอ คือ ด้านเดบิตและด้านเครดิต ในจำนวนเงินที่เท่ากันทั้งสองด้าน

แบบฝึกปฏิบัติ หน่วยที่ 3

การวิเคราะห์รายการค้า

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. รายการค้า มีความหมายอย่างไร

.....

.....

2. เอกสารประกอบการบันทึกบัญชีจะต้องเก็บรักษาเป็นเวลากี่ปีและประกอบด้วยเอกสารอะไรบ้าง

.....

.....

3. การวิเคราะห์รายการค้า มีความหมายอย่างไร

.....

.....

4. จงบอกหลักในการวิเคราะห์รายการค้า พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

.....

.....

5. จงตั้งชื่อบัญชีจากรายการต่อไปนี้

รายการ	ชื่อบัญชี
5.1 ขายสุกร	
5.2 ซื้อโคมาเลี้ยงเพื่อใช้งาน	
5.3 ขายทุเรียน	
5.4 ขายไข่ไก่	
5.5 ซื้อลูกสุกร	
5.6 ขายมูลสัตว์	
5.7 ขายปลา	
5.8 ขายไก่	
5.9 ขายน้ำมันโถ	
5.10 ซื้อลูกเป็ด	

6. จงกำหนดหมวดหมู่บัญชีและเลขที่บัญชีให้ถูกต้อง

หมวดบัญชี	ชื่อบัญชี	เลขที่บัญชี
	เงินสด	
	เงินฝากธนาคาร	
	ลูกหนี้	
	สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	
	สัตว์ใช้งาน	
	อุปกรณ์การเกษตร	
	คอกสัตว์	
	โรงเก็บอาหารสัตว์	
	ที่ดิน	
	เจ้าหนี้	
	เงินกู้	
	ทุน	
	ถอนใช้ส่วนตัว	
	ขายสัตว์เพื่อขาย	
	ขายผลิตผลจากสัตว์	
	รายได้เบ็ดเตล็ด	
	ค่าสัตว์เพื่อขาย	
	ค่าอาหารสัตว์	
	ค่าเวชภัณฑ์	
	ค่าแรงงาน	
	ค่าปุ๋ย	
	ค่าเช่า	
	ค่าซ่อมแซม	
	ค่าขนส่ง	

ตอนที่ 2 จงเติมคำลงในช่องว่างให้สมบูรณ์ และจงแสดงวิธีทำ

ข้อ 3.1 จงวิเคราะห์รายการค้าต่อไปนี้ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์ หนี้สิน และ ส่วนของเจ้าของ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ต้องการ

ลำดับที่	รายการค้า	สินทรัพย์		หนี้สิน		ส่วนของเจ้าของ	
		เพิ่ม	ลด	เพิ่ม	ลด	เพิ่ม	ลด
ตัวอย่าง	จ่ายค่าเวชภัณฑ์		✓				✓
1.	นำเงินสดมาลงทุน						
2.	รับชำระหนี้จากลูกหนี้						
3.	กู้เงินจากธนาคาร						
4.	ถอนเงินในฟาร์มไปใช้ส่วนตัว						
5.	รับเงินสดจากการขายสุกร						
6.	จ่ายชำระหนี้						
7.	จ่ายค่าอาหารสัตว์						
8.	นำเงินสดไปฝากธนาคาร						
9.	ซื้อรถแทรกเตอร์เป็นเงินเชื่อ						
10.	ขายสุกรยังไม่ได้รับเงิน						

ข้อ 3.2 จงวิเคราะห์รายการค้าต่อไปนี้ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์ หนี้สินและ ส่วนของเจ้าของอย่างไร โดยใช้เครื่องหมายบวก (+) แทนเพิ่ม เครื่องหมายลบ (-) แทนลด

ลำดับที่	รายการค้า	สินทรัพย์	หนี้สิน	ส่วนของเจ้าของ
ตัวอย่าง	นำเงินสดมาลงทุน	+		+
1.	นำเงินสดฝากธนาคาร			
2.	จ่ายค่าเช่าที่ดิน			
3.	รับเงินค่าขายพ่อพันธุ์สุกร			
4.	จ่ายชำระหนี้ให้เจ้าหนี้			
5.	จ่ายคืนเงินกู้ในธนาคาร			
6.	รับชำระหนี้			
7.	จ่ายค่าแรงงาน			
8.	ส่งบิลเก็บเงินจากลูกหนี้			
9.	ถอนเงินไปใช้ส่วนตัว			

ข้อ 3.3 จงวิเคราะห์การเพิ่มหรือลดของรายการค้าต่อไปนี้

ลำดับที่	รายการค้า	สินทรัพย์	หนี้สิน	ส่วนของผู้ถือหุ้น
ตัวอย่าง	นำเงินสด มาลงทุน 100,000 บาท	+100,000		+100,000
1.	ซื้ออุปกรณ์การเกษตรเป็นเงินเชื่อ 50,000 บาท			
2.	รับรายได้เบ็ดเตล็ด 800 บาท			
3.	ถอนเงินจากธนาคารไปใช้ส่วนตัว 20,000 บาท			
4.	ส่งบิลเก็บเงินจากลูกค้า 6,000 บาท			
5.	รับเงินค่าขายผลผลิตจากสัตว์ 30,000 บาท			
6.	กู้เงินจากธนาคาร 200,000 บาท			
7.	จ่ายค่าแรงงานให้คนงาน 9,000 บาท			
8.	จ่ายชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ 30,000 บาท			
9.	จ่ายค่าน้ำ - ค่าไฟฟ้า 900 บาท			
10.	จ่ายดอกเบี้ยเป็นเงินสด 1,500 บาท			

ข้อ 3.4 จงกำหนดหมวดบัญชีของชื่อบัญชีที่กำหนดให้

ลำดับที่	ชื่อบัญชี	หมวดบัญชี
1.	เงินสด	
2.	ถอนใช้ส่วนตัว	
3.	ทุน - นายอำนาจ	
4.	ลูกค้า	
5.	เจ้าหนี้	
6.	ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	
7.	อุปกรณ์การเกษตร	
8.	เงินกู้	
9.	ขายผลผลิตจากพืช	
10.	เงินฝากธนาคาร	

ข้อ 3.5 จงใช้คำตอบต่อไปนี้วิเคราะห์รายการค้าที่กำหนดให้

ก. สินทรัพย์เพิ่ม	ส่วนของเจ้าของเพิ่ม
ข. สินทรัพย์ลด	ส่วนของเจ้าของลด
ค. สินทรัพย์เพิ่ม	สินทรัพย์ลด
ง. สินทรัพย์เพิ่ม	หนี้สินเพิ่ม
จ. สินทรัพย์ลด	หนี้สินลด

1. นำเงินสดมาลงทุน
2. กู้เงินจากธนาคาร
3. รับชำระหนี้จากลูกหนี้
4. จ่ายชำระหนี้ให้เจ้าหนี้
5. ส่งบิลเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้
6. รับเงินจากการขายสัตว์เพื่อขาย
7. ซื้อเครื่องผสมอาหารสัตว์เป็นเงินเชื่อ
8. นำเงินสดฝากธนาคาร
9. ซื้ออุปกรณ์การเกษตรเป็นเงินสด
10. จ่ายค่าแรงงานให้ลูกจ้าง
11. จ่ายค่าน้ำ - ค่าไฟฟ้า
12. รับรายได้เบ็ดเตล็ด
13. รับบิลค่าไฟฟ้า
14. ถอนเงินจากธนาคารไปใช้ส่วนตัว
15. จ่ายค่าเช่า

ข้อ 3.6 จงวิเคราะห์รายการค้าต่อไปนี้ตามแบบฟอร์มที่กำหนดให้

รายการค้า	สินทรัพย์		หนี้สิน		ส่วนของเจ้าของ	
	เพิ่ม	ลด	เพิ่ม	ลด	เพิ่ม	ลด
25×4 มี.ค. 1 นายสมชายนำเงินสด มาลงทุน 300,000 บาท						
3 ซื้อเครื่องรีดนมโค 12,000 บาท ยังไม่ชำระเงิน						
5 จ่ายค่าลูกโค 20,000 บาท						
6 ซื้ออาหารโค 8,000 บาท						
8 นำเงินสดฝากธนาคาร 100,000 บาท						
11 จ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิง 1,500 บาท						
12 จ่ายชำระหนี้ค่า เครื่องรีดนมโค 4,000 บาท						
16 รับเงินจากการขายโค 18,000 บาท						
21 ขายโคให้นายวิชาญ 30,000 บาท ยังไม่ได้ รับเงิน						
25 รับชำระหนี้จาก นายวิชาญทั้งหมด						
28 นายสมชายนำเงินสดไปใช้ ส่วนตัว 1,000 บาท						

ข้อ 3.7 จงวิเคราะห์รายการค้าต่อไปนี้ตามแบบฟอร์มที่กำหนดให้

รายการค้า	สินทรัพย์		หนี้สิน		ส่วนของเจ้าของ	
	เพิ่ม	ลด	เพิ่ม	ลด	เพิ่ม	ลด
25×4 ม.ค. 1 นายไก่อ้นำเงินสด 85,000 บาท เงินฝากธนาคาร 250,000 บาท และโรงเรือน 50,000 บาท มาลงทุน						
2 ซื้อลูกไก่ 7,000 บาท						
3 ซื้ออุปกรณ์การเกษตร 20,000 บาท						
4 นำเงินฝากธนาคาร 5,000 บาท						
5 ซื้ออาหารสัตว์ 5,000 บาท เป็นเงินเชื่อ						
6 ซื้อวัคซีน 500 บาท						
10 กู้เงินจาก ธกส. 150,000 บาท						
12 ซื้อรถแทรกเตอร์จากบริษัท สยามกลการ 100,000 บาท จ่ายเงินดาวน์ 20%						
14 ขายไก่เป็นเงินสด 100,000 นำฝากธนาคารทันที						
18 จ่ายชำระหนี้บริษัทสยาม ด้วยเช็ค 10,000 บาท						
25 จ่ายค่าไฟฟ้า 1,000 บาท						
31 ขายมูลสัตว์เป็นเงิน 1,000 บาท						

ข้อ 3.8 จงวิเคราะห์รายการค้าและบันทึกบัญชีต่อไปนี้เป็นแบบฟอร์มที่กำหนดให้

รายการค้า	สินทรัพย์		หนี้สิน		ส่วนของผู้เจ้าของ		การบันทึกบัญชี	
	เพิ่ม	ลด	เพิ่ม	ลด	เพิ่ม	ลด	เดบิต	เครดิต
25×4 มี.ค.1 นายมนัสนำเงินสด 20,000 บาท ที่ดิน 100,000 บาท มาลงทุน								
5 รับเงินค่าขายผัก 60,000 บาท								
8 ซื้อรถยนต์ ราคา 500,000 บาทจ่ายเงิน 150,000 บาท ที่เหลือผ่อนชำระ								
10 จ่ายค่าแรงงาน 18,000 บาท								
12 ขายผักให้นายอนันต์ 50,000 บาท ได้รับ เงินสด 20,000 บาท								
15 จ่ายชำระหนี้รถยนต์ 8,700 บาท								
20 รับชำระหนี้จาก นายอนันต์ 30,000 บาท								
23 ซื้อเมล็ดพันธุ์ผัก 1,500 บาท								
25 นายมนัสนำเงินไปใช้ ส่วนตัว 10,000 บาท								
27 จ่ายค่าปุ๋ย 800 บาท								

ข้อ 3.9 จงวิเคราะห์รายการค้าและบันทึกบัญชีต่อไปนี้อย่างถูกต้องตามแบบฟอร์มที่กำหนดให้

รายการค้า	สินทรัพย์		หนี้สิน		ส่วนของเจ้าของ		การบันทึกบัญชี	
	เพิ่ม	ลด	เพิ่ม	ลด	เพิ่ม	ลด	เดบิต	เครดิต
25×4 ธ.ค. 1 นายจักรชัยนำเงินสด 300,000 บาท รถบรรทุก 400,000 บาท มาลงทุน								
3 กู้เงินจากธนาคาร 20,000 บาท								
4 ซื้อเครื่องผสมอาหารสัตว์ ราคา 60,000 บาท เป็นเงินเชื่อ								
7 ขายสุกรให้นายนพพร จำนวน 25,000 บาท รับเงินสดเพียง 20,000 บาท								
9 นำเงินฝากธนาคาร 10,000 บาท								
15 จ่ายค่าแรงงาน 23,000 บาท								
16 รับชำระหนี้จากนายนพพร จำนวน 20,000 บาท								
18 ถอนเงินจากธนาคาร 15,000 บาท นำจ่าย ค่าอาหารสุกรทั้งหมด								
23 ได้รับบิลค่าน้ำค่าไฟฟ้า เป็นเงิน 850 บาท ยังไม่ได้จ่ายเงิน								
25 ขายมูลสัตว์ได้รับเงิน 400 บาท								

ข้อ 3.10 ต่อไปนี้เป็นรายการค้าของยิ่งเจริญฟาร์ม ประจำเดือนตุลาคม 25×4

- 1 นายเจริญนำเงินสดมาลงทุน 90,000 บาท
- 2 ซื้ออุปกรณ์การเกษตรเป็นเงินสด 12,000 บาท
- 5 ซื้อเครื่องผสมอาหารเป็นเงินเชื่อ 20,000 บาท
- 6 รับบิลค่าไฟฟ้า จำนวน 2,500 บาท
- 10 รับเงินค่าขายสุกร 30,000 บาท
- 12 จ่ายค่าเวชภัณฑ์ 1,600 บาท
- 14 จ่ายชำระหนี้ จำนวน 10,000 บาท
- 18 นายเจริญถอนเงินสดของกิจการไปใช้ส่วนตัว 5,000 บาท
- 25 ขายสุกรให้นายวิโรจน์ยังไม่ได้รับเงิน 40,000 บาท
- 30 จ่ายค่าแรงงานให้คนงานจำนวน 2 คน คนละ 6,000 บาท

- ให้ทำ
1. วิเคราะห์รายการค้าและแสดงรายการเปลี่ยนแปลงในรูปของสมการบัญชี
 2. แสดงการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของงบแสดงฐานะการเงิน (แบบบัญชี)

ข้อ 3.11 จงกำหนดหมวดบัญชีและเลขที่บัญชี ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อบัญชี	หมวดบัญชี	เลขที่บัญชี
1.	เงินสด		
2.	ค่าพาหนะ		
3.	ทุน - นายอรรถพร		
4.	ดอกเบี้ยจ่าย		
5.	โรงเรือน		
6.	เจ้าหนี้		
7.	เงินกู้		
8.	ขายสัตว์เพื่อขาย		
9.	ค่าสัตว์เพื่อขาย		
10.	ลูกหนี้		

ใบงานที่ 3.1

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....ระดับชั้น.....

วิชา.....เรื่อง.....

จุดประสงค์การเรียนรู้ จัดหมวดหมู่และกำหนดเลขที่บัญชีได้

กิจกรรมปฏิบัติ จงกำหนดหมวดหมู่และเลขที่บัญชีต่อไปนี้ให้ถูกต้องและเหมาะสม

ชื่อบัญชี	เลขที่บัญชี	หมวดบัญชี
เงินสด เงินฝากธนาคาร ที่ดิน	101	หมวดที่.....
ขายสัตว์เพื่อขาย ขายผลผลิตจากพืช รายได้เบ็ดเตล็ด		หมวดที่.....
ทุน - นายบัญชา ถอนใช้ส่วนตัว กำไรขาดทุน		หมวดที่.....
ค่าแรงงาน ค่าอาหารสัตว์ ค่าเช่า		หมวดที่.....
เจ้าหนี้ เงินกู้ เงินเบิกเกินบัญชี		หมวดที่.....

คะแนนที่ได้..... ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

ใบงานที่ 3.2

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....ระดับชั้น.....

วิชา.....เรื่อง.....

ส่งงานวันที่.....กำหนดส่งงาน.....

จุดประสงค์การเรียนรู้ 1. อธิบายรายการค้าได้

2. วิเคราะห์รายการค้าได้

3. วิเคราะห์รายการค้าในรูปแบบงบแสดงฐานะการเงินได้

กิจกรรมปฏิบัติ ให้วิเคราะห์รายการค้าในรูปแบบงบแสดงฐานะการเงินต่อไปนี้

รายการค้า วันที่ 15 สิงหาคม 25×4 กิจการซื้อสัตว์ใช้งานเป็นเงินเชื่อจากนายสุนันท์ 40,000 บาท

ผลการวิเคราะห์รายการค้า เป็นดังนี้

สินทรัพย์ = หนี้สิน + ส่วนของเจ้าของ

..... = +

การแสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงินเป็นดังนี้

พลพลฟาร์ม

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 15 สิงหาคม 25×4

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของเจ้าของ		
สินทรัพย์หมุนเวียน			หนี้สินหมุนเวียน		
เงินสด	85,000	-	เจ้าหนี้ - ร้านเพื่อนเกษตร	5,000	
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			ส่วนของเจ้าของ		
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	100,000	-	ทุน - นายพลพล	180,000	-

คะแนนที่ได้.....

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

แบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน หน่วยที่ 3

การวิเคราะห์รายการค้า

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. รายการค้าหมายถึงข้อใด

- ก. รายการที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดการโอนสิ่งของระหว่างกิจการฟาร์มกับบุคคลภายนอก
- ข. รายการที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดการโอนกิจการระหว่างกิจการฟาร์ม กับบุคคลภายนอก
- ค. รายการที่เกิดขึ้นในทางการค้าที่ทำให้เกิดการโอนแลกเปลี่ยนเงินหรือสิ่งที่มีค่าเป็น
ตัวเงินระหว่างกิจการฟาร์มกับบุคคลภายนอก
- ง. รายการที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนสิ่งที่มีมูลค่าเป็นตัวเงินระหว่างเจ้าของกิจการ
ฟาร์มกับบุคคลภายนอก
- จ. การดำเนินงานในทางการค้าอันก่อให้เกิดการจ้างงานระหว่างฟาร์มกับบุคคลภายนอก

2. เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี คือข้อใด

- ก. ใบสอบถามราคาสินค้า
- ข. จดหมายขอบคุณของลูกค้า
- ค. รายงานการประชุม
- ง. ใบเสร็จรับเงิน
- จ. ทะเบียนผลิตผลของฟาร์ม

3. การวิเคราะห์รายการค้า หมายถึงข้อใด

- ก. การพิจารณารายการค้าที่เกิดขึ้นแต่ละรายการ
- ข. การพิจารณารายได้ของเจ้าของกิจการ
- ค. การพิจารณาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับกิจการ
- ง. การพิจารณาเงินฝากธนาคารของเจ้าของกิจการ
- จ. การพิจารณาสินทรัพย์ของเจ้าของกิจการ

4. ซื่ออุปกรณ์และเครื่องมือเกษตรเป็นเงินเชื่อ ผลการวิเคราะห์รายการค้าคือข้อใด

- ก. สินทรัพย์เพิ่ม ส่วนของเจ้าของเพิ่ม
- ข. สินทรัพย์ลด ส่วนของเจ้าของลด
- ค. สินทรัพย์เพิ่ม สินทรัพย์ลด
- ง. สินทรัพย์เพิ่ม หนี้สินเพิ่ม
- จ. สินทรัพย์ลด หนี้สินลด

5. ขายไก่ได้เงินสด ผลการวิเคราะห์รายการค้าคือข้อใด
- สินทรัพย์เพิ่ม ส่วนของเจ้าของเพิ่ม
 - สินทรัพย์ลด ส่วนของเจ้าของลด
 - สินทรัพย์เพิ่ม สินทรัพย์ลด
 - สินทรัพย์เพิ่ม หนี้สินเพิ่ม
 - สินทรัพย์ลด หนี้สินลด
6. ข้อใดคือหลักเกณฑ์ในการตั้งชื่อบัญชี
- ชื่อบัญชีควรตั้งชื่อให้ยาว ๆ
 - ชื่อบัญชีควรตั้งชื่อให้แปลก ๆ
 - ชื่อบัญชีควรตั้งให้มาก ๆ
 - ชื่อบัญชีไม่ควรมีความหมายตามประเภทของบัญชี
 - ชื่อบัญชีควรเป็นชื่อที่สามารถบันทึกครอบคลุมได้หลายรายการ
7. การจัดบัญชีแยกประเภทเป็นหมวด และกำหนดเลขที่บัญชีไว้เป็นหมวดหมู่ เรียกว่าอะไร
- การลงรายการบัญชี
 - การวิเคราะห์รายการ
 - ผังบัญชี
 - การผ่านรายการ
 - บันทึกบัญชี
8. ข้อใดหมายถึงการบันทึกรายการค้าตามหลักบัญชีคู่
- สินทรัพย์เท่ากับหนี้สินบวกส่วนของเจ้าของ
 - สินทรัพย์เท่ากับส่วนของเจ้าของ
 - ด้านเดบิตเท่ากับด้านเครดิต
 - รายได้เท่ากับค่าใช้จ่าย
 - สินทรัพย์เท่ากับหนี้สินลบส่วนของเจ้าของ
9. จ่ายชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ จากการซื้ออุปกรณ์การเกษตรเป็นเงินเชื่อ บันทึกบัญชีอย่างไร
ก. เดบิต บัญชีเจ้าหนี้	เครดิต บัญชีเงินสด
ข. เดบิต บัญชีเงินสด	เครดิต บัญชีเงินสด
ค. เดบิต บัญชีเงินสด	เครดิต บัญชีเจ้าหนี้
ง. เดบิต บัญชีอุปกรณ์การเกษตร	เครดิต บัญชีเจ้าหนี้
จ. เดบิต บัญชีอุปกรณ์การเกษตร	เครดิต บัญชีเงินสด

10. ซื้อลูกสุกรมาเลี้ยงไว้เพื่อขายเป็นเงินสด บันทึกบัญชีอย่างไร

ก. เดบิต บัญชีเงินสด	เครดิต บัญชีลูกสุกร
ข. เดบิต บัญชีสัตว์เลี้ยงไว้เพื่อขาย	เครดิต บัญชีเงินสด
ค. เดบิต บัญชีค่าสัตว์เพื่อขาย	เครดิต บัญชีเงินสด
ง. เดบิต บัญชีค่าสัตว์เพื่อขาย	เครดิต บัญชีเจ้าหนี้
จ. เดบิต บัญชีลูกหนี้	เครดิต บัญชีค่าสัตว์เพื่อขาย

ตัวอย่างที่ 3.5 การวิเคราะห์รายการค้าและบันทึกบัญชีโดยใช้ตาราง

รายการค้า	สินทรัพย์		หนี้สิน		ส่วนของเจ้าของ		การบันทึกบัญชี	
	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เดบิต	เครดิต
25×4 ต.ค. 1 นายสุเทพนำเงินสด มาลงทุน 400,000 บาท	เงินสด 400,000				ทุน - นายสุเทพ 400,000		เงินสด 400,000	ทุน-นายสุเทพ 400,000
3 กู้เงินจาก ธกส. 100,000 บาท	เงินสด 100,000		เงินกู้ - ธกส. 100,000				เงินสด 100,000	เงินกู้ - ธกส. 100,000
6 ซื้อเครื่องผสมอาหารสัตว์ ด้วยเงินสด 20,000 บาท	เครื่องผสม อาหารสัตว์ 20,000	เงินสด 20,000					เครื่องผสม อาหารสัตว์ 20,000	เงินสด 20,000
8 รับเงินจากการขายไก่ 35,000 บาท	เงินสด 35,000				ขายสัตว์ เพื่อขาย 35,000		เงินสด 35,000	ขายสัตว์ เพื่อขาย 35,000
10 ซื้ออาหารสัตว์ด้วยเงินสด 17,000 บาท		เงินสด 17,000				ค่าอาหารสัตว์ 17,000	ค่าอาหาร สัตว์ 17,000	เงินสด 17,000

ตัวอย่างที่ 3.5 การวิเคราะห์รายการค้าและบันทึกบัญชีโดยใช้ตาราง (ต่อ)

รายการค้า	สินทรัพย์		หนี้สิน		ส่วนของเจ้าของ		การบันทึกบัญชี	
	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เดบิต	เครดิต
25×4 ต.ค.15 ขายโก๋นายสมโชค 50,000 บาท ยังไม่ได้รับชำระเงิน	ลูกหนี้- นายสมโชค 50,000				ขายสัตว์ เพื่อขาย 50,000		ลูกหนี้- นายสมโชค 50,000	ขายสัตว์ เพื่อขาย 50,000
17 ซื้อเครื่องมือการเกษตร จากร้านเพื่อนเกษตร จำนวน 15,000 บาท เป็นเงินเชื่อ	เครื่องมือ การเกษตร 15,000		เจ้าหนี้- ร้านเพื่อน เกษตร 15,000				เครื่องมือ การเกษตร 15,000	เจ้าหนี้- ร้านเพื่อน เกษตร 15,000
20 รับชำระหนี้ จากนายสมโชค 30,000 บาท	เงินสด 30,000	ลูกหนี้- นายสมโชค 30,000					เงินสด 30,000	ลูกหนี้- นายสมโชค 30,000
25 จ่ายชำระหนี้ให้ร้าน เพื่อนเกษตรทั้งหมด		เงินสด 15,000		เจ้าหนี้- ร้านเพื่อน เกษตร 15,000			เจ้าหนี้-ร้าน เพื่อนเกษตร 15,000	เงินสด 15,000

ตัวอย่างที่ 3.5 การวิเคราะห์รายการค้าและบันทึกบัญชีโดยใช้ตาราง (ต่อ)

รายการค้า	สินทรัพย์		หนี้สิน		ส่วนของเจ้าของ		การบันทึกบัญชี	
	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เดบิต	เครดิต
25×4 ต.ค. 28 นายสุเทพนำเงินสด ไปใช้ส่วนตัว 20,000 บาท		เงินสด 20,000				ถอนใช้ส่วนตัว 20,000	ถอนใช้ส่วนตัว 20,000	เงินสด 20,000
30 จ่ายค่าแรงงาน 10,000 บาท		เงินสด 10,000				ค่าแรงงาน 10,000	ค่าแรงงาน 10,000	เงินสด 10,000

หน่วยที่ 4

การบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป

สาระสำคัญ

การบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไปเป็นการบันทึกรายการในสมุดรายวันขั้นต้น ใช้จดบันทึกรายการค้าต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นขั้นแรกโดยเรียงตามลำดับก่อนหลัง ก่อนที่จะผ่านไปบันทึกในสมุดแยกประเภท สมุดรายวันขั้นต้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ สมุดรายวันเฉพาะและสมุดรายวันทั่วไป การบันทึกบัญชีจะใช้หลักการบัญชีคู่ คือ ยอดทางด้านเดบิตและด้านเครดิต ต้องเท่ากันเสมอ

หัวข้อเรื่อง

1. ความหมายของสมุดรายวันขั้นต้น
2. ประเภทของสมุดรายวันขั้นต้น
3. รูปแบบของสมุดรายวันทั่วไป
4. หลักการบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป
5. การบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป
6. ประโยชน์ของสมุดรายวันทั่วไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความหมายของสมุดรายวันขั้นต้นได้
2. บอกประเภทของสมุดรายวันขั้นต้นได้
3. อธิบายรูปแบบของสมุดรายวันทั่วไปได้
4. บอกหลักการบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไปได้
5. บันทึกรายการเปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปได้
6. บันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไปได้
7. อธิบายประโยชน์ของสมุดรายวันทั่วไปได้

แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน หน่วยที่ 4

การบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. สมุดรายวันขั้นต้นหมายถึงข้อใด
 - ก. General Journal
 - ข. Book of Original Entry
 - ค. Sales Journal
 - ง. Cash Receipts Journal
 - จ. Cash Payment Journal
2. ข้อใดต่อไปนี้เป็นรายการเปิดบัญชี
 - ก. นายชาติจ่ายค่าแรงงานคนงาน
 - ข. นางสาวส้ม นำเงินสดไปใช้ส่วนตัว
 - ค. นายร่ำรวยนำเงินสดมาลงทุนเพิ่ม 40,000 บาท
 - ง. นายสมชายนำเงินสด 30,000 บาท ไปลงทุนซื้อหุ้น
 - จ. นายดำนำเงินสด 5,000 บาท โรงเรือน 20,000 บาท ที่ดิน 300,000 บาท มาลงทุน
3. สมุดรายวันขั้นต้นแบ่งออกเป็นกี่ประเภท
 - ก. 1
 - ข. 2
 - ค. 3
 - ง. 4
 - จ. 5
4. ข้อใด **ไม่ใช่** ประโยชน์สมุดรายวันทั่วไป
 - ก. ช่วยในการผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป
 - ข. เป็นเอกสารที่ใช้ประกอบในการขอกู้เงินจากสถาบันการเงินได้
 - ค. ช่วยในการวิเคราะห์รายการค้าและแสดงผลการวิเคราะห์ได้ชัดเจน
 - ง. สามารถตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของรายการในภายหลังได้ง่าย
 - จ. ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่ารายการใดเกิดขึ้นก่อนและรายการใดเกิดขึ้นหลัง

5. การเขียนคำอธิบายรายการตามรูปแบบสมุดรายวันทั่วไปจะเขียนในส่วนใด
 - ก. ช่องวันที่
 - ข. ช่องรายการ
 - ค. ช่องเลขที่บัญชี
 - ง. ช่องจำนวนเงินเดบิตและเครดิต
 - จ. ช่องรายการเขียนต่อจากชื่อบัญชีบรรทัดสุดท้าย
6. ขั้นตอนแรกของการบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป คือข้อใด
 - ก. เขียนคำว่า “สมุดรายวันทั่วไป” ลงบนแบบฟอร์มตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ
 - ข. เขียนเลขที่บัญชี
 - ค. เขียนหน้าของสมุดรายวันทั่วไป
 - ง. เขียนบัญชีเดบิต และบัญชีเครดิตลงในช่องรายการ
 - จ. เขียน พ.ศ. เดือน วันที่ ลงในช่อง พ.ศ. เดือน วันที่ ตามลำดับ
7. เลขที่บัญชีในสมุดรายวันทั่วไปจะบันทึกเมื่อใด
 - ก. เมื่อผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภท
 - ข. เมื่อบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป
 - ค. เมื่อผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภท และจัดทำงบการเงินเรียบร้อยแล้ว
 - ง. เมื่อบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป ผ่านไปบัญชีแยกประเภทช่วยลูกหนี้
 - จ. เมื่อบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป ผ่านไปบัญชีแยกประเภทช่วยเจ้าหนี้
8. รายการ ถอนเงินจากธนาคาร จะบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปอย่างไร

ก. เดบิต เงินฝากธนาคาร	เครดิต เงินถอน
ข. เดบิต เงินฝากธนาคาร	เครดิต เงินสด
ค. เดบิต เงินสด	เครดิต เงินกู้
ง. เดบิต เงินสด	เครดิต เงินฝากธนาคาร
จ. เดบิต เงินสด	เครดิต เงินถอน
9. รับเงินสดจากการขายโคขุน จะบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปอย่างไร

ก. เดบิต ขายสัตว์เพื่อขาย	เครดิต เงินสด
ข. เดบิต เงินสด	เครดิต ลูกหนี้
ค. เดบิต เงินสด	เครดิต ขายผลิตภัณฑ์จากสัตว์
ง. เดบิต ลูกหนี้	เครดิต ขายสัตว์เพื่อขาย
จ. เดบิต เงินสด	เครดิต ขายสัตว์เพื่อขาย

10. ซื้อที่ดินเป็นเงินสด จะบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปอย่างไร

ก. เดบิต เงินสด	เครดิต ที่ดิน
ข. เดบิต เจ้าหนี้	เครดิต ที่ดิน
ค. เดบิต ที่ดิน	เครดิต เงินกู้
ง. เดบิต ที่ดิน	เครดิต เงินสด
จ. เดบิต ที่ดิน	เครดิต เจ้าหนี้

เนื้อหา

1. ความหมายของสมุดรายวันขั้นต้น (Book of Original Entry)

สมุดรายวันขั้นต้น หรือสมุดรายวัน (Journal) หมายถึงสมุดบัญชีที่จะใช้จดบันทึกรายการค้าต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นขั้นแรก โดยการจดบันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้นนั้น จะจดบันทึกโดยเรียงตามลำดับก่อนหลังของการเกิดรายการค้าก่อนที่จะผ่านไปบันทึกในสมุดแยกประเภท

2. ประเภทของสมุดรายวันขั้นต้น (Types of Books of Original Entry)

สมุดรายวันขั้นต้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 สมุดรายวันเฉพาะ (Special Journal)

สมุดรายวันเฉพาะ คือ สมุดรายวันขั้นต้นที่ใช้บันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้นเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ แบ่งเป็น

2.1.1 สมุดรายวันรับเงิน (Cash Receipts Journal) ใช้บันทึกรายการค้าที่เกี่ยวกับการรับเงินทุกรายการทั้งเงินสดและเงินฝากธนาคาร

2.1.2 สมุดรายวันจ่ายเงิน (Cash Payment Journal) ใช้บันทึกรายการค้าที่เกี่ยวกับการจ่ายเงินทุกรายการทั้งเงินสดและเงินฝากธนาคาร

2.1.3 สมุดรายวันซื้อ (Purchases Journal) ใช้บันทึกรายการค้าที่เกี่ยวกับการซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อเท่านั้น

2.1.4 สมุดรายวันขาย (Sales Journal) ใช้บันทึกรายการค้าที่เกี่ยวกับการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อเท่านั้น

2.1.5 สมุดรายวันส่งคืนสินค้า (Purchases Returns and Allowance Journal) ใช้บันทึกรายการค้าที่เกี่ยวกับการส่งคืนสินค้าที่ซื้อมาเป็นเงินเชื่อเท่านั้น

2.1.6 สมุดรายวันรับคืนสินค้า (Sales Returns and Allowance Journal) ใช้บันทึกรายการค้าที่เกี่ยวกับการรับคืนสินค้าที่ขายไปเป็นเงินเชื่อเท่านั้น

สมุดรายวันเฉพาะเหมาะสำหรับกิจการซื้อขายสินค้าซึ่งเป็นกิจการที่มีขนาดใหญ่ที่มีรายการในแต่ละวันเกิดขึ้นมาก จึงไม่เหมาะสมกับกิจการฟาร์ม จึงไม่ได้กล่าวถึงรายละเอียดของสมุดรายวันเฉพาะ

2.2 สมุดรายวันทั่วไป (General Journal)

สมุดรายวันทั่วไป คือ สมุดรายวันขั้นต้นหรือสมุดรายวันที่ใช้จดบันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้นทุกรายการถ้ากิจการนั้นไม่มีสมุดรายวันเฉพาะ แต่ถ้ากิจการนั้นมีการใช้สมุดรายวันเฉพาะ

สมุดรายวันทั่วไปก็จะมีไว้เพื่อบันทึกรายการค้าอื่น ๆ ที่ไม่สามารถบันทึกในสมุดรายวันเฉพาะเล่มใดเล่มหนึ่งได้ เช่น รายการเปิดบัญชี รายการปรับปรุง รายการปิดบัญชี เป็นต้น สำหรับกิจการฟาร์มเป็นกิจการขนาดเล็ก โดยทั่วไปมักจะมีรายการค้าไม่มากนัก ดังนั้นอาจจะเลือกใช้สมุดรายวันทั่วไปเป็นสมุดรายวันขั้นต้นเพียงเล่มเดียว

3. รูปแบบของสมุดรายวันทั่วไป

สมุดรายวันทั่วไปมีหลายรูปแบบ ซึ่งกิจการฟาร์มจะเลือกใช้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดและลักษณะการดำเนินงานนั้น ๆ รูปแบบที่นิยมนำมาใช้กันในปัจจุบันคือรูปแบบมาตรฐาน (Standard Form) ซึ่งมีรูปแบบและส่วนประกอบ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป (1)

หน้า(2)

พ.ศ. (3)		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
(4)	(5)	ชื่อบัญชีที่เดบิต (6) ชื่อบัญชีที่เครดิต (7) คำอธิบายรายการ (8)	(9)	(10)		(11)	

ส่วนประกอบของสมุดรายวันทั่วไป มีดังนี้

- (1) ชื่อสมุดรายวันทั่วไป
- (2) เลขหน้าของสมุดรายวันทั่วไป
- (3) ช่อง พ.ศ.
- (4) ช่องเดือน
- (5) ช่องวันที่
- (6) ช่องรายการ ใช้บันทึกชื่อบัญชีที่เดบิต
- (7) ช่องรายการ ใช้บันทึกชื่อบัญชีที่เครดิต
- (8) ช่องรายการ ใช้เขียนคำอธิบายรายการ
- (9) ช่องเลขที่บัญชี
- (10) ช่องเดบิต
- (11) ช่องเครดิต

4. หลักการบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป

เมื่อวิเคราะห์รายการค้าที่เกิดขึ้นว่าเดบิตและเครดิตบัญชีใดแล้ว ขั้นตอนต่อไปจะนำไปบันทึกลงในสมุดรายวันทั่วไปตามหลักการบันทึกรายการค้าตามลำดับ ดังนี้

4.1 เขียนคำว่า “สมุดรายวันทั่วไป” ลงบนแบบฟอร์มตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ เพื่อที่จะบอกว่าแบบฟอร์มที่จัดทำนี้ คือ สมุดรายวันทั่วไป

4.2 เขียนเลขที่หน้าของสมุดรายวันทั่วไปอยู่ตรงมุมบนขวามือของกระดาษ เพื่อบอกว่าสมุดรายวันทั่วไปที่บันทึกอยู่นี้เป็นหน้าที่เท่าไร เรียงตามลำดับเลขหน้า

4.3 บันทึก พ.ศ. เดือน วันที่ ลงในช่อง พ.ศ. เดือน และวันที่ ซึ่งจะต้องเขียนเรียงลำดับก่อนหลังของรายการค้าที่เกิดขึ้น ให้บันทึกปี พ.ศ. ก่อน ต่อมาบันทึกเดือน การเขียนเดือนให้ใช้ตัวย่อ เช่น ม.ค. ก.พ. มี.ค. เป็นต้น หากเป็นเดือนเดียวกันไม่ต้องเขียนเดือนซ้ำอีก แล้วจึงบันทึกวันที่ ถ้าวันที่เดียวกันไม่ต้องเขียนวันที่ซ้ำอีก

4.4 บันทึกช่องรายการ ดังนี้

4.4.1 บันทึกชื่อบัญชีด้านเดบิตขีดเส้นซ้ายมือของช่อง หากรายการค้าใดที่มีบัญชีที่จะต้องบันทึกด้านเดบิตมากกว่า 1 บัญชี ให้บันทึกบัญชีทางด้านเดบิตให้หมดเสียก่อน จากนั้นให้บันทึกบัญชีที่จะต้องบันทึกทางด้านเครดิต

4.4.2 บันทึกชื่อบัญชีด้านเครดิตให้เยื้องไปทางขวาประมาณ 1 นิ้ว หากรายการค้าใดมีบัญชีที่จะต้องบันทึกด้านเครดิตมากกว่า 1 บัญชี ให้บันทึกบัญชีทางด้านเครดิตให้หมดก่อน

4.4.3 เขียนคำอธิบายรายการขีดเส้นซ้ายมือของช่องในบรรทัดต่อมาเพื่อให้ทราบว่ารายการค้าที่บันทึกบัญชีอยู่นั้นเป็นรายการค้าเกี่ยวกับอะไร พร้อมทั้งขีดเส้นใต้ถัดจากบรรทัดที่ได้เขียนคำอธิบายรายการ เพื่อแสดงการสิ้นสุดการบันทึกรายการค้านั้น ๆ

4.5 ช่องเลขที่บัญชีเขียนเลขที่บัญชีตามหมวดบัญชี เมื่อผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไปไปยังบัญชีแยกประเภทแล้ว

4.6 เขียนจำนวนเงินที่เดบิตลงในช่องเดบิต โดยเขียนให้ขีดเส้นทางด้านขวามือ ถ้ามีเศษสตางค์ให้ใส่ในช่อง สต. ถ้าไม่มีให้ใส่เครื่องหมาย - แทน

4.7 เขียนจำนวนเงินที่เครดิตลงในช่องเครดิต โดยเขียนให้ขีดเส้นทางด้านขวามือ ถ้ามีเศษสตางค์ให้ใส่ในช่อง สต. ถ้าไม่มีให้ใส่เครื่องหมาย - แทน

5. การบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป

รายการค้าที่บันทึกบัญชีตามหลักการบัญชีคู่ในสมุดรายวันทั่วไป แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ รายการเปิดบัญชี (Opening Entry) และรายการค้าปกติ (Journal Entry)

5.1 การบันทึกการเปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป

รายการเปิดบัญชี (Opening Entry) หมายถึง รายการแรกของการบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป ซึ่งอาจเกิดจากการลงทุนครั้งแรก หรือเมื่อมีการเริ่มรอบระยะเวลาบัญชีใหม่ การบันทึกการเปิดบัญชี แบ่งได้ดังนี้

5.1.1 การลงทุนครั้งแรก การบันทึกการเปิดบัญชีซึ่งเกิดจากการลงทุนครั้งแรก จะแยกเป็น 3 กรณี ดังนี้

กรณีที่ 1 การนำเงินสดมาลงทุนเพียงอย่างเดียว

ตัวอย่างที่ 4.1 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 25×3 นายปัญญานำเงินสดมาลงทุน 500,000 บาท การบันทึกการเปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ก.ค.	1	เงินสด ทุน - นายปัญญา นายปัญญานำเงินสดมาลงทุน		500,000	-	500,000	-

กรณีที่ 2 การนำเงินสดและสินทรัพย์อื่นมาลงทุน ซึ่งจะต้องบันทึกการในสมุดรายวันทั่วไปแบบรวม (Compound Journal Entry) ที่มีรายการเดบิตหรือเครดิตมากกว่า 1 บัญชี โดยบันทึกเงินสดและสินทรัพย์อื่นก่อนบันทึกบัญชีทุน

ตัวอย่างที่ 4.2 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 25×3 นายปัญญานำเงินสด 50,000 บาท โรงเรือน 100,000 บาท มาลงทุน การบันทึกการเปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ก.ค.	1	เงินสด โรงเรือน ทุน - นายปัญญา นายปัญญานำสินทรัพย์มาลงทุน		50,000 100,000	- -	150,000	-

กรณีที่ 3 การนำเงินสด สินทรัพย์อื่นและหนี้สินมาลงทุน ซึ่งจะต้องบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไปแบบรวม เป็นการบันทึกการที่มีบัญชีเดบิตหรือบัญชีเครดิตมากกว่า 1 บัญชี

ตัวอย่างที่ 4.3 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 25×3 นายปัญญานำเงินสด 50,000 บาท เงินฝากธนาคาร 300,000 บาท โรงเรือน 100,000 บาท และเจ้าหนี้ - ร้านเกษตรรุ่งเรือง 20,000 บาท มาลงทุน การบันทึกการเปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ก.ค.	1	เงินสด		50,000	-		
		เงินฝากธนาคาร		300,000	-		
		โรงเรือน		100,000	-		
		เจ้าหนี้ - ร้านเกษตรรุ่งเรือง				20,000	-
		ทุน - นายปัญญา				430,000	-
		นายปัญญานำสินทรัพย์และหนี้สิน มาลงทุน					

5.1.2 เริ่มรอบระยะเวลาบัญชีใหม่ (งวดบัญชีใหม่) การบันทึกการเปิดบัญชีเมื่อเริ่มรอบระยะเวลาบัญชีใหม่ หมายถึง การบันทึกการยอดคงเหลือยกมาจากบัญชีก่อน ยอดคงเหลือดังกล่าวจะประกอบด้วย บัญชีหมวดสินทรัพย์ หมวดหนี้สิน และหมวดส่วนของเจ้าของ (ทุน) เท่านั้น การบันทึกการในสมุดรายวันทั่วไปเหมือนกรณีการลงทุนครั้งแรก คือต้องบันทึกในสมุดรายวันทั่วไปแบบรวมโดยบันทึกบัญชีเงินสด บัญชีสินทรัพย์อื่นให้หมดก่อนต่อไปบันทึกบัญชีหนี้สิน และจึงบันทึกบัญชีทุน และเขียนคำอธิบายรายการว่า บันทึกการเปิดบัญชีหรือบันทึกสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของเจ้าของที่มีอยู่ ณ วันเปิดบัญชี

การบันทึกการเปิดบัญชี เมื่อเริ่มรอบระยะเวลาบัญชีใหม่นี้ อาจจะใช้สมุดรายวันทั่วไปและบัญชีแยกประเภทเล่มเดิมเพื่อบันทึกการต่อไป หรือจะใช้สมุดเล่มใหม่ก็ได้แล้วแต่กิจการ

รอบระยะเวลาบัญชี หมายถึง ช่วงระยะเวลาหนึ่งที่ต้องแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการ เช่น 3 เดือน 6 เดือน หรือ 12 เดือน ขึ้นอยู่กับกิจการแต่ละแห่ง

ตัวอย่างที่ 4.4 เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×3 ปัญญาฟาร์มมียอดคงเหลือยกมา ดังนี้ เงินสด 5,000 บาท เงินฝากธนาคาร 200,000 บาท สัตว์ใช้งาน 100,000 บาท คอกสัตว์ 25,000 บาท และเงินกู้ 30,000 บาท การบันทึกรายการเปิดบัญชีเมื่อเริ่มรอบระยะเวลาบัญชีใหม่ในสมุดรายวันทั่วไป เป็นดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค.	1	เงินสด		5,000	-		
		เงินฝากธนาคาร		200,000	-		
		สัตว์ใช้งาน		100,000	-		
		คอกสัตว์		25,000	-		
		เงินกู้				30,000	-
		ทุน - นายปัญญา				300,000	-
		บันทึกการเปิดบัญชี					

5.2 การบันทึกการค้ำในสมุดรายวันทั่วไป

การบันทึกการค้ำจะทำต่อจากการบันทึกการเปิดบัญชี โดยบันทึกการเรียงตามลำดับวันที่ที่เกิดรายการค้ำนั้น ๆ เมื่อวิเคราะห์รายการค้ำแล้วจะนำซื้อบัญชี พร้อมจำนวนเงินเดบิตและเครดิตไปบันทึกลงในสมุดรายวันทั่วไปตามหลักการบันทึกการค้ำ

ตัวอย่างที่ 4.5 ต่อไปนี้เป็นรายการค้าระหว่างเดือน ธันวาคม 25×3 ของสุเทพฟาร์ม

25×3

- ธ.ค. 1 นายสุเทพนำเงินสดมาลงทุน 400,000 บาท
- 3 กู้เงินจาก ธกส. 100,000 บาท
- 6 ซื้ออุปกรณ์การเกษตร ด้วยเงินสด 20,000 บาท
- 8 รับเงินจากการขายน้ำนมโค 35,000 บาท
- 10 ซื้ออาหารสัตว์ด้วยเงินสด 17,000 บาท
- 15 ขายน้ำนมโคให้สหกรณ์โคนม 20,000 บาท แต่ยังไม่ได้รับชำระเงิน
- 17 ซื้อฟ่อนพันธุ์โคจากนายอำนาจ จำนวน 35,000 บาท จ่ายเงินสดเพียง 20,000 บาท

25×3

- ธ.ค. 20 รับชำระหนี้จากสหกรณ์โคนม 10,000 บาท
 25 จ่ายชำระหนี้ให้นายอำนาจ จำนวน 15,000 บาท
 28 นายสุเทพนำเงินสดไปใช้ส่วนตัว 20,000 บาท
 30 จ่ายค่าแรงงาน 10,000 บาท

ให้ทำ บันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	1	เงินสด ทุน - นายสุเทพ นายสุเทพนำเงินสดมาลงทุน		400,000	-	400,000	-
	3	เงินสด เงินกู้ - ธกส. กู้เงินจาก ธกส.		100,000	-	100,000	-
	6	อุปกรณ์การเกษตร เงินสด ซื้ออุปกรณ์การเกษตร		20,000	-	20,000	-
	8	เงินสด ขายผลิตผลจากสัตว์ รับเงินจากการขายน้ำมันโค		35,000	-	35,000	-
	10	ค่าอาหารสัตว์ เงินสด ซื้ออาหารสัตว์		17,000	-	17,000	-
	15	ลูกหนี้ - สหกรณ์โคนม ขายผลิตผลจากสัตว์ ขายน้ำมันโคให้สหกรณ์โคนม แต่ยังไม่ได้รับเงิน		20,000	-	20,000	-

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 2

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	17	สัตว์ใช้งาน เงินสด เจ้าหนี้ - นายอำนาจ ซื้อพ่อพันธุ์โคจากนายอำนาจ ชำระเงินบางส่วน		35,000	-		
						20,000	-
						15,000	-
	21	เงินสด ลูกหนี้ - สหกรณ์โคนม รับชำระหนี้จากสหกรณ์โคนม		30,000	-	30,000	-
	25	เจ้าหนี้ - นายอำนาจ เงินสด จ่ายชำระหนี้		15,000	-	15,000	-
	28	ถอนใช้ส่วนตัว เงินสด นายสุเทพนำเงินสดไปใช้ส่วนตัว		20,000	-	20,000	-
	30	ค่าแรงงาน เงินสด จ่ายค่าแรงงาน		10,000	-	10,000	-

6. ประโยชน์ของสมุดรายวันทั่วไป

6.1 การบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไปทำให้เห็นได้ชัดเจนว่ารายการใดเกิดขึ้นก่อน และรายการใดเกิดขึ้นหลัง เพราะได้บันทึกเรียงตามลำดับวันที่ ถ้าวบันทึกเพียงบัญชีแยกประเภท เล่มเดียวจะเป็นการยากที่จะทราบได้ เพราะในการปฏิบัติงานจริง ๆ มีรายการค้าเกิดขึ้นหลายรายการในแต่ละวัน

6.2 ช่วยในการผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป สะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการปฏิบัติ

6.3 การบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป ช่วยในการวิเคราะห์รายการค้าและแสดงผลการวิเคราะห์ได้ชัดเจนกว่าบันทึกในบัญชีแยกประเภทเพียงเล่มเดียว

6.4 สามารถตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของรายการในภายหลังได้ง่ายและลดความผิดพลาดเพราะตามหลักบัญชีคู่ รายการค้าที่เกิดขึ้น 1 รายการ จะต้องบันทึกบัญชีแยกประเภทอย่างน้อยที่สุด 2 บัญชี คือ บัญชีหนึ่งทางด้านเดบิต อีกบัญชีหนึ่งทางด้านเครดิตในจำนวนที่เท่ากันเสมอ

สรุป

สมุดรายวันขึ้นต้น เป็นสมุดบัญชีที่จะใช้จดบันทึกรายการค้าต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นขั้นแรก โดยการจดบันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้นนั้น จะจดบันทึกโดยเรียงตามลำดับก่อนหลังของการเกิดรายการค้า สมุดรายวันขึ้นต้นแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ สมุดรายวันเฉพาะ และสมุดรายวันทั่วไป

รูปแบบของสมุดรายวันทั่วไป ประกอบด้วย ชื่อสมุดรายวันทั่วไป เลขหน้า ช่อง วันเดือนปี ช่องรายการ ช่องเลขที่บัญชี ช่องเดบิต ช่องเครดิต

หลักการบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป ขั้นตอนแรกเขียนคำว่าสมุดรายวันทั่วไป เขียนเลขหน้า เขียน พ.ศ. เดือน วันที่ เขียนช่องรายการ โดยบันทึกชื่อบัญชีด้านเดบิตขีดเส้นซ้ายมือ จากนั้นให้บันทึกทางด้านเครดิต เขียนคำอธิบายรายการ สุดท้ายให้ขีดเส้นใต้เฉพาะช่องรายการเท่านั้น

การบันทึกบัญชีตามหลักการบัญชีคู่ในสมุดรายวันทั่วไป แบ่งออกเป็น รายการเปิดบัญชี และรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป รายการเปิดบัญชีซึ่งจะบันทึกเมื่อลงทุนครั้งแรก และเริ่มรอบระยะเวลาบัญชี (งวดบัญชีใหม่)

สมุดรายวันทั่วไปมีประโยชน์ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่ารายการใดเกิดขึ้นก่อนหลัง ช่วยในการผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป สะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการปฏิบัติงานนอกจากนี้ยังช่วยในการวิเคราะห์รายการค้า และแสดงผลการวิเคราะห์ได้ชัดเจนกว่าและสามารถตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของรายการในภายหลังได้ง่ายและลดความผิดพลาด

แบบฝึกปฏิบัติ หน่วยที่ 4

การบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป

ตอนที่ 1

คำสั่ง จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. สมุดรายวันขั้นต้น มีความหมายอย่างไร

.....

.....

.....

2. สมุดรายวันขั้นต้น แบ่งได้กี่ประเภท อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

3. รายการเปิดบัญชีหมายถึงอะไร

.....

.....

.....

.....

4. วิธีการบันทึกการเปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปมีกี่กรณี อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

5. จงอธิบายประโยชน์ของสมุดรายวันทั่วไป

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2

ข้อ 4.1 เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×3 นายกนกเจ้าของกิจการได้นำเงินสดมาลงทุนในกิจการฟาร์ม
จำนวน 240,000 บาท

ให้ทำ บันทึกการเปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป

ข้อ 4.2 เมื่อวันที่ 1 เมษายน 25×3 นายรวิทย์ เจ้าของกิจการฟาร์มได้นำเงินสด 24,000 บาท
เงินฝากธนาคาร 60,000 บาท อุปกรณ์การเกษตร 15,000 บาท โรงเรือน 80,000 บาท ที่ดิน
300,000 บาท และเงินกู้ 50,000 บาท มาลงทุน

ให้ทำ บันทึกการเปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป

ข้อ 4.3 ต่อไปนี้เป็นงบทดลองหลังปิดบัญชีของปิติฟาร์ม เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3

ปิติฟาร์ม

งบทดลอง

วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

ชื่อบัญชี	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด	101	40,000	-		
เงินฝากธนาคาร	102	150,000	-		
ลูกหนี้	103	10,000	-		
สัตว์ใช้งาน	104	35,000	-		
อุปกรณ์การเกษตร	105	20,000	-		
ที่ดิน	106	190,000	-		
เจ้าหนี้	201			100,000	-
ทุน - นายปิติ	301			345,000	-
		445,000	-	445,000	-

ให้ทำ บันทึกการเปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปเมื่อเริ่มต้นงวดบัญชีปี 25×4

ข้อ 4.4 เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×4 นายสมพรนำเงินสด 600,000 บาท มาลงทุนเปิดกิจการฟาร์ม
รายการค้าระหว่างเดือนมกราคม 25×4 มีดังนี้

25×4

- ม.ค. 3 ซื้อเครื่องผสมอาหารสัตว์จากร้านวิทยา ราคา 20,000 บาท เป็นเงินเชื่อ
5 ซื้ออาหารสัตว์เป็นเงิน 4,000 บาท
6 นายสมพรนำเงินสดไปใช้ส่วนตัว 10,000 บาท
8 นำเงินไปฝากธนาคาร 300,000 บาท
11 ขายโคได้รับเงิน 80,000 บาท
12 จ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิง 2,600 บาท
15 จ่ายค่าน้ำค่าไฟฟ้า 1,800 บาท
18 กู้เงินจากธนาคาร 150,000 บาท
24 ถอนเงินจากธนาคารมาใช้ในกิจการ 10,000 บาท
27 จ่ายค่าเวชภัณฑ์ 250 บาท
28 จ่ายดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร 3,000 บาท
29 จ่ายค่าแรงงานให้คนงาน 2 คน ๆ ละ 4,000 บาท

ให้ทำ บันทึกรายการเปิดบัญชีและรายการค้าระหว่างเดือนมกราคม ในสมุดรายวันทั่วไป

ข้อ 4.5 นายชวนเปิดกิจการฟาร์มเห็ดชื่อ “ลุงชวนฟาร์ม” เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 25×4 นำเงินสด
40,000 บาท โรงเพาะเห็ด ราคา 80,000 บาท และที่ดินราคา 100,000 บาท มาลงทุน มีรายการค้าที่
เกิดขึ้นระหว่างเดือน ดังนี้

25×4

- พ.ย. 1 ซื้อเครื่องอัดก้อนเห็ดจากร้านนันทริการเกษตร ราคา 20,000 บาท ยังไม่ได้จ่ายเงิน
2 ซื้อขวดหัวเชื้อ ตะเกียง ลำลี และขี้เลื่อย 4,000 บาท
4 จ่ายค่าน้ำ 500 บาท
8 ขายก้อนเชื้อเห็ด 9,000 บาท ให้นายพล ยังไม่ได้รับชำระเงิน
11 ขายเห็ดได้รับเงิน 3,800 บาท
14 จ่ายชำระหนี้ร้านนันทริการเกษตร 10,000 บาท
19 รับชำระหนี้จากนายพล 9,000 บาท

ให้ทำ บันทึกรายการเปิดบัญชีและรายการค้าระหว่างเดือนพฤศจิกายน 25×4 ในสมุดรายวันทั่วไป

ข้อ 4.6 นางวนาลี เปิดกิจการฟาร์มนกระจอกเทศ ชื่อ “วนาลีฟาร์ม” ได้นำสินทรัพย์ และโอน
เจ้าหนี้มาลงทุนเมื่อ 1 กรกฎาคม 25×4 ดังนี้

เงินสด	50,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	200,000 บาท
วัสดุการเกษตร	8,000 บาท
อุปกรณ์การเกษตร	14,000 บาท
คอกสัตว์	130,000 บาท
เจ้าหนี้ - นายนนท์	6,000 บาท

รายการค้าระหว่างเดือนกรกฎาคม 25×4 มีดังนี้

25×4

- ก.ค. 2 จ่ายเช็คซื้อพ่อแม่พันธุ์นกระจอกเทศราคา 30,000 บาท
- 5 จ่ายค่าวัคซีน 1,200 บาท
- 7 จ่ายค่าอาหารนกระจอกเทศ 5,500 บาท
- 8 ขายไปนกระจอกเทศได้เงิน 11,000 บาท
- 10 จ่ายค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า 1,800 บาท
- 14 ขายนังนกระจอกเทศให้นายวิสวะ 6,000 บาท ยังไม่ได้รับเงิน
- 15 ถอนเงินจากธนาคารมาใช้ในกิจการฟาร์ม 20,000 บาท
- 18 จ่ายเงินซื้ออุปกรณ์การเกษตร 7,000 บาท
- 20 กู้เงินจากสหกรณ์การเกษตร 50,000 บาท
- 21 นางวนาลีนำเงินสดของกิจการไปใช้ส่วนตัว 4,000 บาท
- 24 รับชำระหนี้จากนายวิสวะ 6,000 บาท
- 26 จ่ายชำระหนี้สหกรณ์การเกษตร 2,000 บาท
- จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ 250 บาท
- 27 จ่ายค่าเช่าที่ดิน 3,000 บาท
- 30 จ่ายค่าแรงงาน 5,000 บาท

ให้ทำ บันทึกการขายการเปิดบัญชีและรายการค้าระหว่างเดือนกรกฎาคม 25×4 ในสมุดรายวันทั่วไป

ข้อ 4.7 นายวินัย เปิดกิจการเลี้ยงไก่ไข่ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 25×4 นำสินทรัพย์มาลงทุน ดังนี้

เงินสด	60,000 บาท
โรงเรือน	130,000 บาท
ที่ดิน	140,000 บาท

รายการค้าระหว่างเดือนตุลาคม 25×4 มีดังนี้

25×4

- ต.ค. 2 ซื้อไก่ไข่ 7,000 บาท
- 3 จ่ายค่าวัคซีน 1,300 บาท
- 6 จ่ายค่าน้ำ 900 บาท
- 8 ซื้ออาหารไก่ 6,400 บาท
- 11 ขายไข่ไก่ได้รับเงิน 8,000 บาท นำฝากธนาคารทันที
- 12 ขายไข่ไก่ให้ร้านพรพรรณ ยังไม่ได้รับชำระเงิน 12,000 บาท
- 16 ซื้อไก่ไข่จากร้านมิตรเกษตร 15,000 บาท ยังไม่ได้รับชำระเงิน
- 19 รับชำระหนี้จากร้านพรพรรณ 4,000 บาท
- 20 จ่ายชำระหนี้ร้านมิตรเกษตร 10,000 บาท
- 22 ขายไข่ไก่ได้รับเงิน 20,000 บาท
- 23 นำเงินฝากธนาคาร 12,000 บาท
- 25 จ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิง 1,600 บาท
- 26 ขายกระสอบอาหารไก่ได้รับเงิน 450 บาท
- 28 จ่ายค่าขนส่งไข่ไก่ไปจำหน่าย 1,800 บาท
- 30 นายวินัยนำไข่ไก่ไปบริโภคในครอบครัว 300 บาท
- จ่ายค่าแรงงานให้คนงาน 6,000 บาท

ให้ทำ บันทึกรายการเปิดบัญชีและรายการค้าระหว่างเดือนตุลาคม 25×4 ในสมุดรายวันทั่วไป

ข้อ 4.8 ต่อไปนี้เป็นยอดคงเหลือของรุ่งเรืองฟาร์ม เมื่อวันที่ 1 เมษายน 25×4

เงินสด	47,500 บาท
ลูกหนี้	4,100 บาท
อุปกรณ์การเกษตร	70,000 บาท
โรงเรือน	78,500 บาท
เงินกู้	50,000 บาท

และรายการค้าระหว่างเดือนเมษายน 25×4 ดังนี้

25×4

- เม.ย. 1 รับชำระหนี้จากลูกหนี้ 3,000 บาท
- 3 จ่ายชำระหนี้เงินกู้ 5,000 บาท
- 5 ขายสุกรได้รับเงิน 86,000 บาท
- 8 จ่ายค่าวัคซีน 480 บาท
- 10 ซื้อลูกสุกรเป็นเงิน 5,000 บาท
- 12 ซื้ออาหารสุกร 9,200 บาท จากร้านอุดมเกษตร เป็นเงินเชื่อ
- 15 ซื้ออุปกรณ์การเกษตรเป็นเงินเชื่อ 6,000 บาท
- 16 จ่ายค่าแรงงาน 4,000 บาท
- 20 จ่ายค่าซ่อมแซมอุปกรณ์และเครื่องมือ 350 บาท
- 24 ขายสุกรให้นายธงชัย 50,000 บาท เป็นเงินเชื่อ
- 27 จ่ายชำระหนี้ร้านอุดมเกษตร 4,000 บาท

ให้ทำ บันทึกการเปิดบัญชีและรายการค้าระหว่างเดือนเมษายน 25×4 ในสมุดรายวันทั่วไป

ข้อ 4.9 กิจการปรีชาฟาร์ม มียอดคงเหลือ ณ วันที่ 1 ธันวาคม 25×4 ดังนี้

เงินสด	67,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	300,000 บาท
ลูกหนี้ - นายสันติ	15,000 บาท
อุปกรณ์การเกษตร	42,000 บาท
ที่ดิน	280,000 บาท
เจ้าหนี้ - บริษัท รุ่งเรืองการเกษตร	50,000 บาท

มีรายการค้าระหว่างเดือนธันวาคม 25×4 ดังนี้

25×4

- ธ.ค. 1 ซื้อพ่อพันธุ์สุกร 2 ตัว ๆ ละ 20,000 บาท เป็นเช็ค
- 2 ซื้อเมล็ดพันธุ์พืช 3,000 บาท
- 3 ซื้ออุปกรณ์การเกษตร 25,000 บาท จ่ายเงินสด 10% ที่เหลือจ่ายเป็นเช็ค
ซื้อลูกไก่เป็นเงินสด 42,000 บาท
- 4 ขายผักเป็นเงินสด 5,000 บาท
- 5 ซื้อปุ๋ย 3,000 บาท
- 7 ขายมูลสัตว์ได้รับเงินสด 1,200 บาท
- 8 จ่ายค่าน้ำ - ค่าไฟ 1,800 บาท
- 9 รับชำระหนี้จากนายสันติ 5,000 บาท
- 10 ขายไก่ 27,000 บาท นำฝากธนาคารครึ่งหนึ่ง
- 12 ซื้อยาและเวชภัณฑ์เป็นเงินสด 5,000 บาท
- 15 ขายไก่เป็นเงินเชื่อให้นายสันติ 12,000 บาท
- 17 ซื้อรถบรรทุก 500,000 บาท จากบริษัท มิตรแท้ จำกัด จ่ายเงินสด 50,000 บาท
- 20 ซื้ออาหารสัตว์ 15,000 บาท
- 25 จ่ายค่าแรงงาน 6,000 บาท
- 28 จ่ายชำระหนี้บริษัท รุ่งเรืองการเกษตร จำกัด ด้วยเช็ค 30,000 บาท
- 29 เจ้าของกิจการถอนเงินไปใช้ส่วนตัว 5,000 บาท

ให้ทำ บันทึกรายการเปิดบัญชีและรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป

ข้อ 4.10 ต่อไปนี้เป็นรายการค้าของบ้านไร่ฟาร์ม สำหรับเดือนกันยายน 25×4
25×4

- ก.ย. 1 นายชวนชนนำเงินสด 20,000 บาท เงินฝากธนาคาร 250,000 บาท
และโรงเรือน 300,000 บาท มาลงทุน
- 2 ซื้อเมล็ดพันธุ์พืช 3,000 บาท
- 3 จ่ายค่ายากำจัดวัชพืช 1,500 บาท
- 5 ขายดอกดาวเรืองได้เงิน 12,000 บาท
- 9 จ่ายค่าน้ำ 800 บาท
- 10 ซื้อกิ่งพันธุ์ไม้เป็นเงิน 2,750 บาท
- 12 ถอนเงินจากธนาคาร 10,000 บาท
- 15 ขายหน่อไม้ไฟ ได้เงิน 6,000 บาท นำฝากธนาคารทันที
- 20 กู้เงินจากสหกรณ์การเกษตร 50,000 บาท
- 21 ถอนเงินจากธนาคารมาใช้ส่วนตัว 2,000 บาท
- 22 จ่ายค่าซ่อมแซมโรงเรือน 1,350 บาท
- 25 ซื้อเครื่องมือเกษตร 6,000 บาท
- 28 เบิกเงินจากธนาคารจ่ายชำระหนี้สหกรณ์การเกษตร 20,000 บาท
- 29 ส่งบิลเรียกเก็บเงินค่าขายกิ่งพันธุ์ไม้จากนายสมโชค 4,000 บาท
- 30 จ่ายค่าแรงงานให้คนงาน 2 คน ๆ ละ 3,000 บาท

ให้ทำ บันทึกรายการข้างต้นในสมุดรายวันทั่วไป

ใบงานที่ 4.1

ทำงานวันที่.....กำหนดส่งงาน.....

รูปแบบสมุดรายวันทั่วไปประกอบ

[illegible]

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

ใบงานที่ 4.2

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....ระดับชั้น.....

วิชา.....เรื่อง.....

สั่งงานวันที่.....กำหนดส่งงาน.....

จุดประสงค์การเรียนรู้ อธิบายหลักการและบันทึกการขายตามรายวันทั่วไปได้

กิจกรรมปฏิบัติ จงอธิบายหลักการบันทึกการคำนวณในสมุดรายวันทั่วไป

[illegible]

คะแนนที่ได้.....

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

แบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน หน่วยที่ 4

การบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดคือ ความหมายของสมุดรายวันขั้นต้น
 - ก. สมุดบัญชีที่ใช้บันทึกรายการค้าที่เกี่ยวกับการรับเงิน
 - ข. สมุดบัญชีที่ใช้บันทึกรายการค้าที่เกี่ยวกับการถอนเงิน
 - ค. สมุดบัญชีที่ใช้จดบันทึกรายการค้า โดยจัดไว้เป็นหมวดหมู่
 - ง. สมุดบัญชีที่ใช้จดบันทึกรายการค้าที่เกี่ยวกับการขายผลิตภัณฑ์
 - จ. สมุดบัญชีที่ใช้จดบันทึกรายการค้าต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นขั้นแรก โดยจะจดบันทึกเรียงตามลำดับก่อนหลังของการเกิดรายการค้า
2. สมุดรายวันขั้นต้นแบ่งออกเป็นกี่ประเภท
 - ก. 1
 - ข. 2
 - ค. 3
 - ง. 4
 - จ. 5
3. การเขียนคำอธิบายรายการตามรูปแบบสมุดรายวันทั่วไปจะเขียนในส่วนตัวใด
 - ก. ช่องรายการเขียนต่อจากชื่อบัญชีบรรทัดสุดท้าย
 - ข. ช่องวันที่
 - ค. ช่องรายการ
 - ง. ช่องเลขที่บัญชี
 - จ. ช่องจำนวนเงินเดบิตและเครดิต
4. ขั้นตอนแรกของการบันทึกการบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป คือข้อใด
 - ก. เขียนหน้าของสมุดรายวันทั่วไป
 - ข. เขียนบัญชีเดบิต และบัญชีเครดิตลงในช่องรายการ
 - ค. เขียน พ.ศ. เดือน วันที่ ลงในช่อง พ.ศ. เดือน วันที่ ตามลำดับ
 - ง. เขียนเลขที่บัญชี
 - จ. เขียนคำว่า “สมุดรายวันทั่วไป” ลงบนแบบฟอร์มตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ

5. เลขที่บัญชีในสมุดรายวันทั่วไปจะบันทึกเมื่อใด

- ก. เมื่อบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป
- ข. เมื่อผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภท
- ค. เมื่อบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป ผ่านไปบัญชีแยกประเภทช่วยลูกหนี้
- ง. เมื่อบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป ผ่านไปบัญชีแยกประเภทช่วยเจ้าหนี้
- จ. เมื่อผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภท และจัดทำงบการเงินเรียบร้อยแล้ว

6. นายสมยศนำเงินสด 20,000 บาท เงินฝากธนาคาร 100,000 บาท เจ้าหนี้ 6,000 บาท มาลงทุน จะบันทึกการเปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปตามข้อใด

- ก. เดบิต เงินสด 20,000 บาท เงินฝากธนาคาร 100,000 บาท เจ้าหนี้ 6,000 บาท
- ข. เดบิต เงินสด 20,000 บาท เจ้าหนี้ 6,000 บาท เงินฝากธนาคาร 100,000 บาท
- ค. เดบิต เงินสด 20,000 บาท เงินฝากธนาคาร 100,000 บาท เจ้าหนี้ 6,000 บาท

เครดิต ทูน - นายสมยศ 126,000 บาท

- ง. เดบิต เงินสด 20,000 บาท เงินฝากธนาคาร 100,000 บาท เครดิต เจ้าหนี้ 6,000 บาท

ทูน - นายสมยศ 114,000 บาท

- จ. เดบิต เงินสด 20,000 บาท เงินฝากธนาคาร 100,000 บาท เครดิต เจ้าหนี้ 6,000 บาท

ทูน - นายสมยศ 126,000 บาท

7. รับเงินจากการขายน้ำมันโค จะบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปตามข้อใด

ก. เดบิต เงินสด	เครดิต น้ำมันโค
ข. เดบิต เงินสด	เครดิต ขายผลิตผลจากสัตว์
ค. เดบิต เงินกู้	เครดิต ขายผลิตผลจากสัตว์
ง. เดบิต ขายสัตว์เพื่อขาย	เครดิต เงินสด
จ. เดบิต ขายสัตว์เพื่อขาย	เครดิต น้ำมันโค

8. ซื้อที่ดินเป็นเงินสด จะบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปตามข้อใด

ก. เดบิต ที่ดิน	เครดิต เงินกู้
ข. เดบิต ที่ดิน	เครดิต เงินสด
ค. เดบิต ที่ดิน	เครดิต เจ้าหนี้
ง. เดบิต เงินสด	เครดิต ที่ดิน
จ. เดบิต เจ้าหนี้	เครดิต ที่ดิน

9. รับเงินสดจากการขายโคขุน จะบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปตามข้อใด

ก. เดบิต เงินสด	เครดิต ลูกหนี้
ข. เดบิต เงินสด	เครดิต ขายผลิตภัณฑ์จากสัตว์
ค. เดบิต ลูกหนี้	เครดิต ขายสัตว์เพื่อขาย
ง. เดบิต ขายสัตว์เพื่อขาย	เครดิต เงินสด
จ. เดบิต เงินสด	เครดิต ขายสัตว์เพื่อขาย

10. ข้อใด **ไม่ใช่** ประโยชน์สมุดรายวันทั่วไป

- ช่วยในการผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป
- ช่วยในการวิเคราะห์รายการค้าและแสดงผลการวิเคราะห์ได้ชัดเจน
- ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่ารายการใดเกิดขึ้นก่อนและรายการใดเกิดขึ้นหลัง
- สามารถตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของรายการในภายหลังได้ง่าย
- เป็นเอกสารที่ใช้ประกอบในการขอกู้เงินจากสถาบันการเงินได้

หน่วยที่ 5

การบันทึกบัญชีแยกประเภท

สาระสำคัญ

เมื่อบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไปเรียบร้อยแล้ว จะนำรายการค้าที่บันทึกไว้ในสมุดรายวันทั่วไปไปบันทึกไว้ในบัญชีแยกประเภท การบันทึกบัญชีทั้งสองเล่มนี้จะมีการอ้างอิงระหว่างกัน โดยสมุดรายวันทั่วไปจะอ้างอิงถึงเลขที่บัญชีแยกประเภท ส่วนบัญชีแยกประเภทจะอ้างอิงถึงหน้าบัญชีของสมุดรายวันทั่วไป

หัวข้อเรื่อง

1. ความหมายและประเภทของบัญชีแยกประเภท
2. รูปแบบของบัญชีแยกประเภท
3. การผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไปไปบัญชีแยกประเภท

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของบัญชีแยกประเภทได้
2. บอกประเภทของบัญชีแยกประเภทได้
3. บอกรูปแบบของบัญชีแยกประเภทได้
4. บอกขั้นตอนการผ่านรายการได้
5. ผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไปไปบัญชีแยกประเภทได้

แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน หน่วยที่ 5

การบันทึกบัญชีแยกประเภท

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดเป็นสมุดรายวันขั้นปลาย
 - ก. สมุดเงินสด
 - ข. สมุดรายวันซื้อ
 - ค. สมุดรายวันขาย
 - ง. สมุดรายวันทั่วไป
 - จ. บัญชีแยกประเภท
2. Posting Reference มีความหมายตรงกับข้อใด
 - ก. การบันทึกบัญชี
 - ข. การผ่านรายการ
 - ค. การปิดบัญชี
 - ง. การอ้างอิงการผ่านรายการ
 - จ. การบันทึกการรายการเปิดบัญชี
3. บัญชีแยกประเภทแบ่งออกเป็นกี่ประเภท
 - ก. 2
 - ข. 3
 - ค. 4
 - ง. 5
 - จ. 6
4. บัญชีแยกประเภทมีความหมายตรงกับข้อใด
 - ก. รายการลงทุนครั้งแรก
 - ข. รายการเปิดบัญชี
 - ค. สมุดแยกประเภททั่วไป
 - ง. บัญชีที่รวบรวมรายการค่าไว้เป็นหมวดหมู่โดยแยกเป็นประเภท ๆ
 - จ. บันทึกหลังจากปิดบัญชีแยกประเภท

5. รายการเปิดบัญชีในกรณีที่กิจการเริ่มรอบระยะเวลาบัญชีใหม่ ยอดคงเหลือในบัญชีสินทรัพย์หนี้สินและส่วนของเจ้าของเมื่อผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภท การอ้างอิงในช่องรายการในบัญชีแยกประเภทจะต้องเขียนตามข้อใด

- ก. สมุศรายวันทั่วไป
- ข. ยอดยกมา
- ค. ยอดยกไป
- ง. ยอดคงเหลือ
- จ. ชื่อบัญชีตรงข้ามกัน

6. การผ่านรายการจากสมุศรายวันทั่วไป ไปบัญชีแยกประเภทให้อ้างอิงช่องหน้าบัญชีตามข้อใด

- ก. ง.ศ. 1
- ข. บ.ภ. 1
- ค. ศ.ว. 1
- ง. ร.ว. 1
- จ. ร.ท. 1

7. รูปแบบบัญชีแยกประเภทตามข้อใดที่มีลักษณะคล้ายตัวอักษรภาษาอังกฤษ คือตัว “T”

- ก. บัญชีแยกประเภทแสดงยอดคงเหลือ
- ข. บัญชีแยกประเภททั่วไป
- ค. บัญชีแยกประเภทย่อย
- ง. บัญชีแยกประเภทช่วย
- จ. บัญชีแยกประเภทคุมยอด

8. ขั้นแรกในการผ่านรายการจากสมุศรายวันทั่วไปไปยังบัญชีแยกประเภทจะต้องปฏิบัติอย่างไร

- ก. เขียน พ.ศ. เดือน วันที่ ในช่องวันที่
- ข. บันทึกเลขที่บัญชีในสมุศรายวัน
- ค. บันทึกบัญชีด้านเครดิตตามที่ระบุไว้ในสมุศรายวัน
- ง. เขียนอักษรย่อของสมุศรายวันช่องหน้าบัญชี
- จ. ให้นำชื่อบัญชีที่บันทึกในสมุศรายวันทั่วไปด้านเดบิตไปเปิดบัญชีแยกประเภททั่วไป

และบันทึกรายการด้านเดบิต

9. การอ้างอิงการผ่านรายการ เมื่อผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไปไปยังบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง ช่องเลขที่บัญชีของสมุดรายวันทั่วไป ต้องปฏิบัติเมื่อใด

- ก. ต่อจากการลงรายการในสมุดรายวันทั่วไป
- ข. ต่อจากการลงจำนวนเงินในสมุดรายวันทั่วไป
- ค. เมื่อผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไปไปยังบัญชีแยกประเภท
- ง. ต่อจากการลงวันที่ในสมุดบัญชีแยกประเภท
- จ. ต่อจากการลงจำนวนเงินในสมุดบัญชีแยกประเภท

10. การเขียนช่องรายการว่าสมุดรายวันทั่วไปใช้ในกรณีใด

- ก. รายการเปิดบัญชีใหม่
- ข. รายการค้าระหว่างเดือน
- ค. การลงทุนครั้งแรกนำสินทรัพย์มาลงทุน
- ง. การลงทุนครั้งแรกนำเงินสดอย่างเดียวมาลงทุน
- จ. การลงทุนครั้งแรกนำสินทรัพย์หลายอย่างและเจ้าหนี้มาลงทุน

เนื้อหา

1. ความหมายและประเภทของบัญชีแยกประเภท

1.1 ความหมายของบัญชีแยกประเภท

บัญชีแยกประเภท (Ledger) หมายถึง บัญชีที่รวบรวมรายการค้าไว้เป็นหมวดหมู่ โดยแยกเป็นประเภท ๆ ตามลักษณะของรายการค้าที่เกิดขึ้น และจัดเรียงลำดับผังบัญชีของกิจการ

1.2 ประเภทของบัญชีแยกประเภท

บัญชีแยกประเภทแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1.2.1 บัญชีประเภทสินทรัพย์ (Asset Accounts) หมายถึง บัญชีที่แสดงมูลค่าของสินทรัพย์ที่กิจการเป็นเจ้าของแยกตามประเภทสินทรัพย์ เช่น บัญชีเงินสด บัญชีเงินฝากธนาคาร บัญชีลูกหนี้ บัญชีสต็อกสินค้า บัญชีรถยนต์ บัญชีโรงเรือน บัญชีที่ดิน เป็นต้น

1.2.2 บัญชีประเภทหนี้สิน (Liability Accounts) หมายถึง บัญชีที่แสดงมูลค่าของหนี้สินที่กิจการมีภาระจะต้องชำระให้บุคคลอื่นหรือกิจการอื่น เช่น บัญชีเจ้าหนี้ บัญชีค่าใช้จ่ายค้างจ่าย บัญชีเงินกู้ บัญชีเจ้าหนี้อื่น ๆ เป็นต้น

1.2.3 บัญชีประเภทส่วนของเจ้าของ (Owner's Equity Accounts) หมายถึง บัญชีที่แสดงการเพิ่มหรือลดของส่วนของเจ้าของกิจการ ได้แก่ บัญชีทุน บัญชีถอนใช้ส่วนตัว บัญชีรายได้ และบัญชีค่าใช้จ่าย ในการดำเนินธุรกิจหากเจ้าของกิจการต้องการทราบว่ามียาได้และค่าใช้จ่ายประเภทใดบ้างเป็นจำนวนเท่าใดแล้ว ดังนั้นจึงต้องแยกบัญชีประเภทรายได้ (Income) และบัญชีประเภทค่าใช้จ่าย (Expense) ไว้ต่างหากจากบัญชีประเภทส่วนของเจ้าของก่อน เพื่อเปรียบเทียบหาผลกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิ แล้วจึงนำผลที่ได้ไปบันทึกเพิ่มหรือลดบัญชีทุน

2. รูปแบบของบัญชีแยกประเภท

รูปแบบของบัญชีแยกประเภท มี 2 รูปแบบ คือ

2.1 แบบมาตรฐาน (Standard Account Form)

แบบมาตรฐานมีรูปแบบ ดังนี้

ชื่อบัญชี (1)						เลขที่ (2)					
พ.ศ.		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ.		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
(3)		(4)	(5)	(6)		(3)		(4)	(5)	(7)	

รูปแบบของบัญชีแยกประเภทแบบมาตรฐานหรือบัญชีแยกประเภททั่วไป จะลักษณะคล้ายตัวอักษรภาษาอังกฤษคือตัว “T” ซึ่งบัญชีจะแบ่งเป็น 2 ด้าน ทางด้านซ้ายมือเรียกว่า ด้านเดบิตหรือด้านลูกหนี้ และด้านขวา เรียกว่า ด้านเครดิตหรือด้านเจ้าหนี้ มีเส้นคู่คั่นกลางระหว่างด้านเดบิตและด้านเครดิต

ส่วนประกอบต่าง ๆ ของบัญชีแยกประเภทแบบมาตรฐานมี ดังนี้

- (1) ชื่อบัญชี
- (2) เลขที่บัญชี
- (3) ช่องวันเดือนปี
- (4) ช่องรายการ
- (5) ช่องหน้าบัญชี
- (6) ช่องจำนวนเงินเดบิต
- (7) ช่องจำนวนเงินเครดิต

2.2 แบบแสดงยอดคงเหลือ (Balance Account Form)

แบบแสดงยอดคงเหลือมีรูปแบบ ดังนี้

ชื่อบัญชี....(1)						เลขที่.....(2)			
พ.ศ...		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		เครดิต		ยอดคงเหลือ	
เดือน	วันที่								
(3)		(4)	(5)	(6)		(7)		(8)	

รูปแบบของบัญชีแยกประเภทแบบแสดงยอดคงเหลือจะเป็นแบบ 3 ช่อง ใช้สำหรับบัญชีที่จำเป็นต้องการทราบยอดคงเหลือทันที เช่น บัญชีลูกหนี้ บัญชีเจ้าหนี้ เป็นต้น

ส่วนประกอบต่าง ๆ ของบัญชีแยกประเภทแบบแสดงยอดคงเหลือมี ดังนี้

- (1) ชื่อบัญชี
- (2) เลขที่บัญชี
- (3) ช่องวันเดือนปี
- (4) ช่องรายการ
- (5) ช่องหน้าบัญชี
- (6) ช่องจำนวนเงินเดบิต
- (7) ช่องจำนวนเงินเครดิต
- (8) ช่องจำนวนเงินคงเหลือ

3. การผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไปไปบัญชีแยกประเภท

การผ่านรายการ (Posting) หมายถึง การนำรายการค่าที่ได้บันทึกในสมุดรายวันขั้นต้นไปบันทึกไว้สมุดบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้องตามลักษณะรายการค่าที่บันทึกไว้ในสมุดรายวันขั้นต้นเมื่อผ่านรายการเสร็จแล้ว ต้องอ้างอิงหน้าบัญชีของสมุดรายวันขั้นต้นและเลขที่บัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง

การผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไปไปบัญชีแยกประเภท จะมีขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้

3.1 ให้นำชื่อบัญชีที่บันทึกในสมุดรายวันทั่วไปด้านเดบิต ไปเปิดบัญชีแยกประเภททั่วไปและบันทึกรายการด้านเดบิต โดย

3.1.1 บันทึก พ.ศ. เดือน วันที่ ให้ตรงตามที่ปรากฏในสมุดรายวันทั่วไป

3.1.2 บันทึกชื่อบัญชีที่เครดิตลงในช่องรายการ

3.1.3 บันทึกจำนวนเงินลงในช่องจำนวนเงินเดบิต ให้ตรงกับจำนวนเงินที่ปรากฏในสมุดรายวันทั่วไปด้านเดบิต

3.2 ให้นำชื่อบัญชีที่บันทึกในสมุดรายวันทั่วไปด้านเครดิต ไปเปิดบัญชีแยกประเภททั่วไปและบันทึกรายการด้านเครดิต โดย

3.2.1 บันทึก พ.ศ. เดือน วันที่ ให้ตรงตามที่ปรากฏในสมุดรายวันทั่วไป

3.2.2 บันทึกชื่อบัญชีที่เดบิตลงในช่องรายการ

3.2.3 บันทึกจำนวนเงินลงในช่องจำนวนเงินเครดิต ให้ตรงกับจำนวนเงินที่ปรากฏในสมุดรายวันทั่วไปด้านเครดิต

3.3 ช่องรายการด้านเดบิตหรือเครดิต ให้เขียนคำอธิบายหรือชื่อบัญชี ดังนี้

3.3.1 รายการเปิดบัญชีหรือการลงทุนครั้งแรก ถ้ากิจการนำเงินสดมาลงทุนอย่างเดียว ในช่องรายการให้เขียนชื่อบัญชีแยกประเภทตรงข้ามกัน (ดูตัวอย่างที่ 5.1) แต่ถ้ากิจการนำสินทรัพย์หลายอย่างและหนี้สินมาลงทุน ในช่องรายการให้เขียนคำว่า “สมุดรายวันทั่วไป” (ดูตัวอย่างที่ 5.2)

3.3.2 รายการเปิดบัญชี โดยเริ่มรอบระยะเวลาบัญชีใหม่ ในช่องรายการ ให้เขียนคำว่า “ยอดยกมา” ซึ่งหมายความว่า เป็นยอดคงเหลือยกมาจากรอบระยะเวลาบัญชีก่อน

3.3.3 รายการค่าที่เกิดขึ้นในระหว่างเดือน ในช่องรายการให้เขียนชื่อบัญชีแยกประเภทตรงข้ามกัน

3.4 การอ้างอิงการผ่านรายการ (Posting Reference)

เมื่อผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไปไปยังบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง จะต้องมีการอ้างอิงที่มีของรายการนั้น ทั้งในสมุดรายวันทั่วไปและบัญชีแยกประเภท ดังนี้

3.4.1 ช่องหน้าบัญชีของบัญชีแยกประเภท ให้อ้างอิงด้วยหน้าของสมุดรายวันทั่วไป โดยเขียนอักษรย่อว่า “ร.ว.” ตามด้วยตัวเลขหน้าของสมุดรายวันทั่วไป เช่น ร.ว. 1 หรือ ร.ว. 2

3.4.2 ช่องเลขที่บัญชีของสมุดรายวันทั่วไป ให้เขียนเลขที่บัญชีของบัญชีแยกประเภท เพื่อให้ทราบว่าได้ผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไปบัญชีแยกประเภททั่วไปเรียบร้อยแล้ว

ตัวอย่างที่ 5.1 การบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป และผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภท ที่เกี่ยวข้อง กรณีการนำเงินสดมาลงทุนเพียงอย่างเดียว เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 25×4 นายวีระนำเงินสด 90,000 บาท มาลงทุน

สามารถบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×4		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ส.ค.	1	เงินสด -----	101	90,000	-		
		----- ทุน - นายวีระ	301			90,000	-
		นายวีระนำเงินสดมาลงทุน					

สามารถผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทได้ ดังนี้

บัญชีเงินสด

เลขที่ 101

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่		บาท	สต.
ส.ค.	1	ทุน - นายวีระ	ร.ว.1	90,000	-					

บัญชีทุน - นายวีระ

เลขที่ 301

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ส.ค.	1	เงินสด	ร.ว.1	90,000	-

ตัวอย่างที่ 5.2 การบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป และผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง กรณีการนำเงินสด สินทรัพย์อื่นและหนี้สินมาลงทุน เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 25×4 นายปัญญานำเงินสด 50,000 บาท เงินฝากธนาคาร 300,000 บาท โรงเรือน 100,000 บาท และเจ้าหนี้ - ร้านเกษตรรุ่งเรือง 20,000 บาท มาลงทุน

สามารถบันทึกการเปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×4		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ก.ค.	1	เงินสด	101	50,000	-		
		เงินฝากธนาคาร	102	300,000	-		
		โรงเรือน	105	100,000	-		
		เจ้าหนี้-ร้านเกษตรรุ่งเรือง	201			20,000	-
		ทุน - นายปัญญา	301			430,000	-
		นายปัญญานำสินทรัพย์และหนี้สิน มาลงทุน					

สามารถผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทได้ ดังนี้

บัญชีเงินสด

เลขที่ 101

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ก.ค.	1	สมุดรายวันทั่วไป	ร.ว.1	50,000	-						

บัญชีเงินฝากธนาคาร

เลขที่ 102

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ก.ค.	1	สมุดรายวันทั่วไป	ร.ว.1	300,000	-						

บัญชีโรงเรียน

เลขที่ 105

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ก.ค.	1	สมุดรายวันทั่วไป	ร.ว.1	100,000	-						

บัญชีเจ้าหนี้ - ร้านเกษตรรุ่งเรือง

เลขที่ 201

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ก.ค.	1	สมุดรายวันทั่วไป	ร.ว.1	20,000	-

บัญชีทุน - นายปัญญา

เลขที่ 301

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ก.ค.	1	สมุดรายวันทั่วไป	ร.ว.1	430,000	-

ตัวอย่างที่ 5.3 การบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป และผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง กรณีเริ่มรอบระยะเวลาบัญชีใหม่ เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×4 ปัญญาฟาร์มมียอดคงเหลือยกมา ดังนี้ เงินสด 5,000 บาท เงินฝากธนาคาร 200,000 บาท สัตว์ใช้งาน 100,000 บาท คอกสัตว์ 25,000 บาท และเงินกู้ 30,000 บาท

สามารถบันทึกการเปิดบัญชีเมื่อเริ่มรอบระยะเวลาบัญชีใหม่ในสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×4		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค.	1	เงินสด	101	5,000	-		
		เงินฝากธนาคาร	102	200,000	-		
		สัตว์ใช้งาน	104	100,000	-		
		คอกสัตว์	106	25,000	-		
		เงินกู้	202			30,000	-
		ทุน - นายปัญญา	301			300,000	-
		บันทึกการเปิดบัญชี					

สามารถผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทได้ ดังนี้

บัญชีเงินสด

เลขที่ 101

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ม.ค.	1	ยอดยกมา	ร.ว.1	5,000	-						

บัญชีเงินฝากธนาคาร

เลขที่ 102

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ม.ค.	1	ยอดยกมา	ร.ว.1	200,000	-						

บัญชีสต็อกใช้งาน

เลขที่ 104

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ม.ค.	1	ยอดยกมา	ร.ว.1	100,000	-						

บัญชีคอกสัตว์

เลขที่ 106

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ม.ค.	1	ยอดยกมา	ร.ว.1	25,000	-						

บัญชีเงินกู้

เลขที่ 202

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ม.ค.	1	ยอดยกมา	ร.ว.1	30,000	-

บัญชีทุน - นายปัญญา

เลขที่ 301

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ม.ค.	1	ยอดยกมา	ร.ว.1	300,000	-

ตัวอย่างที่ 5.4 เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 25×3 นายสุเทพนำเงินสดมาลงทุน 400,000 บาท รายการค้าระหว่างเดือน ธันวาคม 25×3 มีดังนี้

25×3

- ธ.ค. 3 กู้เงินจาก ธกส. 100,000 บาท
 6 ซื้ออุปกรณ์การเกษตร 20,000 บาท
 8 รับเงินจากการขายน้ำมันโค 35,000 บาท
 10 ซื้ออาหารสัตว์ด้วยเงินสด 17,000 บาท
 15 ขายน้ำมันโคให้สหกรณ์โคนม 20,000 บาท แต่ยังไม่ได้รับชำระเงิน
 17 ซื้อฟ่อนพันธุ์โคจากนายอำนาจ 35,000 บาท จ่ายเงินสดเพียง 20,000 บาท
 20 รับชำระหนี้จากสหกรณ์โคนม 10,000 บาท
 25 จ่ายชำระหนี้ให้นายอำนาจ จำนวน 15,000 บาท
 28 นายสุเทพนำเงินสดไปใช้ส่วนตัว 20,000 บาท
 30 จ่ายค่าแรงงาน 10,000 บาท

- ให้ทำ 1. บันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป
 2. ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภท

สามารถบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	1	เงินสด	101	400,000	-		
		ทุน - นายสุเทพ	301			400,000	-
		นายสุเทพนำเงินสดมาลงทุน					

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 2

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	3	เงินสด	101	100,000	-		
		เงินกู้ - ธกส.	202			100,000	-
	6	กู้เงินจาก ธกส.					
		อุปกรณ์การเกษตร	104	20,000	-		
		เงินสด	101			20,000	-
	8	ซื้ออุปกรณ์การเกษตร					
		เงินสด	101	35,000	-		
		ขายผลิตผลจากสัตว์	401			35,000	-
	10	รับเงินจากการขายน้ำมันโค					
		ค่าอาหารสัตว์	501	17,000	-		
		เงินสด	101			17,000	-
	15	ซื้ออาหารสัตว์					
		ลูกหนี้ - สหกรณ์โคนม	102	20,000	-		
		ขายผลิตผลจากสัตว์	401			20,000	-
	17	ขายน้ำมันโคให้สหกรณ์โคนม					
		แต่ยังไม่ได้รับเงิน					
		สัตว์ใช้งาน	103	35,000	-		
		เงินสด	101			20,000	-
		เจ้าหนี้ - นายอำนาจ	201			15,000	-
	21	ซื้อพ่อพันธุ์โคจากนายอำนาจ					
		ชำระเงินบางส่วน					
		เงินสด	101	30,000	-		
	25	ลูกหนี้ - สหกรณ์โคนม	102			30,000	-
		รับชำระหนี้จากสหกรณ์โคนม					
		เจ้าหนี้ - นายอำนาจ	201	15,000	-		
		เงินสด	101			15,000	-
		จ่ายชำระหนี้					

สรุป

บัญชีแยกประเภท หมายถึง บัญชีที่รวบรวมรายการค้าไว้เป็นหมวดหมู่แยกเป็นประเภท ๆ ตามลักษณะของรายการค้าที่เกิดขึ้น และจัดเรียงลำดับผังบัญชีของกิจการ บัญชีแยกประเภท แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ บัญชีประเภทสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของผู้เจ้าของ (ทุน) โดยมีรูปแบบ แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ แบบบัญชีแยกประเภททั่วไปและบัญชีแยกประเภทย่อย

การผ่านรายการ หมายถึง การนำรายการค้าที่ได้บันทึกในสมุดรายวันขึ้นต้นแล้วไปบันทึกไว้ในสมุดบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้องตามลักษณะรายการค้าที่บันทึกไว้ในสมุดรายวันขึ้นต้น เมื่อผ่านรายการเสร็จแล้วต้องอ้างอิงช่องหน้าบัญชีในบัญชีแยกประเภททั่วไป โดยเขียนอักษรย่อว่า ร.ว. ตามด้วยตัวเลข ส่วนช่องเลขที่บัญชีในสมุดรายวันทั่วไปเขียนเลขที่บัญชีของบัญชีแยกประเภทของสมุดรายวันขึ้นต้นและเลขที่บัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 3

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	28	ถอนใช้ส่วนตัว	302	20,000	-		
		เงินสด	101			20,000	-
	30	นายสุเทพนำเงินสดไปใช้ส่วนตัว					
		ค่าแรงงาน	502	10,000	-		
		เงินสด	101			10,000	-
		จ่ายค่าแรงงาน					

การผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไป ดังนี้

บัญชีเงินสด

เลขที่ 101

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	1	ทุน - นายสุเทพ	ร.ว.1	400,000	-	ธ.ค.	6	อุปกรณ์การเกษตร	ร.ว.2	20,000	-
	3	เงินกู้ - ธกส.	ร.ว.1	100,000	-		10	ค่าอาหารสัตว์	ร.ว.2	17,000	-
	8	ขายผลผลิตจากสัตว์	ร.ว.2	35,000	-		17	สัตว์ใช้งาน	ร.ว.2	20,000	-
	20	ลูกหนี้ - สหกรณ์ฯ	ร.ว.2	10,000	-		25	เจ้าหนี้ นายอำนาจ	ร.ว.3	15,000	-
							28	ถอนใช้ส่วนตัว	ร.ว.3	20,000	-
							30	ค่าแรงงาน	ร.ว.3	10,000	-

บัญชีลูกหนี้ - สหกรณ์โคนม

เลขที่ 102

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	15	ขายผลผลิตจากสัตว์	ร.ว.2	20,000	-	ธ.ค.	20	เงินสด	ร.ว.2	10,000	-

บัญชีส้วใช้งาน

เลขที่ 103

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	17	เงินสด	ร.ว.2	20,000	-						
		เจ้าหนี้ - นายอำนาจ	ร.ว.2	15,000	-						

บัญชีอุปกรณ์การเกษตร

เลขที่ 104

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	6	เงินสด	ร.ว.1	20,000	-						

บัญชีเจ้าหนี้ - อำนาจ

เลขที่ 201

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	25	เงินสด	ร.ว.2	15,000	-	ธ.ค.	17	ส้วใช้งาน	ร.ว.2	15,000	-

บัญชีเงินกู้ - ธกส.

เลขที่ 202

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ธ.ค.	3	เงินสด	ร.ว.1	100,000	-

บัญชีทุน - นายสุเทพ

เลขที่ 301

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ธ.ค.	1	เงินสด	ร.ว.1	400,000	-

บัญชีถอนใช้ส่วนตัว

เลขที่ 302

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	28	เงินสด	ร.ว.3	20,000	-						

บัญชีขายผลิตผลจากสัตว์

เลขที่ 401

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ธ.ค.	8	เงินสด	ร.ว.1	35,000	-
							15	ลูกหนี้ - สหกรณ์ฯ	ร.ว.2	20,000	-

บัญชีค่าอาหารสัตว์

เลขที่ 501

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	10	เงินสด	ร.ว.2	17,000	-						

บัญชีค่าแรงงาน

เลขที่ 502

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	30	เงินสด	ร.ว.3	10,000	-						

แบบฝึกปฏิบัติ หน่วยที่ 5

การบันทึกบัญชีแยกประเภท

จงแสดงวิธีทำ

ข้อ 5.1 เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 25×3 นายวิรุฒ นำเงินสดมาลงทุนเปิดกิจการฟาร์ม 40,000 บาท
ให้ทำ บันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป และผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป

ข้อ 5.2 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 25×3 นายสมรักษ์ นำเงินสด 60,000 บาท เงินฝากธนาคาร 140,000 บาท สัตว์ใช้งาน 35,000 บาท และเจ้าหนี้ - ร้านเกษตรรุ่งเรือง 20,000 บาท มาลงทุน
ให้ทำ บันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป และผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป

ข้อ 5.3 เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×3 สามารพฟาร์ม มียอดคงเหลือยกมา เงินสด 21,000 บาท เงินฝากธนาคาร 250,000 บาท ลูกหนี้ - นายชาติ 5,000 บาท สัตว์ใช้งาน 120,000 บาท และ เงินกู้ 30,000 บาท

ให้ทำ บันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป และผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป

ข้อ 5.4 จากสมุดรายวันทั่วไปต่อไปนี้ให้ผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×4		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	1	เงินสด		60,000	-		
		เงินฝากธนาคาร		120,000	-		
		ลูกหนี้ - นายณรงค์		5,000	-		
		อุปกรณ์การเกษตร		6,000	-		
		โรงเรือน		20,000	-		
		ที่ดิน		30,000	-		
		เจ้าหนี้ - ร้านสยาม				8,000	-
		ทุน - นายดวงกมล				233,000	-
		บันทึกยอดคงเหลือ					

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 2

พ.ศ. 25×4		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	1	อุปกรณ์การเกษตร เงินสด ซื้ออุปกรณ์การเกษตร		4,300	-	4,300	-
	3	ค่าสัตว์เพื่อขาย เงินฝากธนาคาร จ่ายเช็คซื้อลูกไก่		3,000	-	3,000	-
	5	ค่าเวชภัณฑ์ เงินสด จ่ายค่าเวชภัณฑ์		1,500	-	1,500	-
		รถแทรกเตอร์ เงินสด เจ้าหนี้ - บริษัทไทยรุ่งเรือง		100,000	-	20,000	-
		ซื้อรถแทรกเตอร์จ่ายเงินบางส่วน				80,000	-
	12	เงินสด เงินกู้ - ธกส. กู้เงินจาก ธกส.		200,000	-	200,000	-
	15	ค่าอาหารสัตว์ เงินสด ซื้ออาหารไก่		15,000	-	15,000	-
	16	เงินสด ขายสัตว์เพื่อขาย ขายไก่ได้รับเงินสด		37,000	-	37,000	-
	17	เงินฝากธนาคาร เงินสด นำเงินฝากธนาคาร		10,000	-	10,000	-

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 3

พ.ศ. 25×4		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	18	ค่าแรงงาน เงินสด จ่ายค่าแรงงาน		4,000	-	4,000	-
	21	ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง เงินสด จ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิง		3,000	-	3,000	-
	23	ถอนใช้ส่วนตัว ขายสัตว์เพื่อขาย นายดวงกมลนำไปปบริโภค		2,000	-	2,000	-
	24	เงินสด รายได้เบ็ดเตล็ด ขายมูลไก่		700	-	700	-

ข้อ 5.5 จากสมุดรายวันทั่วไปต่อไปนี้ให้ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×4		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ก.ค.	1	เงินสด		50,000	-		
		เงินฝากธนาคาร		200,000	-		
		วัสดุการเกษตร		8,000	-		
		อุปกรณ์การเกษตร		14,000	-		
		คอกสัตว์		130,000	-		
		เจ้าหนี้ - นายนนท์				6,000	-
		ทุน - นางวนาลี				396,000	-
		นางวนาลีนำสินทรัพย์และหนี้สินมาลงทุน					

ข้อ 5.5 (ต่อ)

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 2

พ.ศ. 25×4		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ก.ค.	2	สัตว์ใช้งาน เงินฝากธนาคาร จ่ายเช็คซื้อพ่อแม่พันธุ์นกกกระจอกเทศ		30,000	-	30,000	-
	5	ค่าเวชภัณฑ์ เงินสด จ่ายค่าวัคซีน		1,200	-	1,200	-
	7	ค่าอาหารสัตว์ เงินสด จ่ายค่าอาหารนกกกระจอกเทศ		5,500	-	5,500	-
	8	เงินสด ขายผลิตผลจากสัตว์ ขายไข่ นกกกระจอกเทศ		11,000	-	11,000	-
	10	ค่าสาธารณูปโภค เงินสด จ่ายค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า		1,800	-	1,800	-
	14	ลูกหนี้ - นายวิสระ ขายผลิตผลจากสัตว์ ขายหนังนกกกระจอกเทศให้นายวิสระ ยังไม่ได้รับเงิน		6,000	-	6,000	-
	15	เงินสด เงินฝากธนาคาร ถอนเงินจากธนาคาร		20,000	-	20,000	-
	18	อุปกรณ์การเกษตร เงินสด จ่ายเงินซื้ออุปกรณ์การเกษตร		7,000	-	7,000	-

ข้อ 5.5 (ต่อ)

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 3

พ.ศ. 25×4		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ก.ค.	20	เงินสด เงินกู้ - สหกรณ์การเกษตร กู้เงินจากสหกรณ์การเกษตร		50,000	-	50,000	-
	21	ถอนใช้ส่วนตัว เงินสด นำเงินสดของกิจการไปใช้ส่วนตัว		4,000	-	4,000	-
	24	เงินสด ลูกหนี้ - นายวิสา รับชำระหนี้จากนายวิสา		6,000	-	6,000	-
	26	เงินกู้ - สหกรณ์การเกษตร เงินสด จ่ายชำระหนี้สหกรณ์การเกษตร		2,000	-	2,000	-
		ดอกเบี้ยจ่าย เงินสด จ่ายดอกเบี้ยจ่าย		250	-	250	-
	27	ค่าเช่า เงินสด จ่ายค่าเช่าที่ดิน		3,000	-	3,000	-
	30	ค่าแรงงาน เงินสด จ่ายค่าแรงงาน		5,000	-	5,000	-

ข้อ 5.6 จากสมุดรายวันทั่วไปต่อไปนี้นำผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×4		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ต.ค.	1	เงินสด โรงเรือน ที่ดิน ทุน - นายวินัย นายวินัยนำสินทรัพย์มาลงทุน		60,000	-		
				130,000	-		
				140,000	-		
						330,000	-
	2	สัตว์ใช้งาน เงินสด ซื้อไก่ไข่		7,000	-		
						7,000	-
	3	ค่าเวชภัณฑ์ เงินสด จ่ายค่าวัคซีน		1,300	-		
						1,300	-
	6	ค่าสาธารณูปโภค เงินสด จ่ายค่าน้ำ		900	-		
						900	-
	8	ค่าอาหารสัตว์ เงินสด ซื้ออาหารไก่		6,400	-		
						6,400	-
	11	เงินฝากธนาคาร ขายผลิตผลจากสัตว์ ขายไข่ไก่ได้รับเงินนำฝากธนาคาร ทันที		8,000	-		
						8,000	-
	12	ลูกหนี้ - ร้านพรพรรณ ขายผลิตผลจากสัตว์ ขายไข่ไก่ให้ร้านพรพรรณ ยังไม่ได้รับชำระเงิน		12,000	-		
						12,000	-

ข้อ 5.6 (ต่อ)

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 2

พ.ศ. 25×4		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ต.ค.	16	สัตว์ใช้งาน เจ้าหนี้ - ร้านมิตรเกษตร ซื้อไก่ไข่จากร้านมิตรเกษตรยังไม่ได้ ชำระเงิน		15,000	-	15,000	-
	19	เงินสด ลูกหนี้ - ร้านพรพรรณ รับชำระหนี้จากร้านพรพรรณ		4,000	-	4,000	-
	20	เจ้าหนี้ - ร้านมิตรเกษตร เงินสด จ่ายชำระหนี้ร้านมิตรเกษตร		10,000	-	10,000	-
	22	เงินสด ขายผลิตผลจากสัตว์ ขายไข่ไก่ได้รับเงิน		20,000	-	20,000	-
	23	เงินฝากธนาคาร เงินสด นำเงินฝากธนาคาร		12,000	-	12,000	-
	25	ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง เงินสด จ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิง		1,600	-	1,600	-
	26	เงินสด รายได้เบ็ดเตล็ด ขายกระสอบอาหารไก่		450	-	450	-
	28	ค่าขนส่ง เงินสด จ่ายค่าขนส่งไข่ไก่ไปจำหน่าย		1,800	-	1,800	-

ข้อ 5.6 (ต่อ)

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 3

พ.ศ. 25×4		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ต.ค.	30	ถอนใช้ส่วนตัว		300	-		
		ขายผลิตผลจากสัตว์				300	-
		นายวินัยนำไข่ไก่ไปบริโภค					
		ค่าแรงงาน		6,000	-		
		เงินสด				6,000	-
		จ่ายค่าแรงงานให้คนงาน					

ข้อ 5.7 นายอภิชาติเปิดกิจการฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อ ชื่อ “อภิชาติฟาร์ม” เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 25×4 มีรายการค้า ดังนี้

25×4

- มี.ค. 1 นำเงินสด 200,000 บาท และที่ดินราคา 300,000 บาท มาลงทุน
- 3 ซื้อลูกไก่ จำนวน 8,000 บาท
- 4 ซื้ออาหารไก่ 10 กระสอบ ๆ ละ 450 บาท เป็นเงินเชื่อ
- 10 ซื้อเวชภัณฑ์ 700 บาท
- 12 ขายไก่ ได้รับเงิน 19,500 บาท นำฝากธนาคารทันที
- 15 ขายมูลไก่ 400 บาท
- 18 นายอภิชาติถอนเงินสดไปใช้ส่วนตัว 3,000 บาท
- 21 ซื้ออุปกรณ์ประจำฟาร์ม จำนวน 4,600 บาท
- 25 ขายไก่ จำนวน 150 ตัว ๆ ละ 120 บาท เป็นเงินเชื่อให้นายปองพล
- 30 จ่ายค่าไฟฟ้า 1,860 บาท

- ให้ทำ
1. บันทึกการเปิดบัญชีและรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป
 2. ผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภท

ข้อ 5.8 โชคอนันต์ฟาร์ม มีรายการค้าที่เกิดขึ้นระหว่างเดือนตุลาคม 25×4 ดังนี้

25×4

- ต.ค. 1 นายอนันต์ นำเงินสด 60,000 บาท เงินฝากธนาคาร 200,000 บาท
 โคฟอพันธ์ราคา 50,000 บาท มาลงทุน
 6 ซื้ออาหารโค 10 กระสอบ ๆ ละ 420 บาท เป็นเงินสด
 8 ขายลูกโค จำนวน 18,000 บาท ให้นายชัชวาล เป็นเงินเชื่อ
 11 ซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือเกษตรเป็นเงินเชื่อ 25,000 บาท จากร้านสุวรรณเกษตร
 15 รับชำระหนี้จากนายชัชวาล 5,000 บาท
 19 ซื้อโคฟอพันธ์และแม่พันธุ์ จำนวน 60,000 บาท
 20 ขายลูกโค จำนวน 10,000 บาท นำฝากธนาคารทันที
 25 จ่ายชำระหนี้ร้านสุวรรณเกษตร 5,000 บาท
 30 จ่ายค่าแรงงาน 3,000 บาท

- ให้ทำ 1. บันทึกการเปิดบัญชีและรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป
 2. ผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภท

ข้อ 5.9 เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×4 นายชาติชาย เปิดกิจการฟาร์ม นำสินทรัพย์และหนี้สิน มาลงทุน ดังนี้

เงินสด	80,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	260,000 บาท
อุปกรณ์การเกษตร	12,000 บาท
โรงเรือน	20,000 บาท
ที่ดิน	100,000 บาท
เจ้าหนี้ - ร้านเพชรเกษตร	15,000 บาท

มีรายการค้าระหว่างเดือนมกราคม 25×4 ดังนี้

25×4

- ม.ค. 2 ซื้อพันธุ์พืชพันธุ์ไม้ 2,500 บาท
 4 ซื้อปุ๋ยเป็นเงินสด 500 บาท

25×4

- ม.ค. 5 ซื้อลูกปลา 5,000 บาท
 8 จ่ายค่าขุดบ่อปลา 8,000 บาท
 10 ขายทุเรียน จำนวน 12,000 บาท และขายเงาะ จำนวน 8,000 บาท ให้นายศักดิ์
 เป็นเงินเชื่อ
 11 นายชาติชายนำปลาไปทำอาหารที่บ้าน เป็นเงิน 400 บาท
 15 ขายปลาได้รับเงิน 3,000 บาท
 19 กู้เงินจาก ธนาคาร ธกส. 20,000 บาท นำฝากธนาคารทันที
 21 นำเงินสดไปใช้ส่วนตัว 2,000 บาท
 22 จ่ายชำระหนี้ร้านเพชรเกษม 5,000 บาท
 23 ซื้ออาหารปลา 1,250 บาท
 27 ขายปลา ได้รับเงินสด 4,000 บาท
 28 จ่ายค่าแรงงานให้คนงาน 2 คน ๆ ละ 3,000 บาท
 29 ขายไม้ดอกไม้ประดับได้รับเงิน 700 บาท
 31 จ่ายค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า 1,200 บาท

- ให้ทำ 1. บันทึกรายการเปิดบัญชีและรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป
 2. ผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภท

ข้อ 5.10 ต่อไปนี้เป็น ยอดคงเหลือของพัฒนาฟาร์ม โดยมีนายพัฒนาเป็นเจ้าของกิจการมียอดคงเหลือ ณ วันที่ 1 ธันวาคม 25×4 ดังนี้

เงินสด	50,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	60,000 บาท
ลูกหนี้ - นายช่วย	4,000 บาท
อุปกรณ์การเกษตร	12,000 บาท
โรงเรือน	20,000 บาท
ที่ดิน	200,000 บาท
เจ้าหนี้ - ร้านมณีเกษตร	3,000 บาท

มีรายการค้าระหว่างเดือนธันวาคม 25×4 ดังนี้

25×4

- ธ.ค.
- 2 ซื้อเมล็ดพันธุ์ผักเป็นเงินสด 300 บาท
 - 5 ซื้อปุ๋ยเป็นเงินสด 500 บาท
 - 7 รับชำระหนี้จากนายช่วย 1,500 บาท
 - 8 ซื้อลูกสุกร 24 ตัว ๆ ละ 500 บาท จ่ายเป็นเช็ค
 - 10 ขายผักเป็นเงิน 5,000 บาท
 - 12 ซื้ออาหารสัตว์จากร้านมณีเกษตร 10,000 บาท จ่ายเงินสด 7,000 บาท
 - 14 นำเงินฝากธนาคาร 20,000 บาท
 - 17 จ่ายชำระหนี้ให้ร้านมณีเกษตร 5,000 บาท
 - 18 นำเงินสดไปใช้ส่วนตัว 2,000 บาท
 - 19 กู้เงินจาก ธกส. 50,000 บาท นำฝากธนาคารทันที
 - 23 ซื้อพ่อพันธุ์สุกร เป็นเงินสด 15,000 บาท
 - 25 ขายสุกร ได้รับเงินสด 40,000 บาท
 - 27 จ่ายค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า 1,200 บาท
 - 29 ขายสุกรเป็นเงินเชื่อให้นายช่วย จำนวน 30,000 บาท
 - 30 จ่ายชำระหนี้เงินกู้ ธกส. 10,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยจำนวน 3,000 บาท
 - 31 จ่ายค่าแรงงานให้คนงาน 2 คน ๆ ละ 4,000 บาท

- ให้ทำ
1. บันทึกรายการเปิดบัญชีและรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป
 2. ผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภท

ใบงานที่ 5.1

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....ระดับชั้น.....
 วิชา.....เรื่อง.....
 ตั้งงานวันที่.....กำหนดส่งงาน.....

- จุดประสงค์การเรียนรู้
1. อธิบายความหมายของบัญชีแยกประเภทได้
 2. บอกประเภทของบัญชีแยกประเภทได้
 3. บอกรูปแบบของบัญชีแยกประเภทได้

กิจกรรมปฏิบัติ จงอธิบายความหมายของบัญชีแยกประเภท บอกประเภทของบัญชีแยกประเภท พร้อมเขียนแบบฟอร์มบัญชีแยกประเภททั่วไป (แบบมาตรฐาน) และบอกส่วนประกอบต่าง ๆ ของบัญชีแยกประเภท

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คะแนนที่ได้.....

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

ใบงานที่ 5.2

สั่งงานวันที่.....กำหนดส่งงาน.....

เมื่อวันที่ 1 เมษายน 25×4 นายรังสรรค์นำเงินสด 80,000 บาท และที่ดิน 400,000 บาทมาลงทุน

หน้า 1

พ.ศ. 25×4		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.

การผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภท

เลขที่ 101

[illegible]

บัญชีที่ดิน

เลขที่ 102

พ.ศ.....		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ.		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.

บัญชีทุน - นายรังสรรค์

เลขที่ 301

พ.ศ.....		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ.		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.

คะแนนที่ได้.....

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

แบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน หน่วยที่ 5

การบันทึกบัญชีแยกประเภท

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. บัญชีแยกประเภทมีความหมายตรงกับข้อใด
 - ก. รายการลงทุนครั้งแรก
 - ข. รายการเปิดบัญชี
 - ค. สมุดแยกประเภททั่วไป
 - ง. บันทึกลหลังจากปิดบัญชีแยกประเภท
 - จ. บัญชีที่รวบรวมรายการค่าไว้เป็นหมวดหมู่โดยแยกเป็นประเภท ๆ
2. ข้อใดเป็นสมุดรายวันชั้นปลาย
 - ก. สมุดรายวันทั่วไป
 - ข. สมุดรายวันซื้อ
 - ค. สมุดรายวันขาย
 - ง. สมุดบัญชีแยกประเภท
 - จ. สมุดเงินสด
3. บัญชีตัวใช้งานจัดอยู่ในบัญชีแยกประเภทตามประเภทใด
 - ก. สินทรัพย์
 - ข. หนี้สิน
 - ค. ส่วนของเจ้าของ
 - ง. รายได้
 - จ. ค่าใช้จ่าย
4. รูปแบบบัญชีแยกประเภทตามข้อใดที่มีลักษณะคล้ายตัวอักษรภาษาอังกฤษคือตัว “T”
 - ก. บัญชีแยกประเภทย่อย
 - ข. บัญชีแยกประเภทช่วย
 - ค. บัญชีแยกประเภททั่วไป
 - ง. บัญชีแยกประเภทแสดงยอดคงเหลือ
 - จ. บัญชีแยกประเภทคุมยอด

5. ขั้นแรกในการผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไปไปยังบัญชีแยกประเภทจะต้องปฏิบัติอย่างไร
 - ก. บันทึกเลขที่บัญชีในสมุดรายวัน
 - ข. บันทึกบัญชีด้านเครดิตตามที่ระบุไว้ในสมุดรายวัน
 - ค. เขียน พ.ศ. เดือน วันที่ ในช่องวันที่
 - ง. เขียนอักษรย่อของสมุดรายวันช่องหน้าบัญชี
 - จ. ให้นำชื่อบัญชีที่บันทึกในสมุดรายวันทั่วไปด้านเดบิต ไปเปิดบัญชีแยกประเภททั่วไป และบันทึกรายการด้านเดบิต
6. Posting มีความหมายตรงกับข้อใด
 - ก. การอ้างอิง
 - ข. การบันทึกบัญชี
 - ค. การผ่านรายการ
 - ง. การปิดบัญชี
 - จ. การบันทึกการเปิดบัญชี
7. การเขียนช่องรายการว่าสมุดรายวันทั่วไปใช้ในกรณีใด
 - ก. รายการเปิดบัญชีใหม่
 - ข. รายการค้าระหว่างเดือน
 - ค. การลงทุนครั้งแรกนำสินทรัพย์มาลงทุน
 - ง. นำสินทรัพย์หลายอย่างและเจ้าหนี้มาลงทุน
 - จ. การลงทุนครั้งแรกนำเงินสดอย่างเดียวมาลงทุน
8. รายการเปิดบัญชีในกรณีที่กิจการเริ่มรอบระยะเวลาบัญชีใหม่ ยอดคงเหลือในบัญชีสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของเจ้าของเมื่อผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภท การอ้างอิงในช่องรายการในบัญชีแยกประเภทจะต้องเขียนตามข้อใด
 - ก. สมุดรายวันทั่วไป
 - ข. ยอดยกมา
 - ค. ยอดยกไป
 - ง. ยอดคงเหลือ
 - จ. ชื่อบัญชีตรงข้ามกัน

9. การอ้างอิงการผ่านรายการ เมื่อผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไปไปยังบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง ช่องเลขที่บัญชีของสมุดรายวันทั่วไป ต้องปฏิบัติเมื่อใด

- ก. ต่อจากการลงจำนวนเงินในสมุดบัญชีแยกประเภท
- ข. ต่อจากการลงวันที่ในสมุดบัญชีแยกประเภท
- ค. ต่อจากการลงรายการในสมุดรายวันทั่วไป
- ง. ต่อจากการลงจำนวนเงินในสมุดรายวันทั่วไป
- จ. เมื่อผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไปไปยังบัญชีแยกประเภท

10. การผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไป ไปบัญชีแยกประเภทให้อ้างอิงช่องหน้าบัญชีตามข้อใด

- ก. ง.ศ. 1
- ข. ร.ว. 1
- ค. บ.ภ. 1
- ง. ศ.ว. 1
- จ. ร.ท. 1

หน่วยที่ 6

งบทดลอง

สาระสำคัญ

เนื่องจากการบันทึกบัญชีของรายการค้าทุกรายการที่เกิดขึ้นจะใช้หลักบัญชีคู่ เมื่อวิเคราะห์แล้วจะนำไปบันทึกบัญชี 2 ด้านเสมอ คือด้านเดบิตหนึ่งบัญชีและด้านเครดิตอีกหนึ่งบัญชีด้วยจำนวนเงินที่เท่ากัน ดังนั้นยอดรวมของจำนวนเงินทางด้านเดบิตของทุกบัญชีรวมกัน จะต้องเท่ากับยอดรวมของจำนวนเงินทางด้านเครดิตทุกบัญชี ด้วยเหตุดังกล่าว จึงต้องใช้วิธีการตรวจสอบความถูกต้องของการทำบัญชีตามหลักบัญชีคู่ด้วยงบทดลอง เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องของการบันทึกบัญชีตามหลักบัญชีคู่

หัวข้อเรื่อง

1. ความหมายของงบทดลอง
2. รูปแบบของงบทดลอง
3. การหายอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภทด้วยคินสอ
4. การจัดทำงบทดลอง
5. การหาข้อผิดพลาดเมื่องงบทดลองไม่ลงตัว
6. ประโยชน์ของงบทดลอง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของงบทดลองได้
2. บอกรูปแบบของงบทดลองได้
3. อธิบายการหายอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภทด้วยคินสอได้
4. จัดทำงบทดลองได้
5. บอกแนวทางปฏิบัติเมื่องงบทดลองไม่ลงตัวได้
6. บอกประโยชน์ของการจัดทำงบทดลองได้

แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน หน่วยที่ 6

งบทดลอง

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. Trial Balance หมายถึง ข้อใด
 - ก. งบแสดงฐานะการเงิน
 - ข. งบกำไรขาดทุน
 - ค. งบทดลอง
 - ง. กระดาษทำการ
 - จ. ยอดดุล
2. งบทดลอง จัดทำขึ้นเพื่อพิสูจน์ความถูกต้องในการบันทึกบัญชีตามหลักการบัญชีข้อใด
 - ก. บัญชีคู่
 - ข. บัญชีเดี่ยว
 - ค. บัญชีราชการ
 - ง. บัญชีธุรกิจ
 - จ. บัญชีทั่วไป
3. ถ้ายอดรวมด้านเดบิต มากกว่ายอดรวมด้านเครดิต ในสมุดบัญชีแยกประเภท เรียกว่าอะไร
 - ก. Trial Balance
 - ข. Pencil Footing
 - ค. Credit Balance
 - ง. Debit Balance
 - จ. Financial Statement
4. ในงบทดลองที่จัดทำกรเรียงหมวดบัญชีอย่างไร
 - ก. สินทรัพย์ ส่วนของเจ้าของ หนี้สิน รายได้ ค่าใช้จ่าย
 - ข. สินทรัพย์ ค่าใช้จ่าย หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้
 - ค. สินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ ส่วนของเจ้าของ ค่าใช้จ่าย
 - ง. สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ ค่าใช้จ่าย รายได้
 - จ. สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ ค่าใช้จ่าย

5. ส่วนหัวบทลง ประกอบด้วยข้อใด
 - ก. ชื่อบทลงบรรทัดเดียว
 - ข. ชื่อกิจการฟาร์ม ชื่อบทลง
 - ค. ชื่อบทลง ชื่อกิจการฟาร์ม
 - ง. ชื่อกิจการฟาร์ม ชื่อบทลง วัน เดือน ปี
 - จ. ชื่อกิจการฟาร์ม วัน เดือน ปี ชื่อบทลง
6. ข้อใด **ไม่ใช่** สาเหตุที่ทำให้บทลงไม่ลงตัว
 - ก. รวมยอดด้านเดบิตผิด
 - ข. ชื่อบัญชีค่าแรงงานแต่บันทึกเป็นค่าอาหารสัตว์
 - ค. ใส่ยอดคงเหลือผิดด้าน
 - ง. หายยอดคงเหลือผิดพลาด
 - จ. ผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไปด้านเครดิตด้านเดียว
7. ข้อใด **ไม่ใช่** ประโยชน์ของงบทดลอง
 - ก. ช่วยในการพิสูจน์ความถูกต้องของการบันทึกบัญชี
 - ข. ช่วยในการทำงานการเงินของกิจการได้สะดวกและถูกต้อง
 - ค. ช่วยตรวจสอบข้อผิดพลาดในการบันทึกบัญชี
 - ง. เป็นข้อมูลในการทำรายการปิดบัญชี
 - จ. ช่วยแสดงฐานะการเงินของกิจการ
8. Pencil Footing หมายถึงข้อใด
 - ก. การบันทึกบัญชีด้วยดินสอ
 - ข. การรวมเลขบัญชีแยกประเภท
 - ค. การหายอดคงเหลือด้วยดินสอ
 - ง. การจัดทำบทลง
 - จ. การพิสูจน์ความถูกต้องของบัญชี
9. ข้อใดถูกต้องตามหลักบัญชี
 - ก. ถอนใช้ส่วนตัว ลูกหนี้ มียอดคงเหลือเดบิต
 - ข. เครื่องมือเกษตร ทุน มียอดคงเหลือเครดิต
 - ค. ทุน เจ้าหนี้ มียอดคงเหลือเดบิต
 - ง. เงินสด ทุน มียอดคงเหลือเดบิต
 - จ. ถอนใช้ส่วนตัว เจ้าหนี้ มียอดคงเหลือเครดิต

10. การนำผลต่างระหว่างยอดรวมด้านเดบิตและเครดิตในงบทดลองที่ไม่ลงตัวหารด้วย 9 เพื่ออะไร
- ก. การตรวจสอบข้อผิดพลาดที่เกิดจากการเขียนเลขผิดหลัก
 - ข. การตรวจสอบข้อผิดพลาดการลงบัญชีกลับข้างกัน
 - ค. การตรวจสอบข้อบ่งชี้ว่าผิดหรือไม่
 - ง. การหายอดต่างด้านเดบิตและเครดิต แล้วเปรียบเทียบยอดที่ลงบัญชีไว้
 - จ. การตรวจสอบข้อผิดพลาดการบวกตัวเลขในช่องใดช่องหนึ่งของงบทดลอง

เนื้อหา

1. ความหมายของงบทดลอง

งบทดลอง (Trial Balance) หมายถึง งบพิสูจน์ความถูกต้องของการบันทึกบัญชีตั้งแต่การบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป การผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไป เพื่อตรวจสอบการลงบัญชีที่ผ่านว่าถูกต้องตามหลักการบัญชีหรือไม่ โดยผลรวมยอดคงเหลือในบัญชีด้านเดบิตจะต้องเท่ากับผลรวมยอดคงเหลือในบัญชีด้านเครดิต

งบทดลองไม่ใช่งบการเงิน แต่เป็นงบที่ใช้พิสูจน์ยอดความถูกต้องของข้อมูลทางบัญชีเท่านั้น เพื่อนำข้อมูลทางบัญชีไปใช้ในการแสดงผลการดำเนินงานว่ากิจการมีกำไรหรือขาดทุนจำนวนเท่าใด และการแสดงฐานะการเงินของกิจการว่ามีสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของทั้งสิ้นจำนวนเท่าใด จึงจำเป็นต้องได้ข้อมูลจากการจดบันทึกและวิเคราะห์รายการค้าลงในสมุดบัญชี และการพิสูจน์ความถูกต้องของการบันทึกบัญชี งบทดลองประกอบด้วยบัญชี 5 หมวด คือ สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ และค่าใช้จ่าย ซึ่งในการทำงานทดลองกิจการจะมีการจัดทำทุก 1 เดือน ทุก 3 เดือน หรือ 1 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจการแต่ละประเภท

2. รูปแบบของงบทดลอง

ส่วนที่ 1

ชื่อกิจการ..... (1)

ห้วงงบทดลอง

งบทดลอง (2)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. (3)

ชื่อบัญชี	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
ส่วนที่ 2 (1)	(2)	(3)		(4)	
รายการในรูปแบบ ของงบทดลอง					
		(5)		(6)	

รูปแบบของทดลอง แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 หัวงบทดลอง มี 3 บรรทัด ดังนี้

บรรทัดที่ 1 ชื่อกิจการ

บรรทัดที่ 2 คำว่า “งบทดลอง”

บรรทัดที่ 3 วัน เดือน ปี ที่จัดทำทดลอง

ส่วนที่ 2 รายการในรูปแบบงบทดลอง แบ่งเป็น 6 ช่อง ดังนี้

(1) ช่องชื่อบัญชี

(2) ช่องเลขที่บัญชี

(3) ช่องจำนวนเงินด้านเดบิต

(4) ช่องจำนวนเงินด้านเครดิต

(5) ช่องยอดรวมจำนวนเงินด้านเดบิต

(6) ช่องยอดรวมจำนวนเงินด้านเครดิต

3. การหายอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภทด้วยดินสอ

การจัดทำทดลองจะต้องหายอดคงเหลือของบัญชีต่าง ๆ ในสมุดบัญชีแยกประเภทก่อน แล้วจึงนำมาจัดทำทดลอง ซึ่งนิยมหายอดคงเหลือด้วยดินสอคำ (Pencil Footing) เพื่อป้องกันการผิดพลาดและหากต้องการแก้ไขจะทำให้ได้โดยสะดวก

ยอดคงเหลือบัญชี (Account Balance) คือ ผลต่างระหว่างยอดรวมทางด้านเดบิตและยอดรวมทางด้านเครดิตในบัญชีแยกประเภทของแต่ละบัญชี ซึ่งมีขั้นตอนการหายอดคงเหลือในบัญชีต่าง ๆ ของแต่ละบัญชีตามลำดับ ดังนี้

3.1 รวมจำนวนเงินทั้งหมดในช่องเดบิต แล้วเขียนจำนวนเงินนั้นด้วยดินสอคำลงในช่องเดบิตชิดกับเส้นบรรทัดสุดท้ายต่อจากจำนวนเงินของบัญชีนั้น ๆ

3.2 รวมจำนวนเงินทั้งหมดในช่องเครดิต แล้วเขียนจำนวนเงินนั้นด้วยดินสอคำลงในช่องเครดิตชิดกับเส้นบรรทัดสุดท้ายต่อจากจำนวนเงินของบัญชีนั้น ๆ

3.3 หาผลต่างระหว่างจำนวนเงินในช่องเดบิตและเครดิต ดังนี้

3.3.1 ถ้ายอดรวมเดบิตมากกว่ายอดรวมเครดิต ผลต่างที่เกิดขึ้นเรียกว่า “ยอดคงเหลือเดบิต หรือยอดดุลเดบิต” (Debit Balance) ให้เขียนผลต่างนี้ไว้ในช่องรายการด้านเดบิต

3.3.2 ถ้ายอดรวมเครดิตมากกว่ายอดรวมเดบิต ผลต่างที่เกิดขึ้นเรียกว่า “ยอดคงเหลือเครดิต หรือยอดดุลเครดิต” (Credit Balance) ให้เขียนผลต่างนี้ไว้ในช่องรายการด้านเครดิต

3.3.3 ถ้ายอดรวมเดบิตเท่ากับยอดรวมเครดิต จะไม่มียอดคงเหลือ จึงไม่ต้องนำไปลงในงบทดลอง

3.3.4 ถ้าบัญชีใดมีรายการด้านเดบิตหรือเครดิตเพียงด้านเดียว หากมีมากกว่า 1 รายการให้รวมยอดแล้วเขียนไว้ใต้ตัวเลขจำนวนสุดท้าย และหากมีรายการเพียงรายการเดียวให้เขียนจำนวนเงินไว้ใต้ตัวเลข แล้วถือว่าเป็นยอดคงเหลือของบัญชีนั่นเลย โดยไม่ต้องเขียนในช่องรายการอีก ถ้าบัญชีอยู่ด้านเดบิตให้ถือว่าเป็นยอดคงเหลือเดบิต ถ้าบัญชีอยู่ด้านเครดิตให้ถือว่าเป็นยอดคงเหลือเครดิต

ตัวอย่างที่ 6.1 ใช้ข้อมูลต่อเนื่องจากตัวอย่างที่ 5.4 ในหน่วยที่ 5 ต่อไปนี้เป็นรายการในบัญชีแยกประเภทของสุเทพฟาร์ม ระหว่างเดือนธันวาคม 25×3 หายอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภทด้วยดินสอได้ดังนี้

บัญชีเงินสด										เลขที่ 101	
พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	1	ทุน - นายสุเทพ	ร.ว.1	400,000	-	ธ.ค.	6	อุปกรณ์การเกษตร	ร.ว.2	20,000	-
	3	เงินกู้ - ธกส.	ร.ว.1	100,000	-		10	ค่าอาหารสัตว์	ร.ว.2	17,000	-
	8	ขายผลิตผลจากสัตว์	ร.ว.2	35,000	-		17	สัตว์ใช้งาน	ร.ว.2	20,000	-
	20	ลูกหนี้ - สหกรณ์ฯ	ร.ว.2	10,000	-		25	เจ้าหนี้ - นายอำนาจ	ร.ว.3	15,000	-
			443,000		545,000			28	ถอนใช้ส่วนตัว	ร.ว.3	20,000
						30	ค่าแรงงาน	ร.ว.3	10,000	-	
										102,000	

เลขที่ 102

บัญชีตัวใช้งาน

เลขที่ 103

บัญชีอุปกรณ์การเกษตร

เลขที่ 104

บัญชีเจ้าหนี้ - นายอำนาจ

เลขที่ 201

บัญชีเงินกู้ - ธนาคาร ธกส.

เลขที่ 202

พ.ศ. 25 × 3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25 × 3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ธ.ค.	3	เงินสด	ร.ว.1	100,000	-
										100,000	

บัญชีทุน - นายสุเทพ

เลขที่ 301

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ธ.ค.	1	เงินสด	ร.ว.1	400,000	-
										400,000	

บัญชีถอนใช้ส่วนตัว

เลขที่ 302

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	28	เงินสด	ร.ว.3	20,000	-						
				20,000							

บัญชีขายผลิตผลจากสัตว์

เลขที่ 401

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ธ.ค.	8	เงินสด	ร.ว.1	35,000	-
							15	ลูกหนี้ - สหกรณ์ฯ	ร.ว.2	20,000	-
										55,000	

บัญชีค่าอาหารสัตว์

เลขที่ 501

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	10	เงินสด	ร.ว.2	17,000	-						
				17,000							

บัญชีค่าแรงงาน

เลขที่ 502

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	30	เงินสด	ร.ว.3	10,000	-						
				10,000							

4. การจัดทำบทรดลอง

เมื่อหายยอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภททุกบัญชีแล้ว การจัดทำบทรดลองมีขั้นตอนในการจัดทำ ดังนี้

4.1 เขียนหัวบทรดลอง 3 บรรทัด ให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ

4.2 จัดแบบฟอร์มของบทรดลอง มีช่องชื่อบัญชี เลขที่บัญชี เดบิต เครดิต

4.3 นำยอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภทมาใส่ในรูปแบบของบทรดลอง ช่องชื่อบัญชี เขียนชื่อบัญชีที่มียอดคงเหลือไว้บรรทัดละ 1 บัญชี โดยเขียนตรงกันลงไปไม่ต้องคำนึงถึงว่าจะมียอดคงเหลือทางด้านเดบิตหรือเครดิต การเขียนนี้ให้เรียงไปตามลำดับเลขที่บัญชีจากน้อยไปหามาก และตามหมวดบัญชี คือ สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ และค่าใช้จ่าย บัญชีใดไม่มียอดคงเหลือไม่ต้องนำมาใส่ในแบบฟอร์ม

ยอดคงเหลือในบัญชีแยกประเภทจะปรากฏในบทรดลองเรียงตามลำดับก่อน - หลัง ดังนี้

ประเภทบัญชี	ยอดคงเหลือในบทรดลอง
สินทรัพย์	เดบิต
หนี้สิน	เครดิต
ส่วนของเจ้าของ	เครดิต
ถอนใช้ส่วนตัว	เดบิต
รายได้	เครดิต
ค่าใช้จ่าย	เดบิต

4.4 ช่องเลขที่บัญชี เขียนเลขที่ของบัญชีที่เขียนไว้ในช่องชื่อบัญชี

4.5 ช่องเดบิตและเครดิต ใส่จำนวนเงินตามยอดคงเหลือของแต่ละบัญชี บัญชีใดมียอดคงเหลือทางด้านเดบิตก็ใส่ไว้ทางด้านเดบิต บัญชีใดมียอดคงเหลือทางด้านเครดิตก็ใส่ไว้ทางด้านเครดิต

4.6 เมื่อนำบัญชีแยกประเภทที่มียอดคงเหลือมาลงครบแล้วให้รวมยอดจำนวนเงินช่องเดบิตและเครดิต ยอดรวมของทั้งสองด้านต้องเท่ากัน เขียนยอดรวมที่เท่ากันทั้ง 2 ช่องไว้ในบรรทัดเดียวกันต่อจากบรรทัดสุดท้ายที่เขียนชื่อบัญชี แล้วขีดเส้นรวม ดังแสดงในตัวอย่างที่ 6.2

ตัวอย่างที่ 6.2 ตามตัวอย่างที่ 6.1 นำยอดคงเหลือในบัญชีแยกประเภท มาจัดทำบทดลอง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3 ได้ดังนี้

สุเทพฟาร์ม

งบทดลอง

วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

ชื่อบัญชี	เลขที่บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด	101	443,000	-		
ลูกหนี้ - สหกรณ์โคนม	102	10,000	-		
สัตว์ใช้งาน	103	35,000	-		
อุปกรณ์การเกษตร	104	20,000	-		
เงินกู้ - ธกส.	202			100,000	-
ทุน - นายสุเทพ	301			400,000	-
ถอนใช้ส่วนตัว	302	20,000	-		
ขายผลิตผลจากสัตว์	401			55,000	-
ค่าอาหารสัตว์	501	17,000	-		
ค่าแรงงาน	502	10,000	-		
		555,000	-	555,000	-

มีข้อสังเกตว่า งบทดลองจะทำเมื่อไรก็ได้ ถ้าต้องการตรวจสอบความถูกต้องของการลงบัญชีตามหลักบัญชีคู่ แต่อย่างไรก็ตาม ในวันสิ้นงวดบัญชีก่อนที่กิจการจะคำนวณผลกำไรขาดทุนของกิจการ จะต้องทำงบทดลองขึ้นก่อน ซึ่งควรตรวจสอบความถูกต้องด้วยการจัดทำงบทดลองเป็นประจำทุกเดือน เมื่อสิ้นปีจะได้ตรวจสอบได้ง่ายขึ้น

5. การหาข้อผิดพลาดเมื่องบทดลองไม่ลงตัว

เมื่อกำหนดงบทดลองแล้วไม่ลงตัว กล่าวคือ ยอดรวมช่องเดบิตและช่องเครดิตไม่เท่ากัน อาจจะมีข้อผิดพลาดเพียงประการเดียว หรือหลายประการประกอบกันก็ได้ ซึ่งข้อผิดพลาดต่าง ๆ อาจเกิดขึ้นในขั้นตอนการบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปหรือสมุดบัญชีแยกประเภทก็ได้ จะต้องตรวจสอบหาสาเหตุการเกิดข้อผิดพลาด ตามขั้นตอนและแก้ไขให้ถูกต้อง ดังนี้

5.1 สาเหตุการเกิดข้อผิดพลาด

การเกิดข้อผิดพลาดทำให้งบทดลองไม่ลงตัว อาจมีสาเหตุ ดังนี้

5.1.1 เกิดจากความผิดพลาดในขั้นตอนของการจัดทำงบทดลอง เช่น การใส่ยอดคงเหลือเดบิตในช่องเครดิต หรือในทางกลับกัน การใส่ยอดคงเหลือเครดิตในช่องเดบิต การใส่จำนวนยอดคงเหลือของบัญชีใดบัญชีหนึ่งหรือหลายบัญชีผิดพลาด การบวกตัวเลขในช่องใดช่องหนึ่งของงบทดลองผิดพลาด เป็นต้น

5.1.2 เกิดจากความผิดพลาดในการคำนวณหายอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภท เช่น การใส่ยอดคงเหลือผิดพลาด การหายอดคงเหลือผิดพลาด เป็นต้น

5.1.3 เกิดจากความผิดพลาดในการผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไปไปยังบัญชีแยกประเภท เช่น หลงลืมไม่ผ่านรายการด้านเดบิตหรือด้านเครดิต ผ่านรายการสลับด้าน ผ่านรายการด้วยจำนวนเงินที่ไม่ถูกต้องไปยังบัญชีที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

5.1.4 เกิดจากความผิดพลาดในการบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป

5.2 ขั้นตอนในการตรวจสอบข้อผิดพลาด

การตรวจสอบข้อผิดพลาดให้เริ่มต้นค้นหาจากงบทดลอง แล้วย้อนกลับขั้นตอนการบันทึกไปจนกระทั่งถึงการบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป ดังนี้

5.2.1 ตรวจสอบการรวมยอดเดบิตและเครดิตในงบทดลองดูใหม่ อาจจะเท่ากัน เพราะการรวมยอดเมื่อครั้งก่อนอาจรวมพลาดได้

5.2.2 คำนวณหาจำนวนแตกต่างระหว่างยอดรวมเดบิตกับเครดิต

5.2.3 ตรวจสอบรายชื่อบัญชี และยอดคงเหลือที่ปรากฏในงบทดลองกับบัญชีแยกประเภทว่านำมาใส่ช่องผิด หรือจำนวนเงินถูกต้องหรือไม่

5.2.4 หายอดคงเหลือของแต่ละบัญชีในบัญชีแยกประเภทใหม่

5.2.5 ตรวจสอบการผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไปมาลงบัญชีแยกประเภทว่าถูกต้องหรือไม่ ทั้งชื่อบัญชีและจำนวนเงินที่ผ่านรายการมา ทำเครื่องหมายถูก (✓) ว่ารายการใดผ่านมาแล้ว ถ้ามีรายการที่ยังไม่ได้ผ่าน ก็จะพบว่ายังไม่มีเครื่องหมายถูก (✓)

5.2.6 ตรวจสอบการบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไปว่า การคำนวณจำนวนเงินที่บันทึกถูกต้องหรือไม่ ตรวจสอบการบันทึกยอดด้านเดบิตและเครดิต ว่าบันทึกจำนวนเงินเท่ากันสองข้างหรือไม่ โดยปกติแล้วไม่จำเป็นต้องทำทุกขั้นตอน ก็สามารถค้นพบข้อผิดพลาดได้

5.3 เทคนิคการตรวจสอบหาข้อผิดพลาดในงบทดลอง

เพื่อความรวดเร็วในการค้นหาข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น จะมีเทคนิคการตรวจสอบหาข้อผิดพลาดโดยอาศัยการคำนวณ ซึ่งทำได้ 3 วิธี ดังนี้

วิธีที่ 1 นำผลต่างระหว่างยอดรวมด้านเดบิตและเครดิต หารด้วย 2 ลงตัว แสดงว่า ข้อผิดพลาดอาจเกิดจากการนำยอดคงเหลือทางด้านเดบิตของบัญชีแยกประเภทบัญชีใดบัญชีหนึ่ง ไปใส่ในงบทดลองทางด้านเครดิต หรือทางตรงกันข้ามถ้านำยอดคงเหลือทางด้านเครดิต ของบัญชีแยกประเภทบัญชีใดบัญชีหนึ่ง ไปใส่ในงบทดลองทางด้านเดบิต กรณีนี้จะทำให้ยอดรวมด้านเดบิต และยอดรวมทางด้านเครดิตในตัวงบทดลองมียอดต่างกันเท่ากับสองเท่าของยอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภทที่ถูกใส่ผิดในงบทดลอง

วิธีที่ 2 นำผลต่างระหว่างยอดรวมด้านเดบิตและเครดิต หารด้วย 9 หรือ 99 ลงตัว แสดงว่า ข้อผิดพลาดเกิดจากการเขียนเลขผิดหลัก หรือสลับกัน เช่น 45 เป็น 54 หรือ อาจเกิดจากการใส่ทศนิยมผิดตำแหน่ง เช่น 846.00 เขียนเป็น 84.60 หรือเขียนเป็น 8,460.00 เป็นต้น

วิธีที่ 3 นำผลต่างระหว่างยอดรวมด้านเดบิตและเครดิต มาตรวจสอบกับรายการค้า ว่ามีรายการใดที่ตัวเลขเท่ากับผลต่างบ้าง เพราะความผิดพลาดในลักษณะนี้อาจจะเป็นว่ามีบางรายการ เดบิตไปบัญชีแยกประเภทหนึ่งแล้ว แต่ลืมเครดิตอีกบัญชีหนึ่ง

6. ประโยชน์ของงบทดลอง

ในการจัดทำงบทดลองมีประโยชน์ ดังนี้

6.1 ช่วยในการจัดทำงบการเงิน เช่น งบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงิน สามารถจัดทำได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

6.2 ช่วยในการพิสูจน์ความถูกต้องของการบันทึกบัญชีตามหลักการบัญชีคู่ ว่าได้ทำการบันทึกทั้งด้านเดบิตและเครดิตถูกต้องหรือไม่

6.3 ช่วยในการตรวจสอบ ค้นหา ข้อผิดพลาดในการบันทึกบัญชีได้ง่ายขึ้น

6.4 เป็นข้อมูลในการทำรายการปิดบัญชี เมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี

สรุป

งบทดลอง หมายถึง งบพิสูจน์ความถูกต้องของการบันทึกบัญชีตั้งแต่การบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป การผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไป เพื่อตรวจสอบการลงบัญชีที่ผ่านมาว่าถูกต้องตามหลักการบัญชีหรือไม่ โดยผลรวมยอดคงเหลือในบัญชีด้านเดบิต จะต้องเท่ากับผลรวมยอดคงเหลือในบัญชีด้านเครดิต

รูปแบบของทดลองประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนหัวและส่วนรายการในรูปแบบของงบทดลอง ก่อนจัดทำงบทดลองจะต้องหายอดคงเหลือของบัญชีต่าง ๆ ในสมุดบัญชีแยกประเภทก่อน แล้วจึงนำมาทำงบทดลองซึ่งนิยามหายอดคงเหลือด้วยดินสอคำ ขั้นตอนการหายอดคงเหลือในบัญชีต่าง ๆ ของแต่ละบัญชี จะรวมจำนวนเงินในช่องเดบิตและช่องเครดิต แล้วหาผลต่างระหว่างจำนวนเงินในช่องเดบิตและเครดิต ถ้ายอดรวมเดบิตมากกว่ายอดรวมเครดิต เรียกว่า “ยอดคงเหลือเดบิต” ถ้ายอดรวมเครดิตมากกว่ายอดรวมเดบิต เรียกว่า “ยอดคงเหลือเครดิต”

ประโยชน์ของงบทดลอง คือช่วยในการจัดทำงบการเงินได้สะดวกและถูกต้องช่วยในการพิสูจน์ความถูกต้องของการบันทึกบัญชีตามหลักการบัญชี และช่วยในการตรวจสอบข้อผิดพลาดในการบันทึกบัญชีได้ง่ายขึ้น

แบบฝึกปฏิบัติ หน่วยที่ 6

งบทดลอง

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. งบทดลอง มีความหมายว่าอย่างไรและรูปแบบอะไรบ้าง
2. ขั้นตอนในการหายอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภทด้วยดินสอ มีว่าอย่างไร
3. การจัดทำงบทดลองมีประโยชน์อย่างไรบ้าง
4. จงบอกขั้นตอนในการจัดทำงบทดลองมาพอสังเขป

ตอนที่ 2

ข้อ 6.1 ยอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภทต่าง ๆ ของโชคดีฟาร์ม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3 ดังนี้

เงินสด	128,900.-
เงินฝากธนาคาร	297,000.-
ลูกหนี้ - นายกำธร	18,000.-
อุปกรณ์การเกษตร	10,300.-
รถแทรกเตอร์	250,000.-
โรงเรือน	20,000.-
ที่ดิน	190,000.-
เจ้าหนี้ - ร้านไทยเจริญ	58,000.-
เงินกู้ - ธกส.	200,000.-
ทุน-นายโชค	563,000.-
ถอนใช้ส่วนตัว	3,000.-
ขายสัตว์เพื่อขาย	170,700.-
รายได้เบ็ดเตล็ด	1,000.-
ค่าสัตว์เพื่อขาย	53,000.-
ค่าอาหารสัตว์	15,000.-
ค่าเวชภัณฑ์	500.-
ค่าแรงงาน	4,000.-
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	3,000.-

ให้ทำ กำหนดเลขที่บัญชีในงบทดลอง และงบทดลองของโชคดีฟาร์ม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

ข้อ 6.2 ยอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภทต่าง ๆ ของตะวันฟาร์ม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3 ดังนี้

เงินสด	69,050.-
เงินฝากธนาคาร	300,000.-
ลูกหนี้ - นายบุญชัย	30,000.-
เครื่องมือเกษตร	20,000.-
รถไถ	55,000.-
โรงเรือน	80,000.-
ที่ดิน	100,000.-
เจ้าหนี้ - ร้านนพพร	5,000.-
เงินกู้ - ธกส.	150,000.-
ทุน - นายตะวัน	510,000.-
ถอนใช้ส่วนตัว	1,000.-
ขายสัตว์เพื่อขาย	91,000.-
ขายผลิตผลจากพืช	6,600.-
รายได้เบ็ดเตล็ด	550.-
ค่าสัตว์เพื่อขาย	81,800.-
ค่าแรงงาน	8,000.-
ค่าอาหารสัตว์	11,000.-
ค่าเวชภัณฑ์	800.-
ค่าสาธารณูปโภค	2,500.-
ค่าปุ๋ย	1,200.-
ค่าพันธุ์พืชพันธุ์ไม้	1,500.-
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	1,300.-

ให้ทำ กำหนดเลขที่บัญชีในงบทดลอง และจัดทำงบทดลองของตะวันฟาร์ม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

ข้อ 6.3 ต่อไปนี้เป็นรายการในบัญชีแยกประเภททั่วไปของสามพี่น้องฟาร์ม เดือนตุลาคม 25×3 ดังนี้

- ให้ทำ
1. หายอดคงเหลือด้วยดินสอดำ
 2. จัดทำงบทดลอง ณ วันที่ 31 ตุลาคม 25×3

บัญชีเงินสด

เลขที่ 101

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ต.ค.	1	ยอดยกมา	✓	97,800	-	ต.ค.	2	อุปกรณ์ฯ	ร.ว.1	5,000	-
	4	ลูกหนี้ - นายสมชาย	ร.ว.1	1,900	-		3	ค่าสัตว์เพื่อขาย	ร.ว.1	25,000	-
	7	ขายสัตว์เพื่อขาย	ร.ว.2	13,500	-		6	ค่าพันธุ์พืชพันธุ์ไม้	ร.ว.1	3,000	-
	21	ขายสัตว์เพื่อขาย	ร.ว.2	25,000	-		8	ค่ายาและเวชภัณฑ์	ร.ว.1	5,000	-
	25	รายได้เบ็ดเตล็ด	ร.ว.2	1,500	-		16	รถบรรทุก	ร.ว.1	50,000	-
							19	ค่าอาหารสัตว์	ร.ว.2	15,000	-
							23	ค่าปุ๋ย	ร.ว.2	2,500	-
							26	ค่าน้ำค่าไฟฟ้า	ร.ว.2	1,800	-
							27	ค่าแรงงาน	ร.ว.2	6,000	-
							31	ถอนใช้ส่วนตัว	ร.ว.2	5,000	-

บัญชีเงินฝากธนาคาร

เลขที่ 102

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ต.ค.	1	ยอดยกมา	✓	125,000	-	ต.ค.	2	อุปกรณ์ฯ	ร.ว.1	20,000	-
	7	ขายสัตว์เพื่อขาย	ร.ว.1	13,500	-		5	สัตว์ใช้งาน	ร.ว.2	40,000	-
							28	เจ้าหนี้ - ร้านเกษตร	ร.ว.2	30,000	-

บัญชีลูกหนี้ - นายสมชาย

เลขที่ 103

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ต.ค.	1	ยอดยกมา	✓	15,000	-	ต.ค.	4	เงินสด	ร.ว.1	1,900	-
		ขายสัตว์เพื่อขาย	ร.ว.1	12,000	-						

บัญชีอุปกรณ์การเกษตร

เลขที่ 104

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ต.ค.	1	ยอดยกมา	✓	75,000	-						
	2	เงินสด	ร.ว.1	5,000	-						
		เงินฝากธนาคาร	ร.ว.1	20,000	-						

บัญชีสัตว์ใช้งาน

เลขที่ 105

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ต.ค.	5	เงินฝากธนาคาร	ร.ว.1	40,000	-						

บัญชีรถบรรทุก

เลขที่ 106

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ต.ค.	16	เงินสด	ร.ว.1	50,000	-						
		เจ้าหน้าที่-บ.โตโยต้าฯ	ร.ว.1	450,000	-						

บัญชีที่ดิน

เลขที่ 107

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ต.ค.	1	ยอดยกมา	✓	375,000	-						

บัญชีเจ้าหน้าที่ - ร้านเกษตรก้าวหน้า

เลขที่ 201

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ต.ค.	28	เงินสด	ร.ว.2	30,000	-	ต.ค.	1	ยอดยกมา	✓	50,000	-

บัญชีเจ้าหนี้ - บริษัทโตโยต้า จำกัด

เลขที่ 202

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ต.ค.	16	รถบรรทุก	ร.ว.1	450,000	-

บัญชีทุน - นายสาม

เลขที่ 301

พ.ศ.25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ.25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
					-	ต.ค.	1	ยอดยกมา	✓	637,800	-

บัญชีถอนใช้ส่วนตัว

เลขที่ 302

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ต.ค.	31	เงินสด	ร.ว.2	5,000	-						

บัญชีขายสัตว์เพื่อขาย

เลขที่ 401

พ.ศ.25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ต.ค.	7	เงินสด	ร.ว.1	13,500	-
								เงินฝากธนาคาร	ร.ว.1	13,500	-
							15	ลูกหนี้ - นายสมชาย	ร.ว.1	12,000	-
							21	เงินสด	ร.ว.2	25,000	-

บัญชีรายได้เบ็ดเตล็ด

เลขที่ 402

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ต.ค.	25	เงินสด	ร.ว.1	1,500	-

บัญชีค่าสัตว์เพื่อยาย

เลขที่ 501

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ต.ค.	3	เงินสด	ร.ว.1	25,000	-						

บัญชีค่าอาหารสัตว์

เลขที่ 502

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ต.ค.	19	เงินสด	ร.ว.2	15,000	-						

บัญชีค่าพันธุ์พืชพันธุ์ไม้

เลขที่ 503

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ต.ค.	6	เงินสด	ร.ว.1	3,000	-						

บัญชีค่ายาและเวชภัณฑ์

เลขที่ 504

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ต.ค.	8	เงินสด	ร.ว.1	5,000	-						

บัญชีค่าปุ๋ย

เลขที่ 505

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ต.ค.	23	เงินสด	ร.ว.1	2,500	-						

บัญชีค่าน้ำค่าไฟฟ้า

เลขที่ 506

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ต.ค.	26	เงินสด	ร.ว.2	1,800	-						

บัญชีค่าแรงงาน

เลขที่ 507

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ต.ค.	27	เงินสด	ร.ว.1	6,000	-						

ข้อ 6.4 ต่อไปนี้เป็นรายการในบัญชีแยกประเภททั่วไปของดวงกมลฟาร์ม ระหว่างเดือนธันวาคม 25×4 ดังนี้

- ให้ทำ
1. หายอดคงเหลือด้วยดินสอดำ
 2. จัดทำบทดลอง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×4

บัญชีเงินสด

เลขที่ 101

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	1	ยอดยกมา	✓	60,000	-	ธ.ค.	1	อุปกรณ์ฯ	ร.ว.1	4,300	-
	12	เงินกู้ - ธกส.	ร.ว.1	200,000	-		5	ค่าเวชภัณฑ์	ร.ว.1	1,500	-
	16	ขายผลิตผลจากสัตว์	ร.ว.2	37,000	-			รถแทรกเตอร์	ร.ว.1	20,000	-
	24	รายได้เบ็ดเตล็ด	ร.ว.3	700	-		15	ค่าอาหารสัตว์	ร.ว.1	15,000	-
	25	ลูกหนี้ - นายณรงค์	ร.ว.3	1,500	-		17	เงินฝากธนาคาร	ร.ว.2	10,000	-
							18	ค่าแรงงาน	ร.ว.2	4,000	-
							21	ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	ร.ว.2	3,000	-
							27	ค่าสาธารณูปโภค	ร.ว.3	1,200	-
							30	ดอกเบี้ยจ่าย	ร.ว.3	500	-

บัญชีเงินฝากธนาคาร

เลขที่ 102

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	1	ยอดยกมา	✓	120,000	-	ธ.ค.	3	ค่าสัตว์เพื่อขาย	ร.ว.2	3,000	-
	17	เงินสด	ร.ว.2	10,000	-						

บัญชีลูกหนี้ - นายณรงค์

เลขที่ 103

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	1	ยอดยกมา	✓	5,000	-	ธ.ค.	25	เงินสด	ร.ว.3	1,500	-

บัญชีอุปกรณ์การเกษตร

เลขที่ 104

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	1	ยอดยกมา	✓	6,000	-						
	2	เงินสด	ร.ว.1	4,300	-						

บัญชีรถแทรกเตอร์

เลขที่ 105

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	5	เงินสด	ร.ว.2	20,000	-						
		เจ้าหนี้-บ.ไทยรุ่งเรือง	ร.ว.2	80,000	-						

บัญชีโรงเรือน

เลขที่ 106

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	1	ยอดยกมา	✓	20,000	-						

บัญชีที่ดิน

เลขที่ 107

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	1	ยอดยกมา	✓	130,000	-						

บัญชีเจ้าหนี้ - ร้านสยาม

เลขที่ 201

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ธ.ค.	1	ยอดยกมา	✓	8,000	-

บัญชีเจ้าหนี้ - บริษัท ไทยรุ่งเรือง จำกัด

เลขที่ 202

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ธ.ค.	5	รถแทรกเตอร์	ร.ว.1	80,000	-

บัญชีเงินกู้ - ธกส.

เลขที่ 203

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ธ.ค.	12	เงินสด	ร.ว.1	200,000	-

บัญชีทุน - นายดวงกมล

เลขที่ 301

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
					-	ธ.ค.	1	ยอดยกมา	✓	333,000	-

บัญชีถอนใช้ส่วนตัว

เลขที่ 302

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	23	ขายผลิตผลจากสัตว์	ร.ว.3	2,000	-						

บัญชีขายผลิตผลจากสัตว์

เลขที่ 401

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ธ.ค.	16	เงินสด	ร.ว.1	37,000	-
							23	ถอนใช้ส่วนตัว	ร.ว.1	2,000	-

บัญชีรายได้เบ็ดเตล็ด

เลขที่ 402

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ธ.ค.	24	เงินสด	ร.ว.3	700	-

บัญชีค่าสัตว์เพื่อขาย

เลขที่ 501

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	3	เงินฝากธนาคาร	ร.ว.1	3,000	-						

บัญชีค่าเวชภัณฑ์

เลขที่ 502

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	5	เงินสด	ร.ว.2	1,500	-						

บัญชีค่าอาหารสัตว์

เลขที่ 503

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	15	เงินสด	ร.ว.2	15,000	-						

บัญชีค่าแรงงาน

เลขที่ 504

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	18	เงินสด	ร.ว.3	4,000	-						

บัญชีค่าน้ำมันเชื้อเพลิง

เลขที่ 505

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	21	เงินสด	ร.ว.1	3,000	-						

บัญชีค่าสาธารณูปโภค

เลขที่ 506

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	27	เงินสด	ร.ว.3	1,200	-						

บัญชีดอกเบี้ยจ่าย

เลขที่ 507

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	30	เงินสด	ร.ว.3	500	-						

ข้อ 6.5 ต่อไปนี้เป็นรายการในบัญชีแยกประเภททั่วไปของวนาลีฟาร์ม ระหว่างเดือนกรกฎาคม 25×4 ดังนี้

- ให้ทำ
1. หายอดคงเหลือด้วยดินสอค่า
 2. จัดทำบททดลอง ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 25×4

บัญชีเงินสด

เลขที่ 101

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ก.ค.	1	สมุดรายวันทั่วไป	ร.ว.1	50,000	-	ก.ค.	5	ค่าเวชภัณฑ์	ร.ว.1	1,200	-
	8	ขายผลิตผลจากสัตว์	ร.ว.2	14,000	-		7	ค่าอาหารสัตว์	ร.ว.1	5,500	-
	15	เงินฝากธนาคาร	ร.ว.2	20,000	-		10	ค่าสาธารณูปโภค	ร.ว.1	1,800	-
	20	เงินกู้ - สหกรณ์ฯ	ร.ว.2	50,000	-		18	อุปกรณ์การเกษตร	ร.ว.2	7,000	-
	24	ลูกหนี้ - นายวิเศษ	ร.ว.2	6,000	-		21	ถอนใช้ส่วนตัว	ร.ว.2	4,000	-
							26	เงินกู้-สหกรณ์ฯ	ร.ว.2	2,000	-
								ดอกเบี้ยจ่าย	ร.ว.2	250	-
							27	ค่าเช่า	ร.ว.3	3,000	-
							30	ค่าแรงงาน	ร.ว.3	5,000	-

บัญชีเงินฝากธนาคาร

เลขที่ 102

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ก.ค.	1	สมุดรายวันทั่วไป	ร.ว.1	200,000	-	ก.ค.	2	สัตว์ใช้งาน	ร.ว.1	30,000	-
							15	เงินสด	ร.ว.2	20,000	-

บัญชีวัสดุการเกษตร

เลขที่ 103

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ก.ค.	1	สมุดรายวันทั่วไป	ร.ว.1	8,000	-						

บัญชีลูกหนี้ - นายวิเศษ

เลขที่ 104

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ก.ค.	14	ขายผลิตผลจากสัตว์	ร.ว.1	6,000	-	ก.ค.	24	เงินสด	ร.ว.2	6,000	-

บัญชีอุปกรณ์การเกษตร

เลขที่ 105

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ก.ค.	1	สมุดรายวันทั่วไป	ร.ว.1	14,000	-						
	18	เงินสด	ร.ว.2	7,000	-						

บัญชีสัตว์ใช้งาน

เลขที่ 106

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ก.ค.	2	เงินฝากธนาคาร	ร.ว.1	30,000	-						

บัญชีคอกสัตว์

เลขที่ 107

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ก.ค.	1	สมุดรายวันทั่วไป	ร.ว.1	130,000	-						

บัญชีเจ้าหนี้ - นายนนท์

เลขที่ 201

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ก.ค.	1	สมุดรายวันทั่วไป	ร.ว.1	6,000	-

บัญชีเงินกู้ - สหกรณ์การเกษตร

เลขที่ 202

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ก.ค.	26	เงินสด	ร.ว.2	2,000	-	ก.ค.	20	เงินสด	ร.ว.2	50,000	-

บัญชีทุน - นางวนาลี

เลขที่ 301

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ก.ค.	1	สมุดรายวันทั่วไป	ร.ว.1	396,000	-

บัญชีถอนใช้ส่วนตัว

เลขที่ 302

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ก.ค.	21	เงินสด	ร.ว.2	4,000	-						

บัญชีขายผลิตผลจากสัตว์

เลขที่ 401

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ก.ค.	8	เงินสด	ร.ว.1	14,000	-
							14	ลูกหนี้ - นายวิสวะ	ร.ว.2	6,000	-

บัญชีค่าเวชภัณฑ์

เลขที่ 501

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ก.ค.	5	เงินสด	ร.ว.1	1,200	-						

บัญชีค่าอาหารสัตว์

เลขที่ 502

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ก.ค.	7	เงินสด	ร.ว.1	5,500	-						

บัญชีสาธารณูปโภค

เลขที่ 503

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ก.ค.	10	เงินสด	ร.ว.1	1,800	-						

บัญชีดอกเบี้ยจ่าย

เลขที่ 504

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ก.ค.	26	เงินสด	ร.ว.2	250	-						

บัญชีค่าเช่า

เลขที่ 505

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ก.ค.	27	เงินสด	ร.ว.3	3,000	-						

บัญชีค่าแรงงาน

เลขที่ 506

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ก.ค.	30	เงินสด	ร.ว.3	5,000	-						

ข้อ 6.6 ยอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภทต่าง ๆ ของอรุณฟาร์ม หลังจากจัดทำ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×4 แล้วปรากฏว่าไม่ลงตัว

อรุณฟาร์ม
งบทดลอง
วันที่ 31 ธันวาคม 25×4

ชื่อบัญชี	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด		9,000	-		
เงินฝากธนาคาร		143,000	-		
ลูกหนี้ - นายประดิษฐ์		5,000	-		
อุปกรณ์การเกษตร		20,000	-		
สัตว์ใช้งาน		108,200	-		
โรงเรือน		160,000	-		
ที่ดิน		190,000	-		
เจ้าหนี้ - ร้านเกษตรพาณิชย์		4,500	-		
เงินกู้ - ธกส.		80,000	-		
ทุน - นายอรุณ				499,650	-
ถอนใช้ส่วนตัว				5,000	-
ขายสัตว์เพื่อขาย				60,000	-
ขายผลิตผลจากสัตว์				42,000	-
รายได้เบ็ดเตล็ด		550	-		
ค่าแรงงาน		12,000	-		
ค่าอาหารสัตว์		30,000	-		
ค่าสาธารณูปโภค		2,800	-		
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด		500	-		
ดอกเบี้ยจ่าย		1,200	-		

ให้ทำ จัดทำงบทดลองวันที่ 31 ธันวาคม 25×4

ข้อ 6.7 นายพัฒนา เปิดกิจการพัฒนาฟาร์ม เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 25×4 โดยมีเงินสด 20,000 บาท เงินฝากธนาคาร 250,000 บาท อุปกรณ์การเกษตร 38,000 บาท มาลงทุน รายการค้าระหว่างเดือน ธันวาคม 25×4 ดังนี้

25×4

- ธ.ค. 1 ซื้อลูกไก่เป็นเงินสด 12,000 บาท
 ซื้อเมล็ดพันธุ์พืช 1,100 บาท
 3 ซื้ออุปกรณ์การเกษตรเป็นเงินสด 5,000 บาท
 4 ขายไก่เป็นเงินสด 35,000 บาท
 5 ซื้ออาหารสัตว์ 25,000 บาท
 6 ซื้อปุ๋ย 3,000 บาท
 7 ขายมูลสัตว์ได้รับเงินสด 1,200 บาท
 8 จ่ายค่าน้ำ - ค่าไฟฟ้า 1,800 บาท
 ขายไก่ให้นายโอภาสเป็นเงินเชื่อ 7,000 บาท
 10 รับชำระหนี้จากนายโอภาส 5,000 บาท
 12 ซื้อยาและเวชภัณฑ์เป็นเงินสด 1,300 บาท
 16 ซื้อพ่อพันธุ์สุกรจากนายพิชิตเป็นเงินเชื่อ 2 ตัว ๆ ละ 18,000 บาท
 22 ขายข้าวและผักได้รับเงิน 16,500 บาท
 29 เจ้าของกิจการถอนเงินไปใช้ส่วนตัว 5,000 บาท
 30 จ่ายค่าแรงงาน 9,000 บาท

- ให้ทำ 1. บันทึกรายการเปิดบัญชีและรายการค้าระหว่างเดือนในสมุดรายวันทั่วไป
 2. ผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภท
 3. หายอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภทด้วยดินสอ
 4. จัดทำงบทดลอง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×4

ข้อ 6.8 นายอุดมเปิดกิจการฟาร์มเลี้ยงโคเนื้อ ชื่อ “อุดมฟาร์ม” เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 25×4 นำเงินสด 300,000 บาท และที่ดินราคา 200,000 บาท มาลงทุน มีรายการค้าระหว่างเดือน ดังนี้

25×4

- มี.ค. 1 ซื้อลูกโคเลี้ยงไว้เพื่อขาย จำนวน 10 ตัว ๆ ละ 3,500 บาท เป็นเงินสด
ซื้ออาหารลูกโค จำนวน 10 กระสอบ ๆ ละ 400 บาท
- 2 ซื้อพ่อพันธุ์โคจากมานิตย์ฟาร์ม 40,000 บาท ยังไม่ได้ชำระเงิน
- 5 จ่ายค่าซ่อมแซมบ้านนายอุดม 2,000 บาท
- 7 ขายมูลสัตว์ได้เงิน 800 บาท
- 8 ซื้ออุปกรณ์ผสมเทียมโค ราคา 20,000 บาท
- 10 ขายโคได้รับเงิน 40,000 บาท
- 12 นำเงินฝากธนาคาร 100,000 บาท
- 13 ขายโคให้นายสมบุรณ์ 50,000 บาท ยังไม่ได้รับชำระเงิน
- 16 จ่ายชำระหนี้ให้นายมานิตย์ 40,000 บาท
- 17 จ่ายน้ำมันเชื้อเพลิง 1,600 บาท
- 19 รับชำระหนี้จากนายสมบุรณ์ 30,000 บาท
- 22 นายอดมนำเงินไปใช้ส่วนตัว 2,500 บาท
- 29 จ่ายค่าเวชภัณฑ์ 1,500 บาท
- 31 จ่ายค่าแรงงาน 6,000 บาท

- ให้ทำ 1. บันทึกรายการเปิดบัญชีและรายการค้าระหว่างเดือนในสมุดรายวันทั่วไป
2. ผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภท
3. หายอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภทด้วยดินสอ
4. จัดทำบททดลอง ณ วันที่ 31 มีนาคม 25×4

ข้อ 6.9 บุญชัยฟาร์มมีสินทรัพย์และหนี้สินคงเหลือยกมา ณ วันที่ 1 ธันวาคม 25×4 ดังนี้

เงินสด	10,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	250,000 บาท
ลูกหนี้ - นายศักดิ์ดา	8,000 บาท
อุปกรณ์การเกษตร	12,000 บาท
โรงเรือน	40,000 บาท
ที่ดิน	120,000 บาท
เจ้าหนี้ - ร้านแสงไทยเกษตร	3,000 บาท

รายการค้าระหว่างเดือน ธันวาคม 25×4 ดังนี้

25×4

- ธ.ค. 2 ซื้อลูกสุกร จำนวน 20 ตัว ๆ ละ 1,000 บาท ด้วยเช็ค
ซื้ออาหารสุกร จำนวน 4,000 บาท เป็นเงินสด
- 3 ซื้อวัสดุการเกษตร 3,000 บาท
- 5 จ่ายค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ผ่านบัญชีธนาคาร 2,600 บาท
- 8 ขายสุกรได้รับเงิน 30,000 บาท
- 9 จ่ายค่าเวชภัณฑ์ 900 บาท
- 10 ขายอาหารสุกรได้รับเงิน 450 บาท
- 12 ซื้ออาหารสุกรจากร้านแสงไทยเกษตร 10,000 บาท ยังไม่ได้ชำระเงิน
- 13 กู้เงินจาก ธกส. 50,000 บาท
- 15 ขายสุกรให้นายโอภาส 50,000 บาท
- 16 รับชำระหนี้จากนายศักดิ์ดา 8,000 บาท
- 27 จ่ายค่าขนส่งสุกร 1,200 บาท
- 30 จ่ายค่าแรงคนงาน 7,000 บาท

- ให้ทำ
1. บันทึกรายการเปิดบัญชีและรายการค้าระหว่างเดือนในสมุดรายวันทั่วไป
 2. ผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภท
 3. หายอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภทด้วยดินสอ
 4. จัดทำงบทดลอง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×4

ข้อ 6.10 นายบดินทร์เปิดกิจการฟาร์มทำการเกษตรแบบผสมผสานชื่อ “บดินทร์ฟาร์ม” เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 25×4 นำเงินสด 50,000 บาท เงินฝากธนาคาร 100,000 บาท และรถแทรกเตอร์ 60,000 บาท มาลงทุน มีรายการค้าระหว่างเดือน ดังนี้

25×4

- ธ.ค. 1 จ่ายค่าเช่าโรงเรือนและที่ดิน 3,000 บาท
- ซื้อลูกไก่ ลูกเป็ด เป็นเงิน 4,000 บาท
- 3 กู้เงินจากธนาคาร 80,000 บาท
- 4 ซื้ออาหารไก่ 6,000 บาท
- 5 ซื้อลูกปลาช่อน และปลาดุก เป็นเงิน 3,500 บาท
- 6 ขายไก่และเป็ดให้นายสันติ 20,000 บาท ได้รับชำระเงินเพียง 10,000 บาท
- 7 ซื้ออาหารปลา เป็นเงิน 2,500 บาท
- 8 ขายปลาได้รับเงิน 6,000 บาท ขายไข่ไก่และไข่เป็ดได้รับเงิน 1,000 บาท
- จ่ายค่าปุ๋ย 2,400 บาท
- 10 ซื้อพันธุ์มะม่วง ทะเรียน และเงาะ เป็นเงิน 4,300 บาท
- 12 ซื้อยาปราบศัตรูพืช 800 บาท
- 14 ซื้อวัสดุการเกษตร 1,200 บาท
- 15 จ่ายชำระหนี้เงินกู้ธนาคาร 8,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย 500 บาท
- 17 รับชำระหนี้จากนายสันติ 5,000 บาท
- 20 นายบดินทร์นำไก่และปลาไปบริโภคในครอบครัวเป็นเงิน 1,100 บาท
- 21 ซื้ออุปกรณ์การเกษตรจากร้านวิชัยการเกษตร 6,000 บาท ยังไม่ได้ชำระเงิน
- 25 จ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิง 1,900 บาท
- 29 ขายทุเรียนและเงาะได้เงิน 8,000 บาท
- 30 จ่ายค่าแรงงานเป็นปลาดุก ปลาช่อน และไก่ เป็นเงิน 2,000 บาท
- จ่ายค่าแรงงานเป็นเงิน 6,000 บาท

- ให้ทำ
1. บันทึกรายการเปิดบัญชีและรายการค้าระหว่างเดือนในสมุดรายวันทั่วไป
 2. ผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภท
 3. หายอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภทด้วยดินสอ
 4. จัดทำบททดลอง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×4

แบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน หน่วยที่ 6

งบทดลอง

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดหมายถึง งบจัดทำขึ้นเพื่อพิสูจน์ความถูกต้องในการบันทึกบัญชีตามหลักการบัญชี
 - ก. Profit and Loss Statement
 - ข. Financial Statement
 - ค. Work Sheet
 - ง. Balance Sheet
 - จ. Trial Balance
2. งบทดลองจัดทำขึ้นเพื่อพิสูจน์ความถูกต้องในการบันทึกบัญชีตามหลักการบัญชีข้อใด
 - ก. บัญชีคู่
 - ข. บัญชีเดี่ยว
 - ค. บัญชีราชการ
 - ง. บัญชีธุรกิจ
 - จ. บัญชีทั่วไป
3. ส่วนหัวงบทดลอง ประกอบด้วยข้อใด
 - ก. ชื่องบทดลองบรรทัดเดียว
 - ข. ชื่อกิจการฟาร์ม ชื่องบทดลอง
 - ค. ชื่องบทดลอง ชื่อกิจการฟาร์ม
 - ง. ชื่อกิจการฟาร์ม ชื่องบทดลอง วัน เดือน ปี
 - จ. ชื่อกิจการฟาร์ม วัน เดือน ปี ชื่องบทดลอง
4. ถ้ายอดรวมด้านเดบิต มากกว่ายอดรวมด้านเครดิต ในสมุดบัญชีแยกประเภท เรียกว่าอะไร
 - ก. Credit Balance
 - ข. Debit Balance
 - ค. Trial Balance
 - ง. Financial Statement
 - จ. Pencil Footing

5. Pencil Footing หมายถึงข้อใด

- ก. การบันทึกบัญชีด้วยดินสอ
- ข. การรวมเลขบัญชีแยกประเภท
- ค. การหายอดคงเหลือด้วยดินสอ
- ง. การจัดทำบทดลอง
- จ. การพิสูจน์ความถูกต้องของบัญชี

6. ข้อใดถูกต้องตามหลักบัญชี

- ก. เงินสด ทุน มียอดคงเหลือเดบิต
- ข. เครื่องมือเกษตร ทุน มียอดคงเหลือเครดิต
- ค. ถอนใช้ส่วนตัว ลูกหนี้ มียอดคงเหลือเดบิต
- ง. ทุน เจ้าหนี้ มียอดคงเหลือเดบิต
- จ. ถอนใช้ส่วนตัว เจ้าหนี้ มียอดคงเหลือเครดิต

7. ในงบทดลองที่จัดทำควรเรียงหมวดบัญชีอย่างไร

- ก. สินทรัพย์ ส่วนของเจ้าของ หนี้สิน รายได้ ค่าใช้จ่าย
- ข. สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ ค่าใช้จ่าย
- ค. สินทรัพย์ ค่าใช้จ่าย หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้
- ง. สินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ ส่วนของเจ้าของ ค่าใช้จ่าย
- จ. สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ ค่าใช้จ่าย รายได้

8. ข้อใด ไม่ใช่ สาเหตุที่ทำให้งบทดลองไม่ลงตัว

- ก. ใส่ยอดคงเหลือผิดด้าน
- ข. หายยอดคงเหลือผิดพลาด
- ค. รวมยอดด้านเดบิตผิด
- ง. ชื่อบัญชีค่าแรงงานแต่บันทึกเป็นค่าอาหารสัตว์
- จ. ผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไปด้านเครดิตด้านเดียว

9. การนำผลต่างระหว่างยอดรวมด้านเดบิตและเครดิตในงบทดลองที่ไม่ลงตัวหารด้วย 9 เพื่ออะไร

- ก. การตรวจสอบข้อผิดพลาดการลงบัญชีกลับข้างกัน
- ข. การตรวจสอบข้อบ่งชี้ว่าผิดหรือไม่
- ค. การหาข้อผิดพลาดด้านเดบิตและเครดิต แล้วเปรียบเทียบยอดที่ลงบัญชีไว้
- ง. การตรวจสอบข้อผิดพลาดการบวกตัวเลขในช่องใดช่องหนึ่งของงบทดลอง
- จ. การตรวจสอบข้อผิดพลาดที่เกิดจากการเขียนเลขผิดหลัก

10. ข้อใด **ไม่ใช่** ประโยชน์ของงบทดลอง

- ก. ช่วยแสดงฐานะการเงินของกิจการ
- ข. เป็นข้อมูลในการทำรายการปิดบัญชี
- ค. ช่วยในการพิสูจน์ความถูกต้องของการบันทึกบัญชี
- ง. ช่วยในการทำงานการเงินของกิจการได้สะดวกและถูกต้อง
- จ. ช่วยตรวจสอบข้อผิดพลาดในการบันทึกบัญชี

หน่วยที่ 7

การปรับปรุงบัญชี

สาระสำคัญ

การปรับปรุงบัญชีเป็นการปรับบัญชีในวันสิ้นงวดเพื่อให้ได้งบการเงินที่ถูกต้องตามควร โดยจัดทำขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปภายใต้แม่บทการบัญชี ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์คงค้าง และเกณฑ์การดำเนินงานต่อเนื่อง การบันทึกรายการปรับปรุงบัญชีจะบันทึกการปรับปรุงบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป หลังจากนั้นผ่านรายการปรับปรุงบัญชีที่เกี่ยวข้องจากสมุดรายวันทั่วไปไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป ทำการหายอดคงเหลือของบัญชีต่าง ๆ ในบัญชีแยกประเภททั่วไปใหม่อีกครั้งและนำยอดคงเหลือนั้นไปจัดทำงบทดลองหลังปรับปรุง

หัวข้อเรื่อง

1. ความหมายของการปรับปรุงบัญชี
2. สาเหตุและวัตถุประสงค์ของการปรับปรุงบัญชีในวันสิ้นงวดบัญชี
3. การบันทึกการปรับปรุงบัญชีและการผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไป
4. การโอนกลับรายการ
5. งบทดลองหลังรายการปรับปรุง
6. การคำนวณผลผลิตคงเหลือบางชนิดที่ตรวจนับไม่ได้และการตีราคาสินทรัพย์
7. ทะเบียนคุมสินทรัพย์ถาวร

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของการปรับปรุงบัญชีได้
2. อธิบายสาเหตุและวัตถุประสงค์ของการปรับปรุงบัญชีในวันสิ้นงวดบัญชีได้
3. บันทึกการปรับปรุงบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปและผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไปได้
4. อธิบายและบันทึกการโอนกลับรายการได้
5. จัดทำงบทดลองหลังรายการปรับปรุงได้
6. สามารถคำนวณผลผลิตคงเหลือบางชนิดที่ตรวจนับไม่ได้และการตีราคาสินทรัพย์ได้
7. จัดทำทะเบียนคุมสินทรัพย์ถาวรได้

แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน หน่วยที่ 7

การปรับปรุงบัญชี

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. การปรับปรุงบัญชี มีความหมายตรงตามข้อใด
 - ก. การบันทึกบัญชีให้ถูกต้อง
 - ข. การปรับปรุงการวิเคราะห์รายการค้า
 - ค. การผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง
 - ง. การหายอดคงเหลือเพื่อปรับปรุงบัญชีสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของให้ถูกต้อง
 - จ. การปรับบัญชีในวันสิ้นงวดเพื่อให้ได้งบการเงินที่ถูกต้องตามควรโดยจัดทำขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป
2. ข้อใด **ไม่ใช่** สาเหตุของการปรับปรุงบัญชีในวันสิ้นงวดบัญชี
 - ก. กิจการฟาร์มมีผลการดำเนินงานขาดทุนงวดบัญชีปัจจุบัน
 - ข. บันทึกบัญชีไว้แล้ว แต่จำนวนเงินยังไม่ถูกต้องตามที่ควรจะเป็น
 - ค. ไม่สามารถได้ข้อมูลที่สมบูรณ์หรือข้อมูลที่ครบถ้วน ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากเอกสารบางอย่างยังไม่ได้รับ จึงไม่มีหลักฐานในการลงบัญชี
 - ง. การบันทึกบัญชีในระหว่างงวดมีบางรายการที่บันทึกหล่นกันหรือคาบเกี่ยวระหว่างงวดบัญชีปัจจุบันกับงวดบัญชีถัดไป
 - จ. สินทรัพย์ถาวรมีการเสื่อมสภาพ กิจการฟาร์มตัดจำหน่ายเป็นค่าใช้จ่ายประจำงวด
3. วัตถุประสงค์ของการปรับปรุงบัญชีในวันสิ้นงวดบัญชีได้แก่ข้อใด
 - ก. เพื่อให้มีกำไรสุทธิในงวดบัญชีนั้นเพิ่มขึ้น
 - ข. เพื่อหายอดหนี้สินที่ถูกต้องในงวดบัญชีนั้น ๆ
 - ค. เพื่อหายอดหนี้สินที่ถูกต้องในงวดบัญชีนั้น ๆ
 - ง. เพื่อให้ได้ยอดรายได้และยอดค่าใช้จ่ายจริงในแต่ละงวดบัญชี
 - จ. เพื่อแก้ไขรายการบัญชีให้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริงในงวดบัญชีนั้น ๆ

4. รายได้รับล่วงหน้ามีความหมายตรงกับข้อใด

- ก. รายได้ที่เกิดขึ้นแล้วในงวดปัจจุบัน แต่ยังไม่ได้รับชำระเงิน
- ข. รายได้ที่กิจการได้รับเงินจากลูกค้าแล้ว แต่ยังไม่ให้บริการแก่ลูกค้า
- ค. รายได้ที่กิจการจะได้รับในวันสิ้นงวดบัญชี
- ง. รายได้รับล่วงหน้าที่กิจการยังไม่ได้บันทึกบัญชี
- จ. รายได้ที่เกิดขึ้นแล้วในงวดบัญชีปัจจุบัน จะต้องบันทึกบัญชีในวันสิ้นงวดบัญชี

5. บัญชีรายได้ค้างรับ จัดอยู่ในหมวดบัญชีใด

- ก. หมวดสินทรัพย์
- ข. หมวดหนี้สิน
- ค. หมวดส่วนของเจ้าของ
- ง. หมวดรายได้
- จ. หมวดค่าใช้จ่าย

6. ข้อใด คือ บัญชีที่เกิดขึ้นแล้วและกิจการได้รับประโยชน์หรือบริการในงวดบัญชีปัจจุบันแล้ว แต่ยังไม่ได้มีการจ่ายเงินและยังไม่ได้บันทึกบัญชี

- ก. รายได้ค้างรับ
- ข. ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย
- ค. รายได้รับล่วงหน้า
- ง. ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า
- จ. การโอนกลับรายการ

7. เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 25×3 กิจการจ่ายเงินค่าเช่าที่ดิน จำนวน 24,000 บาท สำหรับระยะเวลา 6 เดือน เป็นการปรับปรุงบัญชีตรงกับข้อใด

- ก. การโอนกลับรายการ
- ข. ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย
- ค. ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า
- ง. รายได้ค้างรับ
- จ. รายได้รับล่วงหน้า

8. กิจการฟาร์มซื้อสุกรมา 200 ตัว ๆ ละ 600 บาท ได้ขายไปในงวดบัญชีนี้บางส่วน และวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 วันสิ้นงวดบัญชีมีสุกรเหลือ จำนวน 50 ตัว บันทึกการปรับปรุงตามข้อใด

ก. เดบิต ค่าสัตว์เพื่อขาย	10,000	เครดิต สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	10,000
ข. เดบิต สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	10,000	เครดิต ค่าสัตว์เพื่อขาย	10,000
ค. เดบิต สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	30,000	เครดิต ค่าสัตว์เพื่อขาย	30,000
ง. เดบิต ค่าสัตว์เพื่อขาย	30,000	เครดิต สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	30,000
จ. เดบิต สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	60,000	เครดิต ค่าสัตว์เพื่อขาย	60,000

9. เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×3 มีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญยกมา 1,000 บาท ในวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 มีลูกหนี้คงเหลือ 60,000 บาท และประมาณหนี้สงสัยจะสูญ 3% ของยอดลูกหนี้ หนี้สงสัยจะสูญจะเป็นเท่าใด

- ก. 600 บาท
- ข. 800 บาท
- ค. 1,000 บาท
- ง. 1,200 บาท
- จ. 1,800 บาท

10. เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×3 มีวัสดุการเกษตรยกมา 2,300 บาท ระหว่างปีซื้อเพิ่ม 3,400 บาท เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 ซึ่งเป็นวันสิ้นงวดบัญชีปรากฏว่ามีวัสดุการเกษตรคงเหลือ จำนวน 1,200 บาท จงคำนวณหาวัสดุการเกษตรใช้ไป

- ก. 1,200 บาท
- ข. 2,300 บาท
- ค. 3,400 บาท
- ง. 3,500 บาท
- จ. 4,500 บาท

11. เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 ซึ่งเป็นวันสิ้นงวดบัญชี พบว่ากิจการจ่ายค่าซ่อมแซม 5,600 บาท แต่บันทึกบัญชีเป็น 5,000 บาท จะบันทึกการแก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าวตามข้อใด

ก. เดบิต ค่าซ่อมแซม	600	เครดิต เงินสด	600
ข. เดบิต ค่าซ่อมแซม	5,000	เครดิต เงินสด	5,000
ค. เดบิต เงินสด	600	เครดิต ค่าซ่อมแซม	600
ง. เดบิต เงินสด	5,000	เครดิต ค่าซ่อมแซม	5,000
จ. เดบิต ค่าซ่อมแซม	600	เครดิต ค่าซ่อมแซมค้างจ่าย	600

12. ตลอดปี 25×3 กิจการฟาร์มมีโคออกลูก คิดเป็นเงิน 36,000 บาท แต่ยังไม่ได้รับที่กบัญชี ในวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 เป็นวันสิ้นงวดบัญชี จะบันทึกบัญชีตามข้อใด

 - สัตว์ใช้งาน เครดิต ทุน
 - สัตว์ใช้งาน เครดิต เงินสด
 - สัตว์ใช้งาน เครดิต ค่าเสื่อมราคาสะสม - สัตว์ใช้งาน
 - ทุน เครดิต สัตว์ใช้งาน
 - ค่าเสื่อมราคา - สัตว์ใช้งาน เครดิต สัตว์ใช้งาน

13. รายได้ปรับปรุงตามข้อใด **ไม่** ต้องบันทึกการกลับรายการ

 - รายได้ค้างรับ
 - รายได้รับล่วงหน้า
 - ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย
 - ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า
 - ค่าเสื่อมราคา

14. ข้าวเปลือกในฉาง วัดความสูงได้ 4 ฟุต ยาว 8 ฟุต กว้าง 6 ฟุต ให้คำนวณหาว่าข้าวในฉาง มีจำนวนกี่ถัง

 - 124.57
 - 185.70
 - 274.29
 - 427.96
 - 478.15

15. ซื้อมอเตอร์แทรกเตอร์ เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 25×3 ราคา 520,000 บาท คาดว่ามีอายุการใช้งาน 20 ปี คาดว่าจะขายเศษเหล็กได้จำนวน 20,000 บาท ให้คำนวณหาค่าเสื่อมราคา โดยวิธีเส้นตรง ณ วันสิ้นงวด วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

 - 12,500 บาท
 - 15,000 บาท
 - 20,000 บาท
 - 26,000 บาท
 - 26,500 บาท

16. วัตถุประสงค์ของการจัดทำบทลงหลังรายการปรับปรุงได้แก่ข้อใด
- เพื่อช่วยให้การผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไปได้ง่ายขึ้น
 - เพื่อช่วยในการแสดงฐานะการเงินในงบแสดงฐานะการเงินถูกต้องยิ่งขึ้น
 - เพื่อช่วยในการแสดงผลการดำเนินงานในงบกำไรขาดทุนถูกต้องยิ่งขึ้น
 - เพื่อช่วยในการพิสูจน์ว่าได้ลงบัญชีถูกต้องตามหลักบัญชีหรือไม่
 - เพื่อช่วยให้ทางการเงินเป็นไปตามข้อเท็จจริง
17. ฟางข้าวปริมาณ 24,000 ลูกบาศก์ฟุต หนักกี่ตัน
- 10
 - 12
 - 20
 - 22
 - 24
18. การจัดทำบทลงหลังรายการปรับปรุง มีลักษณะคล้ายกับงบทดลองก่อนรายการปรับปรุงข้อใดต่อไปนี้ **ไม่ใช่** วิธีการจัดทำบทลงหลังรายการปรับปรุง
- ลอกงบททดลองก่อนรายการปรับปรุงลงในสมุดบัญชี
 - บัญชีใดที่ไม่มีในงบทดลอง ให้เติมชื่อบัญชีต่อท้ายงบทดลอง
 - จัดทำบททดลองอีกครั้งหนึ่งโดยเรียงลำดับหมวดบัญชีและเลขที่บัญชีให้ถูกต้อง
 - ถ้ายอดในงบทดลองและรายการปรับปรุงอยู่ด้านเดียวกันให้นำมาบวกกัน
 - ถ้ายอดในงบทดลองและรายการปรับปรุงอยู่คนละด้านให้นำมาบวกกัน
19. การตีราคาสินทรัพย์โดยวิธีราคาจากราคาขายสุทธิ เหมาะสมกับสินทรัพย์ตามข้อใด
- ที่ดิน
 - ผลิตผลจากสัตว์
 - โรงเรือน
 - เครื่องจักร
 - รถแทรกเตอร์
20. ข้อมูลใดต่อไปนี้ที่อาจจะต้องมี หรือไม่มีก็ได้ในทะเบียนสินทรัพย์ถาวร
- ชื่อสินทรัพย์
 - จำนวนหน่วย
 - ราคาต้นทุน
 - ภาพถ่ายสินทรัพย์ถาวร
 - วันที่ซื้อหรือได้มา

เนื้อหา

1. ความหมายของการปรับปรุงบัญชี

การปรับปรุงบัญชี (Adjusting Entries) หมายถึง การปรับบัญชีในวันสิ้นงวดเพื่อให้ได้งบการเงินที่ถูกต้องตามควร โดยจัดทำขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปภายใต้แม่บทการบัญชี ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์คงค้างและเกณฑ์การดำเนินงานต่อเนื่อง

2. สาเหตุและวัตถุประสงค์ของการปรับปรุงบัญชีในวันสิ้นงวดบัญชี

2.1 สาเหตุของการปรับปรุงบัญชี

การปรับปรุงบัญชีในวันสิ้นงวดบัญชีมีสาเหตุ ดังนี้

2.1.1 เนื่องจากในวันสิ้นงวดบัญชี กิจการมักจะไม่สามารถได้ข้อมูลที่สมบูรณ์หรือข้อมูลที่ครบถ้วน ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากเอกสารบางอย่างยังไม่ได้รับ จึงไม่มีหลักฐานในการลงบัญชี เช่น ยังไม่ได้รับบิลค่าไฟฟ้า หรือค่าโทรศัพท์ที่ได้ใช้บริการไปแล้วในระหว่างเดือน เป็นต้น

2.1.2 การบันทึกบัญชีในระหว่างงวดมีบางรายการที่บันทึกเลื่อมกันหรือคาบเกี่ยวระหว่างงวดบัญชีปัจจุบันกับงวดบัญชีถัดไป เช่น กิจการฟาร์มจ่ายค่าเบี้ยประกันภัย ในวันที่ 1 มีนาคม 25×3 เป็นเงิน 12,000 บาท สำหรับการประกันภัยเป็นระยะเวลา 1 ปี กิจการปิดบัญชีทุกวันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี จะเห็นว่าค่าเบี้ยประกันภัยที่เกิดขึ้นคาบเกี่ยวระหว่างปี 25×3 กับปี 25×4 แม้ว่าจะกิจการฟาร์มจะจ่ายเงิน จำนวน 12,000 บาท แต่ถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายของงวดบัญชีนี้เพียง 10 เดือน คือ เดือนมีนาคมถึงเดือนธันวาคม เป็นเงินเท่ากับ 10,000 บาท

2.1.3 กิจการบันทึกบัญชีไว้แล้ว แต่จำนวนเงินยังไม่ถูกต้องตามที่ควรจะเป็น จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุง เช่น วัสดุสำนักงาน เมื่อซื้อได้บันทึกไว้ในบัญชีสินทรัพย์ แต่เมื่อวันสิ้นงวดบัญชี วัสดุสำนักงานส่วนใหญ่จะถูกใช้ไป ดังนั้น จึงควรจะมีการปรับปรุงเป็นค่าใช้จ่าย เพื่อให้บัญชีมียอดคงเหลือที่ถูกต้องตามเวลาในขณะนั้น

2.1.4 สินทรัพย์ถาวร เช่น อาคาร รถแทรกเตอร์ เครื่องจักร เป็นต้น เมื่อใช้งานไปในแต่ละปีย่อมมีการเสื่อมสภาพ กิจการตัดจำหน่ายเป็นค่าใช้จ่ายประจำงวด ที่เรียกว่า ค่าเสื่อมราคา เนื่องจากในแต่ละงวดบัญชีกิจการได้รับประโยชน์จากการใช้สินทรัพย์นั้นเพื่อก่อให้เกิดรายได้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักของการรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย การคิดค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ถาวร จึงถือเป็นรายการปรับปรุงอย่างหนึ่ง ซึ่งจะต้องทำในวันสิ้นงวดบัญชี

2.2 วัตถุประสงค์ของการปรับปรุงบัญชี

การปรับปรุงบัญชีในวันสิ้นงวดบัญชีมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.2.1 เพื่อแก้ไขรายการบัญชีให้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริงในงวดบัญชีนั่น ๆ

2.2.2 เพื่อนำไปจัดทำงบการเงินให้ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป โดยงบการเงินที่จัดทำขึ้นจากงบทดลองที่ปรับปรุงแล้ว ซึ่งแสดงถึงข้อมูลที่ถูกต้อง ที่ควรจะเผยแพร่ให้แก่ผู้ใช้งบการเงิน

3. การบันทึกรายการปรับปรุงบัญชีและการผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไป

การบันทึกรายการปรับปรุงบัญชีในวันสิ้นงวดบัญชี จะบันทึกการปรับปรุงบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป หลังจากนั้นผ่านรายการปรับปรุงบัญชีที่เกี่ยวข้องจากสมุดรายวันทั่วไปไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป ทำการหาคัดคงเหลือของบัญชีต่าง ๆ ในบัญชีแยกประเภททั่วไปใหม่อีกครั้ง และนำยอดคงเหลือนั้นไปจัดทำงบทดลอง ที่เรียกว่า งบทดลองหลังปรับปรุง การปรับปรุงบัญชีในวันสิ้นงวดบัญชี มีดังนี้

3.1 ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย (Accrued Expense)

ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นแล้วและกิจการได้รับประโยชน์หรือบริการในงวดบัญชีปัจจุบันแล้ว แต่ยังไม่ได้มีการจ่ายเงินและยังไม่ได้บันทึกบัญชี เช่น ค่าเช่าค้างจ่าย ดอกเบี้ยค้างจ่าย ค่าสาธารณูปโภคค้างจ่าย ค่าแรงงานค้างจ่าย เป็นต้น

ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายถือเป็นหนี้สินหมุนเวียนที่ต้องนำไปแสดงในงบแสดงฐานะการเงินด้านหนี้สินและส่วนของเจ้าของ และถึงแม้ว่าจะยังไม่ได้จ่ายเงินก็ให้ถือเป็นค่าใช้จ่ายของงวดบัญชีปัจจุบันด้วย ดังนั้นในวันสิ้นงวดบัญชีจึงจำเป็นต้องทำรายการปรับปรุงค่าใช้จ่ายค้างจ่าย เพื่อให้ได้ยอดค่าใช้จ่ายและยอดหนี้สินที่ถูกต้อง การนับระยะเวลาค้างจ่ายให้นับตั้งแต่วันที่ค้างจ่ายจนถึงวันสิ้นงวดบัญชี หลักการบันทึกการปรับปรุงในสมุดรายวันทั่วไป ดังนี้

เดบิต	ค่าใช้จ่าย	×	×	
	เครดิต	ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	×	×
ปรับปรุงบัญชีค่าใช้จ่ายค้างจ่าย				

ตัวอย่างที่ 7.1 กิจการฟาร์มจ่ายค่าเช่าโรงเรือนเดือนละ 2,000 บาท จ่ายแล้วถึงเดือนพฤศจิกายน 25×3 หลังจากนั้นยังไม่ได้จ่าย กิจการฟาร์มปิดบัญชีในวันที่ 31 ธันวาคม 25×3

การคำนวณค่าเช่าค้างจ่าย

ระยะเวลาค้างจ่าย คือ เดือนธันวาคม = 1 เดือน

ค่าเช่า เดือนละ 2,000 บาท

ดังนั้น ค่าเช่าค้างจ่าย = 2,000 บาท

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถนำมาบันทึกรายการปรับปรุงสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	ค่าเช่า	505	2,000	-		
		ค่าเช่าค้างจ่าย	203			2,000	-
		ปรับปรุงบัญชีค่าเช่าค้างจ่าย					

ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไปได้ ดังนี้

บัญชีค่าเช่าค้างจ่าย

เลขที่ 203

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ธ.ค.	31	ค่าเช่า	ร.ว.1	2,000	-

บัญชีค่าเช่า

เลขที่ 505

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	31	ค่าเช่าค้างจ่าย	ร.ว.1	2,000	-						

3.2 รายได้ค้างรับ (Accrued Income)

รายได้ค้างรับ หมายถึง รายได้ที่เกิดขึ้นแต่ยังไม่เกิดจากการดำเนินงานตามปกติของกิจการ ซึ่งเป็นรายได้ที่เกิดขึ้นแล้วในงวดปัจจุบันเนื่องจากกิจการให้บริการหรือประโยชน์แก่ลูกค้าไปแล้ว แต่ยังไม่ได้รับชำระเงิน เช่น ดอกเบี้ยค้างรับ รายได้ค่าเช่าค้างรับ เป็นต้น

รายได้ค้างรับ เป็นบัญชีสินทรัพย์หมุนเวียน ที่แสดงยอดไว้ในงบแสดงฐานะการเงินด้านสินทรัพย์ และถึงแม้ว่าจะยังไม่ได้รับเงินก็ให้ถือเป็นรายได้ของงวดบัญชีปัจจุบันด้วย เพราะกิจการจะต้องรับรู้เป็นรายได้ของงวดให้ครบถ้วนตามเกณฑ์คงค้าง ดังนั้นในวันสิ้นงวดบัญชีจึงจำเป็นต้องทำการปรับปรุงรายได้ค้างรับ เพื่อให้ได้ยอดรายได้และยอดสินทรัพย์ที่ถูกต้อง การนับระยะเวลาค้างรับให้นับตั้งแต่วันที่ค้างรับจนถึงวันสิ้นงวดบัญชี หลักการบันทึกรายการปรับปรุงในสมุดรายวันทั่วไป ดังนี้

เดบิต รายได้ค้างรับ	××
เครดิต รายได้	××
ปรับปรุงบัญชีรายได้ค้างรับ	

ตัวอย่างที่ 7.2 เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 25×3 กิจการฟาร์มนำเงินฝากธนาคารประเภทประจำ ระยะเวลา 1 ปี จำนวน 50,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 6% ต่อปี กำหนดรับดอกเบี้ยทุกงวด 1 ปี

การคำนวณดอกเบี้ยค้างรับ

ระยะเวลาค้างรับ (ต.ค. - ธ.ค.) = 3 เดือน

$$= 50,000 \times \frac{6}{100} \times \frac{3}{12} = 750 \text{ บาท}$$

ดังนั้น ดอกเบี้ยค้างรับ = 750 บาท

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถนำมาบันทึกรายการปรับปรุงสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	ดอกเบี้ยค้างรับ	106	750	-		
		ดอกเบี้ยรับ	404			750	-
		ปรับปรุงบัญชีดอกเบี้ยค้างรับ					

ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไปได้ ดังนี้

บัญชีดอกเบี๋ยรับ

เลขที่ 106

พ.ศ. 25 × 3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25 × 3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	31	ดอกเบี๋ยรับ	ร.ว.1	750	-						

บัญชีดอกเบี๋ยรับ

เลขที่ 404

พ.ศ. 25 × 3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25 × 3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ธ.ค.	31	ดอกเบี๋ยค้างรับ	ร.ว.1	750	-

3.3 ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า (Prepaid Expense)

ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่กิจการได้จ่ายเงินล่วงหน้าไปก่อน โดยที่ยังไม่ได้รับประโยชน์หรือบริการ แต่จะได้รับประโยชน์หรือบริการในอนาคต เช่น ค่าเช่าจ่ายล่วงหน้า ค่าเบี๋ยประกันจ่ายล่วงหน้า ค่าโฆษณาจ่ายล่วงหน้า เป็นต้น

ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า เป็นบัญชีสินทรัพย์หมุนเวียน ต้องแสดงยอดในงบแสดงฐานะการเงิน ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าจะยอมรับว่าเป็นค่าใช้จ่ายของกิจการก็ต่อเมื่อได้รับประโยชน์หรือบริการนั้นแล้ว และถ้าได้รับประโยชน์หรือบริการเพียงบางส่วน ก็จะโอนไปเป็นค่าใช้จ่ายเพียงบางส่วน การบันทึกบัญชี ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า ทำได้ 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 บันทึกเป็นค่าใช้จ่ายเมื่อจ่ายเงินโดยบันทึกไว้ในบัญชีค่าใช้จ่าย ในวันสิ้นงวดบัญชี จะโอนส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายของงวดถัดไปหรือส่วนที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์หรือบริการ ไปเป็น ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า หลักการบันทึกรายการปรับปรุงในสมุดรายวันทั่วไปเป็น ดังนี้

การบันทึก ณ วันที่จ่ายเงิน

เดบิต ค่าใช้จ่าย	×	×	
เครดิต เงินสด		×	×
จ่ายค่าใช้จ่าย			

การบันทึกรายการปรับปรุง ณ วันสิ้นงวด

เดบิต ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	××	
เครดิต ค่าใช้จ่าย		××
ปรับปรุงบัญชีค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า		

วิธีที่ 2 บันทึกเป็นสินทรัพย์เมื่อจ่ายเงิน โดยบันทึกไว้ในบัญชีค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า ในวันสิ้นงวดบัญชีจะโอนส่วนที่ได้รับประโยชน์หรือบริการแล้วไปเป็นค่าใช้จ่าย หลักการบันทึก รายการปรับปรุงในสมุดรายวันทั่วไปเป็น ดังนี้

การบันทึก ณ วันที่จ่ายเงิน

เดบิต ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	××	
เครดิต เงินสด		××
จ่ายค่าใช้จ่าย		

การบันทึกรายการปรับปรุง ณ วันสิ้นงวด

เดบิต ค่าใช้จ่ายจ่าย	××	
เครดิต ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า		××
ปรับปรุงบัญชีค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า		

ตัวอย่างที่ 7.3 วันที่ 1 กันยายน 25×3 กิจการจ่ายค่าเบี้ยประกันภัยอาคาร จำนวน 120,000 บาท สำหรับระยะเวลา 1 ปี กิจการปิดบัญชีทุกวันที่ 31 ธันวาคม

$$\text{การคำนวณ } \frac{120,000}{12} = 10,000 \text{ บาท}$$

1 ก.ย. 25×3	31 ธ.ค. 25×3	1 ก.ย. 25×4
ค่าเบี้ยประกัน		ค่าเบี้ยประกันภัยจ่ายล่วงหน้า
$10,000 \times 4 = 40,000$		$10,000 \times 8 = 80,000$

การบันทึกการปรับปรุงสมุดรายวันทั่วไปตามวิธีที่ 1 (บันทึกเป็นค่าใช้จ่าย) ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ก.ย.	1	ค่าเบี้ยประกันภัย เงินสด	504 101	120,000	-	120,000	-
ธ.ค.	31	จ่ายค่าเบี้ยประกันภัย					
		ค่าเบี้ยประกันภัยจ่ายล่วงหน้า	105	80,000	-		
		ค่าเบี้ยประกันภัย	504			80,000	-
		ปรับปรุงค่าเบี้ยประกันภัยจ่ายล่วงหน้า					

ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไปได้ ดังนี้

บัญชีเงินสด

เลขที่ 101

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ก.ย.	1	ค่าเบี้ยประกันภัย	ร.ว.1	120,000	-

บัญชีค่าเบี้ยประกันภัยจ่ายล่วงหน้า

เลขที่ 105

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	31	ค่าเบี้ยประกันภัย	ร.ว.1	80,000	-						

บัญชีค่าเบี้ยประกัน

เลขที่ 504

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ก.ย.	1	เงินสด	ร.ว.1	120,000	-	ธ.ค.	31	ค่าเบี้ยประกันภัย จ่ายล่วงหน้า	ร.ว.1	80,000	-

การบันทึกการปรับปรุงสมุดรายวันทั่วไปตามวิธีที่ 2 (บันทึกเป็นสินทรัพย์) ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ก.ย.	1	ค่าเบี้ยประกันภัยจ่ายล่วงหน้า เงินสด	105	120,000	-		
		จ่ายค่าเบี้ยประกันภัยจ่ายล่วงหน้า	101			120,000	-
ธ.ค.	31	ค่าเบี้ยประกันภัย	504	40,000	-		
		ค่าเบี้ยประกันภัยจ่ายล่วงหน้า	105			40,000	-
		ปรับปรุงค่าเบี้ยประกันภัยจ่ายล่วงหน้า					

ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไปได้ ดังนี้

บัญชีเงินสด

เลขที่ 101

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่		บาท	สต.
						ก.ย.	1	ค่าเบี้ยประกันภัย จ่ายล่วงหน้า	ร.ว.1	120,000 -

บัญชีค่าเบี้ยประกันภัยจ่ายล่วงหน้า

เลขที่ 105

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ก.ย.	1	เงินสด	ร.ว.1	120,000	-	ธ.ค.	31	ค่าเบี้ย ประกันภัย	ร.ว.1	40,000	-

บัญชีค่าเบี้ยประกัน

เลขที่ 504

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	31	ค่าเบี้ยประกันภัย จ่ายล่วงหน้า	ร.ว.1	40,000	-						

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าไม่ว่ากิจการจะเลือกบันทึกบัญชีค่าประกันภัยจ่ายล่วงหน้าวิธีใดก็ตาม การบันทึกรายการปรับปรุงในวันสิ้นงวด เพื่อโอนส่วนของค่าเบี้ยประกันภัยจ่ายล่วงหน้าไปเป็นค่าใช้จ่ายประจำงวด หรือโอนส่วนของค่าประกันภัยที่บันทึกไว้เป็นค่าใช้จ่ายทั้งจำนวนไปเป็นค่าเบี้ยประกันภัยจ่ายล่วงหน้า จะได้ผลลัพธ์เท่ากันทั้ง 2 วิธี คือบัญชีค่าเบี้ยประกันภัย 40,000 บาท จะโอนปิดไปบัญชีกำไรขาดทุนในวันสิ้นงวด ค่าเบี้ยประกันภัยจ่ายล่วงหน้า 80,000 บาท ถือเป็นบัญชีสินทรัพย์หมุนเวียนจะแสดงในงบแสดงฐานะการเงิน

3.4 รายได้รับล่วงหน้า (Deferred Income)

รายได้รับล่วงหน้า หมายถึง รายได้ที่กิจการได้รับเงินจากลูกค้าแล้ว แต่กิจการยังไม่ได้ส่งมอบสินค้าหรือยังไม่ได้บริการแก่ลูกค้า ด้วยเหตุนี้จึงทำให้จำนวนเงินที่กิจการได้รับมานั้นจะยังไม่ถือเป็นรายได้ของกิจการ แต่ถือว่ากิจการมีพันธะในหนี้สินเกิดขึ้น ซึ่งต้องมีการใช้คืนเมื่อถึงกำหนดระยะเวลาที่ได้ทำสัญญากันไว้ เช่น รายได้ค่าเช่ารับล่วงหน้า ดอกเบี้ยรับล่วงหน้า เป็นต้น

รายได้รับล่วงหน้า เป็นบัญชีหนี้สินหมุนเวียน ต้องแสดงยอดในงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันสิ้นงวดบัญชี การบันทึกบัญชีรายได้รับล่วงหน้า ทำได้ 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 บันทึกเป็นรายได้ เมื่อได้รับเงินโดยบันทึกไว้ในบัญชีรายได้ ในวันสิ้นงวดบัญชีจะโอนส่วนที่เป็นรายได้ของงวดบัญชีถัดไป ไปเป็นรายได้รับล่วงหน้า หลักการบันทึกรายการปรับปรุงในสมุดรายวันทั่วไปเป็น ดังนี้

การบันทึก ณ วันที่รับเงิน

เดบิต เงินสด	××	
เครดิต รายได้		××
รับรายได้		

การบันทึกรายการปรับปรุง ณ วันสิ้นงวด

เดบิต รายได้	××	
เครดิต รายได้รับล่วงหน้า		××
ปรับปรุงบัญชีรายได้รับล่วงหน้า		

วิธีที่ 2 บันทึกลงเป็นหนี้สิน เมื่อได้รับเงินโดยบันทึกไว้ในบัญชีรายได้รับล่วงหน้า ในวันสิ้นงวดบัญชีจะโอนส่วนที่ได้ให้บริการเสร็จเรียบร้อยแล้วไปเป็นรายได้ หลักการบันทึก รายการปรับปรุงในสมุดรายวันทั่วไปเป็น ดังนี้

การบันทึก ณ วันที่รับเงิน

เดบิต เงินสด	xx	
เครดิต รายได้รับล่วงหน้า		xx
รับรายได้		

การบันทึกรายการปรับปรุง ณ วันสิ้นงวด

เดบิต รายได้รับล่วงหน้า	xx	
เครดิต รายได้		xx
ปรับปรุงบัญชีรายได้รับล่วงหน้า		

ตัวอย่างที่ 7.4 กิจการฟาร์มให้เช่าโรงเรือนโดยคิดค่าเช่าเดือนละ 5,000 บาท เป็นระยะเวลา 1 ปี โดยเริ่มทำสัญญาเช่า เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 25×3 และกิจการได้รับเงินค่าเช่าแล้ว 60,000 บาท กิจการปิดบัญชีทุกวันที่ 31 ธันวาคม

1 ส.ค. 25×3	31 ธ.ค. 25×3	1 ส.ค. 25×4
รายได้ค่าเช่า		รายได้ค่าเช่ารับล่วงหน้า
$5,000 \times 5 = 25,000$		$5,000 \times 7 = 35,000$

การบันทึกรายการปรับปรุงสมุดรายวันทั่วไปตามวิธีที่ 1 (บันทึกเป็นรายได้) ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ส.ค.	1	เงินสด	101	60,000	-		
		รายได้ค่าเช่า	405			60,000	-
		รับรายได้ค่าเช่า					

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 2

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	รายได้ค่าเช่า	405	35,000	-		
		รายได้ค่าเช่ารับล่วงหน้า	204			35,000	-
		ปรับปรุงค่าเช่ารับล่วงหน้า					

ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไปได้ ดังนี้

บัญชีเงินสด

เลขที่ 101

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ส.ค.	1	รายได้ค่าเช่า	ร.ว.1	60,000	-						

บัญชีรายได้ค่าเช่ารับล่วงหน้า

เลขที่ 204

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ธ.ค.	31	รายได้ค่าเช่า	ร.ว.2	35,000	-

บัญชีรายได้ค่าเช่า

เลขที่ 405

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	31	รายได้ค่าเช่า รับล่วงหน้า	ร.ว.2	35,000	-	ส.ค.	1	เงินสด	ร.ว.1	60,000	-

การบันทึกการปรับปรุงสมุดรายวันทั่วไปตามวิธีที่ 2 (บันทึกเป็นหนี้สิน) ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ส.ค.	1	เงินสด	101	60,000	-		
		รายได้ค่าเช่ารับล่วงหน้า	204			60,000	-
		รับรายได้ค่าเช่า					
ธ.ค.	31	รายได้ค่าเช่ารับล่วงหน้า	204	25,000	-		
		รายได้ค่าเช่า	405			25,000	-
		ปรับปรุงรายได้ค่าเช่ารับล่วงหน้า					

ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไปได้ ดังนี้

บัญชีเงินสด

เลขที่ 101

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ส.ค.	1	รายได้ค่าเช่า รับล่วงหน้า	ร.ว.1	60,000	-						

บัญชีรายได้ค่าเช่ารับล่วงหน้า

เลขที่ 204

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	31	รายได้ค่าเช่า	ร.ว.1	25,000	-	ส.ค.	1	เงินสด	ร.ว.1	60,000	-

บัญชีรายได้ค่าเช่า

เลขที่ 405

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ธ.ค.	31	รายได้ค่าเช่า รับล่วงหน้า	ร.ว.1	25,000	-

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ไม่ว่ากิจการจะเลือกบันทึกบัญชีรายได้ค่าเช่ารับล่วงหน้าวิธีใดก็ตาม การบันทึกการปรับปรุงในวันสิ้นงวด เพื่อโอนส่วนของรายได้ค่าเช่ารับล่วงหน้าเป็นรายได้ประจำงวด หรือโอนส่วนของรายได้ค่าเช่า ที่บันทึกเป็นรายได้ไปเป็นรายได้ค่าเช่ารับล่วงหน้า จะได้ผลลัพธ์เท่ากันทั้ง 2 วิธี คือ บัญชีรายได้ค่าเช่า 25,000 บาท จะโอนปิดไปบัญชีกำไรขาดทุนในวันสิ้นงวดบัญชี ส่วนบัญชีรายได้ค่าเช่ารับล่วงหน้า จำนวน 35,000 บาท เป็นหนี้สินหมุนเวียนจะแสดงในงบแสดงฐานะการเงิน

3.5 หนี้สงสัยจะสูญ (Doubtful Account)

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 101 เรื่อง หนี้สงสัยจะสูญ และหนี้สูญ ได้ให้คำนิยามของหนี้สงสัยจะสูญไว้ว่า หนี้สงสัยจะสูญ หมายถึง ลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ และถือเป็นค่าใช้จ่ายของรอบระยะเวลาบัญชีนั้น แต่เนื่องจากเป็นค่าใช้จ่ายที่ยังไม่ได้เกิดขึ้น จึงให้ถือเป็นรายการปรับปรุงในวันสิ้นงวดบัญชี บัญชีหนี้สงสัยจะสูญเป็นบัญชีค่าใช้จ่าย แสดงในงบกำไรขาดทุน

ลูกหนี้เป็นสินทรัพย์ทางการเงินประเภทหนึ่งของกิจการ ในฐานะที่เป็นเจ้าหนี้กิจการมีสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ด้วยเงินสดหรือสินทรัพย์อย่างอื่น โดยคาดว่าจะได้รับเต็มจำนวนเมื่อถึงกำหนดชำระ อย่างไรก็ตามในความเป็นจริง ลูกหนี้บางรายอาจไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามจำนวนเงินและภายในระยะเวลาที่คาดหมายไว้ ในขณะที่กิจการไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่าลูกหนี้รายใดจะไม่ชำระหนี้จนกว่าจะถึงกำหนดชำระหรือได้มีการทวงถามจนถึงที่สุดแล้ว ทำให้มูลค่าของลูกหนี้ที่แสดงในงบการเงินอาจมีจำนวนสูงกว่าความเป็นจริง ดังนั้น กิจการจึงต้องมีการประมาณจำนวนหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้และนำไปหักลดบัญชีลูกหนี้เพื่อให้บัญชีลูกหนี้แสดงมูลค่าสุทธิที่ใกล้เคียงกับมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับชำระหนี้ตามความเป็นจริง

มาตรฐานการบัญชีไทย ฉบับที่ 101 เรื่อง “หนี้สงสัยจะสูญ และหนี้สูญ” ได้ให้เหตุผลสนับสนุนว่า มูลค่าลูกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้มีลักษณะเป็นผลเสียหายนี้อาจจะเกิดขึ้นและวิธีตั้งค่าเผื่อนี้จะเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดเมื่ออยู่ในสภาพการณ์ที่มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ว่าสินทรัพย์จะมีมูลค่าลดลงและผลเสียหายนี้นั้นสามารถประมาณได้อย่างสมเหตุสมผล และได้ให้ความหมายของศัพท์ต่อไปนี้

หนี้สูญ (Bad Debt) หมายถึง ลูกหนี้ที่ได้ติดตามทวงถามจนถึงที่สุดแล้ว แต่ไม่ได้รับชำระหนี้และได้ตัดจำหน่ายออกจากบัญชี

หนี้สงสัยจะสูญ (Doubtful Accounts) หมายถึง ลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ และถือเป็นค่าใช้จ่ายของรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

ค่าเผื่อหนี้สูญ หรือค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ (Allowance for Bad Debt or Allowance for Doubtful Accounts) หมายถึง จำนวนที่กันไว้สำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้และถือเป็น

บัญชีปรับมูลค่าที่ค้างขึ้น เพื่อแสดงเป็นรายการหักจากบัญชีลูกหนี้ในงบการเงินเพื่อให้คงเหลือเป็นมูลค่าสุทธิจากลูกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บได้

3.5.1 วิธีการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับลูกหนี้ที่เก็บเงินไม่ได้

วิธีการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับลูกหนี้ที่เก็บเงินไม่ได้ ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 101 เรื่อง หนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ โดยสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ มีวิธีปฏิบัติโดยทั่วไป 2 วิธี คือ

3.5.1.1 วิธีตัดจำหน่ายโดยตรง (Write off Method) วิธีนี้จะไม่บันทึกรายการจนกว่าในรอบระยะเวลาบัญชีที่มีลูกหนี้สูญจริง จึงบันทึกเป็นผลเสียหายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น การบันทึกบัญชีเมื่อตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นหนี้สูญ โดยบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต หนี้สูญ (ถือเป็นค่าใช้จ่าย)	xx
เครดิต ลูกหนี้	xx
ตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นหนี้สูญ	

3.5.1.2 วิธีตั้งค่าเผื่อ (Allowance Method) วิธีนี้จะประมาณจำนวนหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้โดยคำนวณจากยอดขายหรือจากยอดลูกหนี้ แล้วบันทึกจำนวนที่ประมาณขึ้นนั้น ในรอบระยะเวลาบัญชีที่บันทึกการขาย การบันทึกบัญชีเมื่อตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ดังนี้

เดบิต หนี้สงสัยจะสูญ (ถือเป็นค่าใช้จ่าย)	××
เครดิต ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ (เป็นบัญชีปรับมูลค่าลูกหนี้)	××
ประมาณหนี้สงสัยจะสูญ	

ในทางปฏิบัติวิธีตัดจำหน่ายโดยตรง เป็นวิธีที่ง่ายและสะดวก แต่ไม่เป็นไปตามหลักทฤษฎีว่าด้วยการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับรายได้ของรอบระยะเวลาบัญชี อีกทั้งมูลค่าของลูกหนี้ที่แสดงในงบแสดงฐานะการเงินก็มีได้อยู่ในมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับจริง จึงไม่เป็นที่ยอมรับ ดังนั้น วิธีตั้งค่าเผื่อจึงเป็นวิธีที่เหมาะสมกว่า

3.5.2 วิธีการประมาณหนี้สงสัยจะสูญ วิธีที่นิยมใช้กันมี ดังนี้

3.5.2.1 คำนวณเป็นร้อยละของยอดขาย โดยการวิเคราะห์ประสบการณ์เกี่ยวกับลูกหนี้ที่เก็บเงินไม่ได้ เทียบเป็นอัตราส่วนกับยอดขาย ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น

1) จำนวนเป็นร้อยละของยอดขายรวม เป็นการพิจารณาจำนวนหนี้ที่อาจเก็บเงินไม่ได้ เทียบกับยอดขายทั้งหมดของกิจการ วิธีนี้ไม่ควรนำไปใช้หากอัตราส่วนยอดขายเงินสดและเงินเชื่อเปลี่ยนแปลงอย่างมากตลอดเวลา

2) จำนวนเป็นร้อยละของยอดขายเชื่อ เป็นการพิจารณาจำนวนหนี้ที่อาจเก็บเงินไม่ได้เทียบกับยอดขายของกิจการเฉพาะส่วนที่เป็นยอดขายเชื่อเท่านั้น วิธีนี้เป็นการสะท้อนภาพลูกหนี้ต่อยอดขายเชื่อ ซึ่งเป็นการขายที่ก่อให้เกิดลูกหนี้โดยตรง

3.5.2.2 จำนวนเป็นร้อยละของยอดลูกหนี้ โดยการวิเคราะห์จากประสบการณ์เกี่ยวกับลูกหนี้ที่เก็บเงินไม่ได้ เทียบกับอัตราส่วนกับยอดลูกหนี้คงค้าง สามารถแบ่งได้เป็น

1) จำนวนเป็นร้อยละของยอดลูกหนี้ทั้งหมด เป็นการพิจารณาอัตราส่วนของจำนวนหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้ทั้งหมดจะคงที่

2) จำนวนโดยการจัดกลุ่มลูกหนี้ตามอายุหนี้ที่ค้างชำระ ถือว่าหนี้ที่ค้างชำระมานานมีอัตราส่วนหนี้ที่อาจเก็บเงินไม่ได้สูงกว่าหนี้ที่เพิ่งเริ่มค้างชำระ

3.5.2.3 จำนวนโดยพิจารณาจากหนี้แต่ละราย วิธีนี้กิจการจะรวมเฉพาะรายที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้เท่านั้นเป็นหนี้สงสัยจะสูญ

ตัวอย่างที่ 7.5 ในวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 กิจการมียอดขายเชื่อ 250,000 บาท กิจการประมาณหนี้สงสัยจะสูญ ในอัตรา 3.5% ของยอดขายเชื่อ สามารถนำมาบันทึกการปรับปรุงสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 8

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	หนี้สงสัยจะสูญ (250,000 × 3.5%)	509	8,750	-		
		ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	104			8,750	-
		ประมาณหนี้สงสัยจะสูญ					

ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไปได้ ดังนี้

บัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

เลขที่ 104

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่		บาท	สต.
						ธ.ค.	31	หนี้สงสัยจะสูญ	ร.ว.8	8,750 -

บัญชีหนี้สงสัยจะสูญ

เลขที่ 509

พ.ศ. 25 × 3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25 × 3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	31	ค่าเผื่อหนี้สงสัย จะสูญ	ร.ว.8	8,750	-						

3.5.3 การตัดจำหน่ายหนี้สูญ

เมื่อมีการทวงถามหนี้จากลูกหนี้จนถึงที่สุดแล้ว ลูกหนี้ก็ยังไม่ชำระหนี้ และกิจการได้มีการดำเนินการตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎหมายภาษีอากรแล้ว ให้กิจการตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญ โดยการบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต หนี้สูญ	××
เครดิต ลูกหนี้	××
ตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญ	

ในขณะเดียวกันให้ลดจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญด้วยจำนวนเงินเดียวกัน

เดบิต ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	××
เครดิต หนี้สงสัยจะสูญ	××
โอนกลับบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	

ในกรณีที่กิจการต้องการตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญ เมื่อคาดหมายได้ค่อนข้างแน่นอนว่าจะไม่ได้รับชำระหนี้และยังตัดจำหน่ายตามกฎหมายภาษีอากรไม่ได้ อาจจะเป็นการสมควรที่จะตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญ โดยการบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	××
เครดิต ลูกหนี้	××
ตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญ	

ตัวอย่างที่ 7.6 เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×3 กิจการมียอดค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญยกมา 3,000 บาท ระหว่างปี มีหนี้สูญเกิดขึ้น 2,000 บาท สามารถบันทึกรายการตัดจำหน่ายหนี้สูญทั้ง 2 กรณี ในสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

กรณีที่ 1 ตัดจำหน่ายตามกฎหมายภาษีอากรได้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 8

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	หนี้สูญ	508	2,000	-		
		ลูกหนี้	103			2,000	-
		ตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญ					
		ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	104	2,000	-		
		หนี้สงสัยจะสูญ	509			2,000	-
		โอนกลับบัญชีหนี้สงสัยจะสูญ					

กรณีที่ 2 ตัดจำหน่ายตามกฎหมายภาษีอากรไม่ได้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 8

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	104	2,000	-		
		ลูกหนี้	103			2,000	-
		ตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญ					

3.5.4 การประมาณหนี้สงสัยจะสูญในปีต่อไป

สำหรับการประมาณหนี้สงสัยจะสูญในปีต่อไปนั้น ถ้าประมาณเป็นอัตราร้อยละของยอดขาย ไม่ต้องคำนึงถึงยอดคงเหลือในบัญชีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ แต่ถ้าประมาณเป็นร้อยละของยอดลูกหนี้จะต้องคำนึงถึงยอดคงเหลือในบัญชีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ ดังนี้

3.5.4.1 ถ้ายอดที่คำนวณได้มีมูลค่าเท่ากับค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่มีอยู่เดิมรายการนี้ ณ วันสิ้นงวดไม่ต้องทำรายการปรับปรุง

3.5.4.2 ถ้ายอดที่คำนวณได้มีมูลค่ามากกว่าค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่มีอยู่เดิมให้ปรับปรุงเพิ่มเฉพาะส่วนที่มากกว่า การบันทึกบัญชีเป็น ดังนี้

เดบิต	หนี้สงสัยจะสูญ	××	
	เครดิต	ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	××
	ปรับปรุงหนี้สงสัยจะสูญ		

3.5.4.3 ถ้ายอดที่คำนวณได้มีมูลค่าน้อยกว่าค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่มีอยู่เดิมให้ปรับปรุงลดยอดเฉพาะส่วนที่น้อยกว่าเพื่อให้เหลือมูลค่าเท่ากับที่คำนวณได้ การบันทึกบัญชีเป็น ดังนี้

เดบิต	ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	××	
	เครดิต	หนี้สงสัยจะสูญ	××
	ปรับปรุงหนี้สงสัยจะสูญ		

ตัวอย่างที่ 7.7 เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×3 มีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญยกมา 1,000 บาท ในวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 มีลูกหนี้ 80,000 บาท และตั้งหนี้สงสัยจะสูญ 3% ของยอดลูกหนี้ สามารถนำมาบันทึกบัญชีรายการปรับปรุงสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 8

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	หนี้สงสัยจะสูญ	509	1,400	-		
		ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	104			1,400	-
		ประมาณหนี้สงสัยจะสูญ					
		(80,000 × 3%) – 1,000					

3.5.5 หนี้สูญได้รับคืน (Bad Debt Recoveries)

หนี้สูญได้รับคืน หมายถึง ลูกหนี้ที่กิจการได้ตัดบัญชีเป็นหนี้สูญไปแล้ว แต่ภายหลังได้นำเงินมาชำระหนี้ให้กิจการ ซึ่งอาจจะชำระให้ทั้งหมดหรือชำระเพียงบางส่วนก็ได้ การบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป แยกเป็น 2 กรณี ดังนี้

3.5.5.1 กรณีการตัดหนี้สูญเป็นไปตามเกณฑ์กฎหมายภาษีอากร จะบันทึกหนี้สูญได้รับคืนเป็นรายได้อื่นของกิจการ ดังนี้

1) บันทึกตั้งลูกหนี้ขึ้นใหม่

เดบิต ลูกหนี้	× ×	
เครดิต หนี้สูญได้รับคืน		× ×
บันทึกการตั้งบัญชีลูกหนี้		

2) บันทึกการรับชำระหนี้จากลูกหนี้

เดบิต เงินสด	× ×	
เครดิต ลูกหนี้		× ×
บันทึกการรับชำระหนี้จากลูกหนี้		

3.5.5.2 กรณีการตัดหนี้สูญไม่เป็นไปตามเกณฑ์กฎหมายภาษีอากร จะบันทึกรายการ ดังนี้

1) บันทึกตั้งลูกหนี้ขึ้นใหม่

เดบิต ลูกหนี้	× ×	
เครดิต ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ		× ×
บันทึกการตั้งบัญชีลูกหนี้		

2) บันทึกการรับชำระหนี้จากลูกหนี้

เดบิต เงินสด	× ×	
เครดิต ลูกหนี้		× ×
บันทึกการรับชำระหนี้จากลูกหนี้		

3.5.6 การแสดงข้อมูลในงบการเงิน

3.5.6.1 การแสดงรายการในงบกำไรขาดทุน

ชื่อกิจการฟาร์ม

งบกำไรขาดทุน

สำหรับรอบระยะเวลา.....สิ้นสุดวันที่.....

กรณีที่ 1

กรณีที่ 2

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

หนี้สูญ ××

หนี้สงสัยจะสูญ ××

หนี้สงสัยจะสูญ ××

3.5.6.2 การแสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงิน

ชื่อกิจการฟาร์ม

งบแสดงฐานะการเงิน

วันที่

สินทรัพย์

สินทรัพย์หมุนเวียน

ลูกหนี้ ××

หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ××

ลูกหนี้สุทธิ ××

หมายเหตุ จากมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 101

ในกรณีที่แสดงลูกหนี้ในงบดุลด้วยมูลค่าสุทธิ ให้เปิดเผยจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ
ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

3.6 วัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป (Supplies Expense or Supplies Used)

วัสดุสิ้นเปลือง หมายถึง วัสดุหรือสิ่งของที่ใช้แล้วหมดไป จัดเป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีอายุการใช้งาน ส่วนใหญ่ใช้แล้วหมดไปทันที ไม่สามารถนำกลับมาใช้ได้อีก เช่น กระดาษ ดินสอ ปากกา ลวดเย็บกระดาษ น้ำยาลบคำผิด ยางลบ เทปขาว น้ำยาทำความสะอาด สบู่ พวงกุญแจ ดอก ตะปู เชือก น้ำมันหล่อลื่น แกลบดำ ถุงพลาสติก สายยาง ไม้กวาด ขันน้ำ ถังน้ำ น้ำยาล้างจาน เป็นต้น วัสดุสิ้นเปลืองมีชื่อเรียกตามลักษณะการใช้งานหรือสถานที่ใช้ เช่น วัสดุสำนักงาน วัสดุการเกษตร

วัสดุในการตกแต่ง วัสดุในการโฆษณา วัสดุโรงงาน เป็นต้น โดยปกติกิจการจะซื้อวัสดุสิ้นเปลืองเหล่านี้แต่ละครั้งจะซื้อเป็นจำนวนมากและจะบันทึกไว้ในบัญชีวัสดุสิ้นเปลืองซึ่งเป็นบัญชีสินทรัพย์ เมื่อมีการเบิกใช้ระหว่างงวด จะยังไม่บันทึกการเบิกในบัญชีทันที เมื่อถึงวันสิ้นงวดบัญชี กิจการทำการตรวจนับว่าวัสดุสิ้นเปลืองเหล่านั้นมียอดคงเหลือจำนวนเท่าไร เพื่อใช้ในการคำนวณ วัสดุสิ้นเปลืองที่เบิกไปใช้ในระหว่างงวดทั้งหมด ซึ่งกิจการจะบันทึกการปรับปรุงโดยโอนส่วน วัสดุสิ้นเปลืองที่ใช้ไปแล้วไปเป็นค่าใช้จ่ายของงวดบัญชีนั้น ๆ

การคำนวณวัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป

วัสดุสิ้นเปลืองต้นงวด	××
บวก วัสดุสิ้นเปลืองที่ซื้อระหว่างงวด	<u>××</u>
วัสดุสิ้นเปลืองที่มีอยู่ทั้งสิ้น	××
หัก วัสดุสิ้นเปลืองปลายงวด	<u>××</u>
วัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป	<u>××</u>

การบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต วัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป	××	
เครดิต วัสดุสิ้นเปลือง		××
ปรับปรุงวัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป		

ตัวอย่างที่ 7.8 เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×3 สุชาติฟาร์มมีวัสดุการเกษตรคงเหลือยกมา 3,400 บาท ระหว่างปีซื้อวัสดุการเกษตร เป็นเงิน 6,300 บาท ในวันสิ้นงวดบัญชี สรรววัสดุการเกษตรทั้งหมด ที่คงเหลืออยู่และตีราคาได้ 3,000 บาท สามารถคำนวณวัสดุการเกษตรใช้ไปและบันทึก การปรับปรุงสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

วัสดุการเกษตรต้นงวด	3,400
บวก วัสดุการเกษตรที่ซื้อระหว่างงวด	<u>6,300</u>
วัสดุการเกษตรที่มีอยู่ทั้งสิ้น	9,700
หัก วัสดุการเกษตรปลายงวด	<u>3,000</u>
วัสดุการเกษตรใช้ไป	<u>6,700</u>

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 9

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	วัสดุการเกษตรใช้ไป	510	6,700	-		
		วัสดุการเกษตร	104			6,700	-
		ปรับปรุงวัสดุการเกษตรใช้ไป					

ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไปได้ ดังนี้

บัญชีวัสดุการเกษตร

เลขที่ 104

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ม.ค.	1	ยอดยกมา	✓	3,400	-	ธ.ค.	31	วัสดุการเกษตรใช้ไป	ร.ว.9	6,700	-
ม.ค.-		เงินสด		6,300	-			ยอดยกไป	✓	3,000	-
ธ.ค.				9,700	-					9,700	-
25×4											
ม.ค.	1	ยอดยกมา	✓	3,000	-						

บัญชีวัสดุการเกษตรใช้ไป

เลขที่ 510

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	31	วัสดุการเกษตร	ร.ว.9	6,700	-						

บัญชีวัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป เป็นบัญชีค่าใช้จ่าย ดังนั้นในวันสิ้นงวดบัญชีจะโอนปิดไปยังบัญชีกำไรขาดทุน สำหรับบัญชีวัสดุสิ้นเปลืองเป็นบัญชีสินทรัพย์ จะหายอดคงเหลือยกไปในวันงวดหน้า และนำไปแสดงในงบแสดงฐานะการเงินภายใต้หัวข้อสินทรัพย์หมุนเวียน

3.7 ค่าเสื่อมราคา (Depreciation)

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ได้ให้คำนิยามของ ค่าเสื่อมราคาไว้ว่า ค่าเสื่อมราคา หมายถึง การปันส่วนจำนวนที่คิดค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ อย่างมีระบบตลอดอายุการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์นั้น

ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ หรือบางครั้งเรียก สินทรัพย์ถาวร จะมีการเสื่อมสภาพ จากการให้บริการ หรือการใช้งานตามเวลาที่ผ่านไป อาคารและอุปกรณ์ซึ่งจะต้องคิดค่าเสื่อมราคา เช่น อาคาร โรงเรือน อุปกรณ์การเกษตร สัตว์ใช้งาน คอกสัตว์ เครื่องจักร รถยนต์ รถแทรกเตอร์ เป็นต้น ที่ดินถือเป็นสินทรัพย์ที่มีอายุการใช้งานไม่จำกัด จึงไม่มีการคิดค่าเสื่อมราคาที่ดิน

การคิดค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวรเป็นการปรับปรุงบัญชีปรับมูลค่าของสินทรัพย์ถาวร ให้ลดลงตามสภาพของสินทรัพย์ ทั้งนี้เพื่อให้งบแสดงฐานะการเงินตามที่ควรจะเป็น และเป็นการ บันทึกต้นทุนของสินทรัพย์ที่ให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจเพื่อให้การวัดผลการดำเนินงาน เป็นไป อย่างเหมาะสม การปรับปรุงบัญชีจะทำในวันสิ้นงวดบัญชี ยกเว้นในกรณีที่กิจการจำหน่าย สินทรัพย์ถาวรในระหว่างงวดบัญชี กิจการจะต้องคิดค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ตั้งแต่วันที่คิด ครั้งสุดท้ายจนถึงวันที่จำหน่ายด้วย ทั้งนี้เพื่อคำนวณมูลค่าของสินทรัพย์ในวันที่จำหน่าย อย่างไรก็ตามค่าเสื่อมราคาเป็นเพียงตัวเลขที่ประมาณขึ้นมามีหลักเกณฑ์เท่านั้น มิใช่เป็นมูลค่าที่เกิดจริงของการเสื่อมสภาพจากการใช้งานสินทรัพย์นั้น นอกจากนี้ค่าเสื่อมราคาเป็นค่าใช้จ่ายที่กิจการ ไม่ได้จ่ายเงินสดในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

3.7.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการคิดค่าเสื่อมราคา ได้แก่

3.7.1.1 ราคาทุน หมายถึง จำนวนเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่กิจการ จ่ายไป หรือมูลค่ายุติธรรมของสิ่งตอบแทนอื่นที่กิจการมอบให้เพื่อให้ได้มาซึ่งสินทรัพย์ ณ เวลา ที่ได้สินทรัพย์นั้นมา หรือ ณ เวลาที่ก่อสร้างสินทรัพย์นั้น

3.7.1.2 มูลค่าคงเหลือ หมายถึง จำนวนเงินที่กิจการคาดว่าจะได้รับในปัจจุบัน จากการจำหน่ายสินทรัพย์หลังจากหักต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการจำหน่ายสินทรัพย์นั้น หากสินทรัพย์นั้นมีอายุและสภาพที่คาดว่าจะ เป็น ณ วันสิ้นสุดอายุการให้ประโยชน์

3.7.1.3 อายุการให้ประโยชน์ หมายถึง กรณีใดกรณีหนึ่งต่อไปนี้ ได้แก่ ระยะเวลาที่กิจการคาดว่าจะมีสินทรัพย์ไว้ใช้ หรือจำนวนผลผลิต หรือจำนวนหน่วยในลักษณะอื่น ที่คล้ายคลึงกันซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์

3.7.1.4 มูลค่ายุติธรรม หมายถึง จำนวนเงินที่ผู้ซื้อและผู้ขายตกลงแลกเปลี่ยน สินทรัพย์กัน ในขณะที่ทั้งสองฝ่ายมีความรอบรู้และเต็มใจในการแลกเปลี่ยนและสามารถต่อรอง ราคากันได้อย่างเป็นอิสระในลักษณะของผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน

3.7.2 วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์มีหลายวิธี แต่ละวิธีมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะวิธีที่นิยมใช้กัน คือ

- 1) วิธีเส้นตรง (Straight Line Method)
- 2) วิธีจำนวนผลผลิต (Unit Output Method)
- 3) วิธียอดลดลง (Decreasing Charge Method)
 - (1) วิธีผลรวมจำนวนปี (Sum Of the Years Digit Method)
 - (2) วิธีอัตราสองเท่าของอัตราเส้นตรงคำนวณจากยอดคงเหลือที่ลดลง

(Double Declining Balance Method)

วิธีที่ 1 วิธีเส้นตรง (Straight Line Method) การคิดค่าเสื่อมตามวิธีเส้นตรงเป็นการปันส่วนมูลค่าเสื่อมสภาพของสินทรัพย์เท่ากันทุกงวดบัญชีตลอดอายุการให้ประโยชน์ โดยประมาณ โดยคาดการณ์ว่ากิจการได้รับประโยชน์จากการใช้สินทรัพย์สม่ำเสมอ ตามวิธีนี้ค่าเสื่อมราคาประจำปีจะมีจำนวนเงินเท่ากันทุกปี วิธีนี้เป็นวิธีการคิดค่าเสื่อมราคาที่นิยมใช้กันมาก เพราะการคำนวณทำได้ง่าย นอกจากนี้ยังเป็นวิธีที่เหมาะสมในกรณีที่ไม่สามารถปันส่วนให้ตรงกับประโยชน์ที่ได้รับ การคำนวณจะใช้สูตร ดังนี้

$$\text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} = \frac{\text{ราคาทุนของสินทรัพย์} - \text{มูลค่าคงเหลือ}}{\text{อายุการให้ประโยชน์}}$$

หรือ

$$\text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} = \text{ราคาทุน} \times \text{อัตราค่าเสื่อมราคา}$$

ตัวอย่างที่ 7.9 รถแทรกเตอร์ ราคา 65,000 บาท ราคาซาก 5,000 บาท อายุการให้ประโยชน์โดยประมาณ 5 ปี การคิดค่าเสื่อมราคาแต่ละปี ดังนี้

$$\text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} = \frac{\text{ราคาทุนของสินทรัพย์} - \text{มูลค่าคงเหลือ}}{\text{อายุการให้ประโยชน์}}$$

$$\begin{aligned} \text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} &= \frac{65,000 - 5,000}{5} \\ &= 12,000 \text{ บาท} \end{aligned}$$

ในกรณีที่กิจการฟาร์มใช้สินทรัพย์ถาวรไม่เต็มปีหรือซื้อมาเพิ่มระหว่างปี การคิดค่าเสื่อมราคาคควรพิจารณาระยะเวลาที่ไม่เต็มปีหรือระยะเวลาในการซื้อถึงวันสิ้นงวดบัญชี

ตัวอย่างที่ 7.10 เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 25×3 กิจการฟาร์มซื้อเครื่องผสมอาหารสัตว์ราคา 46,500 บาท คาดว่าอายุการให้ประโยชน์ประมาณ 10 ปี เมื่อหมดอายุการให้ประโยชน์แล้วคาดว่าจะขายได้ 1,500 บาท การคิดค่าเสื่อมราคา เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 ดังนี้

$$\text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} = \frac{\text{ราคาทุนของสินทรัพย์} - \text{มูลค่าคงเหลือ}}{\text{อายุการให้ประโยชน์}}$$

$$\begin{aligned}\text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} &= \frac{46,500 - 1,500}{10} \\ &= \frac{45,000}{10}\end{aligned}$$

$$\text{ดังนั้น ค่าเสื่อมราคาทั้งปี} = 4,500 \text{ บาท}$$

จากตัวอย่าง กิจการฟาร์มซื้อเครื่องผสมอาหารสัตว์ เมื่อ 1 ตุลาคม 25×3 ดังนั้น กิจการใช้งานเครื่องผสมอาหารสัตว์ระยะเวลาเพียง 3 เดือน (1 ต.ค. - 31 ธ.ค. 25×3) ค่าเสื่อมราคา จึงมีจำนวน 1,125 บาท ($4,500 \times \frac{3}{12}$)

วิธีที่ 2 วิธีจำนวนผลผลิต (Unit Output Method) การคิดค่าเสื่อมราคาตามวิธีจำนวนผลผลิตเป็นการปันส่วนมูลค่าเสื่อมสภาพของสินทรัพย์เป็นค่าใช้จ่ายประจำงวดตามจำนวนผลผลิตที่เกิดขึ้นในแต่ละงวดบัญชี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่ากิจการจะปันส่วนตามเกณฑ์ใด โดยทั่วไป กิจการมักจะปันส่วนตามปริมาณผลผลิตที่เกิดขึ้นหรือตามชั่วโมงการทำงานของเครื่องจักร ถ้างวดบัญชีใดมีการผลิตมาก ค่าเสื่อมราคาของงวดบัญชินั้นจะมีจำนวนเงินมากด้วย ตามวิธีนี้จะเป็นว่าค่าเสื่อมราคาในแต่ละงวดบัญชีจะมีจำนวนเงินไม่เท่ากัน ทำให้สินทรัพย์ที่คิดค่าเสื่อมราคาจะมีมูลค่าลดลงตามประโยชน์ที่ได้รับ มิใช่ลดลงตามระยะเวลาเหมือนกับวิธีเส้นตรง จึงอาจกล่าวได้ว่าค่าเสื่อมราคาที่ยกมาตามวิธีนี้มีลักษณะผันแปรตามการใช้งาน การคำนวณจะใช้สูตร ดังนี้

$$\text{ค่าเสื่อมราคาต่อหน่วย} = \frac{\text{ราคาทุนของสินทรัพย์} - \text{มูลค่าคงเหลือ}}{\text{จำนวนหน่วยผลิตทั้งหมด}}$$

ตัวอย่างที่ 7.11 เครื่องจักรราคาทุน 55,000 บาท มูลค่าคงเหลือ 5,000 บาท คาดว่าจะผลิตสินค้าเกษตรได้ 100,000 หน่วย สมมติว่าในปี 25×3 กิจการฟาร์มผลิตสินค้าเกษตรได้ทั้งสิ้น 10,000 หน่วย สามารถคำนวณค่าเสื่อมราคาได้ ดังนี้

$$\text{ค่าเสื่อมราคาต่อหน่วย} = \frac{55,000 - 5,000}{100,000} = 0.50 \text{ บาทต่อหน่วย}$$

$$\text{ค่าเสื่อมราคาปี 25×3} = 10,000 \text{ หน่วย} \times 0.50 = 5,000 \text{ บาท}$$

ข้อเสียของวิธีจำนวนผลผลิตก็คือ ความถูกต้องในการกำหนดจำนวนผลผลิตทั้งหมดที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์ก่อนการใช้งาน ถ้ากิจการกำหนดต่ำเกินไป ก็จะทำให้ค่าเสื่อมราคาประจำปีสูงเกินไป และถ้ากำหนดจำนวนผลผลิตสูงเกินไป ค่าเสื่อมราคาประจำปีก็ต่ำเกินไป

วิธีที่ 3 วิธีขอลดลง (Decreasing Charge Method) การคิดค่าเสื่อมราคาตามวิธีขอลดลงเป็นการปันส่วนมูลค่าของสินทรัพย์เป็นค่าใช้จ่ายประจำงวดด้วยจำนวนเงินที่ลดลงทุกงวดบัญชีตลอดอายุการให้ประโยชน์ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่ากิจการได้รับประโยชน์จากการใช้สินทรัพย์ถาวรในปีแรก ๆ มากกว่าการใช้งานในปีหลัง ๆ การคิดค่าเสื่อมราคาตามวิธีนี้อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าวิธีอัตราเร่ง (Accelerated Depreciation Method) การคิดค่าเสื่อมราคาตามวิธีขอลดลง มีวิธีการคำนวณได้ 2 วิธี คือ

(1) วิธีผลรวมจำนวนปี (Sum Of the Years Digit Method) ตามวิธีนี้กิจการจะต้องประมาณอายุการให้ประโยชน์ และมูลค่าคงเหลือของสินทรัพย์ ราคาทุนของสินทรัพย์ที่จะนำมาคิดค่าเสื่อมราคาต้องหักมูลค่าคงเหลือก่อน ดังนั้น เมื่อคิดค่าเสื่อมราคาคงตามจำนวนปีที่คาดว่าจะใช้งาน สินทรัพย์จะมีมูลค่าคงเหลือตามบัญชีเท่ากับมูลค่าคงเหลือพอดิ การคำนวณผลรวมของจำนวนปี อาจทำได้โดยการบวกจำนวนปี การคำนวณจะใช้สูตร ดังนี้

$$\text{ผลรวมจำนวนปี} = \frac{n(n+1)}{2}$$

ในที่นี้กำหนดให้ n = จำนวนปีของอายุการใช้งานโดยประมาณ

ตัวอย่างที่ 7.12 รถไถ ราคา 65,000 บาท ราคาซาก 5,000 บาท อายุการให้ประโยชน์โดยประมาณ 5 ปี การคำนวณผลรวมจำนวนปี โดยวิธีการบวกเลขและโดยการใช้สูตร ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ผลรวมจำนวนปี} &= 1+2+3+4+5 = 15 \\ \text{ผลรวมจำนวนปี} &= \frac{n(n+1)}{2} \\ &= \frac{5(5+1)}{2} = \frac{30}{2} = 15\end{aligned}$$

ต้นทุนของเครื่องจักรที่จะคิดค่าเสื่อมราคา = 65,000 - 5,000 = 60,000 บาท

ปีที่	ต้นทุนของ รถไถ	จำนวนปีที่ จะใช้งาน	อัตรา ค่าเสื่อมราคา	ค่าเสื่อม ราคา	ค่าเสื่อม ราคาสะสม	มูลค่า ตามบัญชี
1	60,000	5	5/15	20,000	20,000	45,000
2	60,000	4	4/15	16,000	36,000	29,000
3	60,000	3	3/15	12,000	48,000	17,000
4	60,000	2	2/15	8,000	56,000	9,000
5	60,000	1	1/15	4,000	60,000	5,000

(2) วิธีอัตราสองเท่าของอัตราเส้นตรงคำนวณจากยอดคงเหลือที่ลดลง (Double Declining Balance Method) อัตราค่าเสื่อมราคาตามวิธีนี้จะเท่ากับสองเท่าของอัตราค่าเสื่อมราคาที่เกิดขึ้นตามวิธีเส้นตรง ค่าเสื่อมราคาจะคำนวณจากมูลค่าตามบัญชี ณ วันต้นงวด โดยไม่คำนึงถึงมูลค่าคงเหลือ ทั้งนี้เนื่องจากว่าในปีสุดท้ายของประมาณอายุการให้ประโยชน์ มูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์จะลดลงจนใกล้เคียงกับมูลค่าคงเหลือที่ประมาณไว้

ตัวอย่างที่ 7.13 รถไถ ราคาทุน 65,000 บาท ราคาซาก 5,000 บาท อายุการให้ประโยชน์โดยประมาณ 5 ปี อัตราค่าเสื่อมราคาวิธีเส้นตรง 20% ต่อปี

สามารถคำนวณอัตราค่าเสื่อมราคาสองเท่าของวิธีเส้นตรงได้ เท่ากับ 40%

ปีที่	มูลค่าตาม บัญชีต้นปี	อัตรา ค่าเสื่อมราคา	ค่าเสื่อม ราคา	ค่าเสื่อม ราคาสะสม	มูลค่าตามบัญชี ปลายปี
1	60,000	40%	26,000	26,000	39,000
2	39,000	40%	15,600	41,600	23,400
3	23,400	40%	9,360	50,960	14,040
4	14,040	40%	5,616	56,576	8,424
5	8,424	40%	3,370	59,946	5,054

การคิดค่าเสื่อมราคากิจการจะต้องเลือกใช้วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาที่เหมาะสมรูปแบบของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตของสินทรัพย์อย่างแท้จริง และต้องใช้อย่างสม่ำเสมอในทุกกรอบระยะเวลาบัญชี เว้นแต่รูปแบบของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตจากสินทรัพย์นั้นเปลี่ยนไป การคิดค่าเสื่อมราคานอกจากจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานบัญชีแล้ว ยังต้องปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาและคำสั่งกรมสรรพากรที่เกี่ยวกับการหักค่าเสื่อมและค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ด้วย ต่อไปนี้เป็นแนวทางในการตัดสินใจ นำวิธีหนึ่งวิธีใดไปใช้ในการคำนวณค่าเสื่อมราคาได้ ได้แก่ สินทรัพย์ประเภทเครื่องจักรกลต่าง ๆ เช่น รถยนต์ รถแทรกเตอร์ รถไถ มักจะมีมูลค่าเปลี่ยนแปลงรวดเร็วในปีแรก ๆ มากกว่าปีหลัง ๆ ดังนั้น ในการคิดค่าเสื่อมราคาควรพิจารณาใช้วิธีอัตราสองเท่าของอัตราเส้นตรงคำนวณจากยอดคงเหลือที่ลดลง หรือสินทรัพย์ประเภทโรงเรือนและสิ่งก่อสร้าง นั้นไม่มีมูลค่าตลาดที่แท้จริง ดังนั้นการคำนวณค่าเสื่อมราคานั้นควรพิจารณาใช้วิธีเส้นตรง หรือสินทรัพย์ประเภทสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่ยังไม่ทราบอายุการใช้งานจะพิจารณาใช้วิธีอัตราสองเท่าของอัตราเส้นตรงคำนวณจากยอดคงเหลือที่ลดลง หรือวิธีผลรวมจำนวนปี ก็ได้

3.7.3 การบันทึกการค่าเสื่อมราคา การบันทึกการค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ที่ซื้อใหม่ กิจการจะเปิดบัญชีขึ้นมาใหม่อีก 2 บัญชี คือ บัญชีค่าเสื่อมราคา (Depreciation Account) และบัญชีค่าเสื่อมราคาสะสม (Accumulated Depreciation Account) บัญชีที่เปิดใหม่นี้จะแยกตามประเภทของสินทรัพย์ถาวรที่มีการคิดค่าเสื่อมราคา ทั้งนี้เพื่อกิจการจะได้ทราบว่าสินทรัพย์ถาวรแต่ละชนิดได้คิดค่าเสื่อมไปแล้วเท่าใด เช่น บัญชีค่าเสื่อมราคาสะสม-โรงเรือน บัญชีค่าเสื่อมราคา-เครื่องผสมอาหารสัตว์ เป็นต้น

บัญชีค่าเสื่อมราคา เป็นบัญชีประเภทค่าใช้จ่ายมียอดคงเหลือด้านเดบิต เมื่อสิ้นงวดบัญชีต้องโอนปิดไปบัญชีสรุปกำไรขาดทุน และแสดงในงบกำไรขาดทุน

บัญชีค่าเสื่อมราคาสะสม เป็นบัญชีประเภทแสดงยอดสะสมของค่าเสื่อมราคานับตั้งแต่วันแรกที่ใช้สินทรัพย์ถาวรจนถึงปัจจุบัน บัญชีนี้จะเป็นบัญชีที่ต้องแสดงควบคู่ไปกับบัญชีสินทรัพย์ถาวร ทั้งนี้เพื่อกิจการจะได้ทราบว่าสินทรัพย์ถาวรนั้นได้ปันส่วนต้นทุนของสินทรัพย์ไปเป็นค่าใช้จ่ายประจำงวดเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้นแล้วเท่าใด จะเห็นได้ว่าการคิดค่าเสื่อมราคาทำให้มูลค่าสินทรัพย์ถาวรลดลง ดังนั้น บัญชีค่าเสื่อมราคาสะสมจึงต้องมียอดคงเหลือด้านเครดิตเสมอ บัญชีค่าเสื่อมราคาสะสมเป็นบัญชีปรับมูลค่าของสินทรัพย์ให้ลดลง ดังนั้น ในงบแสดงฐานะการเงินจะแสดงรายการ ค่าเสื่อมราคาสะสมเป็นรายการหักออกจากสินทรัพย์ถาวรผลลัพธ์ที่ได้เรียกว่า มูลค่าตามบัญชี หลักการบันทึกค่าเสื่อมราคาในสมุดรายวันทั่วไป ดังนี้

เดบิต	ค่าเสื่อมราคา - สินทรัพย์	××
	เครดิต	ค่าเสื่อมราคาสะสม - สินทรัพย์
		××
	คิดค่าเสื่อมราคา	

ตัวอย่างที่ 7.14 วันที่ 1 มกราคม 25×3 กิจการฟาร์มซื้ออุปกรณ์การเกษตรมีราคาทุน 400,000 บาท มูลค่าคงเหลือ 40,000 บาท ประมาณว่าจะมีอายุการให้ประโยชน์ 10 ปี การคิดค่าเสื่อมราคาโดยวิธีเส้นตรงสามารถคำนวณค่าเสื่อมราคาแต่ละปีได้ ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} &= \frac{\text{ราคาทุนของสินทรัพย์} - \text{มูลค่าคงเหลือ}}{\text{อายุการให้ประโยชน์}} \\ \text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} &= \frac{400,000 - 40,000}{10} = 36,000 \text{ บาท}\end{aligned}$$

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถนำมาบันทึกรายการปรับปรุงสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	ค่าเสื่อมราคา- อุปกรณ์การเกษตร	506	36,000	-		
		ค่าเสื่อมราคาสะสม-อุปกรณ์การเกษตร	108			36,000	-
		ปรับปรุงบัญชีค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร					

สามารถผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไปได้ ดังนี้

บัญชีค่าเสื่อมราคาสะสม-อุปกรณ์การเกษตร

เลขที่ 108

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	31	ยอดยกไป	✓	36,000	-	ธ.ค.	31	ค่าเสื่อมราคา - อุปกรณ์การเกษตร	ร.ว.1	36,000	
				36,000	-					36,000	-
						25×4					
						ม.ค.	1	ยอดยกมา	✓	36,000	-

บัญชีค่าเสื่อมราคา - อุปกรณ์การเกษตร

เลขที่ 506

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	31	ค่าเสื่อมราคาสะสม- อุปกรณ์การเกษตร	ร.ว.1	36,000	-	ธ.ค.	31	กำไรขาดทุน	ร.ว.1	750	-
				36,000	-					36,000	-

3.8 สัตว์เพื่อขาย

3.8.1 สัตว์เพื่อขายคงเหลือ สัตว์ที่ซื้อมาเพื่อขายนั้นนับวันจะมีราคาจะสูงขึ้น จึงไม่ต้องคิดค่าเสื่อมราคา และถ้ากิจการฟาร์มมีสัตว์เพื่อขายคงเหลืออยู่จะต้องปรับปรุงบัญชีในวันสิ้นงวดบัญชี โดยถือว่าสัตว์เพื่อขายคงเหลือเป็นสินทรัพย์ จะแสดงในงบแสดงฐานะการเงินตามราคาทุนที่ซื้อมา และโอนบัญชีค่าสัตว์เพื่อขายไปยังบัญชีสัตว์เพื่อขายคงเหลือ

วันที่ซื้อสัตว์มาเลี้ยงไว้เพื่อขายบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต	ค่าสัตว์เพื่อขาย	××
	เครดิต เงินสด/เงินฝากธนาคาร/เจ้าหนี้	××
ซื้อสัตว์มาเลี้ยงไว้เพื่อขาย		

การบันทึกรายการปรับปรุงในสมุดรายวันทั่วไป ดังนี้

เดบิต	สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	××
	เครดิต ค่าสัตว์เพื่อขาย	××
ปรับปรุงบัญชีสัตว์เพื่อขายคงเหลือ		

ตัวอย่างที่ 7.15 เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 25×3 อำนาจฟาร์มซื้อสุกรมาเลี้ยงไว้เพื่อขาย 90 ตัว ราคาตัวละ 500 บาท และได้ขายไปในงวดบัญชีนี้บางส่วน และในวันสิ้นงวดบัญชี วันที่ 31 ธันวาคม 25×3 มีสุกรเหลือ จำนวน 8 ตัว

การคำนวณสัตว์เพื่อขายคงเหลือ สุกรคงเหลือ 8 ตัว ๆ ละ 500 บาท = 4,000 บาท

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถนำมาบันทึกการปรับปรุงสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 10

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
มี.ค.	10	ค่าสัตว์เพื่อขาย	501	45,000	-		
		เงินสด	101			45,000	-
		ซื้อลูกสุกรมาเลี้ยงไว้เพื่อขาย					

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 11

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	105	4,000	-		
		ค่าสัตว์เพื่อขาย	501			4,000	-
		ปรับปรุงบัญชีสัตว์เพื่อขายคงเหลือ					

บัญชีค่าสัตว์เพื่อขาย เป็นบัญชีหมวดค่าใช้จ่าย โอนปิดบัญชีเข้าบัญชีกำไรขาดทุน และนำไปแสดงในงบกำไรขาดทุนภายใต้หัวข้อค่าใช้จ่าย บัญชีสัตว์เพื่อขายคงเหลือ เป็นบัญชีสินทรัพย์ ปิดบัญชียอดคงเหลือยกไป และนำไปแสดงในงบแสดงฐานะการเงินภายใต้หัวข้อสินทรัพย์หมุนเวียน

3.8.2 สัตว์เพื่อขายออกลูก เช่น สุกรที่เลี้ยงไว้ขายออกลูก ณ วันที่สุกรออกลูกจะไม่มี การบันทึกบัญชี จะบันทึกการขายสุกรเป็นรายได้เมื่อมีการขายสัตว์นั้นออกไป การบันทึกบัญชีใน สมุดรายวันทั่วไป ดังนี้

เดบิต เงินสด/เงินฝากธนาคาร/ลูกหนี้	××
เครดิต ขายสัตว์เพื่อขาย	××
ขายสัตว์เพื่อขาย	

ตัวอย่างที่ 7.16 เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 25×3 พนมฟาร์มมีสุกรที่เลี้ยงไว้เพื่อขายออกลูกมา 12 ตัว ในวันที่ 30 มิถุนายน 25×3 ได้ขายสุกรไป 5 ตัว ในราคาตัวละ 600 บาท จะบันทึกการขายสุกรเป็นรายได้ของกิจการฟาร์มในวันที่ 30 มิถุนายน 25×3 สามารถบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป ได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 10

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
มิ.ย.	30	เงินสด/ลูกหนี้	101	3,000	-		
		ขายสัตว์เพื่อขาย	401			3,000	-
		ขายลูกสุกร 5 ตัว					

3.9 สัตว์ใช้งาน

สัตว์ใช้งาน เป็นสินทรัพย์ของกิจการ สัตว์ใช้งานเป็นสัตว์ที่มีเลี้ยงไว้ใช้งานและมีอายุการใช้งานนาน ให้ผลผลิตหรือออกลูกได้หลายครั้งต่อเนื่องกันไปจนกว่าจะปลดการใช้งาน สัตว์ใช้งาน เช่น โค ช้าง กระบือ ม้า เป็นต้น การปรับปรุงสัตว์ใช้งานมี ดังนี้

3.9.1 สัตว์ใช้งานออกลูก เช่น โคที่เลี้ยงไว้ใช้งานออกลูก ช้างเลี้ยงไว้ลากซุงตกลูก ม้าออกลูก จะต้องบันทึกเกี่ยวกับผลิตผลจากสัตว์ใช้งานและดีราคาลูกของสัตว์ใช้งานที่เลี้ยงรอดชีวิตว่ามีมูลค่าเท่าใด การบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป ดังนี้

เดบิต สัตว์ใช้งาน	××
เครดิต ทุน	××
สัตว์ใช้งานออกลูก	

ตัวอย่างที่ 7.17 ตะวันฟาร์มมีโคออกลูก ตลอดปี 25×3 เป็นเงิน 4,500 บาท แต่ยังไม่ได้บันทึกบัญชี กิจการปิดบัญชีทุกวันที่ 31 ธันวาคมของทุกปี สามารถบันทึกบัญชีสัตว์ใช้งานออกลูกในสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 10

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	สัตว์ใช้งาน	105	4,500	-		
		ทุน - นายตะวัน	301			4,500	-
		สัตว์ใช้งานออกลูก					

3.9.2 สัตว์ใช้งานเมื่อหมดอายุการใช้งาน สัตว์ใช้งานเมื่อใช้งานเป็นเวลานาน จะมีมูลค่าต่ำลงไป ดังนั้นจะต้องมีการคิดค่าเสื่อมราคาสัตว์ใช้งานด้วย เมื่อใช้งานมานานจนทำงานไม่ไหวเจ้าของกิจการฟาร์มจำเป็นต้องเลิกใช้งานหรือหมดอายุการใช้งาน การบันทึกบัญชีเหมือนกับการจำหน่ายสินทรัพย์ คือ

3.9.2.1 คิดค่าเสื่อมราคาของสัตว์ใช้งานนั้น ตั้งแต่วันต้นปี (ปีที่เลิกใช้งาน) ถึงวันที่เลิกใช้งาน

3.9.2.2 ปิดบัญชีค่าเสื่อมราคาสะสม - สัตว์ใช้งาน ตั้งแต่วันที่ซื้อถึงวันที่เลิกใช้งาน และปิดบัญชีสัตว์ใช้งาน กรณีเลิกใช้งานสัตว์ใช้งานมิได้ขายจะบันทึกปิดบัญชีค่าเสื่อมราคาสะสม - สัตว์ใช้งาน และบัญชีสัตว์ใช้งาน ผลต่างเป็นขาดทุนจากการเลิกใช้สัตว์ใช้งาน การบันทึกบัญชีใน สมุดรายวันทั่วไป ดังนี้

เดบิต	ค่าเสื่อมราคาสะสม - สัตว์ใช้งาน	××	
	ขาดทุนการเลิกใช้สัตว์ใช้งาน	××	
	เครดิต	ทุน	××
ปิดบัญชีสัตว์ใช้งานที่เลิกใช้งาน			

ตัวอย่างที่ 7.18 เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×× ซื้อกระบือมาใช้งานในราคา 20,000 บาท ต่อมาเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 25×4 กระบือตัวนี้ไม่สามารถทำงานต่อไปได้ กิจการจึงเลิกใช้งาน กิจการฟาร์ม คิดค่าเสื่อมราคาปีละ 10% สามารถคำนวณค่าเสื่อมราคาปีที่เลิกใช้งานและบันทึกบัญชีใน สมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ค่าเสื่อมราคาสัตว์ใช้งานต่อปี} &= 20,000 \times \frac{10}{100} \\ &= 2,000 \text{ บาท}\end{aligned}$$

วันที่ 1 มกราคม - 30 มิถุนายน 25×4 รวมเวลา 6 เดือน

$$\begin{aligned}\text{ค่าเสื่อมราคา - สัตว์ใช้งาน ปี 25×4} &= 2,000 \times \frac{6}{12} \\ &= 1,000 \text{ บาท}\end{aligned}$$

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 10

พ.ศ. 25×4		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
มิ.ย.	30	ค่าเสื่อมราคา - สัตว์ใช้งาน	507	1,000	-		
		ค่าเสื่อมราคาสะสม - สัตว์ใช้งาน	106			1,000	-
		กิดค่าเสื่อมราคาสัตว์ใช้งานที่เลิกใช้					

จากตัวอย่างที่ 7.18 การคำนวณค่าเสื่อมราคาสะสม - สัตว์ใช้งานที่เลิกใช้งาน

วันที่ 1 มกราคม 25×× - 31 ธันวาคม 25×3 = 4 ปี

ค่าเสื่อมราคาสัตว์ใช้งานปีละ = 2,000 บาท

ค่าเสื่อมราคาสะสม - สัตว์ใช้งาน = $4 \times 2,000 = 8,000$ บาท

ค่าเสื่อมราคา - สัตว์ใช้งาน ปี 25×4 = 1,000 บาท

รวมค่าเสื่อมราคาสะสม - สัตว์ใช้งาน = 9,000 บาท

กรณีสัตว์ใช้งานหมดอายุการใช้งานหรือเลิกใช้โดยไม่ได้ขาย จะบันทึกปิดบัญชีค่าเสื่อมราคาสะสม - สัตว์ใช้งานและบัญชีสัตว์ใช้งาน ผลต่างเป็นขาดทุนจากการเลิกใช้สัตว์ใช้งาน จากตัวอย่างข้างต้น สามารถนำมาบันทึกบัญชีรายการปรับปรุงสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 10

พ.ศ. 25×4		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
มิ.ย.	30	ค่าเสื่อมราคาสะสม - สัตว์ใช้งาน	106	9,000	-		
		ขาดทุนจากการเลิกใช้สัตว์ใช้งาน	304	11,000	-		
		สัตว์ใช้งาน	105			20,000	-
		ปิดบัญชีสัตว์ใช้งานที่เลิกใช้งาน					

กรณีสัตว์ใช้งานเลิกใช้แล้วสามารถขายได้ จะบันทึกปิดบัญชีสัตว์ใช้งานและบัญชีค่าเสื่อมราคาสะสม - สัตว์ใช้งาน ผลต่างเป็นบัญชีกำไรหรือขาดทุนจากการเลิกใช้สัตว์ใช้งาน

กรณีที่ขายสัตว์ใช้งานได้กำไร จากตัวอย่างที่ 7.18 ขายกระบือที่เลิกใช้งานแล้ว ได้รับเงิน 12,000 บาท การบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 10

พ.ศ. 25×4		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
มิ.ย.	30	เงินสด	101	12,000	-		
		ค่าเสื่อมราคาสะสม - สัตว์ใช้งาน	106	9,000	-		
		กำไรจากการจำหน่ายสัตว์ใช้งาน	304			1,000	-
		สัตว์ใช้งาน	105			20,000	-
		ปิดบัญชีสัตว์ใช้งานที่เลิกใช้งานแล้ว					

กรณีขายสัตว์ใช้งานเลิกใช้งานแล้วขาดทุน จากตัวอย่างที่ 7.18 ขายกระบือที่เลิกใช้งานแล้วเป็นเงิน 8,000 บาทสามารถนำมาบันทึกการปรับปรุงสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 10

พ.ศ. 25×4		รายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
มิ.ย.	30	เงินสด	101	8,000	-		
		ค่าเสื่อมราคาสะสม - สัตว์ใช้งาน	106	9,000	-		
		ขาดทุนจากการจำหน่ายสัตว์ใช้งาน	304	3,000	-		
		สัตว์ใช้งาน	105			20,000	-
		ปิดบัญชีสัตว์ใช้งานที่เลิกใช้งานแล้ว					

สัตว์ใช้งานที่เลิกใช้งานแล้ว เมื่อต้องการจะขายไป นอกจากการบันทึกบัญชีดังกล่าวข้างต้นแล้ว จะสามารถบันทึกได้อีกวิธี ดังนี้

1) คิดค่าเสื่อมราคาของสัตว์ที่เลิกใช้งานเพิ่มเติม ตั้งแต่วันต้นงวดบัญชีนั้น ถึงวันที่เลิกใช้งาน การบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต	ค่าเสื่อมราคา - สัตว์ใช้งาน	××
เครดิต	ค่าเสื่อมราคาสะสม - สัตว์ใช้งาน	××
คิดค่าเสื่อมราคาสัตว์ใช้งานตั้งแต่วันต้นงวดบัญชีถึงวันขายสัตว์ใช้งาน		

2) โอนปิดบัญชีค่าเสื่อมราคาสะสม - สัตว์ใช้งาน เข้าบัญชีสัตว์ใช้งาน เพื่อทราบราคาสุทธิของสัตว์ใช้งาน การบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต	ค่าเสื่อมราคาสะสม - สัตว์ใช้งาน	××
เครดิต	สัตว์ใช้งาน	××
ปิดบัญชีค่าเสื่อมราคาสะสมสัตว์ใช้งานเข้าบัญชีสัตว์ใช้งาน		

3) โอนราคาสุทธิของสัตว์ที่เลิกใช้งานไปรวมกับบัญชีค่าสัตว์เพื่อขาย
การบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต ค่าสัตว์เพื่อขาย	××	
เครดิต สัตว์ใช้งาน		××
ปิดบัญชีสัตว์ใช้งานสุทธิไปบัญชีค่าสัตว์เพื่อขาย		

4) เมื่อขายสัตว์ที่เลิกใช้งานแล้ว จะบันทึกบัญชีเหมือนขายสัตว์เพื่อขาย
การบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต เงินสด	××	
เครดิต ขายสัตว์เพื่อขาย		××
ขายสัตว์ใช้งานที่เลิกใช้แล้ว		

3.10 การแก้ไขข้อผิดพลาด (Correction of Errors)

3.10.1 ความหมายของการแก้ไขข้อผิดพลาด การแก้ไขข้อผิดพลาด หมายถึง การแก้ไขการบันทึกบัญชีที่ผิดให้ถูกต้อง ซึ่งถ้าแบ่งตามระยะเวลาที่เกิดความผิดพลาด จะแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ เป็นความผิดพลาดในการบันทึกบัญชีในปีปัจจุบันและพบในปีปัจจุบัน และเป็นความผิดพลาดในการบันทึกบัญชีในปีก่อน ๆ แต่พบในปีปัจจุบัน

3.10.2 ลักษณะของข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นมีลักษณะ ดังนี้

3.10.2.1 ลืมบันทึกรายการค้า

3.10.2.2 บันทึกการการค้าซ้ำ

3.10.2.3 บันทึกการการค้าผิด เช่น ชื่อบัญชีผิด ลงจำนวนเงินผิด เป็นต้น

3.10.2.4 ผ่านรายการค้าจากสมุดรายวันขึ้นต้นไปยังบัญชีแยกประเภทผิด

3.10.2.5 รวมจำนวนเงินผิดหรือหายออกคงเหลือผิด

3.10.3 วิธีแก้ไขข้อผิดพลาด เมื่อกิจการพารมค้นพบข้อผิดพลาด ไม่ว่าจะค้นพบก่อนการปิดบัญชีหรือหลังจากปิดบัญชี กิจการพารมจะต้องบันทึกการแก้ไขข้อผิดพลาดในสมุดรายวันทั่วไป ทั้งนี้เพื่อให้งบการเงินที่กิจการจะจัดทำขึ้นในวันสิ้นงวดบัญชีแสดงยอดที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงโดยให้พิจารณาว่าข้อผิดพลาดนั้นเกิดขึ้นอย่างไร และควรแก้ไข

อย่างไร ซึ่งวิธีแก้ไขข้อผิดพลาดย่อมแตกต่างกันไปตามลักษณะของข้อผิดพลาดนั้น การแก้ไขข้อผิดพลาดมีขั้นตอนในการพิจารณา 3 ขั้นตอน ดังนี้

3.10.3.1 รายการค้าที่บันทึกไว้ผิดนั้นได้เดบิตและเครดิตบัญชีอะไรเป็นจำนวนเท่าไร

3.10.3.2 ถ้าบันทึกรายการค้านั้นโดยถูกต้องแล้ว ควรเดบิตหรือเครดิตบัญชีอะไรเป็นจำนวนเท่าไร

3.10.3.3 เพื่อให้แสดงผลของรายการค้าโดยถูกต้องต้องแก้ไขโดยเดบิตและเครดิตบัญชีอะไร จำนวนเงินเท่าไร

ตัวอย่างที่ 7.19 เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 เป็นวันสิ้นงวดบัญชี กิจการฟาร์มพบข้อผิดพลาดดังต่อไปนี้

1. เจ้าของฟาร์มนำไก่ที่เลี้ยงไว้เพื่อขายไปปรุงอาหารที่บ้าน เป็นเงิน 750 บาท แต่ยังไม่ได้นำบันทึกบัญชี

2. ขายไก่ เป็นเงินเชื่อ 4,000 บาท เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 25×3 แต่บันทึกบัญชีเป็นขายไก่เป็นเงินสด

3. ขายสุกร 6,000 บาท เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 25×3 แต่บันทึกบัญชีเป็นเงิน 600 บาท จากตัวอย่างสามารถบันทึกบัญชีรายการแก้ไขข้อผิดพลาดในสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 12

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	ถอนใช้ส่วนตัว	302	750	-		
		ขายสัตว์เพื่อขาย	401			750	-
		ลืมนำบันทึกการนำไก่ไปปรุงอาหาร					
		ลูกหนี้	103	4,000	-		
		เงินสด	101			4,000	-
(3)		แก้ไขรายการบันทึกบัญชีผิด					
		เงินสด	101	5,400	-		
		ขายสัตว์เพื่อขาย	401			5,400	-
		แก้ไขรายการบันทึกบัญชีผิด					

4.2 ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย

ในการปรับปรุงบัญชีค่าใช้จ่ายค้างจ่ายในวันสิ้นงวดบัญชี จะทำการเดบิตบัญชีค่าใช้จ่ายและเครดิตบัญชีค่าใช้จ่ายค้างจ่าย ด้วยจำนวนเงินที่ยังค้างอยู่เนื่องจากค่าใช้จ่ายส่วนที่ค้างยังไม่ได้จ่ายเป็นเงินสด จึงยังไม่ได้มีการบันทึกบัญชี จึงต้องบันทึกค่าใช้จ่ายส่วนนี้ในวันสิ้นงวดด้วย จะทำให้ค่าใช้จ่ายมียอดถูกต้องครบถ้วน ส่วนบัญชีค่าใช้จ่ายค้างจ่ายซึ่งแสดงจำนวนหนี้สินจะปิดยอดยกไปงวดบัญชีใหม่ เมื่อมีการจ่ายค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีใหม่จะบันทึกบัญชีโดย เดบิต ค่าใช้จ่ายและเครดิตเงินสด ซึ่งเป็นการรวมค่าใช้จ่ายที่ค้างมาจากงวดบัญชีก่อนไว้ด้วยเป็นผลทำให้ยอดค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีใหม่นี้สูงไปจากความเป็นจริง และในขณะเดียวกันบัญชีค้างจ่ายที่ยกมาจากงวดบัญชีก่อนจะค้างอยู่ไปจนถึงวันสิ้นงวดทำให้รายการปรับปรุงในวันสิ้นงวดผิดไปด้วย จึงมีการโอนกลับรายการเมื่องวดบัญชีใหม่ จะทำให้ยอดค่าใช้จ่ายถูกต้อง

ตัวอย่างที่ 7.20 จากตัวอย่างที่ 7.1 กิจการได้ปรับปรุงค่าเช่าค้างจ่ายไว้ 2,000 บาท สามารถบันทึกการโอนกลับรายการในสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป					หน้า 1		
พ.ศ. 25×4		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค.	1	ค่าเช่าค้ำจาย ค่าเช่า โอนกลับรายการ	203 505	2,000	-	2,000	-

สามารถผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทได้ ดังนี้

บัญชีค่าเช่าค้างจ่าย										เลขที่ 203	
พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า	เครดิต	
เดือน	วันที่		บัญชี	บาท	สต.	เดือน	วันที่		บัญชี	บาท	สต.
ม.ค.	1	ค่าเช่า	ร.ว.1	2,000		ม.ค.	1	ยอดยกมา	ร.ว.1	2,000	-

บัญชีค่าเช่า										เลขที่ 505	
พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ม.ค.	1	ค่าเช่าค้ำจาย	ร.ว.1	2,000	-

ตามตัวอย่าง เมื่อกิจการโอนกลับรายการแล้วบัญชีค่าเช่าค้างจ่ายยอดจะหมดไป แต่บัญชีค่าเช่าจะมาปรากฏทางด้านเครดิต เพื่อรอกหักออกจากยอดที่จ่ายในปัจจุบัน

4.3 รายได้ค้างรับ

ในการปรับปรุงบัญชีรายได้ค้างรับวันสิ้นงวดบัญชี จะทำการเดบิตบัญชีรายได้ค้างรับ เครดิตบัญชีรายได้ด้วยจำนวนเงินที่ยังค้างอยู่เนื่องจากรายได้ส่วนที่ยังไม่ได้รับเป็นเงินสด ยังไม่ได้บันทึกบัญชี จึงต้องบันทึกการปรับปรุงในวันสิ้นงวดบัญชีจะทำให้รายได้มียอดถูกต้องครบถ้วน ส่วนบัญชีรายได้ค้างรับซึ่งแสดงจำนวนสินทรัพย์จะปิดยอดยกไปงวดบัญชีใหม่ เมื่อบันทึกรับเงินรายได้ในงวดบัญชีใหม่จะบันทึกบัญชีโดย เดบิตบัญชีเงินสด เครดิตบัญชีรายได้ ซึ่งเป็นการรวมรายได้ที่ค้างรับจากงวดบัญชีก่อนไว้ด้วย เป็นผลทำให้ยอดรายได้ในงวดบัญชีใหม่สูงไปจากความเป็นจริง และในขณะเดียวกันบัญชีรายได้ค้างรับที่ยกมาจากงวดบัญชีก่อนจะค้างอยู่ไปจนถึงวันสิ้นงวด จะทำให้รายการปรับปรุงในวันสิ้นงวดผิดไปด้วย ดังนั้น จึงมีการโอนกลับรายการเมื่องวดบัญชีใหม่จะทำให้ยอดรายได้ถูกต้อง

ตัวอย่างที่ 7.21 จากตัวอย่างที่ 7.2 กิจการได้ปรับปรุงดอกเบี้ยค้างรับไว้จำนวน 750 บาท สามารถบันทึกการโอนกลับรายการในสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×4		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค.	1	ดอกเบี้ยรับ	404	750	-		
		ดอกเบี้ยค้างรับ	106			750	-
		โอนกลับรายการ					

สามารถผ่านรายการไปยัง บัญชีแยกประเภทได้ ดังนี้

บัญชีดอกเบี้ยค้างรับ

เลขที่ 106

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ม.ค.	1	ยอดยกมา	✓	750	-	ม.ค.	1	ดอกเบี้ยรับ	ร.ว.1	750	-

บัญชีดอกเบียรับ

เลขที่ 404

พ.ศ. 25x3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25x3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ม.ค.	1	ดอกเบียค้างรับ	ร.ว.1	750	-						

ตามตัวอย่างเมื่อกิจการโอนกลับรายการแล้วบัญชีดอกเบียค้างรับยอดคงเหลือจะหมดไป แต่บัญชีดอกเบียรับจะปรากฏทางด้านเดบิต เพื่อรอหักออกจากยอดที่รับเงินในปีปัจจุบัน

4.4 ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า

ในการโอนกลับรายการค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า จะทำการโอนกลับรายการเฉพาะรายการที่บันทึกไว้เป็นค่าใช้จ่ายในวันที่จ่ายเงิน กิจการจะบันทึกบัญชี โดยเดบิตบัญชีค่าใช้จ่าย เครดิตบัญชีเงินสด จึงเป็นการจ่ายเงินสำหรับค่าใช้จ่ายที่มีค่าใช้จ่ายจำนวนหนึ่งที่เป็นของงวดบัญชีหน้า รวมอยู่ด้วย จึงต้องทำการปรับปรุงบัญชี โดยตัดส่วนที่เกินจากค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีนี้ไปบันทึกไว้ในสินทรัพย์วันสิ้นงวดบัญชี ดังนี้เดบิตบัญชีค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า เครดิตบัญชีค่าใช้จ่ายเท่ากับจำนวนเงินที่เป็นค่าใช้จ่ายของงวดบัญชีหน้า ซึ่งบัญชีค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าจะเป็นบัญชีประเภทสินทรัพย์ จะต้องทำการโอนกลับรายการในวันต้นงวดบัญชีถัดไป โดยเดบิตบัญชีค่าใช้จ่าย เครดิตบัญชีค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า

ตัวอย่างที่ 7.22 จากตัวอย่างที่ 7.3 กิจการได้ปรับปรุงบัญชีค่าเบี้ยประกันภัยจ่ายล่วงหน้าไว้จำนวน 80,000 บาท สามารถบันทึกการโอนกลับรายการในสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25x4		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค.	1	ค่าเบี้ยประกันภัย	504	80,000	-		
		ค่าเบี้ยประกันภัยจ่ายล่วงหน้า	105			80,000	-
		โอนกลับรายการ					

จากการบันทึกในสมุดรายวันทั่วไป สามารถผ่านรายการไปยัง บัญชีแยกประเภททั่วไปได้ ดังนี้

บัญชีค่าเบี่ยประกันภัยจ่ายล่วงหน้า

เลขที่ 105

พ.ศ. 25 × 4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25 × 4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ม.ค.	1	ยอดยกมา	✓	80,000	-	ม.ค.	1	ค่าเบี่ยประกันภัย	ร.ว.1	80,000	-

บัญชีค่าเบี่ยประกันภัย

เลขที่ 504

พ.ศ. 25 × 4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25 × 4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ม.ค.	1	ค่าเบี่ยประกันภัย จ่ายล่วงหน้า	ร.ว.1	80,000	-						

ตามตัวอย่างเมื่อทำการโอนกลับรายการแล้วบัญชีค่าเบี่ยประกันภัยจ่ายล่วงหน้ายอดคงเหลือยกมา จะหมดไป จะปรากฏยอดบัญชีค่าโฆษณาซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีปัจจุบัน

4.5 รายได้รับล่วงหน้า

ในการโอนกลับรายการรายได้รับล่วงหน้า จะทำการโอนกลับรายการเฉพาะรายการที่บันทึกการรับเงินไว้เป็นรายได้ในวันที่รับเงินสด กิจกรรมจะบันทึกบัญชีโดย เดบิตบัญชีเงินสด เครดิตบัญชีรายได้ จึงเป็นการรับเงินสำหรับรายได้และมีรายได้จำนวนหนึ่งเป็นของงวดบัญชีนี้ ออกไปเป็นหนี้สิน ดังนี้ เดบิตบัญชีรายได้ เครดิตบัญชีรายได้รับล่วงหน้า เท่ากับจำนวนเงินที่เป็นรายได้ของงวดบัญชีหน้า ซึ่งบัญชีรายได้รับล่วงหน้าจะเป็นบัญชีประเภทหนี้สินจะต้องทำการโอนกลับรายการในวันต้นงวดบัญชีถัดไป โดยเดบิตบัญชีรายได้รับล่วงหน้า เครดิตรายได้

ตัวอย่างที่ 7.23 จากตัวอย่างที่ 7.4 กิจกรรมได้ปรับปรุงบัญชีรายได้ค่าเช่ารับล่วงหน้าไว้ จำนวน 35,000 บาท สามารถบันทึกการโอนกลับรายการในสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×4		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค.	1	รายได้ค่าเช่ารับล่วงหน้า	204	35,000	-		
		รายได้ค่าเช่า	405			35,000	-
		โอนกลับรายการ					

จากการบันทึกในสมุดรายวันทั่วไป สามารถผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไปได้ ดังนี้

บัญชีรายได้ค่าเช่ารับล่วงหน้า

เลขที่ 204

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ม.ค.	1	รายได้ค่าเช่า	ร.ว.1	35,000	-	ม.ค.	1	ยอดยกมา	✓	35,000	-

บัญชีรายได้ค่าเช่า

เลขที่ 405

พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×4		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ม.ค.	1	รายได้ค่าเช่า รับล่วงหน้า	ร.ว.1	35,000	-

ตามตัวอย่างเมื่อทำการโอนกลับรายการแล้วบัญชีรายได้ค่าเช่ารับล่วงหน้ายอดคงเหลือยกมา
จะหายไป จะปรากฏยอดบัญชีรายได้ค่าเช่าซึ่งเป็นรายได้ในงวดบัญชีปัจจุบัน

5. งบทดลองหลังรายการปรับปรุง (Adjusted Trial Balance)

5.1 ความหมายงบทดลองหลังรายการปรับปรุง

งบทดลองหลังรายการปรับปรุงเป็นงบทดลองที่จัดทำขึ้นหลังจากที่ได้บันทึกรายการปรับปรุงตอนวันสิ้นงวดบัญชีแล้ว เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องของการบันทึกบัญชีตามหลักบัญชีอีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่เกิดการได้บันทึกรายการปรับปรุงต่าง ๆ ในสมุดรายวันทั่วไปและผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทเรียบร้อยแล้ว บางบัญชีมีการเปลี่ยนแปลงไป เช่น ยอดบัญชีบางบัญชีเพิ่มขึ้น ยอดบัญชีบางบัญชีลดลง จึงจำเป็นต้องทำงบทดลองหลังรายการปรับปรุงเพื่อพิสูจน์ความเท่ากันของด้านเดบิตและด้านเครดิตอีกครั้งหนึ่ง และใช้งบทดลองหลังรายการปรับปรุงเพื่อจัดทำงบการเงินและรายการปิดบัญชีต่อไป

5.2 การจัดทำงบทดลองหลังรายการปรับปรุง

เมื่อกิจการฟาร์มได้บันทึกรายการปรับปรุงในสมุดรายวันทั่วไปเสร็จสิ้นแล้ว ขั้นตอนต่อไปจะจัดทำงบทดลองหลังรายการปรับปรุง ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับงบทดลองก่อนรายการปรับปรุง โดยมีวิธีการจัดทำ ดังนี้

5.2.1 ลอกงบทดลองก่อนรายการปรับปรุงลงในสมุดบัญชี

5.2.2 ให้นำจำนวนเงินที่ปรับปรุงแล้วในสมุดรายวันทั่วไป ไปปรับยอดกับบัญชีในงบทดลอง โดยมีหลักเกณฑ์ว่า ถ้าบัญชีใดที่มีอยู่แล้วในงบทดลอง ก็ไม่ต้องเขียนเพิ่มให้ปรับยอดจำนวนได้เลย โดยถ้ายอดในงบทดลองและรายการปรับปรุงอยู่ด้านเดียวกันให้นำมาบวกกัน แต่ถ้ายอดในงบทดลองและรายการปรับปรุงอยู่คนละด้านให้นำมาลบกัน

5.2.3 บัญชีใดที่ไม่มีในงบทดลอง ให้เติมชื่อบัญชีต่อท้ายงบทดลองและนำจำนวนเงินไปใส่ไว้ตามที่ปรับปรุงในสมุดรายวันทั่วไป

5.2.4 จัดทำงบทดลองอีกครั้งหนึ่งโดยเรียงลำดับบัญชีให้ถูกต้อง

5.2.5 รวมยอดทั้งสองด้าน คือด้านเดบิตและด้านเครดิต ต้องเท่ากันเสมอ

ตัวอย่างที่ 7.24 ต่อไปนี้เป็นงบทดลองก่อนรายการปรับปรุงของมงคลฟาร์ม เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3

มงคลฟาร์ม

งบทดลอง

วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

ชื่อบัญชี	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด	101	12,000	-		
เงินฝากธนาคาร	102	70,000	-		
ลูกหนี้	103	20,000	-		
วัสดุการเกษตร	104	4,000	-		
รถแทรกเตอร์	105	60,000	-		
ค่าเสื่อมราคาสะสม - รถแทรกเตอร์	106			3,000	-
เจ้าหนี้	201			16,000	-
เงินกู้ - ธกส.	202			30,000	-
ทุน - นายมงคล	301			96,700	-
ถอนใช้ส่วนตัว	302	8,000	-		
ขายสัตว์เพื่อขาย	401			55,000	-
ขายผลิตผลจากพืช	402			10,000	-
ค่าสัตว์เพื่อขาย	501	14,000	-		
ค่าอาหารสัตว์	502	9,000	-		
ค่าแรงงาน	503	10,000	-		
ค่าน้ำ	504	1,200	-		
ค่าเช่า	505	2,500	-		
		210,700	-	210,700	-

รายการปรับปรุง มีดังนี้

1. วัสดุการเกษตรคงเหลือ 1,800 บาท
2. ค่าเช่าค้ำจายจำนวน 1,500 บาท
3. ให้ตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ 5% ของลูกหนี้ปลายปี
4. คิดค่าเสื่อมราคาารถแทรกเตอร์ 10% ต่อปี
5. มีสัตว์เพื่อขายคงเหลือ 5 ตัว ราคาตัวละ 500 บาท

สามารถบันทึกรายการปรับปรุงสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	วัสดุการเกษตรใช้ไป (4,000 - 1,800)	506	2,200	-		
		วัสดุการเกษตร	104			2,200	-
		ปรับปรุงวัสดุการเกษตรใช้ไป					
		ค่าเช่า	505	1,500	-		
		ค่าเช่าค้ำจาย	203			1,500	-
		ปรับปรุงค่าเช่าค้ำจาย					
		หนี้สงสัยจะสูญ	507	1,000	-		
		ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	104			1,000	-
		ตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ 5%					
		ค่าเสื่อมราคา-รถแทรกเตอร์	508	6,000	-		
		ค่าเสื่อมราคาสะสม-รถแทรกเตอร์	108			6,000	-
		คิดค่าเสื่อมราคา-รถแทรกเตอร์ 10% ต่อปี					
		สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	105	2,500	-		
		ค่าสัตว์เพื่อขาย	501			2,500	-
		ปรับปรุงสัตว์เพื่อขายคงเหลือ					

หลังจากที่ได้บันทึกรายการปรับปรุงในสมุดรายวันทั่วไป และผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไปแล้ว สามารถจัดทำบทดลองหลังรายการปรับปรุงได้ ดังนี้

มงคลฟาร์ม
งบทดลองหลังรายการปรับปรุง
วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

ชื่อบัญชี	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด	101	12,000	-		
เงินฝากธนาคาร	102	70,000	-		
ลูกหนี้	103	20,000	-		
ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	104			1,000	-
สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	105	2,500	-		
วัสดุการเกษตร	106	1,800	-		
รถแทรกเตอร์	107	60,000	-		
ค่าเสื่อมราคาสะสม - รถแทรกเตอร์	108			9,000	-
เจ้าหนี้	201			16,000	-
เงินกู้ - ธกส.	202			30,000	-
ค่าเช่าค้างจ่าย	203			1,500	-
ทุน - นายมงคล	301			96,700	-
ถอนใช้ส่วนตัว	302	8,000	-		
ขายสัตว์เพื่อขาย	401			55,000	-
ขายผลิตผลจากพืช	402			10,000	-
ค่าสัตว์เพื่อขาย	501	11,500	-		
ค่าอาหารสัตว์	502	9,000	-		
ค่าแรงงาน	503	10,000	-		
ค่าน้ำ	504	1,200	-		
ค่าเช่า	505	4,000	-		
วัสดุการเกษตรใช้ไป	506	2,200	-		
หนี้สงสัยจะสูญ	507	1,000	-		
ค่าเสื่อมราคา - รถแทรกเตอร์	508	6,000	-		
		219,200	-	219,200	-

6. การคำนวณผลผลิตของเหลือบางชนิดที่ตรวจนับไม่ได้และการตีราคาสินทรัพย์

6.1 การคำนวณผลผลิตของเหลือบางชนิดที่ตรวจนับไม่ได้

6.1.1 ข้าวหรือพืชเมล็ดอื่น ๆ ที่คล้ายกัน เป็นผลผลิตของเหลือที่ตรวจนับไม่ได้ จะต้องวัดความสูง ความยาว ความกว้าง เพื่อนำมาใช้ในการคำนวณ โดยข้าวถึงหนึ่งจะจุประมาณ 0.7 ลูกบาศก์ฟุต ถ้าต้องการหาข้าวในฉางมีกี่ถัง ให้คำนวณหาจำนวนลูกบาศก์ฟุตของข้าวทั้งหมดก่อน แล้วเปลี่ยนเป็นจำนวนถัง โดยเอา 0.7 ไปหาร

ตัวอย่างที่ 7.25 ข้าวในฉางวัดความสูงได้ 3 ฟุต ยาว 12 ฟุต กว้าง 10 ฟุต ให้คำนวณหาว่าข้าวในฉางมีจำนวนกี่ถัง

วิธีคำนวณ

$$\begin{aligned}\text{ปริมาตรของข้าวทั้งหมด} &= \text{กว้าง} \times \text{ยาว} \times \text{สูง} \\ &= 10 \times 12 \times 3 \text{ ลูกบาศก์ฟุต} \\ &= 360\end{aligned}$$

$$\text{ข้าวถึงหนึ่งจุประมาณ} = 0.7$$

$$\text{ข้าวในฉางทั้งหมด} = \frac{360}{0.7}$$

$$\text{ดังนั้น ข้าวในฉางทั้งหมด} = 514.29 \text{ ถัง}$$

6.1.2 หญ้าแห้ง ปริมาตรของหญ้าแห้งในตอนบน 500 ลูกบาศก์ฟุต จะหนักเท่ากับ 1 ตัน ส่วนปริมาตรของหญ้าตอล่าง 450 ลูกบาศก์ฟุต จะหนักเท่ากับ 1 ตัน

6.1.3 ฟางข้าว ฟางปริมาณ 1,200 ลูกบาศก์ฟุต จะหนักราว 1 ตัน

ตัวอย่างที่ 7.26 หญ้าแห้งตอนบนมีปริมาตร 4,000 ลูกบาศก์ฟุต และหญ้าแห้งตอล่างมีปริมาตร 4,500 ลูกบาศก์ฟุต หญ้าแห้งกองนี้หนักกี่ตัน สามารถคำนวณได้ดังนี้

หญ้าแห้งตอนบน 500 ลูกบาศก์ฟุต จะหนักเท่ากับ 1 ตัน

$$\text{ถ้าหญ้าแห้งตอนบนมีปริมาตร 4,000 ลูกบาศก์ฟุต จะหนัก} = \frac{1 \times 4,000}{500} \text{ ตัน}$$

$$\text{หญ้าแห้งตอนบนหนัก} = 8 \text{ ตัน}$$

หญ้าแห้งตอล่าง 450 ลูกบาศก์ฟุต จะหนักเท่ากับ 1 ตัน

$$\text{ถ้าหญ้าแห้งตอล่างมีปริมาตร 4,500 ลูกบาศก์ฟุต จะหนัก} = \frac{1 \times 4,500}{450} \text{ ตัน}$$

$$\text{หญ้าแห้งตอล่างหนัก} = 10 \text{ ตัน}$$

$$\text{ดังนั้น หญ้าแห้งที่เก็บไว้กองนี้หนัก} = 8 + 10 = 18 \text{ ตัน}$$

6.2 การตีราคาสินทรัพย์

การตีราคาสินทรัพย์ นับว่ามีความสำคัญอย่างมากในการวิเคราะห์ฐานะการเงิน รวมทั้งผลการทำฟาร์มของเจ้าของกิจการฟาร์ม และเป็นปัญหาที่ยุ่งยากแก่ผู้ทำการตีราคาไม่น้อยทีเดียว เพราะถ้าทำการตีราคาสินทรัพย์ผิดพลาด จะมีผลทำให้การวิเคราะห์และสรุปความเห็นเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและรายได้สุทธิของฟาร์มคลาดเคลื่อนได้

วิธีการที่ใช้ในการตีราคาสินทรัพย์กิจการฟาร์ม 5 วิธี ดังนี้

6.2.1 วิธีตีราคาตามต้นทุนของสินทรัพย์ เป็นการตีราคาสินทรัพย์ตามมูลค่าที่ได้ลงทุนในสินทรัพย์นั้น เช่น ราคาไม้ผลที่ยังไม่ได้เก็บเกี่ยว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ต้นทุนเป็นพื้นฐานแสดงให้เห็นถึงมูลค่าที่แท้จริงของสินทรัพย์นั้น ๆ ในกรณีที่สินทรัพย์นั้นเป็นปัจจัยการผลิตที่ซื้อมาระหว่างปีและคงเหลืออยู่เมื่อสิ้นปี การตีราคาตามที่ซื้อสินทรัพย์นั้นมาน่าจะเหมาะสม อย่างไรก็ตามการจะนำวิธีนี้มาตีราคาผลิตผลในฟาร์มย่อมไม่เหมาะสมนัก และวิธีนี้อาจไม่ช่วยเป็นแนวทางในการตีราคาที่ดินตามราคาที่ซื้อมา เนื่องจากระยะเวลาและสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป การตีราคาที่ดินตามมูลค่าตลาดจะเหมาะสมกว่า

6.2.2 วิธีตีราคาโดยเปรียบต้นทุนกับราคาตลาด โดยเลือกมูลค่าที่ต่ำกว่าเป็นวิธีตีราคาสินทรัพย์แบบปลอดภัยไว้ก่อน ถ้าซื้อสินทรัพย์ในช่วงระยะเวลาที่มีราคาสูงแล้ว การที่จะตีราคาสินทรัพย์ในปัจจุบันตามราคาที่ย้อนมานั้นน่าจะไม่ถูกต้องนัก ดังนั้น จึงควรพิจารณาตีราคาตามราคาที่จะได้รับเมื่อนำสินทรัพย์นั้นออกจำหน่ายในท้องตลาด ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นถึงสินทรัพย์สุทธิที่ใกล้เคียงกับข้อเท็จจริงในปัจจุบันมากขึ้น

6.2.3 วิธีตีราคาจากราคาขายสุทธิ เป็นวิธีการตีราคาสินทรัพย์ตามราคาตลาดที่เป็นอยู่ ทั้งนี้ หมายถึง ราคาที่คาดว่าจะได้รับเมื่อขายสินทรัพย์ในท้องตลาด โดยหักค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายเรียบร้อยแล้ว วิธีนี้นับว่าเป็นวิธีที่ราคาค่อนข้างจะใกล้เคียงกับมูลค่าในปัจจุบัน อาจใช้ได้ดีกับสินทรัพย์บางประเภท เช่น ผลิตผลจากพืชและสัตว์ที่ผลิตเพื่อจำหน่ายโดยตรง เป็นต้น แต่ไม่เหมาะที่จะนำไปใช้กับโรงเรือนหรือเครื่องมือเครื่องจักรที่มีมูลค่าลดลงทุกปีเนื่องจากการเสื่อมสภาพการใช้งาน

6.2.4 วิธีตีราคาจากต้นทุนที่จะใช้ในการสร้างใหม่ เป็นการตีราคาสินทรัพย์ฟาร์มโดยพิจารณาว่า ถ้าหากมีการนำสินทรัพย์นั้นมาสร้างใหม่ตามระดับราคาและค่าใช้จ่ายที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแล้วสินทรัพย์นั้นจะมีมูลค่าเท่าใด วิธีนี้สามารถใช้ได้ดีกับการตีราคาสินทรัพย์ที่มีอายุการใช้งานหลายปี

6.2.5 วิธีตีราคาจากความสามารถในการให้ผลตอบแทน สินทรัพย์บางประเภท เช่น ที่ดิน สามารถทำการตีราคาได้โดยการพิจารณาความสามารถในการให้ผลตอบแทน ซึ่งการตีราคา

วิธีนี้ใช้การประมาณรายได้สุทธิที่คาดว่าจะได้รับเป็นรายปีในอนาคต รวมทั้งอัตราผลตอบแทนการลงทุนหรืออัตราดอกเบี้ยที่คาดว่าจะได้รับด้วย แล้วนำมาคำนวณหามูลค่าปัจจุบันของสินทรัพย์ การตีราคาสินทรัพย์ทั้ง 5 วิธีดังกล่าวมานั้น กล่าวได้ว่าไม่มีวิธีการตีราคาวิธีใดที่สามารถนำมาใช้ได้กับสินทรัพย์ทุกประเภท เพราะแต่ละวิธีสามารถนำมาใช้ได้เหมาะสมกับสินทรัพย์บางประเภทเท่านั้น ดังนั้น ในการตีราคาสินทรัพย์ไม่ต้องยึดถือวิธีการตีราคาวิธีใดวิธีหนึ่งโดยเฉพาะ แต่ให้พิจารณาเลือกวิธีที่คิดว่าเหมาะสมและสอดคล้องกับประเภทสินทรัพย์นั้น ๆ หลักการที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการตีราคาสินทรัพย์ คือ ถ้าสินทรัพย์นั้นเป็นสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดโดยขายได้ง่าย หรือเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายแล้วควรจะพิจารณาวิธีตีราคาจากราคาขายสุทธิ หรือถ้าสินทรัพย์นั้นเป็นสินทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทน หรือรายได้สุทธิเป็นรายปีต่อเนื่องกันไปทุกปี เช่น ที่ดิน ควรใช้วิธีตีราคาจากความสามารถในการให้ผลตอบแทน หรือถ้าสินทรัพย์นั้นมีได้ให้ผลตอบแทนโดยตรง แต่เป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยหรือบริการเพื่อให้เกิดรายได้ขึ้นมา เช่น เครื่องจักรกลทางการเกษตร โรงเรือน และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เป็นต้น อาจใช้วิธีตีราคาตามต้นทุนของสินทรัพย์และโดยเปรียบต้นทุนกับราคาตลาดหรือวิธีตีราคาจากต้นทุนที่จะใช้ในการสร้างใหม่ แล้วแต่ว่าวิธีใดจะแสดงให้เห็นมูลค่าปัจจุบันได้เหมาะสมกว่ากัน

7. ทะเบียนคุมสินทรัพย์ถาวร

เมื่อกิจการฟาร์มได้รับสินทรัพย์ถาวรมาแล้ว ควรจะบันทึกรายการสินทรัพย์ทุกชิ้น ลงในทะเบียนคุมสินทรัพย์ถาวร และบันทึกรายการโดยเรียงลำดับตามวันที่ได้รับ ทะเบียนคุมสินทรัพย์ถาวรควรมีข้อมูล เช่น วันที่ซื้อหรือได้มา รหัสสินทรัพย์ ชื่อสินทรัพย์ วันที่เริ่มใช้งาน จำนวนหน่วยราคาต้นทุน ค่าเสื่อมราคาสะสมยกมา ค่าเสื่อมราคาต่อปี เป็นต้น

นอกจากนี้กิจการฟาร์มยังควรมีบัญชีสินทรัพย์ถาวร (ภาพที่ 7.1) ซึ่งเป็นบัญชีย่อยสำหรับสินทรัพย์ทุกชิ้น การมีบัญชีย่อยเป็นสิ่งจำเป็นมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับสินทรัพย์ที่มีราคามาก เช่น เครื่องผสมอาหารสัตว์ ยานพาหนะ รถไถ เป็นต้น การมีบัญชีย่อยจะช่วยให้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์นั้นโดยละเอียด เช่น ที่ตั้ง ราคา สภาพ ตลอดจนอายุการใช้งาน เพื่อใช้ในการคำนวณค่าเสื่อมราคา การเก็บหลักฐานของสินทรัพย์โดยละเอียดจะช่วยให้การประมาณค่าเสื่อมราคาทำได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงยิ่งขึ้น บัญชีย่อยจึงควรจะใช้ข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ดังต่อไปนี้ เช่น ชื่อสินทรัพย์ รหัสสินทรัพย์ ผู้ผลิตหรือผู้ขาย ราคาซื้อ ค่าใช้จ่าย ๆ ที่ควรจะต้องเป็นต้นทุน รายละเอียดเกี่ยวกับค่าเสื่อมราคาและค่าซ่อมแซม เป็นต้น รายละเอียดเหล่านี้จำเป็นว่ามีประโยชน์แก่กิจการ เช่น การคิดกำไรขาดทุนเมื่อจำหน่ายสินทรัพย์จากบัญชี การพิจารณาซื้อสินทรัพย์ใหม่ การคิดค่าเสื่อมราคา เป็นต้น

การบันทึกรายการเกี่ยวกับสินทรัพย์ถาวร มีวิธีการที่จะต้องปฏิบัติตามลำดับ คือ สินทรัพย์ทุกชิ้นที่ซื้อมาหรือได้มาแล้วจะต้องนำมาบันทึกในทะเบียนสินทรัพย์ถาวร ซึ่งแยกตามประเภทของสินทรัพย์และบันทึกตามลำดับวันที่ซื้อหรือได้มา นอกจากนี้สินทรัพย์ถาวรที่มีราคาต่อหน่วยสูง และในการซ่อมแต่ละครั้งจะต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องบันทึกประวัติการซ่อมของสินทรัพย์ไว้ด้วย เพื่อใช้ในการควบคุมค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสินทรัพย์

บัญชีสินทรัพย์ถาวร

ชื่อรถไถนาเดินตาม..... ซื้อจากบริษัท คุโบต้า จำกัด..... เลขที่คุมยอด 147
ประเภท อุปกรณ์การเกษตร วันที่เริ่มใช้ 1 ม.ค. 25×2 แผนกที่ใช้สินทรัพย์ นาข้าวนาข้าว
รหัส13302..... อายุการใช้งานโดยประมาณ.....10.....ปี อัตราค่าเสื่อมราคา 10%

วันที่	รายการ	ราคา ต้นทุน	ค่าเสื่อมราคา สะสมยกมา	ค่าเสื่อม ราคาปีนี้	ค่าเสื่อมราคา สะสมยกไป	ราคาหักค่าเสื่อม ราคาสะสมแล้ว
25×2						
ม.ค. 1	ยกมา	60,000	-	-	-	60,000
ธ.ค. 31	ค่าเสื่อมราคา	-	-	6000		54,000

ด้านหลังบัญชีสินทรัพย์ถาวร

รายการซ่อม				
วันที่	รายการ	เลขที่ใบสำคัญ	จำนวนเงิน	หมายเหตุ

ภาพที่ 7.1 บัญชีสินทรัพย์ถาวร

ที่มา: วิไล วีระปรีย และ คณะ (2553:201)

ทะเบียนสินทรัพย์ถาวร 1 หน้า

สรุป

การปรับปรุงบัญชี หมายถึง การปรับบัญชีในวันสิ้นงวดเพื่อให้ได้งบการเงินที่ถูกต้องตามควร โดยจัดทำขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปภายใต้แม่บทการบัญชี ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์คงค้างและเกณฑ์การดำเนินงานต่อเนื่อง

สาเหตุการปรับปรุงบัญชีเนื่องมาจากกิจการไม่มีข้อมูลที่ครบถ้วน จึงไม่มีหลักฐานในการลงบัญชี การบันทึกบัญชีในระหว่างงวดมีบางรายการที่บันทึกเหมือนกันหรือคาบเกี่ยวระหว่างงวดบัญชีปัจจุบันกับงวดบัญชีถัดไป หรือบันทึกบัญชีไว้แล้วแต่จำนวนเงินยังไม่ถูกต้องตามที่ควรจะเป็น และการตัดจำหน่ายสินทรัพย์ถาวรเป็นค่าใช้จ่ายประจำงวด โดยมีวัตถุประสงค์การปรับปรุงบัญชีเพื่อแก้ไขรายการบัญชีให้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริงในงวดบัญชีนั้น ๆ และเพื่อนำไปจัดทำงบการเงินให้ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

การบันทึกรายการปรับปรุงบัญชีจะบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปและผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป ประเภทของรายการปรับปรุงบัญชี แบ่งเป็นค่าใช้จ่ายค้างจ่าย รายได้ค้างรับ ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า รายได้รับล่วงหน้า หนี้สงสัยจะสูญ วัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป ค่าเสื่อมราคา สัตว์เพื่อขาย สัตว์ใช้งาน และรายการแก้ไขข้อผิดพลาด

การโอนกลับรายการ หมายถึง การโอนรายการปรับปรุงบัญชีที่ได้ปรับปรุงไว้แล้ว ในวันสิ้นงวดบัญชี กลับคืนไปยังบัญชีรายได้และค่าใช้จ่ายประเภทนั้น ๆ เมื่อเริ่มงวดบัญชีใหม่ เพื่อให้การบันทึกบัญชีของงวดบัญชีใหม่สะดวกและง่ายขึ้น จะบันทึกโอนกลับรายการเฉพาะบัญชีค่าใช้จ่ายค้างจ่าย รายได้ค้างรับ ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า และรายได้รับล่วงหน้า

งบทดลองหลังรายการปรับปรุงเป็นงบทดลองที่จัดทำขึ้นหลังจากที่ได้บันทึกรายการปรับปรุงตอนวันสิ้นงวดบัญชีแล้ว เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องของการบันทึกบัญชีตามหลักบัญชีอีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่เกิดการได้บันทึกรายการปรับปรุงต่าง ๆ ในสมุดรายวันทั่วไปและผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทเรียบร้อยแล้ว

การคำนวณผลผลิตคงเหลือบางชนิดที่ตรวจนับไม่ได้ เช่น ข้าว พืชเมล็ดอื่น ๆ หญ้าแห้ง และฟางข้าว การตีราคาสินทรัพย์โดยทั่วไป มี 5 วิธี คือ วิธีตีราคาตามต้นทุนของสินทรัพย์ วิธีโดยเปรียบเทียบต้นทุนกับราคาตลาด วิธีตีราคาจากราคาขายสุทธิ วิธีตีราคาจากต้นทุนที่จะใช้ในการสร้างใหม่และวิธีตีราคาจากความสามารถในการให้ผลตอบแทน ทะเบียนสินทรัพย์ถาวรใช้บันทึกการขายสินทรัพย์ถาวรทุกชิ้น โดยบันทึกเรียงลำดับตามวันที่ซื้อหรือได้รับสินทรัพย์มา

แบบฝึกปฏิบัติ หน่วยที่ 7

การปรับปรุงบัญชี

คำสั่ง จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. จงอธิบายความหมายของคำต่อไปนี้

1.1 หนี้สูญ

.....

.....

1.2 หนี้สงสัยจะสูญ

.....

.....

1.3 ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

.....

.....

2. จงอธิบายความหมายของวัสดุสิ้นเปลือง และบอกวิธีการคำนวณวัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป

.....

.....

3. จงอธิบายความหมายของคำต่อไปนี้

3.1 ค่าเสื่อมราคา

.....

.....

3.2 ราคาทุน

.....

.....

3.3 มูลค่าคงเหลือ

.....

.....

3.4 อายุการให้ประโยชน์

.....

4. วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาที่นิยมใช้กันมีวิธีอะไรบ้าง และแต่ละวิธีมีการคิดค่าเสื่อมอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

5. สัตว์ใช้งานออกลูกมีวิธีการบันทึกบัญชีอย่างไร

.....

.....

.....

.....

6. ข้าวในแปลงความกว้างได้ 6 ฟุต ยาว 10 สูง 3 ฟุต ข้าวในแปลงมีจำนวนกี่ถัง

.....

7. ปริมาตรของหญ้าแห้งในตอบนบน หนัก 1 ตัน มีจำนวนเท่ากับกี่ลูกบาศก์ฟุต

.....

8. ฟางข้าวปริมาณจำนวนกี่ลูกบาศก์ฟุต จะมีน้ำหนักประมาณ 1 ตัน

.....

9. การตีราคาสินทรัพย์ มีวิธีการอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

10. ทะเบียนสินทรัพย์ถาวรควรจะบันทึกการอย่างไร และควรจะมีข้อมูลอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2

ข้อ 7.1 ให้บันทึกรายการปรับปรุงในสมุดรายวันทั่วไปของถาวรฟาร์ม เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 ซึ่งเป็นวันสิ้นงวดบัญชี ดังรายการต่อไปนี้

1. ได้รับใบแจ้งหนี้ค่าสาธารณูปโภค จำนวน 1,000 บาท ยังไม่ได้ชำระเงิน
2. กู้เงินจากธนาคาร จำนวน 300,000 บาท เมื่อวันที่ 1 กันยายน 25×3 อัตราดอกเบี้ย 8% ต่อปี กำหนดจ่ายดอกเบี้ยทุก ๆ 6 เดือน
3. ยังไม่ได้จ่ายค่าแรงงาน ประจำเดือนธันวาคม 25×3 จำนวน 15,000 บาท
4. ค่าเช่าโรงเรือน เดือนละ 6,000 บาท จ่ายแล้วถึงเดือนตุลาคม 25×3
5. ค่าซ่อมแซมรถแทรกเตอร์ ยังไม่ได้จ่าย จำนวน 4,000 บาท

ให้ทำ บันทึกรายการปรับปรุงบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป

ข้อ 7.2 ให้บันทึกรายการปรับปรุงในสมุดรายวันทั่วไปของพัฒนาฟาร์ม เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 ซึ่งเป็นวันสิ้นงวดบัญชี ดังรายการต่อไปนี้

1. ให้เช่ารถแทรกเตอร์ จำนวน 1 คัน เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 25×3 เป็นระยะเวลา 6 เดือน ค่าเช่าเดือนละ 9,000 บาท ยังไม่ได้รับค่าเช่า
2. เงินฝากธนาคารประเภทประจำ อัตราดอกเบี้ย 6% ต่อปี จำนวน 250,000 บาท ฝากเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 25×3
3. เมื่อ 1 ธันวาคม 25×3 กิจการให้นายยอศรีกู้เงินไป จำนวน 64,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 10% ต่อปี กำหนดชำระดอกเบี้ย 3 เดือนต่อครั้ง
4. กิจการให้เช่าโรงเรือน เมื่อวันที่ 1 กันยายน 25×3 ค่าเช่าเดือนละ 12,000 บาท ยังไม่ได้รับค่าเช่าโรงเรือนจนถึงวันสิ้นงวดบัญชี
5. ให้นางสุดากู้เงินไปจำนวน 50,000 บาท โดยคิดดอกเบี้ย 12% ต่อปี ชำระดอกเบี้ยเป็นรายเดือน เดือนพฤศจิกายน 25×3 นางสุดายังไม่นำเงินมาชำระดอกเบี้ย

ให้ทำ บันทึกรายการปรับปรุงบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป

ข้อ 7.3 ให้บันทึกรายการปรับปรุงในสมุดรายวันทั่วไปของดวงใจฟาร์ม เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 ซึ่งเป็นวันสิ้นงวดบัญชี ดังรายการต่อไปนี้

1. เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 มีบัญชีดอกเบี้ยจ่าย 6,000 บาท เป็นดอกเบี้ยจ่ายของปี 25×3 จำนวน 2,500 บาท
2. เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 25×3 จ่ายค่าเช่าโรงเรือนครั้งละ 1 ปี เป็นเงิน 12,000 บาท โดยลงบัญชีค่าเช่าไว้

3. เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 25×3 จ่ายค่าเบี้ยประกันภัย เป็นเงิน 24,000 บาท กรมธรรม์อายุ 1 ปี บันทึกลงไว้ในบัญชีค่าเบี้ยประกันภัยจ่ายล่วงหน้า

4. กิจการจ่ายค่าโฆษณา 3,600 บาท เป็นค่าโฆษณาสำหรับเวลา 2 เดือน เมื่อ 1 ธันวาคม 25×3 โดยลงบัญชีค่าโฆษณาไว้

ให้ทำ บันทึกรายการปรับปรุงบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป

ข้อ 7.4 ให้บันทึกรายการปรับปรุงในสมุดรายวันทั่วไปของนพพรฟาร์ม เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 ซึ่งเป็นวันสิ้นงวดบัญชี ดังรายการต่อไปนี้

1. เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 25×3 นายเอกชัยได้กู้เงินนพพรฟาร์ม จำนวน 100,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 10% ต่อปี ชำระดอกเบี้ยปีละ 2 ครั้ง นายเอกชัยได้จ่ายดอกเบี้ยงวดแรกให้ก่อนในวันที่กู้เงินได้บันทึกไว้ในบัญชีดอกเบี้ยรับล่วงหน้า

2. เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 25×3 ได้รับค่าเช่าที่ดิน สำหรับระยะเวลา 6 เดือน เป็นเงิน 12,000 บาท ได้บันทึกไว้ในบัญชีรายได้อื่น

3. ให้เช่ารถแทรกเตอร์ 2 คัน ราคาคันละ 2,000 บาทต่อเดือน เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 25×3 ได้รับค่าเช่ารถแทรกเตอร์ สำหรับระยะเวลา 3 เดือนได้บันทึกไว้ในบัญชีรายได้อื่น

4. เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 25×3 นายพัชระได้กู้เงินกิจการไป 50,000 บาทในอัตราดอกเบี้ย 10% ต่อปี ชำระดอกเบี้ยปีละ 2 ครั้ง นายพัชระได้ชำระดอกเบี้ยงวดแรกในวันที่ขอกู้โดยลงบัญชีไว้เป็นรายได้อื่น

ให้ทำ บันทึกรายการปรับปรุงบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป

ข้อ 7.5 ให้บันทึกรายการปรับปรุงเกี่ยวกับค่าเผื่อนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญในสมุดรายวันทั่วไป เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 ซึ่งเป็นวันสิ้นงวดบัญชี ดังรายการต่อไปนี้

1. เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 กิจการมีบัญชีลูกหนี้คงเหลือ 50,000 บาท ให้ตั้งหนี้สงสัยจะสูญ ในอัตรา 2% ของยอดลูกหนี้

2. เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 กิจการมีบัญชีขายสัตว์เพื่อขาย จำนวน 200,000 บาท ให้ตั้งประมาณหนี้สงสัยจะสูญในอัตรา 1% ของยอดขายสัตว์เพื่อขาย

3. เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×3 กิจการมีบัญชีค่าเผื่อนี้สูญจะสูญยกมา 1,200 บาท ระหว่างปีขายสัตว์เพื่อขาย 300,000 บาท ให้ประมาณหนี้สงสัยจะสูญในอัตรา 1% ของยอดขายสัตว์เพื่อขาย

4. เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×3 กิจการมีบัญชีค่าเผื่อนี้สงฆ์จะสูญยกมา 1,800 บาท วันที่ 31 ธันวาคม 25×3 มียอดลูกหนี้คงเหลือ 95,000 บาท ให้ประมาณหนี้สงฆ์จะสูญ ในอัตรา 3% ของยอดลูกหนี้

ให้ทำ บันทึกการปรับปรุงบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป

ข้อ 7.6 ให้บันทึกการปรับปรุงเกี่ยวกับในสมุดรายวันทั่วไป เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 ซึ่งเป็นวันสิ้นงวดบัญชี ดังรายการต่อไปนี้

1. เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×3 กิจการฟาร์มมีวัสดุการเกษตรยกมา 6,000 บาท ระหว่างปี ซื้อเพิ่ม 24,000 บาท และมีวัสดุการเกษตรคงเหลือปลายปี 8,000 บาท

2. เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×3 กิจการฟาร์มมีวัสดุสำนักงานยกมา 3,200 บาท ระหว่างปี ซื้อเพิ่ม 16,000 บาท และวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 มีวัสดุสำนักงานคงเหลือ 7,000 บาท

3. ในงบทดลองเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 กิจการมีบัญชีวัสดุการเกษตร 8,000 บาท และสำรวจพบว่าวัสดุการเกษตรคงเหลือดีราคาได้ 2,000 บาท

ให้ทำ บันทึกการปรับปรุงบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป

ข้อ 7.7 ให้บันทึกการปรับปรุงเกี่ยวกับค่าเสื่อมราคาในสมุดรายวันทั่วไป เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 ซึ่งเป็นวันสิ้นงวดบัญชี ดังรายการต่อไปนี้

1. เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 25×3 ซื้อเครื่องสูบน้ำ ราคา 26,000 บาท โดยคาดว่าจะมีอายุการใช้งาน 5 ปี เมื่อหมดอายุการใช้งานแล้วคาดว่าจะขายได้ 1,000 บาท คิดค่าเสื่อมราคาตามวิธีผลรวมจำนวนปี

2. เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 25×3 ซื้อรถแทรกเตอร์ 1 คัน ราคา 120,000 บาท ประมาณอายุการใช้งาน 10 ปี คาดว่าจะขายได้ 20,000 บาท คิดค่าเสื่อมราคาตามวิธีเส้นตรง

3. โรงเรือน มูลค่า 200,000 บาท สร้างเมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×2 อัตราค่าเสื่อมราคาวิธีเส้นตรง 10% ต่อปี คิดค่าเสื่อมราคาตามวิธีอัตราสองเท่าของอัตราเส้นตรงคำนวณจากยอดคงเหลือที่ลดลง

4. เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×3 อุปกรณ์การเกษตร ราคาทุนยกมา 24,000 บาท วันที่ 1 กรกฎาคม 25×3 ได้ซื้อเพิ่มอีก 8,000 บาท คิดค่าเสื่อมราคาตามวิธีเส้นตรง 10% ของราคาทุน

5. เครื่องอัดฟ่อนฟางราคาทุน 65,000 บาท ราคาซาก 1,000 บาท คาดว่าจะอัดฟ่อนฟางได้ 120,000 ฟ่อน ในปี 25×3 กิจการฟาร์มอัดฟ่อนฟางได้ทั้งสิ้น 20,000 ฟ่อน คิดค่าเสื่อมราคาตามวิธีจำนวนผลผลิต

ให้ทำ บันทึกการปรับปรุงบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป

ข้อ 7.8 ให้บันทึกรายการปรับปรุงเกี่ยวกับสัตว์เพื่อขายคงเหลือ สัตว์ใช้งานในสมุดรายวันทั่วไป เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 ซึ่งเป็นวันสิ้นงวดบัญชี ดังรายการต่อไปนี้

1. เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 25×3 กิจการฟาร์มซื้อสุกรมาเลี้ยงไว้เพื่อขาย 150 ตัว ราคาตัวละ 600 บาท และได้ขายไปในงวดบัญชีนี้บางส่วน และในวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 มีสุกรเหลือจำนวน 20 ตัว

2. กิจการฟาร์มมีม้าออกลูก ตลอดปี 25×3 เป็นเงิน 10,000 บาท แต่ยังไม่ได้นำบันทึกบัญชี

3. เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×3 ซื้อกระบือมาใช้งานในราคา 20,000 บาท คิดค่าเสื่อมราคาปีละ 10% ต่อมาเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 25×3 กระบือตัวนี้ได้รับบาดเจ็บไม่สามารถทำงานต่อไปได้ กิจการจึงเลิกใช้งานและขายไปโดยได้รับเงิน 10,000 บาท

ให้ทำ บันทึกรายการปรับปรุงบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป

ข้อ 7.9 ให้บันทึกรายการแก้ไขข้อผิดพลาดในสมุดรายวันทั่วไป ซึ่งค้นพบเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 ซึ่งเป็นวันสิ้นงวดบัญชี ดังรายการต่อไปนี้

1. เจ้าของกิจการฟาร์มนำไข่ไก่ที่เลี้ยงไว้เพื่อขายไปปรุงอาหารที่บ้าน เป็นเงิน 1,200 บาท แต่ยังไม่ได้นำบันทึกบัญชี

2. ขายไก่เป็นเงินเชื่อ 6,000 บาท เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 25×3 แต่บันทึกบัญชีเป็นขายไก่เป็นเงินสด

3. เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 25×3 จ่ายค่าแรงให้คนงาน 10,500 บาท แต่บันทึกบัญชีเป็น 15,000 บาท

ให้ทำ บันทึกรายการปรับปรุงบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป

ข้อ 7.10 ให้บันทึกรายการปรับปรุงในสมุดรายวันทั่วไป เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 ซึ่งเป็นวันสิ้นงวดบัญชี ดังรายการต่อไปนี้

1. เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 25×3 กิจการกู้เงิน 200,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 12% ต่อปี ชำระดอกเบี้ยเงินกู้ 2 ครั้ง ในวันที่ 1 สิงหาคม และ 1 กุมภาพันธ์

2. เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 25×3 ได้รับค่าเช่าโรงเรือน สำหรับระยะเวลา 6 เดือน เป็นเงิน 6,000 บาท กิจการลงบัญชีไว้ในบัญชีรายได้ค่าเช่า

ให้ทำ 1. ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไป

2. บันทึกโอนกลับรายการในสมุดรายวันทั่วไปและผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไป เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×4 ซึ่งวันเริ่มต้นงวดบัญชี

ข้อ 7.11 ต่อไปนี้เป็นงบทดลองก่อนรายการปรับปรุงของดวงดีฟาร์ม เมื่อสิ้นงวดบัญชี

ดวงดีฟาร์ม

งบทดลอง

วันที่ 31 ธันวาคม 25×4

ชื่อบัญชี	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด	101	23,000	-		
เงินฝากธนาคาร	102	120,000	-		
ลูกหนี้	103	8,000	-		
วัสดุการเกษตร	104	11,000	-		
สัตว์ใช้งาน	105	20,000	-		
ค่าเสื่อมราคาสะสม - สัตว์ใช้งาน	106			4,000	-
รถแทรกเตอร์	107	40,000	-		
ค่าเสื่อมราคาสะสม - รถแทรกเตอร์	108			2,000	-
โรงเรือน	109	160,000	-		
ที่ดิน	110	300,000	-		
เจ้าหนี้	201			10,000	-
เงินกู้ - ธกส.	202			50,000	-
ทุน - นายดวงดี	301			582,500	-
ถอนใช้ส่วนตัว	302	5,000	-		
ขายสัตว์เพื่อขาย	401			135,000	-
ขายผลิตผลจากสัตว์	402			24,000	-
ค่าสัตว์เพื่อขาย	501	68,000	-		
ค่าอาหารสัตว์	502	37,000	-		
ค่าแรงงาน	503	11,000	-		
ค่าวัคซีน	504	600	-		
ค่าซ่อมแซม	505	2,300	-		
ค่าสาธารณูปโภค	506	1,600	-		
		807,500	-	807,500	-

รายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้

1. สัตว์เพื่อขายคองเหลื่อ จำนวน 12,000 บาท
2. วัสดุการเกษตรคองเหลื่อ 3,000 บาท
3. คิดค่าเสื่อมราคาสัตว์ใช้งาน อัตรา 10% ต่อปี
5. คิดค่าเสื่อมราคาเครื่องยนต์ อัตรา 10% ต่อปี
6. คิดค่าเสื่อมราคาโรงเรือน อัตรา 10% ต่อปี
7. ตั้งหนี้สงสัยจะสูญในอัตรา 5% ของยอดลูกหนี้
8. สัตว์ใช้งานออกลูก คิดเป็นเงิน 1,000 บาท

- ให้ทำ
1. บันทึกรายการปรับปรุงบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป
 2. ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไป
 3. จบทดลองหลังรายการปรับปรุง

ข้อ 7.12 ต่อไปนี้เป็นงบทดลองก่อนรายการปรับปรุงของวิโรจน์ฟาร์ม เมื่อสิ้นงวดบัญชี โดยมีรายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้

1. คิดค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร อัตรา 5% ต่อปี
1. คิดค่าเสื่อมราคาโรงเรือน อัตรา 10% ต่อปี
3. ประมาณหนี้สงสัยจะสูญในอัตรา 3% ของยอดลูกหนี้
4. สัตว์เพื่อขายคองเหลื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×4 จำนวน 21,000 บาท
5. วัสดุการเกษตรคองเหลื่อ 1,300 บาท
6. ยังไม่ได้จ่ายค่าแรงให้คนงาน 6,000 บาท

วิโรจน์ฟาร์ม

งบทดลอง

วันที่ 31 ธันวาคม 25×4

ชื่อบัญชี	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด	101	12,000	-		
เงินฝากธนาคาร	102	183,000	-		
ลูกหนี้	103	60,000	-		
วัสดุการเกษตร	104	2,800	-		
สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	105	15,000	-		
อุปกรณ์การเกษตร	106	20,000	-		
ค่าเสื่อมราคาสะสม - อุปกรณ์การเกษตร	107			4,000	-
โรงเรือน	108	90,000	-		
ค่าเสื่อมราคาสะสม - โรงเรือน	109			3,000	-
ที่ดิน	110	398,000	-		
เจ้าหนี้	201			24,000	-
เงินกู้ - ธกส.	202			30,000	-
ทุน - นายวิโรจน์	301			615,160	-
ขายสัตว์เพื่อขาย	401			356,000	-
ขายผลผลิตจากพืช	402			12,600	-
ค่าสัตว์เพื่อขาย	501	198,060	-		
ค่าอาหารสัตว์	502	58,500	-		
ค่าไถพื้นที่	503	3,600	-		
ค่าพันธุ์พืชพันธุ์ไม้	504	3,000	-		
ค่าน้ำ	505	800	-		
		1,044,760	-	1,044,760	-

- ให้ทำ
1. บันทึกรายการปรับปรุงบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป
 2. ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไป
 3. งบทดลองหลังรายการปรับปรุง

ใบงานที่ 7.1

ชื่อ-สกุล.....กลุ่ม.....ระดับชั้น.....
 ตั้งงานวันที่.....กำหนดส่งงาน.....

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของการปรับปรุงบัญชีได้
2. อธิบายสาเหตุและวัตถุประสงค์ของการปรับปรุงบัญชีได้
3. อธิบายและปรับปรุงรายการบัญชีค่าใช้จ่ายค้างจ่ายได้
4. อธิบายและปรับปรุงรายการบัญชีรายได้ค้างรับได้
5. อธิบายและปรับปรุงรายการบัญชีค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าได้
6. อธิบายและปรับปรุงรายการบัญชีรายได้รับล่วงหน้าได้
7. อธิบายและปรับปรุงรายการบัญชีค่าใช้จ่ายค้างจ่ายได้
8. อธิบายและตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญได้
9. อธิบายและคิดค่าเสื่อมราคาได้

กิจกรรมปฏิบัติ

1. แบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน โดยคณะกรรมการ แต่ละกลุ่ม
 เลือกหัวหน้ากลุ่ม และมีการแบ่งงานให้สมาชิกในกลุ่มรับผิดชอบ
2. ให้ทุกกลุ่มศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมตามที่ได้รับมอบหมาย เรื่องการปรับปรุงบัญชี
3. ทุกกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียนตามหัวข้อ ดังนี้
 กลุ่มที่ 1 ความหมาย สาเหตุ และวัตถุประสงค์ของการปรับปรุงบัญชี
 กลุ่มที่ 2 รายการปรับปรุงบัญชีค่าใช้จ่ายค้างจ่าย และบัญชีรายได้ค้างรับ
 กลุ่มที่ 3 รายการปรับปรุงบัญชีค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า
 กลุ่มที่ 4 รายการปรับปรุงบัญชีรายได้รับล่วงหน้า
 กลุ่มที่ 5 รายการปรับปรุงบัญชีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญและค่าเสื่อมราคา
4. ร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะร่วมกัน นำส่งผลงานเพื่อประเมินผล
5. ผู้สอนให้คำแนะนำและอธิบายสิ่งที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขให้ผู้เรียนทราบ

คะแนนที่ได้.....

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

ใบงานที่ 7.2

ชื่อ-สกุล.....กลุ่ม.....ระดับชั้น.....
 ตั้งงานวันที่.....กำหนดส่งงาน.....

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บันทึกการปรับปรุงบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปได้
2. ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไปได้
3. จัดทำบทดลองหลังรายการปรับปรุงได้

กิจกรรมปฏิบัติ

1. แบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มละ 5 คน
2. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาโจทย์ตามใบงานที่ 7.2 ระดมความคิดเห็นและเสนอแนะร่วมกัน
3. บันทึกการปรับปรุงบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป
4. ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไป และจัดทำบทดลองหลังรายการปรับปรุง
5. รวบรวมผลงานส่งครูผู้สอนภายในเวลาที่กำหนด
6. ครูผู้สอนให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนกันตรวจใบงาน และให้ตัวแทนกลุ่มมาเฉลยหน้าชั้นเรียน
7. ครูผู้สอนพิจารณาการเฉลยใบงานหน้าชั้นเรียน ให้คำแนะนำและอธิบายสิ่งที่จะต้อง

ปรับปรุงแก้ไขให้ผู้เรียนทราบเพื่อพัฒนาตนเอง

โจทย์

รายละเอียดเพิ่มเติมดังนี้

1. สัตว์เพื่อขายคงเหลือวันที่ 31 ธันวาคม 25×4 จำนวน 23,000 บาท วัสดุการเกษตรคงเหลือ 800 บาท
2. ค่าเบี้ยประกันภัยจ่ายล่วงหน้า เป็นค่าเบี้ยประกันภัยสำหรับระยะเวลา 1 ปี เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 25×4
3. คิดค่าเสื่อมราคาโรงเรือน และอุปกรณ์การเกษตรในอัตรา 10% ต่อปี
4. ประมาณหนี้สงสัยจะสูญในอัตรา 1% ของยอดขายสัตว์เพื่อขาย

ต่อไปนี้เป็นงบทดลองก่อนรายการปรับปรุงของสำราญฟาร์ม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×4

สำราญฟาร์ม

งบทดลอง

วันที่ 31 ธันวาคม 25×4

ชื่อบัญชี	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด	101	20,000	-		
เงินฝากธนาคาร	102	160,000	-		
ลูกหนี้	103	8,000	-		
วัสดุการเกษตร	104	2,800	-		
ค่าเบี้ยประกันภัยจ่ายล่วงหน้า	105	3,600	-		
อุปกรณ์การเกษตร	106	40,000	-		
ค่าเสื่อมราคาสะสม - อุปกรณ์การเกษตร	107			2,000	-
โรงเรือน	108	160,000	-		
เจ้าหนี้	201			16,000	-
เงินกู้ - ธกส.	202			30,000	-
ทุน - นายสำราญ	301			304,900	-
ถอนใช้ส่วนตัว	302	5,000	-		
ขายสัตว์เพื่อขาย	401			100,000	-
ค่าสัตว์เพื่อขาย	501	34,000	-		
ค่าอาหารสัตว์	502	11,000	-		
ค่าแรงงาน	503	6,000	-		
ค่าวัคซีน	504	900	-		
ค่าสาธารณูปโภค	505	1,600	-		
		452,900	-	452,900	-

คะแนนที่ได้.....

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

แบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน หน่วยที่ 7

การปรับปรุงบัญชี

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. การปรับปรุงบัญชีในวันสิ้นงวดเพื่อให้ได้งบการเงินที่ถูกต้องตามควรโดยจัดทำขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปภายใต้แม่บทการบัญชี ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์คงค้างและเกณฑ์การดำเนินงานต่อเนื่อง มีความหมายตรงตามข้อใด
 - ก. การผ่านรายการ
 - ข. การปรับปรุงบัญชี
 - ค. การบันทึกบัญชี
 - ง. การวิเคราะห์รายการค้า
 - จ. การหายอดคงเหลือ
2. รายได้รับล่วงหน้า มีความหมายตรงกับข้อใด
 - ก. รายได้ที่เกิดการจะได้รับในวันสิ้นงวดบัญชี
 - ข. รายได้รับล่วงหน้าที่เกิดการยังไม่ได้บันทึกบัญชี
 - ค. รายได้ที่เกิดขึ้นแล้วในงวดปัจจุบัน แต่ยังไม่ได้รับชำระเงิน
 - ง. รายได้ที่เกิดการได้รับเงินจากลูกค้าแล้ว แต่ยังไม่ให้บริการแก่ลูกค้า
 - จ. รายได้ที่เกิดขึ้นแล้วในงวดบัญชีปัจจุบัน จะต้องบันทึกบัญชีในวันสิ้นงวดบัญชี
3. บัญชีที่เกิดขึ้นแล้วและกิจการได้รับประโยชน์หรือบริการในงวดบัญชีปัจจุบันแล้ว แต่ยังไม่ได้มีการจ่ายเงินและยังไม่ได้บันทึกบัญชี มีความหมายตรงกับข้อใด
 - ก. รายได้ค้างรับ
 - ข. รายได้รับล่วงหน้า
 - ค. ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย
 - ง. ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า
 - จ. การโอนกลับรายการ

4. ข้อใด **ไม่ใช่** สาเหตุของการปรับปรุงบัญชีในวันสิ้นงวดบัญชี

ก. ไม่สามารถได้ข้อมูลที่สมบูรณ์หรือข้อมูลที่ครบถ้วน ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากเอกสารบางอย่างยังไม่ได้รับ จึงไม่มีหลักฐานในการลงบัญชี

ข. การบันทึกบัญชีในระหว่างงวดมีบางรายการที่บันทึกเหลื่อมกันหรือคาบเกี่ยวระหว่างงวดบัญชีปัจจุบันกับงวดบัญชีถัดไป

ค. บันทึกบัญชีไว้แล้ว แต่จำนวนเงินยังไม่ถูกต้องตามที่ควรจะเป็น

ง. กิจการฟาร์มมีผลการดำเนินงานในงวดบัญชีปัจจุบันขาดทุน

จ. สินทรัพย์ถาวรมีการเสื่อมสภาพ กิจการฟาร์มตัดจำหน่ายเป็นค่าใช้จ่ายประจำงวด

5. วัตถุประสงค์ของการปรับปรุงบัญชีในวันสิ้นงวดบัญชีได้แก่ข้อใด

ก. เพื่อให้มีกำไรสุทธิในงวดบัญชีนั้นเพิ่มขึ้น

ข. เพื่อหายอดหนี้สินที่ถูกต้องในงวดบัญชีนั้น ๆ

ค. เพื่อแก้ไขรายการบัญชีให้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริงในงวดบัญชีนั้น ๆ

ง. เพื่อหายอดหนี้สินที่ถูกต้องในงวดบัญชีนั้น ๆ

จ. เพื่อให้ได้ยอดรายได้และยอดค่าใช้จ่ายจริงในแต่ละงวดบัญชี

6. บัญชีรายได้ค้างรับ จัดอยู่ในหมวดบัญชีใด

ก. หมวดสินทรัพย์

ข. หมวดหนี้สิน

ค. หมวดส่วนของเจ้าของ

ง. หมวดรายได้

จ. หมวดค่าใช้จ่าย

7. เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 25×3 กิจการจ่ายเงินค่าเช่าที่ดิน จำนวน 12,000 บาท สำหรับระยะเวลา 6 เดือน เป็นการปรับปรุงบัญชีตรงกับข้อใด

ก. การโอนกลับรายการ

ข. รายได้ค้างรับ

ค. รายได้รับล่วงหน้า

ง. ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย

จ. ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า

8. ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า จัดอยู่ในบัญชีหมวดใด และแสดงในงบแสดงฐานะการเงินตามข้อใด

- ก. รายได้, สินทรัพย์หมุนเวียน
- ข. สินทรัพย์, สินทรัพย์หมุนเวียน
- ค. ค่าใช้จ่าย, สินทรัพย์หมุนเวียน
- ง.หนี้สิน, หนี้สินหมุนเวียน
- จ. ค่าใช้จ่าย, หนี้สินหมุนเวียน

9. เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×3 มีค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญยกมา 900 บาท ในวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 มีลูกหนี้คงเหลือ 70,000 บาท และประมาณหนี้สงสัยจะสูญ 3% ของยอดลูกหนี้ หนี้สงสัยจะสูญจะเป็นเท่าใด

- ก. 600 บาท
- ข. 900 บาท
- ค. 1,200 บาท
- ง. 2,100 บาท
- จ. 3,000 บาท

10. เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×3 มีวัสดุการเกษตรยกมา 2,000 บาท ระหว่างปีซื้อเพิ่ม 3,400 บาท เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 ซึ่งเป็นวันสิ้นงวดบัญชีปรากฏว่ามีวัสดุการเกษตรคงเหลือจำนวน 1,600 บาท จงคำนวณหาวัสดุการเกษตรใช้ไป

- ก. 1,600 บาท
- ข. 2,000 บาท
- ค. 3,400 บาท
- ง. 3,800 บาท
- จ. 5,400 บาท

11. ซื้อรถแทรกเตอร์ เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 25×3 ราคา 520,000 บาท คาดว่ามีอายุการใช้งาน 20 ปี คาดว่าจะขายเศษเหล็กได้จำนวน 20,000 บาท ให้คำนวณหาค่าเสื่อมราคา โดยวิธีเส้นตรง ณ วันสิ้นงวดวันที่ 31 ธันวาคม 25×3

- ก. 12,000 บาท
- ข. 12,500 บาท
- ค. 20,000 บาท
- ง. 25,000 บาท
- จ. 50,000 บาท

12. กิจการฟาร์มซื้อสุกรมา 200 ตัว ๆ ละ 600 บาท และได้ขายไปในงวดบัญชีนี้บางส่วน และวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 วันสิ้นงวดบัญชีมีสุกรเหลือ จำนวน 50 ตัว บันทึกการปรับปรุงตามข้อใด

ก. เดบิต ค่าสัตว์เพื่อขาย	10,000	เครดิต สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	10,000
ข. เดบิต สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	10,000	เครดิต ค่าสัตว์เพื่อขาย	10,000
ค. เดบิต ค่าสัตว์เพื่อขาย	30,000	เครดิต สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	30,000
ง. เดบิต สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	30,000	เครดิต ค่าสัตว์เพื่อขาย	30,000
จ. เดบิต สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	60,000	เครดิต ค่าสัตว์เพื่อขาย	60,000

13. ตลอดปี 25×3 กิจการฟาร์มมีโคออกลูก คิดเป็นเงิน 36,000 บาท แต่ยังไม่ได้บันทึกบัญชีในวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 เป็นวันสิ้นงวดบัญชี จะบันทึกบัญชีตามข้อใด

ก. ทุน	เครดิต สัตว์ใช้งาน
ข. ค่าเสื่อมราคา-สัตว์ใช้งาน	เครดิต สัตว์ใช้งาน
ค. สัตว์ใช้งาน	เครดิต ทุน
ง. สัตว์ใช้งาน	เครดิต เงินสด
จ. สัตว์ใช้งาน	เครดิต ค่าเสื่อมราคาสะสม-สัตว์ใช้งาน

14. รายได้ปรับปรุงตามข้อใด **ไม่** ต้องบันทึกการกลับรายการ

- ก. ค่าเสื่อมราคา
- ข. รายได้ค้างรับ
- ค. รายได้รับล่วงหน้า
- ง. ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย
- จ. ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า

15. วัตถุประสงค์ของการจัดทำบทดลองหลังรายการปรับปรุงได้แก่ข้อใด

- ก. เพื่อช่วยให้ทำงานการเงินเป็นไปตามข้อเท็จจริง
- ข. เพื่อช่วยให้การผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไปได้ง่ายขึ้น
- ค. เพื่อช่วยในการแสดงฐานะการเงินในงบแสดงฐานะการเงินถูกต้องยิ่งขึ้น
- ง. เพื่อช่วยในการแสดงผลการดำเนินงานในงบกำไรขาดทุนถูกต้องยิ่งขึ้น
- จ. เพื่อช่วยในการพิสูจน์ว่าได้ลงบัญชีถูกต้องตามหลักบัญชีหรือไม่

16. การจัดทำบตดลองหลังรายการปรับปรุง มีลักษณะคล้ายกับบตดลองก่อนรายการปรับปรุง ข้อใดต่อไปนี้ **ไม่ใช่** วิธีการจัดทำบตดลองหลังรายการปรับปรุง

- ก. ลอกบตดลองก่อนรายการปรับปรุงลงในสมุดบัญชี
- ข. จัดทำบตดลองอีกครั้งหนึ่งโดยเรียงลำดับหมวดบัญชีและเลขที่บัญชีให้ถูกต้อง
- ค. ถ้ายอดในงบตดลองและรายการปรับปรุงอยู่ด้านเดียวกันให้นำมาบวกกัน
- ง. ถ้ายอดในงบตดลองและรายการปรับปรุงอยู่คนละด้านให้นำมาบวกกัน
- จ. บัญชีใดที่ไม่มีในงบตดลอง ให้เติมชื่อบัญชีต่อท้ายงบตดลอง

17. ข้าวเปลือกในฉาง วัดความสูงได้ 3 ฟุต ยาว 6 ฟุต กว้าง 5 ฟุต ให้คำนวณหาว่าข้าวในฉาง มีจำนวนกี่ถัง

- ก. 15
- ข. 18
- ค. 30
- ง. 90.6
- จ. 128.57

18. ฟางข้าวปริมาณ 12,000 ลูกบาศก์ฟุต หนักกี่ตัน

- ก. 2
- ข. 10
- ค. 12
- ง. 20
- จ. 22

19. ผลผลิตจากสัตว์ควรรีราคาแพงเหลือ ตามวิธีใด

- ก. ราคาตามต้นทุนของสินทรัพย์
- ข. ราคาโดยเปรียบต้นทุนกับราคาตลาด
- ค. ราคาขายสุทธิ
- ง. ราคาต้นทุนที่จะใช้ในการสร้างใหม่
- จ. ราคาจากความสามารถในการให้ผลตอบแทน

20. ข้อมูลใดต่อไปนี้ที่อาจจะต้องมี หรือไม่มีก็ได้ในทะเบียนสินทรัพย์ถาวร

- ก. วันที่ซื้อหรือได้มา
- ข. ชื่อสินทรัพย์
- ค. จำนวนหน่วย
- ง. ราคาต้นทุน
- จ. ภาพถ่ายสินทรัพย์ถาวร

หน่วยที่ 8

กระดาษทำการและงบการเงิน

สาระสำคัญ

กระดาษทำการจะจัดแบ่งช่องต่าง ๆ สามารถทำได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละกิจการที่มีลักษณะการประกอบธุรกิจที่แตกต่างกัน กระดาษทำการเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การจัดทำงบการเงินสะดวกและรวดเร็วขึ้น โดยจะนำตัวเลขของบัญชีต่าง ๆ จากงบทดลองมาจัดทำรายการปรับปรุง งบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงิน เพื่อคำนวณผลการดำเนินงานของกิจการว่ามีกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิเป็นจำนวนเท่าไรและตลอดจนฐานะการเงิน

หัวข้อเรื่อง

1. ความหมายและประโยชน์ของกระดาษทำการ
2. รูปแบบของกระดาษทำการ 8 ช่อง
3. ขั้นตอนและวิธีการทำกระดาษทำการชนิด 8 ช่อง
4. ความหมายของงบการเงิน
5. ประเภทของงบการเงิน
6. รูปแบบของงบการเงิน
7. การจัดทำงบการเงิน
8. ประโยชน์ของงบการเงิน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายและประโยชน์ของกระดาษทำการได้
2. บอกรูปแบบของกระดาษทำการ 8 ช่องได้
3. บอกขั้นตอนและวิธีการทำกระดาษทำการชนิด 8 ช่องได้
4. บอกความหมายของงบการเงินได้
5. บอกประเภทของงบการเงินได้

6. บอกรูปแบบของงบการเงินได้
7. จัดทำงบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงินได้
8. บอกประโยชน์ของงบการเงินได้

แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน หน่วยที่ 8

กระดาษทำการและงบการเงิน

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. งบการเงิน หมายถึงข้อใด
 - ก. งบที่เจ้าหน้าที่การเงินจัดทำขึ้น
 - ข. งบที่เกี่ยวกับการประมาณการใช้จ่ายเงิน
 - ค. งบที่แสดงถึงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกิจการ
 - ง. งบที่พิสูจน์ความถูกต้องในการบันทึกจำนวนเงิน
 - จ. งบที่แสดงให้เห็นว่าแต่ละบัญชีมีจำนวนเงินเท่าไร
2. งบแสดงฐานะการเงินแบบรายงาน เรียงลำดับอย่างไร
 - ก. สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ
 - ข. สินทรัพย์ หนี้สิน ค่าใช้จ่าย
 - ค. รายได้ ค่าใช้จ่าย กำไรสุทธิ (ขาดทุนสุทธิ)
 - ง. ส่วนของเจ้าของ รายได้ ค่าใช้จ่าย
 - จ. ส่วนของเจ้าของ สินทรัพย์ หนี้สิน
3. งบกำไรขาดทุน หมายถึงข้อใด
 - ก. งบที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการฟาร์ม
 - ข. งบที่แสดงรายได้ทั้งหมดของกิจการฟาร์ม
 - ค. งบที่แสดงค่าใช้จ่ายทั้งหมดของกิจการฟาร์ม
 - ง. งบที่พิสูจน์ความถูกต้องตามหลักการบัญชีคู่
 - จ. งบที่แสดงฐานะการเงินของกิจการฟาร์ม ณ วันใดวันหนึ่ง
4. ข้อใดคือ ความหมายของกระดาษทำการ
 - ก. แสดงฐานะการเงิน
 - ข. แสดงผลการดำเนินงาน
 - ค. แสดงการบันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้น
 - ง. เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการจัดทำงบการเงิน
 - จ. เป็นเครื่องมือพิสูจน์ความถูกต้องของงบการเงิน

5. กระดาษทำการ 8 ช่อง มีรูปแบบอย่างไร

- ก. ช่องเดบิตและเครดิตของงบแสดงฐานะการเงิน, รายการปรับปรุง, งบกำไรขาดทุน, งบทดลอง
- ข. ช่องเดบิตและเครดิตของงบทดลอง, งบกำไรขาดทุน, งบแสดงฐานะการเงิน, งบทดลองหลังปรับปรุง
- ค. ช่องเดบิตและเครดิตของงบทดลอง, งบกำไรขาดทุน, รายการปรับปรุง, งบแสดงฐานะการเงิน
- ง. ช่องเดบิตและเครดิตของงบทดลอง, งบกำไรขาดทุน, รายการปรับปรุง, งบทดลองหลังปรับปรุง
- จ. ช่องเดบิตและเครดิตของงบทดลอง, รายการปรับปรุง, งบกำไรขาดทุน, งบแสดงฐานะการเงิน

6. Statements of the Financial position หมายถึงข้อใด

- ก. งบที่พิสูจน์ความถูกต้องตามหลักการบัญชี
- ข. แสดงสินทรัพย์ หนี้สิน กำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิ
- ค. งบที่แสดงฐานะการเงินของกิจการฟาร์ม ณ วันใดวันหนึ่ง
- ง. งบที่แสดงรายได้และค่าใช้จ่ายทั้งหมดของกิจการฟาร์ม
- จ. งบที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการฟาร์ม สำหรับรอบระยะเวลาหนึ่ง

7. ส่วนหัวงบกำไรขาดทุนประกอบด้วยรายการอะไรบ้าง

- ก. ชื่อกิจการ วันที่ งบกำไรขาดทุน
- ข. ชื่อกิจการ งบกำไรขาดทุน วันที่
- ค. ชื่อกิจการ งบแสดงฐานะการเงิน วันที่
- ง. ชื่อกิจการ งบกำไรขาดทุน สำหรับงวดบัญชี สิ้นสุดวันที่
- จ. ชื่อกิจการ งบแสดงฐานะการเงิน สำหรับงวดบัญชี สิ้นสุดวันที่

8. ถ้ากิจการฟาร์มมีผลกำไรสุทธิ ข้อใดกล่าวถูกต้อง

- ก. ค่าใช้จ่ายมากกว่ารายได้
- ข. รายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย
- ค. สินทรัพย์มากกว่ารายได้
- ง. รายได้มากกว่าส่วนของเจ้าของ
- จ. ส่วนของเจ้าของมากกว่ารายได้

9. บัญชีถอนใช้ส่วนตัว แสดงยอดด้านใดและในงบการเงินข้อใด
- ก. ด้านเดบิตทั้งงบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงิน
 - ข. ด้านเดบิต งบกำไรขาดทุน
 - ค. ด้านเครดิต งบกำไรขาดทุน
 - ง. ด้านเครดิต งบแสดงฐานะการเงิน
 - จ. ด้านเดบิต งบแสดงฐานะการเงิน
10. ข้อใดคือประโยชน์ของงบการเงิน
- ก. ทำให้ทราบผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกิจการฟาร์ม
 - ข. เป็นการบันทึกการขายการเปิดบัญชีของกิจการฟาร์ม
 - ค. ช่วยพิสูจน์ความถูกต้องในการบันทึกบัญชีแยกประเภท
 - ง. ช่วยพิสูจน์ความถูกต้องในการบันทึกการขายในสมุดรายวันทั่วไป
 - จ. ช่วยในการวิเคราะห์รายการค้าได้ถูกต้อง

เนื้อหา

1. ความหมายและประโยชน์ของกระดาดำทำการ

1.1 ความหมายของกระดาดำทำการ

กระดาดำทำการ (Work Sheet of Working Paper) หมายถึง กระดาษร่างที่จัดทำขึ้นเพื่อช่วยในการปรับปรุงรายการและจัดทํางบการเงินให้รวดเร็วขึ้น ซึ่งการจัดทำกระดาดำทำการเป็นขั้นตอนหนึ่งที่กิจการสามารถเลือกทำหรือไม่ทำก็ได้ เนื่องจากการจัดทำกระดาดำทำการนั้นไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของวงจรบัญชีและส่วนประกอบของงบการเงิน แต่หากกิจการฟาร์มเลือกที่จะทำกระดาดำทำการ ณ วันสิ้นงวดบัญชี กิจการฟาร์มสามารถทำได้หลังจากกิจการผ่านขั้นตอนการจัดทํางบทดลองก่อนปรับปรุงเรียบร้อยแล้วแต่ก่อนปรับปรุงรายการในสมุดรายวันทั่วไป

1.2 ประโยชน์ของกระดาดำทำการ

เมื่อสิ้นวันงวดบัญชีสามารถใช้ประโยชน์ของกระดาดำทำการได้ ดังนี้

- 1.2.1 เพื่อช่วยให้จัดทํางบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงินสะดวกและรวดเร็วขึ้น
- 1.2.2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำรายการปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป
- 1.2.3 เพื่อทำการปรับปรุงได้สะดวก และถูกต้อง
- 1.2.4 เพื่อทํางบทดลองหลังการปรับปรุงรายการต่าง ๆ
- 1.2.5 เพื่อจัดทํางบทดลองหลังจากการปิดบัญชี

2. รูปแบบของกระดาดำทำการ 8 ช่อง

กระดาดำทำการจะจัดแบ่งช่องต่าง ๆ สามารถทำได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละกิจการที่มีลักษณะการประกอบธุรกิจที่แตกต่างกัน กระดาดำทำการแบบที่ง่ายที่สุด คือ กระดาดำทำการ 6 ช่อง เป็นกระดาดำทำการที่ยังไม่พิจารณาถึงรายการปรับปรุงบัญชี โดยแบ่งออกเป็นช่องงบทดลอง งบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงิน ซึ่งมีช่องจำนวนเงินของแต่ละงบทั้งด้านเดบิตและเครดิต การที่จะเรียกว่ากระดาดำทำการ 6 ช่อง 8 ช่อง หรือ 10 ช่อง ก็โดยนับช่องจำนวนเงินทั้งสิ้นในแบบฟอร์มนั่นเอง แต่ในหน่วยนี้จะจัดแบ่งเป็นช่องต่าง ๆ ดังนี้ งบทดลอง 2 ช่อง (เดบิตและเครดิต) รายการปรับปรุง 2 ช่อง (เดบิตและเครดิต) งบกำไรขาดทุน 2 ช่อง (เดบิตและเครดิต) และงบแสดงฐานะการเงิน 2 ช่อง (เดบิตและเครดิต) ดังนั้นจึงเรียกระดาดำทำการนี้ว่า “กระดาดำทำการ 8 ช่อง”

รูปแบบของกระดาดำการ 8 ช่อง

เว้น 1 หน้า

ใช้ไฟล์ ชื่อ รูปแบบกระดาดำการ 8 ช่อง

- (8) ยอดรวมของงบทดลอง ซึ่งจะเท่ากันทั้ง 2 ด้าน
- (9) ยอดรวมของรายการปรับปรุง ซึ่งจะเท่ากันทั้ง 2 ด้าน
- (10) ยอดรวมด้านเดบิตของงบกำไรขาดทุน
- (11) ยอดรวมด้านเครดิตของงบกำไรขาดทุน
- (12) ยอดรวมด้านเดบิตของงบแสดงฐานะการเงิน
- (13) ยอดรวมด้านเครดิตของงบแสดงฐานะการเงิน
- (14) คำอธิบายกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิ
- (15) ยอดรวมของงบกำไรขาดทุน ซึ่งจะเท่ากันทั้ง 2 ด้าน
- (16) ยอดรวมของงบแสดงฐานะการเงิน ซึ่งจะเท่ากันทั้ง 2 ด้าน

3. ขั้นตอนและวิธีการทำกระดาศทำการชนิด 8 ช่อง

ขั้นตอนและวิธีการทำกระดาศทำการชนิด 8 ช่อง มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 เขียนหัวกระดาศทำการ จะประกอบด้วยข้อความ 3 บรรทัด ได้แก่

บรรทัดที่ 1 เขียนชื่อกิจการฟาร์ม

บรรทัดที่ 2 เขียนชื่อคำว่า กระดาศทำการ

บรรทัดที่ 3 เขียนชื่อระยะเวลาและวันที่สิ้นสุด

3.2 ทำช่องงบทดลอง โดยนำชื่อบัญชีต่าง ๆ ที่มียอดคงเหลือในบัญชีแยกประเภท มาใส่ในช่องงบทดลองของกระดาศทำการ ซึ่งถ้าบัญชีใดมียอดคงเหลือทางด้านเดบิตก็นำยอดคงเหลือนั้นมาใส่ในช่องเดบิต แต่ถ้าหากว่าบัญชีใดมียอดคงเหลือทางด้านเครดิตก็นำยอดคงเหลือมาใส่ในช่องเครดิต โดยเรียงตามลำดับบัญชี ดังนี้ สิ้นทรัพย์ หินสิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ และค่าใช้จ่าย พร้อมระบุเลขที่บัญชีแต่ละบัญชีในช่องเลขที่บัญชี แล้วรวมจำนวนเงิน ช่องเดบิตและช่องเครดิต ซึ่งจำนวนเงินทั้งสองช่องจะต้องเท่ากัน ในกรณีที่ไม่ว่ากันให้ค้นหาข้อผิดพลาดเพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง และเมื่อทำกระดาศทำการแล้วไม่จำเป็นต้องไปจัดทำงบทดลองต่างหาก

3.3 ทำช่องรายการปรับปรุง เมื่อทำช่องงบทดลองในกระดาศทำการแล้วให้นำรายการปรับปรุงที่บันทึกไว้ในสมุดรายวันทั่วไปไปลงในช่องรายการปรับปรุง โดยพิจารณาเดบิตบัญชีหนึ่งและเครดิตอีกบัญชีหนึ่งที่ตรงข้าม แล้วบันทึกจำนวนเงินในช่องรายการ ถ้ารายการที่ปรับปรุงเป็นบัญชีที่ยังไม่มีชื่อปรากฏในงบทดลองให้เขียนชื่อบัญชีใหม่ในช่องชื่อบัญชีและเขียนเลขที่บัญชีในช่องเลขที่บัญชีต่อท้ายงบทดลอง แล้วเขียนจำนวนเงินที่เดบิตและเครดิตในช่องรายการปรับปรุง เมื่อได้ปรับปรุงทุกรายการแล้วให้รวมยอดจำนวนเงินในช่องรายการปรับปรุงทั้งด้านเดบิตและเครดิต ซึ่งยอดรวมเดบิตและเครดิตต้องเท่ากัน ในกรณีที่ไม่ว่ากัน ให้ค้นหา

ข้อผิดพลาดเพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง รายการที่ปรับปรุงแต่ละรายการนี้จะต้องเขียนหมายเลขกำกับที่ละรายการ เพื่ออ้างอิงในการตรวจสอบภายหลังได้และเขียนคำอธิบายรายการปรับปรุงตามลำดับหมายเลขไว้ตอนท้ายของกระดาษทำการ

3.4 จำแนกยอดคงเหลือของบัญชีต่าง ๆ หลังจากทำช่องรายการปรับปรุงเสร็จแล้ว ให้นำตัวเลขในช่องงบทดลอง บวกหรือลบกับช่องรายการปรับปรุงแล้วแต่กรณี ถ้าอยู่ด้านเดียวกันให้นำจำนวนเงินมาบวกกัน แต่ถ้าอยู่คนละด้านให้นำจำนวนเงินมาลบกัน เพื่อจำแนกยอดคงเหลือของบัญชีต่าง ๆ ไปยังช่องงบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงินตามลักษณะของบัญชีโดยพิจารณาบัญชี ดังนี้

3.4.1 สินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ ไปไว้ในช่องงบแสดงฐานะการเงิน โดยมีหลักเกณฑ์ว่าถ้าบัญชีใดหลังปรับปรุงแล้วมียอดคงเหลือด้านเดบิต ก็จะนำไปไว้ในช่องงบแสดงฐานะการเงินด้านเดบิต แต่ถ้าบัญชีใดหลังปรับปรุงแล้วมียอดคงเหลือด้านเครดิตก็จะนำไปไว้ในช่องงบแสดงฐานะการเงินด้านเครดิต ส่วนบัญชีใดที่ไม่มีการปรับปรุงหรือมีการปรับปรุงเพียงอย่างเดียว ก็จะนำไปไว้ในช่องงบแสดงฐานะการเงินด้านเดิมจำนวนเท่าเดิม

3.4.2 รายได้และค่าใช้จ่าย ไปไว้ในช่องงบกำไรขาดทุน โดยมีหลักเกณฑ์ว่า ถ้าบัญชีใดหลังปรับปรุงแล้วมียอดคงเหลือด้านเดบิต ก็จะนำไปไว้ในช่องงบกำไรขาดทุนด้านเดบิตและถ้าบัญชีใดหลังปรับปรุงแล้วมียอดคงเหลือด้านเครดิตก็จะนำไปไว้ในช่องงบกำไรขาดทุนด้านเครดิต ส่วนบัญชีใดที่ไม่มีการปรับปรุงก็จะนำไปไว้ในช่องงบกำไรขาดทุนด้านเดิมจำนวนเท่าเดิม

3.5 คำนวณหาผลการดำเนินงานของกิจการในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น โดยคำนวณหาผลต่างของรวมยอดในช่องงบกำไรขาดทุนด้านเดบิต และด้านเครดิต หากปรากฏว่า ยอดรวมด้านเครดิตมากกว่าด้านเดบิต แสดงว่าผลการดำเนินงานเป็นกำไรสุทธิให้อโอนยอดคงเหลือ ไปแสดงไว้ในช่องงบแสดงฐานะการเงินด้านเครดิต พร้อมระบุคำว่า “กำไรสุทธิ” ในช่องชื่อบัญชี แต่ถ้าหากยอดรวมด้านเดบิตมากกว่าด้านเครดิตแสดงว่าผลการดำเนินงานเป็นขาดทุนสุทธิ ให้อโอนยอดคงเหลือไปแสดงไว้ในช่องงบแสดงฐานะการเงินด้านเดบิต พร้อมระบุคำว่า “ขาดทุนสุทธิ” ในช่องชื่อบัญชี

3.6 รวมยอดในช่องงบแสดงฐานะการเงิน หลังจากได้ผลการดำเนินงาน ซึ่งโอนมาช่องงบกำไรขาดทุน ไม่ว่าผลการดำเนินงานจะเป็นกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิ แล้วให้รวมยอดในช่องงบแสดงฐานะการเงินทั้งด้านเดบิตและเครดิต ซึ่งยอดรวมทั้งสองจะต้องเท่ากัน ถ้าไม่เท่ากันให้ค้นหาข้อผิดพลาดในกระดาษทำการเพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง

ตัวอย่างที่ 8.2 ต่อไปนี้เป็นงบทดลองของสายชลฟาร์ม เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 ดังนี้

สายชลฟาร์ม

งบทดลอง

วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

ชื่อบัญชี	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด	101	9,500	-		
เงินฝากธนาคาร	102	120,000	-		
ลูกหนี้	103	5,000	-		
สัตว์ใช้งาน	104	15,000	-		
ค่าเสื่อมราคาสะสม - สัตว์ใช้งาน	105			250	-
อุปกรณ์การเกษตร	106	30,000	-		
ค่าเสื่อมราคาสะสม - อุปกรณ์การเกษตร	107			1,500	-
รถแทรกเตอร์	108	120,000	-		
ค่าเสื่อมราคาสะสม - รถแทรกเตอร์	109			4,000	-
โรงเรือน	110	150,000	-		
ค่าเสื่อมราคาสะสม - โรงเรือน	111			3,750	-
เจ้าหนี้	201			10,000	-
เงินกู้	202			40,000	-
ทุน - นายสายชล	301			281,500	-
ถอนใช้ส่วนตัว	302	6,000	-		
ขายสัตว์เพื่อขาย	401			190,700	-
ขายผลิตผลจากสัตว์	402			57,000	-
รายได้เบ็ดเตล็ด	403			1,800	-
ค่าสัตว์เพื่อขาย	501	75,000	-		
ค่าอาหารสัตว์	502	36,000	-		
ดอกเบี้ยจ่าย	503	3,000	-		
ค่าแรงงาน	504	21,000	-		
		590,500	-	590,500	-

รายการเพิ่มเติมมีดังนี้

1. สัตว์เพื่อขายคงเหลือ 5,000 บาท
2. ค่าแรงงานค้ำจ่ายจำนวน 9,000 บาท
3. คิดค่าเสื่อมราคาสัตว์ใช้งาน 10% ต่อปี
4. คิดค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร 10% ต่อปี
5. คิดค่าเสื่อมราคารถแทรกเตอร์ 20% ต่อปี
6. คิดค่าเสื่อมราคาโรงเรือน 5% ต่อปี

สามารถบันทึกรายการปรับปรุงในสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	112	5,000	-		
		ค่าสัตว์เพื่อขาย	501			5,000	-
		ปรับปรุงบัญชีสัตว์เพื่อขายคงเหลือ					
		(2) ค่าแรงงาน	504	9,000	-		
		ค่าแรงงานค้ำจ่าย	203			9,000	-
		ปรับปรุงค่าแรงงานค้ำจ่าย					
		(3) ค่าเสื่อมราคา - สัตว์ใช้งาน	505	1,500	-		
		ค่าเสื่อมราคาสะสม - สัตว์ใช้งาน	105			1,500	-
		ปรับปรุงค่าเสื่อมราคาสัตว์ใช้งาน					
		(4) ค่าเสื่อมราคา - อุปกรณ์การเกษตร	506	3,000	-		
		ค่าเสื่อมราคาสะสม-อุปกรณ์การเกษตร	107			3,000	-
		ปรับปรุงค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร					
		(5) ค่าเสื่อมราคา - รถแทรกเตอร์	507	24,000	-		
		ค่าเสื่อมราคาสะสม - รถแทรกเตอร์	109			24,000	-
		ปรับปรุงค่าเสื่อมราคารถแทรกเตอร์					
		(6) ค่าเสื่อมราคา - โรงเรือน	508	7,500	-		
		ค่าเสื่อมราคาสะสม - โรงเรือน	111			7,500	-
		ปรับปรุงค่าเสื่อมราคาโรงเรือน					

เว้น 2 หน้ากระดาษ

แทรกไฟล์ โจทย์ตัวอย่างกระดาษทำการ 2

เว้น 2 หน้ากระดาษ

แทรก ไฟล์โจทย์ตัวอย่างกระดาษทำการ

4. ความหมายของงบการเงิน

งบการเงิน (Financial Statement) หมายถึง รายงานทางการเงินที่แสดงฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงานของกิจการสำหรับงวดบัญชีหนึ่ง ๆ ซึ่งปกติจะเป็นระยะเวลา 1 ปี งบการเงิน จะแสดงข้อมูลโดยถูกต้องตามที่ควรก็ต่อเมื่อกิจการได้ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีอย่างเหมาะสม รวมทั้งเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็น งบการเงินจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการตัดสินใจ เชิงเศรษฐกิจและแสดงถึงผลการบริหารงานของฝ่ายบริหาร และนำเสนอข้อมูล ดังต่อไปนี้ คือ สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ ค่าใช้จ่ายและกระแสเงินสด

การที่จะทำงบใดบ้างนั้น ขึ้นอยู่กับความต้องการของเจ้าของกิจการหรือผู้บริหารกิจการนั้น ๆ ว่าต้องการจะทราบเกี่ยวกับอะไร ก็จะกำหนดให้ทำงบนั้น ทั้งนี้ยังขึ้นอยู่กับประเภทของกิจการด้วย กิจการค้าโดยทั่วไปจะต้องทำงบการเงินอย่างน้อย 2 งบ คือ งบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงิน

กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ออกประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดรายการย่อ ที่ต้องมีในงบการเงิน พ.ศ. 2552 และมีผลให้ยกเลิกประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง กำหนด รายการย่อที่必须有ในงบการเงิน พ.ศ. 2544 และประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนด รายการย่อที่必须有ในงบการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 ซึ่งประกาศฉบับใหม่นี้ได้ปรับปรุงให้ สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ และจะเริ่มใช้สำหรับการจัดทำงบการเงินของธุรกิจที่มี รอบปีบัญชีเริ่มต้นในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2552 เป็นต้นไป โดยเน้นให้ผู้ประกอบธุรกิจ ผู้ทำบัญชี ผู้สอบบัญชีและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้อง เนื่องจาก งบการเงินของกิจการเจ้าของคนเดียวไม่มีรูปแบบที่กำหนดไว้อย่างเป็นทางการ จึงมีการประยุกต์ใช้ให้ เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีปัจจุบัน

5. ประเภทของงบการเงิน

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (ปรับปรุง พ.ศ. 2552) เรื่อง การนำเสนองบการเงิน โดยสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ ใช้สำหรับงบการเงินที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2554 กำหนดว่างบการเงินฉบับสมบูรณ์ ต้องประกอบด้วย

5.1 งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันสิ้นงวด

5.2 งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จสำหรับงวด

5.3 งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นสำหรับงวด

5.4 งบกระแสเงินสดสำหรับงวด

5.5 หมายเหตุประกอบงบการเงิน ซึ่งประกอบด้วยสรุปนโยบายบัญชีที่สำคัญ ข้อมูลที่ให้คำอธิบายอื่น และ

5.6 งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันต้นงวดของงวดที่นำมาเปรียบเทียบกับงวดแรกสุด เมื่อกิจการได้นำนโยบายการบัญชีใหม่มาถือปฏิบัติย้อนหลังหรือการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง หรือเมื่อกิจการมีการจัดประเภทรายการในงบการเงินใหม่

งบการเงินที่จะนำมาศึกษาวิชาบัญชีฟาร์มจะกล่าวถึงรูปแบบเฉพาะกิจการเจ้าของคนเดียว ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ งบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงิน

6. รูปแบบของงบการเงิน

เมื่อกิจการปรับปรุงและแก้ไขข้อผิดพลาดทางบัญชีเรียบร้อยแล้วก็จะจัดทำงบการเงินขึ้น ซึ่งงบการเงิน แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

6.1 แบบรายงาน (Report Form)

6.2 แบบบัญชี (Account Form)

รูปแบบงบการเงินที่นิยมใช้มากที่สุดในปัจจุบันคือแบบรายงาน

7. การจัดทำงบการเงิน

การจัดทำงบการเงิน 2 ประเภทมี ดังนี้

7.1 งบกำไรขาดทุน (Profit and Loss Statement or Income Statement)

งบกำไรขาดทุน หมายถึง งบที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการในรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่งว่ามีกำไรหรือขาดทุนจำนวนเท่าใด รอบระยะเวลาหนึ่งอาจจะเป็น 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี ขึ้นอยู่กับกิจการว่าจะจัดทำในรอบระยะเวลาใด รายการในงบกำไรขาดทุนจะแสดงในส่วนรายได้และค่าใช้จ่าย

7.1.1 การจัดทำงบกำไรขาดทุน งบกำไรขาดทุนสามารถจัดทำได้ 2 รูปแบบ คือ แบบรายงาน (Report Form) และแบบบัญชี (Account Form) การจัดทำงบกำไรขาดทุนแบบบัญชี จะแบ่งรายการออกเป็นสองด้าน คือด้านรายได้จะบันทึกไว้ทางด้านเครดิต และค่าใช้จ่ายจะบันทึกไว้ทางด้านเดบิตและรวมยอดทั้งสองด้าน ถ้าผลรวมทางด้านเครดิตมากกว่าผลรวมทางด้านเดบิต แสดงว่ามีผลเป็นกำไรสุทธิ ให้บันทึกกำไรสุทธิลงทางด้านเดบิต แล้วรวมยอดจำนวนเงินทั้งสองด้านซึ่งจะต้องเท่ากัน ถ้าผลรวมทางด้านเดบิตมากกว่าผลรวมทางด้านเครดิตแสดงมีผลขาดทุนสุทธิ ให้บันทึกขาดทุนสุทธิลงทางด้านเครดิตแล้วทำการรวมยอดเงินทั้งสองด้าน ซึ่งจะต้องเท่ากัน ทั้งนี้ เพื่อให้บุคคลทั่วไปเข้าใจง่าย ในปัจจุบันจะพบการจัดทำในรูปแบบบัญชีน้อยมากและรูปแบบรายงานเป็นที่นิยมใช้กันมากที่สุด

7.1.1.1 ส่วนประกอบของงบกำไรขาดทุน ประกอบด้วยรายการต่อไปนี้

1) รายได้ (Revenues) แม้บทการบัญชีให้คำนิยามของรายได้ไว้ว่า รายได้ หมายถึง การเพิ่มขึ้นของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในรอบระยะเวลาบัญชีในรูปกระแสเข้า หรือการเพิ่มค่าของสินทรัพย์ หรือการลดลงของหนี้สิน อันส่งผลให้ส่วนของเจ้าของเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ไม่รวมถึงเงินทุนที่ได้รับจากผู้มีส่วนร่วมในส่วนของเจ้าของ

2) ค่าใช้จ่าย (Expenses) แม้บทการบัญชีให้คำนิยามของค่าใช้จ่ายไว้ว่า ค่าใช้จ่าย หมายถึง การลดลงของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในรอบระยะเวลาบัญชีในรูปกระแสออก หรือการลดค่าของสินทรัพย์ หรือการเพิ่มขึ้นของหนี้สิน อันส่งผลให้ส่วนของเจ้าของลดลง ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการแบ่งปันให้กับผู้มีส่วนร่วมในส่วนของเจ้าของ

3) กำไร (Gains) หมายถึง ส่วนของสินทรัพย์สุทธิที่เพิ่มขึ้นเนื่องจาก รายการที่มีกิจกรรมโดยตรงของกิจการ และจากรายการอย่างอื่นที่มีผลกระทบกับกิจการ ในช่วงเวลาหนึ่งยกเว้นผลกระทบที่เกิดจากการลงทุนผู้เป็นเจ้าของ

4) ขาดทุน (Loss) หมายถึง ส่วนของสินทรัพย์สุทธิที่ลดลงเนื่องจาก รายการที่มีกิจกรรมโดยตรงของกิจการ และจากรายการอย่างอื่นที่มีผลกระทบกับกิจการ ในช่วงเวลาหนึ่งยกเว้นผลกระทบที่เกิดค่าใช้จ่าย หรือการจ่ายคืนทุนผู้เป็นเจ้าของ

7.1.1.2 การจัดทำงบกำไรขาดทุนแบบรายงาน (Report Form) ให้ปฏิบัติ ดังนี้

1) เขียนหัวงบกำไรขาดทุน ประกอบด้วย 3 บรรทัด คือ

บรรทัดที่ 1 ชื่อกิจการ

บรรทัดที่ 2 เขียนคำว่า “งบกำไรขาดทุน”

บรรทัดที่ 3 เขียนสำหรับรอบระยะเวลาที่จัดทำงบกำไรขาดทุนและ

วันที่สิ้นสุด

2) เขียนคำว่า “รายได้” แล้วนำบัญชีหมวดรายได้มาใส่ในงบกำไรขาดทุน ถ้ามีมากกว่า 1 รายการ ให้แสดงการรวมยอดรายได้ทั้งหมดด้วย

3) เขียนคำว่า “ค่าใช้จ่าย” แล้วนำบัญชีหมวดค่าใช้จ่ายมาใส่ในงบกำไรขาดทุน หากมีค่าใช้จ่ายมากกว่า 1 รายการ ให้แสดงการรวมยอดค่าใช้จ่ายทั้งหมดด้วย

4) หาผลต่างระหว่างยอดรวมรายได้และยอดรวมค่าใช้จ่าย ถ้ายอดรวมรายได้มากกว่ายอดรวมค่าใช้จ่าย ผลต่างคือ “กำไรสุทธิ” และถ้ายอดรวมค่าใช้จ่ายมากกว่ายอดรวมรายได้ ผลต่างคือ “ขาดทุนสุทธิ”

7.1.2 ประเภทของงบกำไรขาดทุน ในการจัดทำงบกำไรขาดทุนรูปแบบรายงาน จำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ มี 2 ประเภท คือ

7.1.2.1 งบกำไรขาดทุนจำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ - แบบขั้นเดียว

7.1.2.2 งบกำไรขาดทุนจำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ - แบบหลายขั้น

7.1.2.1 งบกำไรขาดทุนจำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ - แบบขั้นเดียว (Single Step Income Statement) เป็นการจัดทำงบกำไรขาดทุนแบบง่าย ๆ โดยการแบ่งรายการเป็นสองกลุ่ม คือ รายได้และกำไรกลุ่มหนึ่ง กับค่าใช้จ่ายและขาดทุนกลุ่มหนึ่ง ในการแสดงจะนำรายการที่เป็นรายได้ และกำไรตั้งหักด้วยรายการที่เป็นค่าใช้จ่าย และขาดทุนจะได้กำไร หรือขาดทุนสุทธิจากการดำเนินงาน ซึ่งแบบนี้เป็นแบบที่บังคับใช้ตามมาตรฐานงบการเงินตามประกาศกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 ดังแสดงในตัวอย่าง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 8.3 งบกำไรขาดทุนรูปแบบรายงาน จำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ - แบบขั้นเดียว รายได้

ขายสัตว์เพื่อขาย/ขายผลิตผลจากสัตว์/ขายผลิตผลจากพืช	xx	}	+	}	-		
รายได้อื่น ๆ	xx						
รวมรายได้							
ค่าใช้จ่าย							
ต้นทุนขาย	xx	}	+				
ค่าใช้จ่ายในการขาย	xx						
ค่าใช้จ่ายอื่น	xx						
รวมค่าใช้จ่าย							
กำไร (ขาดทุน) ก่อนต้นทุนทางการเงิน	xx	}					
หัก ต้นทุนทางการเงิน	xx						
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	xx						

7.1.2.2 งบกำไรขาดทุนจำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ - แบบหลายขั้น (Multiple Step Income Statement) เป็นการจัดทำงบที่แสดงผลกำไรขาดทุนให้เห็นเป็นหลายขั้น โดยเน้นให้เห็นถึงผลที่เกิดจากการดำเนินงานปกติ และที่ไม่เกี่ยวกับการดำเนินงานปกติ วิธีนี้จะแบ่งรายได้และค่าใช้จ่ายออกเป็นสองกลุ่ม สำหรับค่าใช้จ่ายที่จัดเป็นประเภทใหญ่ ๆ เช่น ต้นทุนขาย ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เป็นต้น ในงบกำไรขาดทุนนี้จะเปรียบเทียบรายได้กับค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทแสดงออกเป็นกำไรขั้นต้น กำไรก่อนหักค่าใช้จ่าย กำไรก่อนต้นทุนทางการเงิน กำไรสุทธิ

ตัวอย่างที่ 8.4 งบกำไรขาดทุนรูปแบบรายงาน จำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ - แบบหลายขั้น

ขายสัตว์เพื่อขาย/ขายผลิตผลจากสัตว์/ขายผลิตผลจากพืช	xx	}	-
หัก ต้นทุนขาย	<u>xx</u>		
กำไร (ขาดทุน) ขั้นต้น	xx	}	+
บวก รายได้อื่น ๆ	<u>xx</u>		
กำไร (ขาดทุน) ก่อนหักค่าใช้จ่าย	xx	}	-
หัก ค่าใช้จ่ายในการขาย	xx		
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	<u>xx</u>		
รวมค่าใช้จ่าย	<u>xx</u>		
กำไร (ขาดทุน) ก่อนต้นทุนทางการเงิน	xx		
หัก ต้นทุนทางการเงิน	<u>xx</u>		
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	<u>xx</u>		

7.1.3 ความหมายของรายการย่อในงบกำไรขาดทุน ประกอบด้วย

7.1.3.1 รายได้ ประกอบด้วย

1) รายได้จากการขาย (Revenues from the Sales) หมายถึง รายได้ที่เกิดจากการขายสินค้า สิทธิหรือบริการ เพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินสด สิทธิเรียกร้องให้ชำระเงินหรือสิ่งอื่นที่มีมูลค่าคิดเป็นเงินได้ ทั้งนี้ให้แสดงเป็นยอดสุทธิหลังหักรายการรับคืนและส่วนลดแล้ว โดยแยกแสดงเป็นรายได้แต่ละประเภท เช่น ขายสัตว์เพื่อขาย ขายผลิตผลจากสัตว์ ขายผลิตผลจากพืช เป็นต้น

2) รายได้อื่น ๆ (Other Incomes) หมายถึง รายได้จากการดำเนินงานนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1) ทั้งนี้ให้รวมกำไรอื่นที่ไม่จัดเป็นรายการพิเศษ เช่น กำไรจากการขายเงินลงทุน ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ และสินทรัพย์อื่น เป็นต้น

7.1.3.2 ค่าใช้จ่าย ประกอบด้วย

1) ต้นทุนขาย (Costs of the Sales) หมายถึง ต้นทุนของสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ขายรวมราคาซื้อ ต้นทุนการผลิตของผลิตภัณฑ์ขาย และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จ่ายไป เพื่อให้สินค้า หรือผลิตภัณฑ์อยู่ในสภาพพร้อมที่จะขาย

2) ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (Selling Administrative Expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการขาย และค่าใช้จ่ายทั่วไปที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน ส่วนรวม ทั้งนี้ไม่รวมค่าใช้จ่ายอื่นและดอกเบี้ยจ่าย

3) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (Other Expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน นอกจากต้นทุนขาย หรือต้นทุนขายผลิตภัณฑ์ ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ทั้งนี้ให้รวมถึงขาดทุนอื่นที่ไม่จัดเป็นรายการพิเศษ เช่น ขาดทุนจากการขายเงินลงทุน ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ และสินทรัพย์อื่น และขาดทุนจากการหยุดงานของพนักงานในกรณีที่มิได้จากการขายสินทรัพย์ดังกล่าว ให้นำมาหักจากรายการนี้เพื่อแสดงยอดสุทธิ

7.1.3.3 กำไร (ขาดทุน) ก่อนต้นทุนทางการเงินและภาษีเงินได้ (Profit (Loss) before Finance Costs and Income Tax Expenses) หมายถึง ยอดรวมรายได้หักด้วยยอดรวมค่าใช้จ่าย แต่ก่อนหักต้นทุนทางการเงิน หากมีผลขาดทุนให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

7.1.3.4 ต้นทุนทางการเงิน (Finance Costs) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากกิจการต้องจัดหาเงินลงทุนมาดำเนินงาน เช่น ดอกเบี้ยจ่าย (ดอกเบี้ยเงินกู้) ค่าธรรมเนียมธนาคาร หรือค่าตอบแทนเนื่องจากการใช้ประโยชน์จากเงินหรือเงินทุน

7.1.3.5 ภาษีเงินได้ (Income Tax Expenses) หมายถึง ภาษีเงินได้นิติบุคคลที่คำนวณขึ้นตามวิธีการบัญชีหรือตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร

7.1.3.6 กำไร (ขาดทุน) สุทธิ (Net Profit (Loss)) หมายถึง กำไรหรือขาดทุน หลังจากหักต้นทุนการเงินและภาษีเงินได้แล้ว หากมีผลขาดทุนสุทธิให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

ตัวอย่างที่ 8.4 จากข้อมูลกระดาษทำการตัวอย่าง 8.2 แสดงงบกำไรขาดทุนจำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ - แบบขั้นเดียวของสายชลฟาร์ม ดังนี้

สายชลฟาร์ม	
งบกำไรขาดทุน	
สำหรับรอบระยะเวลา 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25×3	
รายได้	
ขายสัตว์เพื่อขาย	190,700.-
ขายผลิตผลจากสัตว์	57,000.-
รายได้อื่น ๆ	<u>1,800.-</u>
รวมรายได้	249,500.-
ค่าใช้จ่าย	
ต้นทุนขายสัตว์เพื่อขายและขายผลิตผลจากสัตว์ (1)	136,000.-
ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (2)	<u>36,000.-</u>
รวมค่าใช้จ่าย	172,000.-
กำไรก่อนต้นทุนทางการเงิน	77,500.-
หัก ต้นทุนทางการเงิน	<u>3,000.-</u>
กำไรสุทธิ	<u>74,500.-</u>
รายละเอียดประกอบงบกำไรขาดทุน	
รายละเอียด 1 ต้นทุนขายสัตว์เพื่อขายและขายผลิตผลจากสัตว์	
ค่าสัตว์เพื่อขาย	70,000.-
ค่าอาหารสัตว์	36,000.-
ค่าแรงงาน	<u>30,000.-</u>
รวม	<u>136,000.-</u>
รายละเอียด 2 ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร	
ค่าเสื่อมราคาสัตว์ใช้งาน	1,500.-
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	3,000.-
ค่าเสื่อมราคารถแทรกเตอร์	24,000.-
ค่าเสื่อมราคาโรงเรือน	<u>7,500.-</u>
รวม	<u>36,000.-</u>

ตัวอย่างที่ 8.5 จากข้อมูลกระดาษทำการตัวอย่าง 8.2 แสดงงบกำไรขาดทุนจำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ - แบบหลายชั้นของสายชลฟาร์ม ดังนี้

สายชลฟาร์ม	
งบกำไรขาดทุน	
สำหรับรอบระยะเวลา 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25×3	
ขายสัตว์เพื่อขายและขายผลิตผลจากสัตว์	247,700.-
หัก ต้นทุนขายสัตว์เพื่อขายและขายผลิตผลจากสัตว์ (1)	<u>136,000.-</u>
กำไร (ขาดทุน) ขั้นต้น	111,700.-
บวก รายได้อื่น ๆ	<u>1,800.-</u>
กำไรก่อนหักค่าใช้จ่าย	113,500.-
หัก ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (2)	36,000.-
รวมค่าใช้จ่าย	<u>36,000.-</u>
กำไรก่อนต้นทุนทางการเงิน	77,500.-
หัก ต้นทุนทางการเงิน	<u>3,000.-</u>
กำไรสุทธิ	<u>74,500.-</u>

7.2 งบแสดงฐานะการเงิน (Statements of the Financial position)

งบแสดงฐานะการเงิน หมายถึง งบที่จัดทำขึ้นมาเพื่อแสดงฐานะทางการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง ประกอบด้วยสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้เจ้าของ

ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง การนำเสนองบการเงิน โดยสภาวิชาชีพบัญชี เริ่มใช้ในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2554 ได้เปลี่ยนชื่อจาก “งบดุล” เป็น งบแสดงฐานะการเงิน งบแสดงฐานะการเงิน จัดทำได้ 2 แบบ คือ แบบรายงานและแบบบัญชี

7.2.1 งบแสดงฐานะการเงินแบบรายงาน (Report Form) จะใช้แบบฟอร์มตามรูปแบบของประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง กำหนดรายการย่อที่ต้องมีในงบการเงิน พ.ศ. 2552 ของพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นรูปแบบที่ต้องนำเสนออย่างเป็นทางการ ซึ่งขั้นตอนในการจัดทำงบแสดงฐานะการเงินแบบรายงานมี ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เขียนหัวงบแสดงฐานะการเงิน 3 บรรทัด ให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ

บรรทัดที่ 1 เขียนชื่อกิจการ

บรรทัดที่ 2 เขียนคำว่า “ งบแสดงฐานะการเงิน ”

บรรทัดที่ 3 เขียน ณ วันเดือนปี ที่จัดทำงบแสดงฐานะการเงิน

ขั้นตอนที่ 2 เขียนคำว่า “สินทรัพย์” ไว้ตรงกลางกระดานตอนบน ด้านซ้ายเขียนหัวข้อสินทรัพย์หมุนเวียน และแสดงรายการสินทรัพย์หมุนเวียนทั้งหมด บรรทัดถัดมาเขียนหัวข้อสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนให้ตรงกับหัวข้อสินทรัพย์หมุนเวียน และแสดงรายการสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนทั้งหมด หลังจากรวมยอดทั้งหมดของสินทรัพย์

ขั้นตอนที่ 3 เขียนคำว่า “หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น” ไว้ตรงกลางกระดานต่อจากสินทรัพย์ ให้แสดงรายการที่เป็นหนี้สินหมุนเวียนและหนี้สินไม่หมุนเวียนก่อน และตามด้วยรายการที่เป็นส่วนของผู้ถือหุ้น โดยแสดงทุนต้นงวดบวกด้วยกำไรสุทธิ (หักขาดทุนสุทธิ) หักถอนใช้ส่วนตัว (เงินถอน) แล้วรวมยอดทั้งหมดของหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งจะตรงกับยอดสินทรัพย์ จึงจะถือว่าถูกต้อง

ตัวอย่างที่ 8.6 แบบฟอร์มงบแสดงฐานะการเงิน แบบรายงาน

ชื่อกิจการ.....

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่

สินทรัพย์

สินทรัพย์หมุนเวียน

.....

.....

รวมสินทรัพย์หมุนเวียน

สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

.....

.....

รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

รวมสินทรัพย์

หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

หนี้สินหมุนเวียน

.....

.....

รวมหนี้สินหมุนเวียน

หนี้สินไม่หมุนเวียน

.....

รวมหนี้สิน

ส่วนของผู้ถือหุ้น

ทุน.....

รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

xx } +
xx }

xx }
xx } +
xx }
xx }

xx } +
xx }

xx } +
xx } +
xx }
xx }

ตัวอย่างที่ 8.7 งบแสดงฐานะการเงิน แบบรายงาน

สายชลฟาร์ม

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

สินทรัพย์

สินทรัพย์หมุนเวียน

เงินสด	9,500.-	
เงินฝากธนาคาร	120,000.-	
ลูกหนี้	5,000.-	
สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	<u>5,000.-</u>	
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		<u>139,500.-</u>

สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์		
สัตว์ใช้งาน	15,000.-	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม-สัตว์ใช้งาน	<u>1,750.-</u>	13,250.-
อุปกรณ์การเกษตร	30,000.-	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม-อุปกรณ์การเกษตร	<u>4,500.-</u>	25,500.-
รถแทรกเตอร์	120,000.-	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม-รถแทรกเตอร์	<u>28,000.-</u>	92,000.-
โรงเรือน	150,000.-	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม-โรงเรือน	<u>11,250.-</u>	<u>138,750.-</u>
รวมที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์		<u>269,500.-</u>

รวมสินทรัพย์ 409,000.-

หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

หนี้สินหมุนเวียน

เจ้าหนี้	10,000.-	
ค่าแรงงานค้างจ่าย	<u>9,000.-</u>	
รวมหนี้สินหมุนเวียน		19,000.-

หนี้สินไม่หมุนเวียน

เงินกู้	<u>40,000.-</u>	
---------	-----------------	--

รวมหนี้สิน 59,000.-

ส่วนของเจ้าของ

ทุน - นายสายชล	281,500.-
บวก กำไรสุทธิ	<u>74,500.-</u>
	356,000.-
หัก ถอนใช้ส่วนตัว	<u>6,000.-</u>

รวมส่วนของเจ้าของ 350,000.-

รวมหนี้สินและส่วนของเจ้าของ 409,000.-

7.2.2 แบบบัญชี (Account Form) งบแสดงฐานะการเงินแบบบัญชีถือหลักความสมดุลของสมการบัญชีและหลักการบัญชีคือ สินทรัพย์ = หนี้สิน + ส่วนของเจ้าของ ดังนั้นแบบฟอร์มจึงเป็นดังนี้คือ หลังจากเขียนห้วงบ 3 บรรทัดเช่นเดียวกับแบบรายงานแล้วจะขีดเส้นเป็นรูปตัว “T” เพื่อแสดงรายการสินทรัพย์ไว้ทางด้านซ้ายมือ หนี้สินและส่วนของเจ้าของไว้ทางด้านขวามือ และเมื่อลงรายการครบถ้วนทั้งสองข้างแล้ว จะต้องรวมยอดเงินทั้ง 2 ด้านซึ่งจะต้องเท่ากันในบรรทัดเดียวกันตามแนวนอน ตามตัวอย่าง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 8.8 แบบฟอร์มงบแสดงฐานะการเงิน แบบบัญชี

ชื่อกิจการ.....

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่

สินทรัพย์	บาท	สต.	หนี้สินและส่วนของเจ้าของ	บาท	สต.
สินทรัพย์หมุนเวียน			หนี้สินหมุนเวียน		
.....	xx	-		xx	-
.....	xx	-	รวมหนี้สินหมุนเวียน	xx	-
.....	xx	-	หนี้สินไม่หมุนเวียน		
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	xx	-		xx	-
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน	xx	-
.....	xx	-	รวมหนี้สิน	xx	-
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	xx	-	ส่วนของเจ้าของ		
			ทุน -	xx	-
รวมสินทรัพย์	xx	-	รวมหนี้สินและส่วนของเจ้าของ	xx	-

สินทรัพย์ = หนี้สิน + ส่วนของเจ้าของ

ตัวอย่างที่ 8.9 งบแสดงฐานะการเงิน แบบบัญชี

สายชลฟาร์ม

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์หมุนเวียน			หนี้สินหมุนเวียน		
เงินสด	9,500	-	เจ้าหนี้	10,000	-
เงินฝากธนาคาร	120,000	-	หนี้สินไม่หมุนเวียน		
ลูกหนี้	5,000	-	เงินกู้	40,000	-
สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	8,000	-	รวมหนี้สิน	50,000	-
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	142,500	-	ส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			ทุน - นายสายชล	497,500	-
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	405,000	-			
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	405,000	-			
รวมสินทรัพย์	547,500	-	รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	547,500	-

8. ประโยชน์ของงบการเงิน

งบการเงินมีประโยชน์ต่อกิจการฟาร์ม ดังนี้

- 8.1 ทำให้เจ้าของกิจการฟาร์มทราบผลการดำเนินงานว่าในรอบระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมา มีผลกำไรหรือขาดทุนจากการดำเนินงานเป็นจำนวนเท่าไร
- 8.2 ทำให้เจ้าของกิจการฟาร์มทราบฐานะการเงินของตนว่ามีสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น ณ วันใดวันหนึ่งเป็นจำนวนเท่าไร
- 8.3 เป็นหลักฐานในการบันทึกการขายการเปิดบัญชีเมื่อเริ่มรอบระยะเวลาบัญชีใหม่ได้
- 8.4 ใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อขอกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินได้
- 8.5 เป็นข้อมูลในการตัดสินใจของเจ้าของกิจการในดำเนินกิจการต่อไป

สรุป

กระดาษทำการ หมายถึง แบบฟอร์มที่จัดทำขึ้นเพื่อให้การจัดทำงบการเงินสะดวกและรวดเร็วขึ้น มีประโยชน์ช่วยในการตรวจสอบความถูกต้องของการจัดทำงบการเงินและยังเป็นกระดาษร่างช่วยจำแนกตัวเลขจากงบทดลองไว้ในช่องต่าง ๆ เพื่อช่วยให้จัดทำงบการเงินสะดวกและรวดเร็วขึ้น

งบการเงิน หมายถึง รายงานทางการเงินที่แสดงฐานะทางการเงินผลการดำเนินงานของกิจการสำหรับงวดบัญชีหนึ่ง ๆ ซึ่งปกติจะเป็นระยะเวลา 1 ปี งบการเงินฉบับสมบูรณ์ ประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จสำหรับงวด งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นสำหรับงวด งบกระแสเงินสดสำหรับงวดและหมายเหตุประกอบงบการเงิน งบการเงินแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ แบบรายงานและแบบบัญชี

งบกำไรขาดทุน หมายถึง งบที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการในรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่งว่ามีกำไรหรือขาดทุนจำนวนเท่าใด รายการในงบกำไรขาดทุนจะแสดงในส่วนรายได้และค่าใช้จ่าย

งบแสดงฐานะการเงิน หมายถึง งบที่จัดทำขึ้นมาเพื่อแสดงฐานะทางการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง ประกอบด้วยสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น

ประโยชน์ของงบการเงิน ทำให้เจ้าของกิจการทราบผลการดำเนินงานฐานะการเงินเป็นหลักฐานในการบันทึกการขายเปิดบัญชีและประกอบการขอกู้ยืมเงินและข้อมูลในการตัดสินใจของเจ้าของกิจการ

แบบฝึกปฏิบัติ หน่วยที่ 8
กระดาษทำการและงบการเงิน

จงแสดงวิธีทำ

ข้อ 8.1 ต่อไปนี้เป็นยอดคงเหลือในงบทดลองของดวงใจฟาร์ม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

เงินสด	65,000.-	
เงินฝากธนาคาร	130,000.-	
ลูกหนี้	60,000.-	
รถบรรทุก	300,000.-	
ที่ดิน	100,000.-	
เจ้าหนี้		50,000.-
เงินกู้		100,000.-
ทุน - นางดวงใจ		404,000.-
ถอนใช้ส่วนตัว	14,000.-	
ขายสัตว์เพื่อขาย		200,000.-
ค่าสัตว์เพื่อขาย	30,000.-	
ค่าอาหารสัตว์	30,000.-	
ค่าแรงงาน	20,000.-	
ค่าวัคซีน	800.-	

ค่าพันธุ์พืชพันธุ์ไม้	2,000.-
ค่าขนส่ง	1,500.-
ค่าไฟฟ้า	700.-

ให้ทำ

1. กระจายทำการ 8 ช่อง สำหรับรอบระยะเวลา 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25×3
2. งบกำไรขาดทุนแบบรายงาน-แบบหลายชั้น
3. งบแสดงฐานะการเงินแบบรายงาน

ข้อ 8.2

สนธิฟาร์ม

งบทดลอง

วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

ชื่อบัญชี	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด	101	239,900	-		
เงินฝากธนาคาร	102	127,000	-		
ลูกหนี้ - นายดวง	103	5,000	-		
อุปกรณ์การเกษตร	104	10,300	-		
รถแทรกเตอร์	105	100,000	-		
โรงเรือน	106	20,000	-		
ที่ดิน	107	30,000	-		
เจ้าหนี้ - ร้านสยาม	201			8,000	-
เจ้าหนี้ - บริษัทไทยรุ่งเรือง	202			80,000	-
เงินกู้ - ธกส.	203			200,000	-
ทุน - นายสนธิ	301			233,000	-
ถอนใช้ส่วนตัว	302	2,000	-		
ขายสัตว์เพื่อขาย	401			39,000	-

รายได้เบ็ดเตล็ด	402			700	-
ค่าสัตว์เพื่อขาย	502	3,000	-		
ค่าอาหารสัตว์	501	15,000	-		
ค่าเวชภัณฑ์	503	1,500	-		
ค่าแรงงาน	504	4,000	-		
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	505	3,000	-		
		560,700	-	560,700	-

ให้ทำ

กระดาษทำการ 8 ช่อง สำหรับรอบระยะเวลา 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25×3

ข้อ 8.3

พัฒนาฟาร์ม

งบทดลอง

วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

ชื่อบัญชี	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด	101	37,500	-		
เงินฝากธนาคาร	102	118,000	-		
ลูกหนี้ - นายช่วย	103	32,500	-		
อุปกรณ์การเกษตร	104	12,000	-		
สัตว์ใช้งาน	105	15,000	-		
โรงเรือน	106	20,000	-		
ที่ดิน	107	200,000	-		
เจ้าหนี้ - ร้านมณีเกษตร	201			1,000	-
เงินกู้ - ธกส.	202			50,000	-
ทุน - นายพัฒนา	301			343,000	-
ถอนใช้ส่วนตัว	302	2,000	-		
ขายสัตว์เพื่อขาย	401			70,000	-
ขายผลผลิตจากพืช	402			5,000	-

ค่าสัตว์เพื่อขาย	501	12,000	-		
ค่าอาหารสัตว์	502	10,000	-		
ค่าพันธุ์พืชพันธุ์ไม้	503	300	-		
ค่าปุ๋ย	504	500	-		
ค่าน้ำค่าไฟฟ้า	505	1,200	-		
ค่าแรงงาน	506	8,000	-		
		469,000	-	469,000	-

ให้ทำ

1. กระจายทำการ 8 ช่อง สำหรับรอบระยะเวลา 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25×3
2. งบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงินแบบบัญชี

ข้อ 8.4

สันติสุขฟาร์ม

งบทดลอง

วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

ชื่อบัญชี	เลขที่บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด	101	52,000	-		
เงินฝากธนาคาร	102	140,000	-		
ลูกหนี้ - นายต้นน้ำ	103	3,500	-		
อุปกรณ์การเกษตร	104	60,000	-		
ค่าเสื่อมราคาสะสม - อุปกรณ์การเกษตร	105			1,200	-
สัตว์ใช้งาน	106	16,000	-		
โรงเรือน	107	120,000	-		
ค่าเสื่อมราคาสะสม - โรงเรือน	108			2,400	-
ที่ดิน	109	200,000	-		
เจ้าหนี้ - ร้านเพื่อนเกษตร	201			18,000	-
เงินกู้ - ธกส.	202			150,000	-
ทุน - นายสันติสุข	301			433,700	-
ถอนใช้ส่วนตัว	302	3,000	-		
ขายผลิตผลจากสัตว์	401			64,000	-
ขายผลิตผลจากพืช	402			7,000	-

ค่าสัตว์เพื่อขาย	501	46,000	-		
ค่าอาหารสัตว์	502	10,500	-		
ค่าพันธุ์พืชพันธุ์ไม้	503	6,000	-		
ค่าปุ๋ย	504	1,100	-		
ค่าสาธารณูปโภค	505	1,200	-		
ค่าแรงงาน	506	8,000	-		
ดอกเบี้ยจ่าย	507	9,000	-		
		676,300	-	676,300	-

- ให้ทำ 1. กระดาษทำการ 8 ช่อง สำหรับรอบระยะเวลา 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25×3
2. งบกำไรขาดทุนแบบรายงานขึ้นเดียวและหลายชั้น
3. งบแสดงฐานะการเงินแบบรายงาน

ข้อ 8.5

พรชัยฟาร์ม

งบทดลอง

วันที่ 31 ธันวาคม 25×4

ชื่อบัญชี	เลขที่บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด	101	69,050	-		
เงินฝากธนาคาร	102	300,000	-		
ลูกหนี้ - นายสมหวัง	103	35,000	-		
อุปกรณ์การเกษตร	104	45,000	-		
โรงเรือน	105	25,000	-		
ที่ดิน	106	80,000	-		
เจ้าหนี้ - สยามเกษตร	201			8,000	-
เงินกู้ - ธกส.	202			145,000	-
ทุน - นายพรชัย	301			380,750	-
ถอนใช้ส่วนตัว	302	1,000	-		
ขายสัตว์เพื่อขาย	401			91,300	-
ขายผลิตผลจากพืช	402			5,200	-
รายได้เบ็ดเตล็ด	403			300	-
ค่าแรงงาน	501	9,000	-		
ค่าสัตว์เพื่อขาย	502	33,200	-		

ค่าอาหารสัตว์	503	18,800	-		
ค่าพันธุ์พืชพันธุ์ไม้	504	3,500	-		
ค่าปุ๋ย	505	1,300	-		
ค่าสาธารณูปโภค	506	2,000	-		
ค่าไถพื้นที่	507	1,700	-		
ดอกเบี้ยจ่าย	508	6,000	-		
		630,550	-	630,550	-

- ให้ทำ 1. กระดาษทำการ 8 ช่อง สำหรับรอบระยะเวลา 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25×4
2. งบกำไรขาดทุนแบบขั้นเดียวและหลายขั้น (รายงาน)
3. งบแสดงฐานะการเงินแบบรายงาน

ข้อ 8.6 เว้น 1 หน้า

ใช้ ไฟล์หน่วย 8ต่อ 2

ใบงานที่ 8.1

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....ระดับชั้น.....
 วิชา.....เรื่อง.....
 ตั้งงานวันที่.....กำหนดส่งงาน.....
 จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายและประเภทของกระดาดำทำการได้
2. บอกประโยชน์ของกระดาดำทำการได้
3. อธิบายรูปแบบของกระดาดำทำการ 8 ช่องได้
4. จัดทำกระดาดำทำการ 8 ช่องได้

กิจกรรมปฏิบัติ

1. จงอธิบายความหมายและบอกประโยชน์ของกระดาดำทำการ
2. จงบอกส่วนประกอบต่าง ๆ ของกระดาดำทำการ 8 ช่อง ตามแบบฟอร์มนี้

กระดาดำทำการ หมายถึง.....

ประโยชน์ของกระดาดำทำการคือ.....

.....

รูปแบบของกระดาดำทำการ 8 ช่อง มีรูปแบบ ดังนี้

ชื่อกิจการ.....(1)

กระดาษทำการ
สำหรับงวด.....สิ้นสุดวันที่.....

ข้อบัญญัติ	เลขที่ บัญญัติ	งบทดลอง		รายการปรับปรุง		งบกำไรขาดทุน		งบแสดงฐานะการเงิน	
		เดบิต	เครดิต	เดบิต	เครดิต	เดบิต	เครดิต	เดบิต	เครดิต
(2)	(3)	(4)	(4)	(5)	(5)	(6)	(6)	(7)	(7)

คะแนนที่ได้.....

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

ใบงานที่ 8.2

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....ระดับชั้น.....

วิชา.....เรื่อง.....

ตั้งงานวันที่.....กำหนดส่งงาน.....

จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายความหมายของงบการเงินและงบกำไรขาดทุนได้
- อธิบายและจัดทำงบกำไรขาดทุนได้

กิจกรรมปฏิบัติ

- จงอธิบายความหมายของงบการเงิน
- ให้เขียนแบบฟอร์มงบกำไรขาดทุนแบบขั้นเดียว

ความหมายของงบการเงิน คือ.....

.....

ความหมายของงบกำไรขาดทุน คือ.....

.....

งบกำไรขาดทุนแบบขั้นเดียว

.....

.....

.....

.....

คะแนนที่ได้.....

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

ใบงานที่ 8.3

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....ระดับชั้น.....

วิชา.....เรื่อง.....

ส่งงานวันที่.....กำหนดส่งงาน.....

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของงบแสดงฐานะการเงินได้
2. อธิบายและจัดทำงบแสดงฐานะการเงินได้

กิจกรรมปฏิบัติ

1. จงอธิบายความหมายของงบแสดงฐานะการเงิน
2. ให้เขียนแบบฟอร์มงบแสดงฐานะการเงินแบบรายงาน

ความหมายของงบแสดงฐานะการเงิน คือ.....

.....

งบแสดงฐานะการเงินแบบรายงาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คะแนนที่ได้.....

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

แบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน หน่วยที่ 8

กระดาษทำการและงบการเงิน

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดคือ ความหมายของกระดาษทำการ

- ก. แสดงผลการดำเนินงาน
- ข. แสดงฐานะการเงิน
- ค. เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการจัดทำงบการเงิน
- ง. เป็นเครื่องมือพิสูจน์ความถูกต้องของงบการเงิน
- จ. แสดงการบันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้น

2. กระดาษทำการ 8 ช่องมีรูปแบบอย่างไร

- ก. ช่องเดบิตและเครดิตของงบทดลอง, งบกำไรขาดทุน, รายการปรับปรุง, งบแสดงฐานะการเงิน
- ข. ช่องเดบิตและเครดิตของงบทดลอง, รายการปรับปรุง, งบกำไรขาดทุน, งบแสดงฐานะการเงิน
- ค. ช่องเดบิตและเครดิตของงบแสดงฐานะการเงิน, รายการปรับปรุง, งบกำไรขาดทุน, งบทดลอง

ง. ช่องเดบิตและเครดิตของงบทดลอง, งบกำไรขาดทุน, งบแสดงฐานะการเงิน, งบทดลองหลังปรับปรุง

จ. ช่องเดบิตและเครดิตของงบทดลอง, งบกำไรขาดทุน, รายการปรับปรุง, งบทดลองหลังปรับปรุง

3. บัญชีค่าสัตัวเพื่อขาย แสดงยอดในกระดาษทำการตามข้อใด

ก. ด้านเครดิตของงบกำไรขาดทุนและด้านเครดิตของงบแสดงฐานะการเงิน

ข. ด้านเครดิตของงบแสดงฐานะการเงิน

ค. ด้านเครดิตของงบกำไรขาดทุน

ง. ด้านเดบิตของงบแสดงฐานะการเงิน

จ. ด้านเดบิตของงบกำไรขาดทุน

4. งบการเงิน หมายถึงข้อใด

ก. งบที่เจ้าหน้าที่การเงินจัดทำขึ้น

ข. งบที่เกี่ยวกับการประมาณการใช้จ่ายเงิน

ค. งบที่แสดงถึงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกิจการ

ง. งบที่พิสูจน์ความถูกต้องในการบันทึกจำนวนเงิน

จ. งบที่แสดงให้เห็นว่าแต่ละบัญชีมีจำนวนเงินเท่าไร

5. งบกำไรขาดทุน หมายถึงข้อใด

ก. งบที่แสดงฐานะการเงินของกิจการฟาร์ม ณ วันใดวันหนึ่ง

ข. งบที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการฟาร์ม

ค. งบที่แสดงรายได้ทั้งหมดของกิจการฟาร์ม

ง. งบที่แสดงค่าใช้จ่ายทั้งหมดของกิจการฟาร์ม

จ. งบที่พิสูจน์ความถูกต้องตามหลักการบัญชีคู่

6. ข้อใดคือประเภทของงบการเงินที่ใช้ในกิจการฟาร์ม

ก. งบกระแสเงินสดและงบแสดงฐานะการเงิน

ข. งบกระแสเงินสดและงบกำไรขาดทุน

ค. งบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงิน

ง. งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นสำหรับงวดและงบกระแสเงินสด

จ. งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นสำหรับงวดและงบกำไรขาดทุน

7. การจัดทำงบการเงินของกิจการฟาร์ม จัดทำได้กี่รูปแบบ รูปแบบอะไรบ้าง

- ก. 2 แบบ คือ แบบรายงาน และแบบบัญชี
- ข. 2 แบบ คือ แบบขั้นตอนเดียว และแบบหลายขั้นตอน
- ค. 3 แบบ คือ แบบรายงาน แบบบัญชีและแบบขั้นตอนเดียว
- ง. 3 แบบ คือ แบบรายงาน แบบบัญชี และแบบบัญชีแยกประเภท
- จ. กิจการฟาร์มเลือกใช้แบบใดก็ได้

8. ส่วนหัวงบกำไรขาดทุนประกอบด้วยรายการอะไรบ้าง

- ก. ชื่อกิจการ งบกำไรขาดทุน วันที่
- ข. ชื่อกิจการ งบแสดงฐานะการเงิน วันที่
- ค. ชื่อกิจการ งบแสดงฐานะการเงิน สำหรับงวดบัญชี สิ้นสุดวันที่
- ง. ชื่อกิจการ งบกำไรขาดทุน สำหรับงวดบัญชี สิ้นสุดวันที่
- จ. ชื่อกิจการ วันที่ งบกำไรขาดทุน

9. ถ้ากิจการฟาร์มมีผลกำไรสุทธิ ข้อใดกล่าวถูกต้อง

- ก. รายได้มากกว่าส่วนของเจ้าของ
- ข. ส่วนของเจ้าของมากกว่ารายได้
- ค. รายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย
- ง. ค่าใช้จ่ายมากกว่ารายได้
- จ. สินทรัพย์มากกว่ารายได้

10. ข้อใดคือประโยชน์ของงบการเงิน

- ก. เป็นการบันทึกการขายการเปิดบัญชีของกิจการฟาร์ม
- ข. ช่วยพิสูจน์ความถูกต้องในการบันทึกบัญชีแยกประเภท
- ค. ช่วยพิสูจน์ความถูกต้องในการบันทึกการขายการในสมุดรายวันทั่วไป
- ง. ทำให้ทราบผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกิจการฟาร์ม
- จ. ช่วยในการวิเคราะห์รายการค้าได้ถูกต้อง

หน่วยที่ 8

กระดาดำการและงบการเงิน

สาระสำคัญ

กระดาดำการจะจัดแบ่งช่องต่าง ๆ สามารถทำได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละกิจการที่มีลักษณะการประกอบธุรกิจที่แตกต่างกัน กระดาดำการเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การจัดทำงบการเงินสะดวกและรวดเร็วขึ้น โดยจะนำตัวเลขของบัญชีต่าง ๆ จากงบทดลองมาจัดทำรายการปรับปรุง งบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงิน เพื่อคำนวณผลการดำเนินงานของกิจการว่ามีกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิเป็นจำนวนเท่าไรและตลอดจนฐานะการเงิน

หัวข้อเรื่อง

1. ความหมายและประโยชน์ของกระดาดำการ
2. รูปแบบของกระดาดำการ 8 ช่อง
3. ขั้นตอนและวิธีการทำกระดาดำการชนิด 8 ช่อง
4. ความหมายของงบการเงิน
5. ประเภทของงบการเงิน
6. รูปแบบของงบการเงิน
7. การจัดทำงบการเงิน
8. ประโยชน์ของงบการเงิน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายและประโยชน์ของกระดาดำการได้
2. บอกรูปแบบของกระดาดำการ 8 ช่องได้
3. บอกขั้นตอนและวิธีการทำกระดาดำการชนิด 8 ช่องได้
4. บอกความหมายของงบการเงินได้
5. บอกประเภทของงบการเงินได้

6. บอกรูปแบบของงบการเงินได้
7. จัดทำงบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงินได้
8. บอกประโยชน์ของงบการเงินได้

แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน หน่วยที่ 8

กระดาษทำการและงบการเงิน

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. งบการเงิน หมายถึงข้อใด
 - ก. งบที่เจ้าหน้าที่การเงินจัดทำขึ้น
 - ข. งบที่เกี่ยวกับการประมาณการใช้จ่ายเงิน
 - ค. งบที่แสดงถึงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกิจการ
 - ง. งบที่พิสูจน์ความถูกต้องในการบันทึกจำนวนเงิน
 - จ. งบที่แสดงให้เห็นว่าแต่ละบัญชีมีจำนวนเงินเท่าไร
2. งบแสดงฐานะการเงินแบบรายงาน เรียงลำดับอย่างไร
 - ก. สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ
 - ข. สินทรัพย์ หนี้สิน ค่าใช้จ่าย
 - ค. รายได้ ค่าใช้จ่าย กำไรสุทธิ (ขาดทุนสุทธิ)
 - ง. ส่วนของเจ้าของ รายได้ ค่าใช้จ่าย
 - จ. ส่วนของเจ้าของ สินทรัพย์ หนี้สิน
3. งบกำไรขาดทุน หมายถึงข้อใด
 - ก. งบที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการฟาร์ม
 - ข. งบที่แสดงรายได้ทั้งหมดของกิจการฟาร์ม
 - ค. งบที่แสดงค่าใช้จ่ายทั้งหมดของกิจการฟาร์ม
 - ง. งบที่พิสูจน์ความถูกต้องตามหลักการบัญชีคู่
 - จ. งบที่แสดงฐานะการเงินของกิจการฟาร์ม ณ วันใดวันหนึ่ง
4. ข้อใดคือ ความหมายของกระดาษทำการ
 - ก. แสดงฐานะการเงิน
 - ข. แสดงผลการดำเนินงาน
 - ค. แสดงการบันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้น
 - ง. เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการจัดทำงบการเงิน
 - จ. เป็นเครื่องมือพิสูจน์ความถูกต้องของงบการเงิน

5. กระดาษทำการ 8 ช่อง มีรูปแบบอย่างไร

- ก. ช่องเดบิตและเครดิตของงบแสดงฐานะการเงิน, รายการปรับปรุง, งบกำไรขาดทุน, งบทดลอง
- ข. ช่องเดบิตและเครดิตของงบทดลอง, งบกำไรขาดทุน, งบแสดงฐานะการเงิน, งบทดลองหลังปรับปรุง
- ค. ช่องเดบิตและเครดิตของงบทดลอง, งบกำไรขาดทุน, รายการปรับปรุง, งบแสดงฐานะการเงิน
- ง. ช่องเดบิตและเครดิตของงบทดลอง, งบกำไรขาดทุน, รายการปรับปรุง, งบทดลองหลังปรับปรุง
- จ. ช่องเดบิตและเครดิตของงบทดลอง, รายการปรับปรุง, งบกำไรขาดทุน, งบแสดงฐานะการเงิน

6. Statements of the Financial position หมายถึงข้อใด

- ก. งบที่พิสูจน์ความถูกต้องตามหลักการบัญชี
- ข. แสดงสินทรัพย์ หนี้สิน กำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิ
- ค. งบที่แสดงฐานะการเงินของกิจการฟาร์ม ณ วันใดวันหนึ่ง
- ง. งบที่แสดงรายได้และค่าใช้จ่ายทั้งหมดของกิจการฟาร์ม
- จ. งบที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการฟาร์ม สำหรับรอบระยะเวลาหนึ่ง

7. ส่วนหัวงบกำไรขาดทุนประกอบด้วยรายการอะไรบ้าง

- ก. ชื่อกิจการ วันที่ งบกำไรขาดทุน
- ข. ชื่อกิจการ งบกำไรขาดทุน วันที่
- ค. ชื่อกิจการ งบแสดงฐานะการเงิน วันที่
- ง. ชื่อกิจการ งบกำไรขาดทุน สำหรับงวดบัญชี สิ้นสุดวันที่
- จ. ชื่อกิจการ งบแสดงฐานะการเงิน สำหรับงวดบัญชี สิ้นสุดวันที่

8. ถ้ากิจการฟาร์มมีผลกำไรสุทธิ ข้อใดกล่าวถูกต้อง

- ก. ค่าใช้จ่ายมากกว่ารายได้
- ข. รายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย
- ค. สินทรัพย์มากกว่ารายได้
- ง. รายได้มากกว่าส่วนของเจ้าของ
- จ. ส่วนของเจ้าของมากกว่ารายได้

9. บัญชีถอนใช้ส่วนตัว แสดงยอดด้านใดและในงบการเงินข้อใด
- ก. ด้านเดบิตทั้งงบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงิน
 - ข. ด้านเดบิต งบกำไรขาดทุน
 - ค. ด้านเครดิต งบกำไรขาดทุน
 - ง. ด้านเครดิต งบแสดงฐานะการเงิน
 - จ. ด้านเดบิต งบแสดงฐานะการเงิน
10. ข้อใดคือประโยชน์ของงบการเงิน
- ก. ทำให้ทราบผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกิจการฟาร์ม
 - ข. เป็นการบันทึกการขายการเปิดบัญชีของกิจการฟาร์ม
 - ค. ช่วยพิสูจน์ความถูกต้องในการบันทึกบัญชีแยกประเภท
 - ง. ช่วยพิสูจน์ความถูกต้องในการบันทึกการขายในสมุดรายวันทั่วไป
 - จ. ช่วยในการวิเคราะห์รายการค้าได้ถูกต้อง

เนื้อหา

1. ความหมายและประโยชน์ของกระดาดำทำการ

1.1 ความหมายของกระดาดำทำการ

กระดาดำทำการ (Work Sheet of Working Paper) หมายถึง กระดาษร่างที่จัดทำขึ้นเพื่อช่วยในการปรับปรุงรายการและจัดทํางบการเงินให้รวดเร็วขึ้น ซึ่งการจัดทำกระดาดำทำการเป็นขั้นตอนหนึ่งที่กิจการสามารถเลือกทำหรือไม่ทำก็ได้ เนื่องจากการจัดทำกระดาดำทำการนั้นไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของวงจรบัญชีและส่วนประกอบของงบการเงิน แต่หากกิจการฟาร์มเลือกที่จะทำกระดาดำทำการ ณ วันสิ้นงวดบัญชี กิจการฟาร์มสามารถทำได้หลังจากกิจการผ่านขั้นตอนการจัดทํางบทดลองก่อนปรับปรุงเรียบร้อยแล้วแต่ก่อนปรับปรุงรายการในสมุดรายวันทั่วไป

1.2 ประโยชน์ของกระดาดำทำการ

เมื่อสิ้นวันงวดบัญชีสามารถใช้ประโยชน์ของกระดาดำทำการได้ ดังนี้

- 1.2.1 เพื่อช่วยให้จัดทํางบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงินสะดวกและรวดเร็วขึ้น
- 1.2.2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำรายการปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป
- 1.2.3 เพื่อทำการปรับปรุงได้สะดวก และถูกต้อง
- 1.2.4 เพื่อทํางบทดลองหลังการปรับปรุงรายการต่าง ๆ
- 1.2.5 เพื่อจัดทํางบทดลองหลังจากการปิดบัญชี

2. รูปแบบของกระดาดำทำการ 8 ช่อง

กระดาดำทำการจะจัดแบ่งช่องต่าง ๆ สามารถทำได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละกิจการที่มีลักษณะการประกอบธุรกิจที่แตกต่างกัน กระดาดำทำการแบบที่ง่ายที่สุด คือ กระดาดำทำการ 6 ช่อง เป็นกระดาดำทำการที่ยังไม่พิจารณาถึงรายการปรับปรุงบัญชี โดยแบ่งออกเป็นช่องงบทดลอง งบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงิน ซึ่งมีช่องจำนวนเงินของแต่ละงบทั้งด้านเดบิตและเครดิต การที่จะเรียกว่ากระดาดำทำการ 6 ช่อง 8 ช่อง หรือ 10 ช่อง ก็โดยนับช่องจำนวนเงินทั้งสิ้นในแบบฟอร์มนั่นเอง แต่ในหน่วยนี้จะจัดแบ่งเป็นช่องต่าง ๆ ดังนี้ งบทดลอง 2 ช่อง (เดบิตและเครดิต) รายการปรับปรุง 2 ช่อง (เดบิตและเครดิต) งบกำไรขาดทุน 2 ช่อง (เดบิตและเครดิต) และงบแสดงฐานะการเงิน 2 ช่อง (เดบิตและเครดิต) ดังนั้นจึงเรียกระดาดำทำการนี้ว่า “กระดาดำทำการ 8 ช่อง”

รูปแบบของกระดาดำการ 8 ช่อง

เว้น 1 หน้า

ใช้ไฟล์ ชื่อ รูปแบบกระดาดำการ 8 ช่อง

- (8) ยอดรวมของงบทดลอง ซึ่งจะเท่ากันทั้ง 2 ด้าน
- (9) ยอดรวมของรายการปรับปรุง ซึ่งจะเท่ากันทั้ง 2 ด้าน
- (10) ยอดรวมด้านเดบิตของงบกำไรขาดทุน
- (11) ยอดรวมด้านเครดิตของงบกำไรขาดทุน
- (12) ยอดรวมด้านเดบิตของงบแสดงฐานะการเงิน
- (13) ยอดรวมด้านเครดิตของงบแสดงฐานะการเงิน
- (14) คำอธิบายกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิ
- (15) ยอดรวมของงบกำไรขาดทุน ซึ่งจะเท่ากันทั้ง 2 ด้าน
- (16) ยอดรวมของงบแสดงฐานะการเงิน ซึ่งจะเท่ากันทั้ง 2 ด้าน

3. ขั้นตอนและวิธีการทำกระดาศทำการชนิด 8 ช่อง

ขั้นตอนและวิธีการทำกระดาศทำการชนิด 8 ช่อง มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 เขียนหัวกระดาศทำการ จะประกอบด้วยข้อความ 3 บรรทัด ได้แก่

บรรทัดที่ 1 เขียนชื่อกิจการฟาร์ม

บรรทัดที่ 2 เขียนชื่อคำว่า กระดาศทำการ

บรรทัดที่ 3 เขียนชื่อระยะเวลาและวันที่สิ้นสุด

3.2 ทำช่องงบทดลอง โดยนำชื่อบัญชีต่าง ๆ ที่มียอดคงเหลือในบัญชีแยกประเภท มาใส่ในช่องงบทดลองของกระดาศทำการ ซึ่งถ้าบัญชีใดมียอดคงเหลือทางด้านเดบิตก็นำยอดคงเหลือนั้นมาใส่ในช่องเดบิต แต่ถ้าหากว่าบัญชีใดมียอดคงเหลือทางด้านเครดิตก็นำยอดคงเหลือมาใส่ในช่องเครดิต โดยเรียงตามลำดับบัญชี ดังนี้ สิ้นทรัพย์ หักสิ้น ส่วนของเจ้าของ รายได้ และค่าใช้จ่าย พร้อมระบุเลขที่บัญชีแต่ละบัญชีในช่องเลขที่บัญชี แล้วรวมจำนวนเงิน ช่องเดบิตและช่องเครดิต ซึ่งจำนวนเงินทั้งสองช่องจะต้องเท่ากัน ในกรณีที่ไม่ว่ากันให้ค้นหาข้อผิดพลาดเพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง และเมื่อทำกระดาศทำการแล้วไม่จำเป็นต้องไปจัดทำงบทดลองต่างหาก

3.3 ทำช่องรายการปรับปรุง เมื่อทำช่องงบทดลองในกระดาศทำการแล้วให้นำรายการปรับปรุงที่บันทึกไว้ในสมุดรายวันทั่วไปไปลงในช่องรายการปรับปรุง โดยพิจารณาเดบิตบัญชีหนึ่งและเครดิตอีกบัญชีหนึ่งที่ตรงข้าม แล้วบันทึกจำนวนเงินในช่องรายการ ถ้ารายการที่ปรับปรุงเป็นบัญชีที่ยังไม่มีชื่อปรากฏในงบทดลองให้เขียนชื่อบัญชีใหม่ในช่องชื่อบัญชีและเขียนเลขที่บัญชีในช่องเลขที่บัญชีต่อท้ายงบทดลอง แล้วเขียนจำนวนเงินที่เดบิตและเครดิตในช่องรายการปรับปรุง เมื่อได้ปรับปรุงทุกรายการแล้วให้รวมยอดจำนวนเงินในช่องรายการปรับปรุงทั้งด้านเดบิตและเครดิต ซึ่งยอดรวมเดบิตและเครดิตต้องเท่ากัน ในกรณีที่ไม่ว่ากัน ให้ค้นหา

ข้อผิดพลาดเพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง รายการที่ปรับปรุงแต่ละรายการนี้จะต้องเขียนหมายเลขกำกับที่ละรายการ เพื่ออ้างอิงในการตรวจสอบภายหลังได้และเขียนคำอธิบายรายการปรับปรุงตามลำดับหมายเลขไว้ตอนท้ายของกระดาษทำการ

3.4 จำแนกยอดคงเหลือของบัญชีต่าง ๆ หลังจากทำช่องรายการปรับปรุงเสร็จแล้ว ให้นำตัวเลขในช่องงบทดลอง บวกหรือลบกับช่องรายการปรับปรุงแล้วแต่กรณี ถ้าอยู่ด้านเดียวกันให้นำจำนวนเงินมาบวกกัน แต่ถ้าอยู่คนละด้านให้นำจำนวนเงินมาลบกัน เพื่อจำแนกยอดคงเหลือของบัญชีต่าง ๆ ไปยังช่องงบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงินตามลักษณะของบัญชีโดยพิจารณาบัญชี ดังนี้

3.4.1 สินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ ไปไว้ในช่องงบแสดงฐานะการเงิน โดยมีหลักเกณฑ์ว่าถ้าบัญชีใดหลังปรับปรุงแล้วมียอดคงเหลือด้านเดบิต ก็จะนำไปไว้ในช่องงบแสดงฐานะการเงินด้านเดบิต แต่ถ้าบัญชีใดหลังปรับปรุงแล้วมียอดคงเหลือด้านเครดิตก็จะนำไปไว้ในช่องงบแสดงฐานะการเงินด้านเครดิต ส่วนบัญชีใดที่ไม่มีการปรับปรุงหรือมีการปรับปรุงเพียงอย่างเดียว ก็จะนำไปไว้ในช่องงบแสดงฐานะการเงินด้านเดิมจำนวนเท่าเดิม

3.4.2 รายได้และค่าใช้จ่าย ไปไว้ในช่องงบกำไรขาดทุน โดยมีหลักเกณฑ์ว่า ถ้าบัญชีใดหลังปรับปรุงแล้วมียอดคงเหลือด้านเดบิต ก็จะนำไปไว้ในช่องงบกำไรขาดทุนด้านเดบิตและถ้าบัญชีใดหลังปรับปรุงแล้วมียอดคงเหลือด้านเครดิตก็จะนำไปไว้ในช่องงบกำไรขาดทุนด้านเครดิต ส่วนบัญชีใดที่ไม่มีการปรับปรุงก็จะนำไปไว้ในช่องงบกำไรขาดทุนด้านเดิมจำนวนเท่าเดิม

3.5 คำนวณหาผลการดำเนินงานของกิจการในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น โดยคำนวณหาผลต่างของรวมยอดในช่องงบกำไรขาดทุนด้านเดบิต และด้านเครดิต หากปรากฏว่า ยอดรวมด้านเครดิตมากกว่าด้านเดบิต แสดงว่าผลการดำเนินงานเป็นกำไรสุทธิให้อโอนยอดคงเหลือ ไปแสดงไว้ในช่องงบแสดงฐานะการเงินด้านเครดิต พร้อมระบุคำว่า “กำไรสุทธิ” ในช่องชื่อบัญชี แต่ถ้าหากยอดรวมด้านเดบิตมากกว่าด้านเครดิตแสดงว่าผลการดำเนินงานเป็นขาดทุนสุทธิ ให้อโอนยอดคงเหลือไปแสดงไว้ในช่องงบแสดงฐานะการเงินด้านเดบิต พร้อมระบุคำว่า “ขาดทุนสุทธิ” ในช่องชื่อบัญชี

3.6 รวมยอดในช่องงบแสดงฐานะการเงิน หลังจากได้ผลการดำเนินงาน ซึ่งโอนมาช่องงบกำไรขาดทุน ไม่ว่าผลการดำเนินงานจะเป็นกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิ แล้วให้รวมยอดในช่องงบแสดงฐานะการเงินทั้งด้านเดบิตและเครดิต ซึ่งยอดรวมทั้งสองจะต้องเท่ากัน ถ้าไม่เท่ากันให้ค้นหาข้อผิดพลาดในกระดาษทำการเพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง

ตัวอย่างที่ 8.2 ต่อไปนี้เป็นงบทดลองของสายชลฟาร์ม เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 ดังนี้

สายชลฟาร์ม

งบทดลอง

วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

ชื่อบัญชี	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด	101	9,500	-		
เงินฝากธนาคาร	102	120,000	-		
ลูกหนี้	103	5,000	-		
สัตว์ใช้งาน	104	15,000	-		
ค่าเสื่อมราคาสะสม - สัตว์ใช้งาน	105			250	-
อุปกรณ์การเกษตร	106	30,000	-		
ค่าเสื่อมราคาสะสม - อุปกรณ์การเกษตร	107			1,500	-
รถแทรกเตอร์	108	120,000	-		
ค่าเสื่อมราคาสะสม - รถแทรกเตอร์	109			4,000	-
โรงเรือน	110	150,000	-		
ค่าเสื่อมราคาสะสม - โรงเรือน	111			3,750	-
เจ้าหนี้	201			10,000	-
เงินกู้	202			40,000	-
ทุน - นายสายชล	301			281,500	-
ถอนใช้ส่วนตัว	302	6,000	-		
ขายสัตว์เพื่อขาย	401			190,700	-
ขายผลิตผลจากสัตว์	402			57,000	-
รายได้เบ็ดเตล็ด	403			1,800	-
ค่าสัตว์เพื่อขาย	501	75,000	-		
ค่าอาหารสัตว์	502	36,000	-		
ดอกเบี้ยจ่าย	503	3,000	-		
ค่าแรงงาน	504	21,000	-		
		590,500	-	590,500	-

รายการเพิ่มเติมมีดังนี้

1. สัตว์เพื่อขายคงเหลือ 5,000 บาท
2. ค่าแรงงานค้ำจ่ายจำนวน 9,000 บาท
3. คิดค่าเสื่อมราคาสัตว์ใช้งาน 10% ต่อปี
4. คิดค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร 10% ต่อปี
5. คิดค่าเสื่อมราคารถแทรกเตอร์ 20% ต่อปี
6. คิดค่าเสื่อมราคาโรงเรือน 5% ต่อปี

สามารถบันทึกรายการปรับปรุงในสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	112	5,000	-		
		ค่าสัตว์เพื่อขาย	501			5,000	-
		ปรับปรุงบัญชีสัตว์เพื่อขายคงเหลือ					
		(2) ค่าแรงงาน	504	9,000	-		
		ค่าแรงงานค้ำจ่าย	203			9,000	-
		ปรับปรุงค่าแรงงานค้ำจ่าย					
		(3) ค่าเสื่อมราคา - สัตว์ใช้งาน	505	1,500	-		
		ค่าเสื่อมราคาสะสม - สัตว์ใช้งาน	105			1,500	-
		ปรับปรุงค่าเสื่อมราคาสัตว์ใช้งาน					
		(4) ค่าเสื่อมราคา - อุปกรณ์การเกษตร	506	3,000	-		
		ค่าเสื่อมราคาสะสม-อุปกรณ์การเกษตร	107			3,000	-
		ปรับปรุงค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร					
		(5) ค่าเสื่อมราคา - รถแทรกเตอร์	507	24,000	-		
		ค่าเสื่อมราคาสะสม - รถแทรกเตอร์	109			24,000	-
		ปรับปรุงค่าเสื่อมราคารถแทรกเตอร์					
		(6) ค่าเสื่อมราคา - โรงเรือน	508	7,500	-		
		ค่าเสื่อมราคาสะสม - โรงเรือน	111			7,500	-
		ปรับปรุงค่าเสื่อมราคาโรงเรือน					

5. ประเภทของงบการเงิน

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (ปรับปรุง พ.ศ. 2552) เรื่อง การนำเสนองบการเงิน โดยสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ ใช้สำหรับงบการเงินที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2554 กำหนดว่างบการเงินฉบับสมบูรณ์ ต้องประกอบด้วย

5.1 งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันสิ้นงวด

5.2 งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จสำหรับงวด

5.3 งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นสำหรับงวด

5.4 งบกระแสเงินสดสำหรับงวด

5.5 หมายเหตุประกอบงบการเงิน ซึ่งประกอบด้วยสรุปนโยบายบัญชีที่สำคัญ ข้อมูลที่ให้คำอธิบายอื่น และ

5.6 งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันต้นงวดของงวดที่นำมาเปรียบเทียบกับงวดแรกสุด เมื่อกิจการได้นำนโยบายการบัญชีใหม่มาถือปฏิบัติย้อนหลังหรือการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง หรือเมื่อกิจการมีการจัดประเภทรายการในงบการเงินใหม่

งบการเงินที่จะนำมาศึกษาวิชาบัญชีฟาร์มจะกล่าวถึงรูปแบบเฉพาะกิจการเจ้าของคนเดียว ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ งบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงิน

6. รูปแบบของงบการเงิน

เมื่อกิจการปรับปรุงและแก้ไขข้อผิดพลาดทางบัญชีเรียบร้อยแล้วก็จะจัดทำงบการเงินขึ้น ซึ่งงบการเงิน แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

6.1 แบบรายงาน (Report Form)

6.2 แบบบัญชี (Account Form)

รูปแบบงบการเงินที่นิยมใช้มากที่สุดในปัจจุบันคือแบบรายงาน

7. การจัดทำงบการเงิน

การจัดทำงบการเงิน 2 ประเภทมี ดังนี้

7.1 งบกำไรขาดทุน (Profit and Loss Statement or Income Statement)

งบกำไรขาดทุน หมายถึง งบที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการในรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่งว่ามีกำไรหรือขาดทุนจำนวนเท่าใด รอบระยะเวลาหนึ่งอาจจะเป็น 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี ขึ้นอยู่กับกิจการว่าจะจัดทำในรอบระยะเวลาใด รายการในงบกำไรขาดทุนจะแสดงในส่วนรายได้และค่าใช้จ่าย

สายชลฟาร์ม
กระดาษทำการ
สำหรับระยะเวลาบัญชี 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25x1

ชื่อบัญชี	เลขที่ บัญชี	งบทดลอง				งบกำไรขาดทุน				งบแสดงฐานะการเงิน			
		เดบิต		เครดิต		เดบิต		เครดิต		เดบิต		เครดิต	
เงินสด	101	9,500	-							9,500	-		
เงินฝากธนาคาร	102	120,000	-							120,000	-		
ลูกหนี้	103	5,000	-							5,000	-		
สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	104	8,000	-							8,000	-		
สัตว์ใช้งาน	105	15,000	-							15,000	-		
อุปกรณ์และเครื่องมือการเกษตร	106	30,000	-							30,000	-		
รถแทรกเตอร์	107	110,000	-							110,000	-		
โรงเรือน	108	250,000	-							250,000	-		
เจ้าหนี้	201			10,000	-							10,000	-
เงินกู้	202			40,000	-							40,000	-
ทุน-นายสายชล	301			452,000	-							452,000	-
ถอนใช้ส่วนตัว	302	6,000	-							6,000	-		
ขายสัตว์เพื่อขาย	401			200,700	-			200,700	-				
ขายผลิตผลจากสัตว์	402			57,000	-			57,000	-				
รายได้อื่น ๆ	403			1,800	-			1,800	-				
ค่าสัตว์เพื่อขาย	501	75,000	-			75,000	-						
ค่าอาหารสัตว์	502	80,000	-			80,000	-						
ค่าเวชภัณฑ์	503	3,000	-			3,000	-						
ค่าแรงงาน	504	4,000	-			4,000	-						
ค่าโฆษณา	505	1,000	-			1,000	-						
ค่ารับรอง	506	1,600	-			1,600	-						
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	507	5,000	-			5,000	-						
ดอกเบี้ยจ่าย	508	2,400	-			1,000	-						
		761,500	-	761,500	-	208,000	-	259,500	-	553,500	-	502,000	-
กำไรสุทธิ						51,500	-					51,500	-
						259,500	-	259,500	-	553,500	-	553,500	-

7.1.1 การจัดทำงบกำไรขาดทุน งบกำไรขาดทุนสามารถจัดทำได้ 2 รูปแบบ คือ แบบรายงาน (Report Form) และแบบบัญชี (Account Form) การจัดทำงบกำไรขาดทุนแบบบัญชี จะแบ่งรายการออกเป็นสองด้าน คือด้านรายได้จะบันทึกไว้ทางด้านเครดิต และค่าใช้จ่ายจะบันทึกไว้ทางด้านเดบิตและรวมยอดทั้งสองด้าน ถ้าผลรวมทางด้านเครดิตมากกว่าผลรวมทางด้านเดบิต แสดงว่ามีผลเป็นกำไรสุทธิ ให้บันทึกกำไรสุทธิลงทางด้านเดบิต แล้วรวมยอดจำนวนเงินทั้งสองด้านซึ่งจะต้องเท่ากัน ถ้าผลรวมทางด้านเดบิตมากกว่าผลรวมทางด้านเครดิตแสดงมีผลขาดทุนสุทธิ ให้บันทึกขาดทุนสุทธิลงทางด้านเครดิตแล้วทำการรวมยอดเงินทั้งสองด้าน ซึ่งจะต้องเท่ากัน ทั้งนี้ เพื่อให้บุคคลทั่วไปเข้าใจง่าย ในปัจจุบันจะพบการจัดทำในรูปแบบบัญชีน้อยมากและรูปแบบรายงานเป็นที่นิยมใช้กันมากที่สุด

7.1.1.1 ส่วนประกอบของงบกำไรขาดทุน ประกอบด้วยรายการต่อไปนี้

1) รายได้ (Revenues) แม้บทการบัญชีให้คำนิยามของรายได้ไว้ว่า รายได้ หมายถึง การเพิ่มขึ้นของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในรอบระยะเวลาบัญชีในรูปกระแสเข้า หรือการเพิ่มค่าของสินทรัพย์ หรือการลดลงของหนี้สิน อันส่งผลให้ส่วนของเจ้าของเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ไม่รวมถึงเงินทุนที่ได้รับจากผู้มีส่วนร่วมในส่วนของเจ้าของ

2) ค่าใช้จ่าย (Expenses) แม้บทการบัญชีให้คำนิยามของค่าใช้จ่ายไว้ว่า ค่าใช้จ่าย หมายถึง การลดลงของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในรอบระยะเวลาบัญชีในรูปกระแสออก หรือการลดค่าของสินทรัพย์ หรือการเพิ่มขึ้นของหนี้สิน อันส่งผลให้ส่วนของเจ้าของลดลง ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการแบ่งปันให้กับผู้มีส่วนร่วมในส่วนของเจ้าของ

3) กำไร (Gains) หมายถึง ส่วนของสินทรัพย์สุทธิที่เพิ่มขึ้นเนื่องจาก รายการที่มีกิจกรรมโดยตรงของกิจการ และจากรายการอย่างอื่นที่มีผลกระทบกับกิจการ ในช่วงเวลาหนึ่งยกเว้นผลกระทบที่เกิดจากการลงทุนผู้เป็นเจ้าของ

4) ขาดทุน (Loss) หมายถึง ส่วนของสินทรัพย์สุทธิที่ลดลงเนื่องจาก รายการที่มีกิจกรรมโดยตรงของกิจการ และจากรายการอย่างอื่นที่มีผลกระทบกับกิจการ ในช่วงเวลาหนึ่งยกเว้นผลกระทบที่เกิดค่าใช้จ่าย หรือการจ่ายคืนทุนผู้เป็นเจ้าของ

7.1.1.2 การจัดทำงบกำไรขาดทุนแบบรายงาน (Report Form) ให้ปฏิบัติ ดังนี้

1) เขียนหัวงบกำไรขาดทุน ประกอบด้วย 3 บรรทัด คือ

บรรทัดที่ 1 ชื่อกิจการ

บรรทัดที่ 2 เขียนคำว่า “งบกำไรขาดทุน”

บรรทัดที่ 3 เขียนสำหรับรอบระยะเวลาที่จัดทำงบกำไรขาดทุนและ

วันที่สิ้นสุด

2) เขียนคำว่า “รายได้” แล้วนำบัญชีหมวดรายได้มาใส่ในงบกำไรขาดทุน ถ้ามีมากกว่า 1 รายการ ให้แสดงการรวมยอดรายได้ทั้งหมดด้วย

3) เขียนคำว่า “ค่าใช้จ่าย” แล้วนำบัญชีหมวดค่าใช้จ่ายมาใส่ในงบกำไรขาดทุน หากมีค่าใช้จ่ายมากกว่า 1 รายการ ให้แสดงการรวมยอดค่าใช้จ่ายทั้งหมดด้วย

4) หาผลต่างระหว่างยอดรวมรายได้และยอดรวมค่าใช้จ่าย ถ้ายอดรวมรายได้มากกว่ายอดรวมค่าใช้จ่าย ผลต่างคือ “กำไรสุทธิ” และถ้ายอดรวมค่าใช้จ่ายมากกว่ายอดรวมรายได้ ผลต่างคือ “ขาดทุนสุทธิ”

7.1.2 ประเภทของงบกำไรขาดทุน ในการจัดทำงบกำไรขาดทุนรูปแบบรายงาน จำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ มี 2 ประเภท คือ

7.1.2.1 งบกำไรขาดทุนจำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ - แบบขั้นเดียว

7.1.2.2 งบกำไรขาดทุนจำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ - แบบหลายขั้น

7.1.2.1 งบกำไรขาดทุนจำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ - แบบขั้นเดียว (Single Step Income Statement) เป็นการจัดทำงบกำไรขาดทุนแบบง่าย ๆ โดยการแบ่งรายการเป็นสองกลุ่ม คือ รายได้และกำไรกลุ่มหนึ่ง กับค่าใช้จ่ายและขาดทุนกลุ่มหนึ่ง ในการแสดงจะนำรายการที่เป็นรายได้ และกำไรตั้งหักด้วยรายการที่เป็นค่าใช้จ่าย และขาดทุนจะได้กำไร หรือขาดทุนสุทธิจากการดำเนินงาน ซึ่งแบบนี้เป็นแบบที่บังคับใช้ตามมาตรฐานงบการเงินตามประกาศกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 ดังแสดงในตัวอย่าง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 8.3 งบกำไรขาดทุนรูปแบบรายงาน จำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ - แบบขั้นเดียว รายได้

ขายสัตว์เพื่อขาย/ขายผลิตผลจากสัตว์/ขายผลิตผลจากพืช	xx	}	+	}	-		
รายได้อื่น ๆ	xx						
รวมรายได้							
ค่าใช้จ่าย							
ต้นทุนขาย	xx	}	+				
ค่าใช้จ่ายในการขาย	xx						
ค่าใช้จ่ายอื่น	xx						
รวมค่าใช้จ่าย							
กำไร (ขาดทุน) ก่อนต้นทุนทางการเงิน	xx	}					
หัก ต้นทุนทางการเงิน	xx						
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	xx						

7.1.2.2 งบกำไรขาดทุนจำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ - แบบหลายขั้น (Multiple Step Income Statement) เป็นการจัดทำงบที่แสดงผลกำไรขาดทุนให้เห็นเป็นหลายขั้น โดยเน้นให้เห็นถึงผลที่เกิดจากการดำเนินงานปกติ และที่ไม่เกี่ยวกับการดำเนินงานปกติ วิธีนี้จะแบ่งรายได้และค่าใช้จ่ายออกเป็นสองกลุ่ม สำหรับค่าใช้จ่ายที่จัดเป็นประเภทใหญ่ ๆ เช่น ต้นทุนขาย ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เป็นต้น ในงบกำไรขาดทุนนี้จะเปรียบเทียบรายได้กับค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทแสดงออกเป็นกำไรขั้นต้น กำไรก่อนหักค่าใช้จ่าย กำไรก่อนต้นทุนทางการเงิน กำไรสุทธิ

ตัวอย่างที่ 8.4 งบกำไรขาดทุนรูปแบบรายงาน จำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ - แบบหลายขั้น

ขายสัตว์เพื่อขาย/ขายผลิตผลจากสัตว์/ขายผลิตผลจากพืช	xx	}	-
หัก ต้นทุนขาย	<u>xx</u>		
กำไร (ขาดทุน) ขั้นต้น	xx	}	+
บวก รายได้อื่น ๆ	<u>xx</u>		
กำไร (ขาดทุน) ก่อนหักค่าใช้จ่าย	xx	}	-
หัก ค่าใช้จ่ายในการขาย	xx		
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	<u>xx</u>		
รวมค่าใช้จ่าย	<u>xx</u>		
กำไร (ขาดทุน) ก่อนต้นทุนทางการเงิน	xx		
หัก ต้นทุนทางการเงิน	<u>xx</u>		
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	<u>xx</u>		

7.1.3 ความหมายของรายการย่อในงบกำไรขาดทุน ประกอบด้วย

7.1.3.1 รายได้ ประกอบด้วย

1) รายได้จากการขาย (Revenues from the Sales) หมายถึง รายได้ที่เกิดจากการขายสินค้า สิทธิหรือบริการ เพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินสด สิทธิเรียกร้องให้ชำระเงินหรือสิ่งอื่นที่มีมูลค่าคิดเป็นเงินได้ ทั้งนี้ให้แสดงเป็นยอดสุทธิหลังหักรายการรับคืนและส่วนลดแล้ว โดยแยกแสดงเป็นรายได้แต่ละประเภท เช่น ขายสัตว์เพื่อขาย ขายผลิตผลจากสัตว์ ขายผลิตผลจากพืช เป็นต้น

2) รายได้อื่น ๆ (Other Incomes) หมายถึง รายได้จากการดำเนินงานนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1) ทั้งนี้ให้รวมกำไรอื่นที่ไม่จัดเป็นรายการพิเศษ เช่น กำไรจากการขายเงินลงทุน ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ และสินทรัพย์อื่น เป็นต้น

7.1.3.2 ค่าใช้จ่าย ประกอบด้วย

1) ต้นทุนขาย (Costs of the Sales) หมายถึง ต้นทุนของสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ขายรวมราคาซื้อ ต้นทุนการผลิตของผลิตภัณฑ์ขาย และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จ่ายไป เพื่อให้สินค้า หรือผลิตภัณฑ์อยู่ในสภาพพร้อมที่จะขาย

2) ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (Selling Administrative Expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการขาย และค่าใช้จ่ายทั่วไปที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน ส่วนรวม ทั้งนี้ไม่รวมค่าใช้จ่ายอื่นและดอกเบี้ยจ่าย

3) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (Other Expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน นอกจากต้นทุนขาย หรือต้นทุนขายผลิตภัณฑ์ ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ทั้งนี้ให้รวมถึงขาดทุนอื่นที่ไม่จัดเป็นรายการพิเศษ เช่น ขาดทุนจากการขายเงินลงทุน ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ และสินทรัพย์อื่น และขาดทุนจากการหยุดงานของพนักงานในกรณีที่มิได้จากการขายสินทรัพย์ดังกล่าว ให้นำมาหักจากรายการนี้เพื่อแสดงยอดสุทธิ

7.1.3.3 กำไร (ขาดทุน) ก่อนต้นทุนทางการเงินและภาษีเงินได้ (Profit (Loss) before Finance Costs and Income Tax Expenses) หมายถึง ยอดรวมรายได้หักด้วยยอดรวมค่าใช้จ่าย แต่ก่อนหักต้นทุนทางการเงิน หากมีผลขาดทุนให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

7.1.3.4 ต้นทุนทางการเงิน (Finance Costs) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากกิจการต้องจัดหาเงินลงทุนมาดำเนินงาน เช่น ดอกเบี้ยจ่าย (ดอกเบี้ยเงินกู้) ค่าธรรมเนียมธนาคาร หรือค่าตอบแทนเนื่องจากการใช้ประโยชน์จากเงินหรือเงินทุน

7.1.3.5 ภาษีเงินได้ (Income Tax Expenses) หมายถึง ภาษีเงินได้นิติบุคคลที่คำนวณขึ้นตามวิธีการบัญชีหรือตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร

7.1.3.6 กำไร (ขาดทุน) สุทธิ (Net Profit (Loss)) หมายถึง กำไรหรือขาดทุน หลังจากหักต้นทุนการเงินและภาษีเงินได้แล้ว หากมีผลขาดทุนสุทธิให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

ตัวอย่างที่ 8.4 จากข้อมูลกระดาษทำการตัวอย่าง 8.2 แสดงงบกำไรขาดทุนจำแนกค่าใช้จ่ายตาม
หน้าที่ - แบบขั้นเดียวของสายชลฟาร์ม ดังนี้

สายชลฟาร์ม	
งบกำไรขาดทุน	
สำหรับรอบระยะเวลา 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25×3	
รายได้	
ขายสัตว์เพื่อขาย	190,700.-
ขายผลิตผลจากสัตว์	57,000.-
รายได้อื่น ๆ	<u>1,800.-</u>
รวมรายได้	249,500.-
ค่าใช้จ่าย	
ต้นทุนขายสัตว์เพื่อขายและขายผลิตผลจากสัตว์ (1)	136,000.-
ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (2)	<u>36,000.-</u>
รวมค่าใช้จ่าย	172,000.-
กำไรก่อนต้นทุนทางการเงิน	77,500.-
หัก ต้นทุนทางการเงิน	<u>3,000.-</u>
กำไรสุทธิ	<u>74,500.-</u>
รายละเอียดประกอบงบกำไรขาดทุน	
รายละเอียด 1 ต้นทุนขายสัตว์เพื่อขายและขายผลิตผลจากสัตว์	
ค่าสัตว์เพื่อขาย	70,000.-
ค่าอาหารสัตว์	36,000.-
ค่าแรงงาน	<u>30,000.-</u>
รวม	<u>136,000.-</u>
รายละเอียด 2 ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร	
ค่าเสื่อมราคาสัตว์ใช้งาน	1,500.-
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	3,000.-
ค่าเสื่อมราคารถแทรกเตอร์	24,000.-
ค่าเสื่อมราคาโรงเรือน	<u>7,500.-</u>
รวม	<u>36,000.-</u>

ตัวอย่างที่ 8.5 จากข้อมูลกระดาษาทำการตัวอย่าง 8.2 แสดงงบกำไรขาดทุนจำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ - แบบหลายชั้นของสายชลฟาร์ม ดังนี้

สายชลฟาร์ม	
งบกำไรขาดทุน	
สำหรับรอบระยะเวลา 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25×3	
ขายสัตว์เพื่อขายและขายผลิตผลจากสัตว์	247,700.-
หัก ต้นทุนขายสัตว์เพื่อขายและขายผลิตผลจากสัตว์ (1)	<u>136,000.-</u>
กำไร (ขาดทุน) ขั้นต้น	111,700.-
บวก รายได้อื่น ๆ	<u>1,800.-</u>
กำไรก่อนหักค่าใช้จ่าย	113,500.-
หัก ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (2)	36,000.-
รวมค่าใช้จ่าย	<u>36,000.-</u>
กำไรก่อนต้นทุนทางการเงิน	77,500.-
หัก ต้นทุนทางการเงิน	<u>3,000.-</u>
กำไรสุทธิ	<u>74,500.-</u>

7.2 งบแสดงฐานะการเงิน (Statements of the Financial position)

งบแสดงฐานะการเงิน หมายถึง งบที่จัดทำขึ้นมาเพื่อแสดงฐานะทางการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง ประกอบด้วยสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้เจ้าของ

ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง การนำเสนองบการเงิน โดยสภาวิชาชีพบัญชี เริ่มใช้ในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2554 ได้เปลี่ยนชื่อจาก “งบดุล” เป็น งบแสดงฐานะการเงิน งบแสดงฐานะการเงิน จัดทำได้ 2 แบบ คือ แบบรายงานและแบบบัญชี

7.2.1 งบแสดงฐานะการเงินแบบรายงาน (Report Form) จะใช้แบบฟอร์มตามรูปแบบของประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง กำหนดรายการย่อที่ต้องมีในงบการเงิน พ.ศ. 2552 ของพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นรูปแบบที่ต้องนำเสนออย่างเป็นทางการ ซึ่งขั้นตอนในการจัดทำงบแสดงฐานะการเงินแบบรายงานมี ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เขียนหัวงบแสดงฐานะการเงิน 3 บรรทัด ให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ

บรรทัดที่ 1 เขียนชื่อกิจการ

บรรทัดที่ 2 เขียนคำว่า “ งบแสดงฐานะการเงิน ”

บรรทัดที่ 3 เขียน ณ วันเดือนปี ที่จัดทำงบแสดงฐานะการเงิน

ขั้นตอนที่ 2 เขียนคำว่า “สินทรัพย์” ไว้ตรงกลางกระดานตอนบน ด้านซ้ายเขียนหัวข้อสินทรัพย์หมุนเวียน และแสดงรายการสินทรัพย์หมุนเวียนทั้งหมด บรรทัดถัดมาเขียนหัวข้อสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนให้ตรงกับหัวข้อสินทรัพย์หมุนเวียน และแสดงรายการสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนทั้งหมด หลังจากรวมยอดทั้งหมดของสินทรัพย์

ขั้นตอนที่ 3 เขียนคำว่า “หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น” ไว้ตรงกลางกระดานต่อจากสินทรัพย์ ให้แสดงรายการที่เป็นหนี้สินหมุนเวียนและหนี้สินไม่หมุนเวียนก่อน และตามด้วยรายการที่เป็นส่วนของผู้ถือหุ้น โดยแสดงทุนต้นงวดบวกด้วยกำไรสุทธิ (หักขาดทุนสุทธิ) หักถอนใช้ส่วนตัว (เงินถอน) แล้วรวมยอดทั้งหมดของหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งจะตรงกับยอดสินทรัพย์ จึงจะถือว่าถูกต้อง

ตัวอย่างที่ 8.6 แบบฟอร์มงบแสดงฐานะการเงิน แบบรายงาน

ชื่อกิจการ.....

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่

สินทรัพย์

สินทรัพย์หมุนเวียน

.....

.....

รวมสินทรัพย์หมุนเวียน

สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

.....

.....

รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

รวมสินทรัพย์

หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

หนี้สินหมุนเวียน

.....

.....

รวมหนี้สินหมุนเวียน

หนี้สินไม่หมุนเวียน

.....

รวมหนี้สิน

ส่วนของผู้ถือหุ้น

ทุน.....

รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

xx }
xx } +

xx }
xx } +
xx } +
xx } +

xx }
xx } +

xx }
xx } +
xx } +
xx } +
xx } +

ตัวอย่างที่ 8.7 งบแสดงฐานะการเงิน แบบรายงาน

สายชลฟาร์ม

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

สินทรัพย์

สินทรัพย์หมุนเวียน

เงินสด	9,500.-	
เงินฝากธนาคาร	120,000.-	
ลูกหนี้	5,000.-	
สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	<u>5,000.-</u>	
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		<u>139,500.-</u>

สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์		
สัตว์ใช้งาน	15,000.-	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม-สัตว์ใช้งาน	<u>1,750.-</u>	13,250.-
อุปกรณ์การเกษตร	30,000.-	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม-อุปกรณ์การเกษตร	<u>4,500.-</u>	25,500.-
รถแทรกเตอร์	120,000.-	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม-รถแทรกเตอร์	<u>28,000.-</u>	92,000.-
โรงเรือน	150,000.-	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม-โรงเรือน	<u>11,250.-</u>	<u>138,750.-</u>
รวมที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์		<u>269,500.-</u>

รวมสินทรัพย์ 409,000.-

หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

หนี้สินหมุนเวียน

เจ้าหนี้	10,000.-	
ค่าแรงงานค้างจ่าย	<u>9,000.-</u>	
รวมหนี้สินหมุนเวียน		19,000.-

หนี้สินไม่หมุนเวียน

เงินกู้	<u>40,000.-</u>	
---------	-----------------	--

รวมหนี้สิน 59,000.-

ส่วนของเจ้าของ

ทุน - นายสายชล	281,500.-
บวก กำไรสุทธิ	<u>74,500.-</u>
	356,000.-
หัก ถอนใช้ส่วนตัว	<u>6,000.-</u>

รวมส่วนของเจ้าของ 350,000.-

รวมหนี้สินและส่วนของเจ้าของ 409,000.-

7.2.2 แบบบัญชี (Account Form) งบแสดงฐานะการเงินแบบบัญชีถือหลักความสมดุลของสมการบัญชีและหลักการบัญชีคือ สินทรัพย์ = หนี้สิน + ส่วนของเจ้าของ ดังนั้นแบบฟอร์มจึงเป็นดังนี้คือ หลังจากเขียนห้วงบ 3 บรรทัดเช่นเดียวกับแบบรายงานแล้วจะขีดเส้นเป็นรูปตัว “T” เพื่อแสดงรายการสินทรัพย์ไว้ทางด้านซ้ายมือ หนี้สินและส่วนของเจ้าของไว้ทางด้านขวามือ และเมื่อลงรายการครบถ้วนทั้งสองข้างแล้ว จะต้องรวมยอดเงินทั้ง 2 ด้านซึ่งจะต้องเท่ากันในบรรทัดเดียวกันตามแนวนอน ตามตัวอย่าง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 8.8 แบบฟอร์มงบแสดงฐานะการเงิน แบบบัญชี

ชื่อกิจการ.....

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่

สินทรัพย์	บาท	สต.	หนี้สินและส่วนของเจ้าของ	บาท	สต.
สินทรัพย์หมุนเวียน			หนี้สินหมุนเวียน		
.....	xx	-		xx	-
.....	xx	-	รวมหนี้สินหมุนเวียน	xx	-
.....	xx	-	หนี้สินไม่หมุนเวียน		
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	xx	-		xx	-
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน	xx	-
.....	xx	-	รวมหนี้สิน	xx	-
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	xx	-	ส่วนของเจ้าของ		
			ทุน -	xx	-
รวมสินทรัพย์	xx	-	รวมหนี้สินและส่วนของเจ้าของ	xx	-

สินทรัพย์ = หนี้สิน + ส่วนของเจ้าของ

ตัวอย่างที่ 8.9 งบแสดงฐานะการเงิน แบบบัญชี

สายชลฟาร์ม

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์หมุนเวียน			หนี้สินหมุนเวียน		
เงินสด	9,500	-	เจ้าหนี้	10,000	-
เงินฝากธนาคาร	120,000	-	หนี้สินไม่หมุนเวียน		
ลูกหนี้	5,000	-	เงินกู้	40,000	-
สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	8,000	-	รวมหนี้สิน	50,000	-
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	142,500	-	ส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			ทุน - นายสายชล	497,500	-
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	405,000	-			
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	405,000	-			
รวมสินทรัพย์	547,500	-	รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	547,500	-

8. ประโยชน์ของงบการเงิน

งบการเงินมีประโยชน์ต่อกิจการฟาร์ม ดังนี้

- 8.1 ทำให้เจ้าของกิจการฟาร์มทราบผลการดำเนินงานว่าในรอบระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมา มีผลกำไรหรือขาดทุนจากการดำเนินงานเป็นจำนวนเท่าไร
- 8.2 ทำให้เจ้าของกิจการฟาร์มทราบฐานะการเงินของตนว่ามีสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น ณ วันใดวันหนึ่งเป็นจำนวนเท่าไร
- 8.3 เป็นหลักฐานในการบันทึกการขายการเปิดบัญชีเมื่อเริ่มรอบระยะเวลาบัญชีใหม่ได้
- 8.4 ใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อขอกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินได้
- 8.5 เป็นข้อมูลในการตัดสินใจของเจ้าของกิจการในดำเนินกิจการต่อไป

สรุป

กระดาษทำการ หมายถึง แบบฟอร์มที่จัดทำขึ้นเพื่อให้การจัดทำงบการเงินสะดวกและรวดเร็วขึ้น มีประโยชน์ช่วยในการตรวจสอบความถูกต้องของการจัดทำงบการเงินและยังเป็นกระดาษร่างช่วยจำแนกตัวเลขจากงบทดลองไว้ในช่องต่าง ๆ เพื่อช่วยให้จัดทำงบการเงินสะดวกและรวดเร็วขึ้น

งบการเงิน หมายถึง รายงานทางการเงินที่แสดงฐานะทางการเงินผลการดำเนินงานของกิจการสำหรับงวดบัญชีหนึ่ง ๆ ซึ่งปกติจะเป็นระยะเวลา 1 ปี งบการเงินฉบับสมบูรณ์ ประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จสำหรับงวด งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นสำหรับงวด งบกระแสเงินสดสำหรับงวดและหมายเหตุประกอบงบการเงิน งบการเงินแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ แบบรายงานและแบบบัญชี

งบกำไรขาดทุน หมายถึง งบที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการในรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่งว่ามีกำไรหรือขาดทุนจำนวนเท่าใด รายการในงบกำไรขาดทุนจะแสดงในส่วนรายได้และค่าใช้จ่าย

งบแสดงฐานะการเงิน หมายถึง งบที่จัดทำขึ้นมาเพื่อแสดงฐานะทางการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง ประกอบด้วยสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น

ประโยชน์ของงบการเงิน ทำให้เจ้าของกิจการทราบผลการดำเนินงานฐานะการเงินเป็นหลักฐานในการบันทึกการขายเปิดบัญชีและประกอบการขอกู้ยืมเงินและข้อมูลในการตัดสินใจของเจ้าของกิจการ

แบบฝึกปฏิบัติ หน่วยที่ 8
กระดาษทำการและงบการเงิน

จงแสดงวิธีทำ

ข้อ 8.1 ต่อไปนี้เป็นยอดคงเหลือในงบทดลองของดวงใจฟาร์ม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

เงินสด	65,000.-	
เงินฝากธนาคาร	130,000.-	
ลูกหนี้	60,000.-	
รถบรรทุก	300,000.-	
ที่ดิน	100,000.-	
เจ้าหนี้		50,000.-
เงินกู้		100,000.-
ทุน - นางดวงใจ		404,000.-
ถอนใช้ส่วนตัว	14,000.-	
ขายสัตว์เพื่อขาย		200,000.-
ค่าสัตว์เพื่อขาย	30,000.-	
ค่าอาหารสัตว์	30,000.-	
ค่าแรงงาน	20,000.-	
ค่าวัคซีน	800.-	

ค่าพันธุ์พืชพันธุ์ไม้	2,000.-
ค่าขนส่ง	1,500.-
ค่าไฟฟ้า	700.-

ให้ทำ

1. กระจายทำการ 8 ช่อง สำหรับรอบระยะเวลา 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25×3
2. งบกำไรขาดทุนแบบรายงาน-แบบหลายชั้น
3. งบแสดงฐานะการเงินแบบรายงาน

ข้อ 8.2

สนธิฟาร์ม

งบทดลอง

วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

ชื่อบัญชี	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด	101	239,900	-		
เงินฝากธนาคาร	102	127,000	-		
ลูกหนี้ - นายดวง	103	5,000	-		
อุปกรณ์การเกษตร	104	10,300	-		
รถแทรกเตอร์	105	100,000	-		
โรงเรือน	106	20,000	-		
ที่ดิน	107	30,000	-		
เจ้าหนี้ - ร้านสยาม	201			8,000	-
เจ้าหนี้ - บริษัทไทยรุ่งเรือง	202			80,000	-
เงินกู้ - ธกส.	203			200,000	-
ทุน - นายสนธิ	301			233,000	-
ถอนใช้ส่วนตัว	302	2,000	-		
ขายสัตว์เพื่อขาย	401			39,000	-

รายได้เบ็ดเตล็ด	402			700	-
ค่าสัตว์เพื่อขาย	502	3,000	-		
ค่าอาหารสัตว์	501	15,000	-		
ค่าเวชภัณฑ์	503	1,500	-		
ค่าแรงงาน	504	4,000	-		
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	505	3,000	-		
		560,700	-	560,700	-

ให้ทำ

กระดาษทำการ 8 ช่อง สำหรับรอบระยะเวลา 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25×3

ข้อ 8.3

พัฒนาฟาร์ม

งบทดลอง

วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

ชื่อบัญชี	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด	101	37,500	-		
เงินฝากธนาคาร	102	118,000	-		
ลูกหนี้ - นายช่วย	103	32,500	-		
อุปกรณ์การเกษตร	104	12,000	-		
สัตว์ใช้งาน	105	15,000	-		
โรงเรือน	106	20,000	-		
ที่ดิน	107	200,000	-		
เจ้าหนี้ - ร้านมณีเกษตร	201			1,000	-
เงินกู้ - ธกส.	202			50,000	-
ทุน - นายพัฒนา	301			343,000	-
ถอนใช้ส่วนตัว	302	2,000	-		
ขายสัตว์เพื่อขาย	401			70,000	-
ขายผลผลิตจากพืช	402			5,000	-

ค่าสัตว์เพื่อขาย	501	12,000	-		
ค่าอาหารสัตว์	502	10,000	-		
ค่าพันธุ์พืชพันธุ์ไม้	503	300	-		
ค่าปุ๋ย	504	500	-		
ค่าน้ำค่าไฟฟ้า	505	1,200	-		
ค่าแรงงาน	506	8,000	-		
		469,000	-	469,000	-

ให้ทำ

1. กระจายทำการ 8 ช่อง สำหรับรอบระยะเวลา 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25×3
2. งบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงินแบบบัญชี

ข้อ 8.4

สันติสุขฟาร์ม

งบทดลอง

วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

ชื่อบัญชี	เลขที่บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด	101	52,000	-		
เงินฝากธนาคาร	102	140,000	-		
ลูกหนี้ - นายต้นน้ำ	103	3,500	-		
อุปกรณ์การเกษตร	104	60,000	-		
ค่าเสื่อมราคาสะสม - อุปกรณ์การเกษตร	105			1,200	-
สัตว์ใช้งาน	106	16,000	-		
โรงเรือน	107	120,000	-		
ค่าเสื่อมราคาสะสม - โรงเรือน	108			2,400	-
ที่ดิน	109	200,000	-		
เจ้าหนี้ - ร้านเพื่อนเกษตร	201			18,000	-
เงินกู้ - ธกส.	202			150,000	-
ทุน - นายสันติสุข	301			433,700	-
ถอนใช้ส่วนตัว	302	3,000	-		
ขายผลิตผลจากสัตว์	401			64,000	-
ขายผลิตผลจากพืช	402			7,000	-

ค่าสัตว์เพื่อขาย	501	46,000	-		
ค่าอาหารสัตว์	502	10,500	-		
ค่าพันธุ์พืชพันธุ์ไม้	503	6,000	-		
ค่าปุ๋ย	504	1,100	-		
ค่าสาธารณูปโภค	505	1,200	-		
ค่าแรงงาน	506	8,000	-		
ดอกเบี้ยจ่าย	507	9,000	-		
		676,300	-	676,300	-

- ให้ทำ 1. กระดาษทำการ 8 ช่อง สำหรับรอบระยะเวลา 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25×3
2. งบกำไรขาดทุนแบบรายงานขึ้นเดียวและหลายชั้น
3. งบแสดงฐานะการเงินแบบรายงาน

ข้อ 8.5

พรชัยฟาร์ม

งบทดลอง

วันที่ 31 ธันวาคม 25×4

ชื่อบัญชี	เลขที่บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด	101	69,050	-		
เงินฝากธนาคาร	102	300,000	-		
ลูกหนี้ - นายสมหวัง	103	35,000	-		
อุปกรณ์การเกษตร	104	45,000	-		
โรงเรือน	105	25,000	-		
ที่ดิน	106	80,000	-		
เจ้าหนี้ - สยามเกษตร	201			8,000	-
เงินกู้ - ธกส.	202			145,000	-
ทุน - นายพรชัย	301			380,750	-
ถอนใช้ส่วนตัว	302	1,000	-		
ขายสัตว์เพื่อขาย	401			91,300	-
ขายผลิตผลจากพืช	402			5,200	-
รายได้เบ็ดเตล็ด	403			300	-
ค่าแรงงาน	501	9,000	-		
ค่าสัตว์เพื่อขาย	502	33,200	-		

ใบงานที่ 8.1

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....ระดับชั้น.....
 วิชา.....เรื่อง.....
 ตั้งงานวันที่.....กำหนดส่งงาน.....
 จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายและประเภทของกระดาดำทำการได้
2. บอกประโยชน์ของกระดาดำทำการได้
3. อธิบายรูปแบบของกระดาดำทำการ 8 ช่องได้
4. จัดทำกระดาดำทำการ 8 ช่องได้

กิจกรรมปฏิบัติ

1. จงอธิบายความหมายและบอกประโยชน์ของกระดาดำทำการ
2. จงบอกส่วนประกอบต่าง ๆ ของกระดาดำทำการ 8 ช่อง ตามแบบฟอร์มนี้

กระดาดำทำการ หมายถึง.....
 ประโยชน์ของกระดาดำทำการคือ.....

รูปแบบของกระดาดำทำการ 8 ช่อง มีรูปแบบ ดังนี้

ชื่อกิจการ.....(1)

ข้อ 8.6

อุดมฟาร์ม
กระดาดำทำการ
สำหรับระยะเวลาบัญชี 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25x1

ชื่อบัญชี	เลขที่บัญชี	งบทดลอง			งบกำไรขาดทุน				งบแสดงฐานะการเงิน			
		เดบิต	เครดิต		เดบิต		เครดิต		เดบิต		เครดิต	
เงินสด	101	150,000	-									
ลูกหนี้	102	14,000	-									
สัตว์ใช้งาน	103	45,000	-									
อุปกรณ์และเครื่องมือการเกษตร	104	30,000	-									
คอกสัตว์	105	60,000	-									
เจ้าหนี้	201		35,000	-								
เงินกู้	202		100,000	-								
ทุน-นายอุดม	301		150,700									-
ถอนใช้ส่วนตัว	302	3,600	-									
ขายสัตว์เพื่อขาย	401		83,000	-								
ขายผลผลิตจากสัตว์	402		7,000	-								
ค่าสัตว์เพื่อขาย	501	39,000	-									
ค่าอาหารสัตว์	502	20,000	-									
ค่าเวชภัณฑ์	503	500	-									
ค่าแรงงาน	504	6,000	-									
ค่าสาธารณูปโภค	505	1,000	-									
ค่ารับรอง	506	1,600	-									
ค่าเช่า	507	5,000	-									
		375,700	-	375,700	-							
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ												

- ให้ทำ 1. กระดาดำทำการ 6 ช่อง สำหรับรอบระยะเวลา 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25x1
2. งบกำไรขาดทุนแบบรายงานขึ้นเดียวและหลายชั้น
3. งบแสดงฐานะการเงินแบบรายงานและแบบบัญชี

กระดาษทำการ
สำหรับงวด.....สิ้นสุดวันที่.....

ข้อบัญญัติ	เลขที่ บัญญัติ	งบทดลอง		รายการปรับปรุง		งบกำไรขาดทุน		งบแสดงฐานะการเงิน	
		เดบิต	เครดิต	เดบิต	เครดิต	เดบิต	เครดิต	เดบิต	เครดิต
(2)	(3)	(4)	(4)	(5)	(5)	(6)	(6)	(7)	(7)

คะแนนที่ได้.....

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

ใบงานที่ 8.2

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....ระดับชั้น.....

วิชา.....เรื่อง.....

ตั้งงานวันที่.....กำหนดส่งงาน.....

จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายความหมายของงบการเงินและงบกำไรขาดทุนได้
- อธิบายและจัดทำงบกำไรขาดทุนได้

กิจกรรมปฏิบัติ

- จงอธิบายความหมายของงบการเงิน
- ให้เขียนแบบฟอร์มงบกำไรขาดทุนแบบขั้นเดียว

ความหมายของงบการเงิน คือ.....

.....

ความหมายของงบกำไรขาดทุน คือ.....

.....

งบกำไรขาดทุนแบบขั้นเดียว

.....

.....

.....

.....

คะแนนที่ได้.....

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

ใบงานที่ 8.3

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....ระดับชั้น.....

วิชา.....เรื่อง.....

ส่งงานวันที่.....กำหนดส่งงาน.....

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของงบแสดงฐานะการเงินได้
2. อธิบายและจัดทำงบแสดงฐานะการเงินได้

กิจกรรมปฏิบัติ

1. จงอธิบายความหมายของงบแสดงฐานะการเงิน
2. ให้เขียนแบบฟอร์มงบแสดงฐานะการเงินแบบรายงาน

ความหมายของงบแสดงฐานะการเงิน คือ.....

.....

งบแสดงฐานะการเงินแบบรายงาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คะแนนที่ได้.....

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

แบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน หน่วยที่ 8

กระดาษทำการและงบการเงิน

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดคือ ความหมายของกระดาษทำการ

- ก. แสดงผลการดำเนินงาน
- ข. แสดงฐานะการเงิน
- ค. เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการจัดทำงบการเงิน
- ง. เป็นเครื่องมือพิสูจน์ความถูกต้องของงบการเงิน
- จ. แสดงการบันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้น

2. กระดาษทำการ 8 ช่องมีรูปแบบอย่างไร

- ก. ช่องเดบิตและเครดิตของงบทดลอง, งบกำไรขาดทุน, รายการปรับปรุง, งบแสดงฐานะการเงิน
- ข. ช่องเดบิตและเครดิตของงบทดลอง, รายการปรับปรุง, งบกำไรขาดทุน, งบแสดงฐานะการเงิน
- ค. ช่องเดบิตและเครดิตของงบแสดงฐานะการเงิน, รายการปรับปรุง, งบกำไรขาดทุน, งบทดลอง

ง. ช่องเดบิตและเครดิตของงบทดลอง, งบกำไรขาดทุน, งบแสดงฐานะการเงิน, งบทดลองหลังปรับปรุง

จ. ช่องเดบิตและเครดิตของงบทดลอง, งบกำไรขาดทุน, รายการปรับปรุง, งบทดลองหลังปรับปรุง

3. บัญชีค่าสัตัวเพื่อขาย แสดงยอดในกระดาษทำการตามข้อใด

ก. ด้านเครดิตของงบกำไรขาดทุนและด้านเครดิตของงบแสดงฐานะการเงิน

ข. ด้านเครดิตของงบแสดงฐานะการเงิน

ค. ด้านเครดิตของงบกำไรขาดทุน

ง. ด้านเดบิตของงบแสดงฐานะการเงิน

จ. ด้านเดบิตของงบกำไรขาดทุน

4. งบการเงิน หมายถึงข้อใด

ก. งบที่เจ้าหน้าที่การเงินจัดทำขึ้น

ข. งบที่เกี่ยวกับการประมาณการใช้จ่ายเงิน

ค. งบที่แสดงถึงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกิจการ

ง. งบที่พิสูจน์ความถูกต้องในการบันทึกจำนวนเงิน

จ. งบที่แสดงให้เห็นว่าแต่ละบัญชีมีจำนวนเงินเท่าไร

5. งบกำไรขาดทุน หมายถึงข้อใด

ก. งบที่แสดงฐานะการเงินของกิจการฟาร์ม ณ วันใดวันหนึ่ง

ข. งบที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการฟาร์ม

ค. งบที่แสดงรายได้ทั้งหมดของกิจการฟาร์ม

ง. งบที่แสดงค่าใช้จ่ายทั้งหมดของกิจการฟาร์ม

จ. งบที่พิสูจน์ความถูกต้องตามหลักการบัญชีคู่

6. ข้อใดคือประเภทของงบการเงินที่ใช้ในกิจการฟาร์ม

ก. งบกระแสเงินสดและงบแสดงฐานะการเงิน

ข. งบกระแสเงินสดและงบกำไรขาดทุน

ค. งบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงิน

ง. งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นสำหรับงวดและงบกระแสเงินสด

จ. งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นสำหรับงวดและงบกำไรขาดทุน

7. การจัดทำงบการเงินของกิจการฟาร์ม จัดทำได้กี่รูปแบบ รูปแบบอะไรบ้าง

- ก. 2 แบบ คือ แบบรายงาน และแบบบัญชี
 - ข. 2 แบบ คือ แบบขั้นตอนเดียว และแบบหลายขั้นตอน
 - ค. 3 แบบ คือ แบบรายงาน แบบบัญชีและแบบขั้นตอนเดียว
 - ง. 3 แบบ คือ แบบรายงาน แบบบัญชี และแบบบัญชีแยกประเภท
 - จ. กิจการฟาร์มเลือกใช้แบบใดก็ได้
8. ส่วนหัวงบกำไรขาดทุนประกอบด้วยรายการอะไรบ้าง
- ก. ชื่อกิจการ งบกำไรขาดทุน วันที่
 - ข. ชื่อกิจการ งบแสดงฐานะการเงิน วันที่
 - ค. ชื่อกิจการ งบแสดงฐานะการเงิน สำหรับงวดบัญชี สิ้นสุดวันที่
 - ง. ชื่อกิจการ งบกำไรขาดทุน สำหรับงวดบัญชี สิ้นสุดวันที่
 - จ. ชื่อกิจการ วันที่ งบกำไรขาดทุน
9. ถ้ากิจการฟาร์มมีผลกำไรสุทธิ ข้อใดกล่าวถูกต้อง
- ก. รายได้มากกว่าส่วนของเจ้าของ
 - ข. ส่วนของเจ้าของมากกว่ารายได้
 - ค. รายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย
 - ง. ค่าใช้จ่ายมากกว่ารายได้
 - จ. สินทรัพย์มากกว่ารายได้
10. ข้อใดคือประโยชน์ของงบการเงิน
- ก. เป็นการบันทึกการขายเปิดบัญชีของกิจการฟาร์ม
 - ข. ช่วยพิสูจน์ความถูกต้องในการบันทึกบัญชีแยกประเภท
 - ค. ช่วยพิสูจน์ความถูกต้องในการบันทึกการขายในสมุดรายวันทั่วไป
 - ง. ทำให้ทราบผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกิจการฟาร์ม
 - จ. ช่วยในการวิเคราะห์รายการค้าได้ถูกต้อง

หน่วยที่ 9

การปิดบัญชี

สาระสำคัญ

การปิดบัญชีเป็นการโอนบัญชีที่เกี่ยวข้องกับบัญชีทุน ซึ่งเป็นบัญชีชั่วคราว ได้แก่ บัญชีถอนใช้ส่วนตัว บัญชีรายได้ และบัญชีค่าใช้จ่าย ไปยังบัญชีทุน เพื่อหายอดคงเหลือของบัญชีทุนที่ต้องการ ณ วันสิ้นงวดบัญชี รวมทั้งการหายอดคงเหลือของบัญชีสินทรัพย์และหนี้สิน หลังจากทำการปิดบัญชีแล้ว

สมุดเงินสด 2 ช่อง นิยมใช้ในกิจการที่มีรายการรับจ่ายเงินทั้งที่เป็นเงินสดและเงินฝากธนาคาร การจะทำการบันทึกบัญชีรายการที่เป็นเงินสดทุกรายการในสมุดรายวันทั่วไป จะมีความซับซ้อนและเสียเวลา และต้องผ่านรายการเงินสดทุกรายการในสมุดรายวันทั่วไปไปบัญชีแยกประเภทด้วยการใช้สมุดเงินสด 2 ช่อง จะทำให้ประหยัดเวลาในการผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไป เพราะสมุดเงินสด 2 ช่อง เป็นทั้งสมุดบันทึกการขึ้นต้น และบัญชีแยกประเภทเงินสดและเงินฝากธนาคารในตัว

หัวข้อเรื่อง

1. ความหมายของการปิดบัญชี
2. การปิดบัญชีหมวดรายได้และค่าใช้จ่าย
3. การปิดบัญชีหมวดสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ
4. จบทดลองหลังปิดบัญชี
5. วงจรบัญชี
6. ความหมายของสมุดเงินสด 2 ช่อง
7. รูปแบบและการบันทึกการรายการในสมุดเงินสด 2 ช่อง
8. การบันทึกการรายการค้าในสมุดเงินสด 2 ช่อง
9. การผ่านรายการจากสมุดเงินสด 2 ช่องไปบัญชีแยกประเภททั่วไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความหมายของการปิดบัญชีได้
2. บันทึกการปิดบัญชีหมวดรายได้ และหมวดค่าใช้จ่ายได้
3. บันทึกการปิดบัญชีหมวดสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของได้
4. จัดทำบทดลองหลังปิดบัญชีได้
5. บอกวงจรบัญชีได้
6. อธิบายความหมายของสมุดเงินสด 2 ช่องได้
7. บอกรูปแบบและการบันทึกรายการในสมุดเงินสด 2 ช่องได้
8. อธิบายการบันทึกรายการค้าในสมุดเงินสด 2 ช่องได้
9. อธิบายการผ่านรายการจากสมุดเงินสด 2 ช่องไปบัญชีแยกประเภททั่วไปได้

แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน หน่วยที่ 9

การปิดบัญชี

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. การโอนบัญชีที่เกี่ยวข้องกับบัญชีทุน ซึ่งเป็นบัญชีชั่วคราว ได้แก่ บัญชีถอนใช้ส่วนตัว บัญชีรายได้ และบัญชีค่าใช้จ่าย ไปยังบัญชีทุน เพื่อหายอดคงเหลือของบัญชีทุนที่ถูกต้อง คือความหมายตามข้อใด

- ก. การปิดบัญชี
- ข. การปรับปรุงบัญชี
- ค. การหายอดคงเหลือ
- ง. การวิเคราะห์รายการค้า
- จ. การจัดทำงบการเงิน

2. การปิดบัญชีจะกระทำเมื่อใด

- ก. ทุกสิ้นวัน
- ข. ทุกสิ้นสัปดาห์
- ค. ทุกสิ้นเดือน
- ง. ทุกสิ้นงวดบัญชี
- จ. เมื่อใดก็ได้ตามที่กิจการฟาร์มต้องการ

3. การปิดบัญชีรายได้ ข้อใดถูกต้อง

ก. เดบิต รายได้	เครดิต กำไรขาดทุน
ข. เดบิต กำไรขาดทุน	เครดิต รายได้
ค. เดบิต รายได้	เครดิต ทุน
ง. เดบิต ทุน	เครดิต รายได้
จ. เดบิต รายได้	เครดิต กำไร

4. บันทึกรายการปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป โดยเดบิต ทุน เครดิต กำไรขาดทุน แสดงว่ากิจการมีผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร

- ก. กำไรสุทธิ
- ข. ขาดทุนสุทธิ
- ค. ผลการดำเนินงานขาดทุนสุทธิหรือกำไรสุทธิก็ได้
- ง. เท่าทุน
- จ. ผลการดำเนินงานดีขึ้น

5. งบทดลองหลังปิดบัญชีจะแสดงยอดคงเหลือของหมวดบัญชีใดบ้าง
- หมวดสินทรัพย์
 - หมวดหนี้สิน
 - หมวดส่วนของเจ้าของ
 - หมวดรายได้และค่าใช้จ่าย
 - หมวดสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ
6. ข้อใดคือ สมุดบันทึกรายการขึ้นต้นใช้ในกิจการที่มีรายการรับจ่ายเงินทั้งที่เป็นเงินสดและเงินฝากธนาคาร
- สมุดรายวันทั่วไป
 - สมุดเงินสด 2 ช่อง
 - สมุดบัญชีแยกประเภท
 - สมุดเงินฝากธนาคาร
 - สมุดเฉพาะเงินสด
7. การปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปตามลำดับ ดังนี้
- ค่าใช้จ่าย ถอนใช้ส่วนตัว กำไรสุทธิ
 - รายได้ ค่าใช้จ่าย กำไรขาดทุน
 - รายได้ ค่าใช้จ่าย กำไรขาดทุน ถอนใช้ส่วนตัว
 - สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ
 - รายได้ ค่าใช้จ่าย สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ
8. ข้อใดเรียงขั้นตอนตามวงจรบัญชีได้ถูกต้อง
- งบการเงิน → งบทดลอง → สมุดรายวันขึ้นต้น → บัญชีแยกประเภท
 - สมุดรายวันขึ้นต้น → งบการเงิน → บัญชีแยกประเภท → งบทดลอง
 - งบการเงิน → งบทดลอง → บัญชีแยกประเภท → สมุดรายวันขึ้นต้น
 - สมุดรายวันขึ้นต้น → บัญชีแยกประเภท → งบทดลอง → งบการเงิน
 - สมุดรายวันขึ้นต้น → งบทดลอง → บัญชีแยกประเภท → งบการเงิน
9. ถ้ามีกิจการฟาร์มผลกำไรสุทธิ จะโอนปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปอย่างไร
- เดบิต กำไรขาดทุน เครดิต ทูน
 - เดบิต กำไรสุทธิ เครดิต ทูน
 - เดบิต รายได้ เครดิต ทูน
 - เดบิต ทูน เครดิต กำไรขาดทุน
 - เดบิต ทูน เครดิต กำไรสุทธิ

10. การปิดบัญชีแยกประเภท ในช่องรายการเขียนคำว่า “ขอยกไป” และ “ขอยกมา” คือข้อใด
- ก. ค่าอาหารสัตว์
 - ข. สัตว์ใช้งาน
 - ค. ขายสัตว์เพื่อขาย
 - ง. ค่าสัตว์เพื่อขาย
 - จ. ขายผลิตผลจากสัตว์

เนื้อหา

1. ความหมายของการปิดบัญชี (Closing Entries)

การปิดบัญชี หมายถึง การโอนบัญชีที่เกี่ยวข้องกับบัญชีทุน ซึ่งเป็นบัญชีชั่วคราว ได้แก่ บัญชีถอนใช้ส่วนตัว บัญชีรายได้ และบัญชีค่าใช้จ่าย ไปยังบัญชีทุน เพื่อหายอดคงเหลือของบัญชีทุนที่ถูกต้อง ณ วันสิ้นงวดบัญชี รวมทั้งการหายอดคงเหลือของบัญชีสินทรัพย์และหนี้สิน ซึ่งหลังจากทำการปิดบัญชีแล้ว บัญชีที่เหลืออยู่ ได้แก่ บัญชีสินทรัพย์ บัญชีหนี้สิน และบัญชีทุน เพื่อยกไปยังงวดบัญชีถัดไป

2. การปิดบัญชีหมวดรายได้ และหมวดค่าใช้จ่าย

2.1 การบันทึกการปิดบัญชีหมวดรายได้ และค่าใช้จ่ายในสมุดรายวันทั่วไป

การบันทึกการปิดบัญชีหมวดรายได้และค่าใช้จ่ายในสมุดรายวันทั่วไปมีขั้นตอนดังนี้

2.1.1 บันทึกการปิดบัญชีหมวดรายได้เข้าบัญชีกำไรขาดทุน โดยปกติบัญชีรายได้จะมียอดคงเหลือด้านเครดิต เมื่อบันทึกการปิดบัญชีให้บันทึกทางด้านตรงกันข้ามคือ ด้านเดบิต เมื่อบัญชีรายได้ถูกโอนไปบัญชีกำไรขาดทุนแล้ว ยอดคงเหลือหรือยอดคงเหลือของบัญชีรายได้ก็จะหมดไปหรือคงเหลือเป็นศูนย์ การบันทึกบัญชีจะเป็นดังนี้

เดบิต รายได้	×	×
เครดิต กำไรขาดทุน	×	×
ปิดบัญชีรายได้ไปบัญชีกำไรขาดทุน		

2.1.2 บันทึกการปิดบัญชีหมวดค่าใช้จ่ายเข้าบัญชีกำไรขาดทุน โดยปกติบัญชีค่าใช้จ่ายจะมียอดคงเหลือด้านเดบิต เมื่อบันทึกการปิดบัญชีให้บันทึกทางด้านตรงกันข้ามคือด้านเครดิต เมื่อบัญชีค่าใช้จ่ายถูกโอนไปบัญชีกำไรขาดทุนแล้ว ยอดคงเหลือหรือยอดคงเหลือของบัญชีค่าใช้จ่ายก็จะหมดไปหรือคงเหลือเป็นศูนย์ การบันทึกบัญชีจะเป็นดังนี้

เดบิต กำไรขาดทุน	×	×
เครดิต ค่าใช้จ่าย	×	×
ปิดบัญชีค่าใช้จ่ายไปบัญชีกำไรขาดทุน		

2.1.3 บันทึกรายการปิดบัญชีกำไรขาดทุนเข้าบัญชีทุน เมื่อโอนปิดบัญชีรายได้และบัญชีค่าใช้จ่ายเข้าบัญชีกำไรขาดทุนแล้ว ให้ทำการเปรียบเทียบหาผลต่างระหว่างด้านเดบิตกับด้านเครดิตในบัญชีกำไรขาดทุน ถ้าด้านเครดิต (รายได้) สูงกว่าด้านเดบิต (ค่าใช้จ่าย) แสดงว่ามีผลกำไรเกิดขึ้น แต่ถ้าด้านเดบิต (ค่าใช้จ่าย) สูงกว่าด้านเครดิต (รายได้) ก็แสดงว่ามีผลขาดทุนจากการดำเนินงาน การบันทึกบัญชีจะเป็น ดังนี้

2.1.3.1 ถ้ารายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย จะมีผลกำไรสุทธิ ซึ่งทำให้ทุนเพิ่มขึ้น จะบันทึกดังนี้

เดบิต	กำไรขาดทุน	××	
	เครดิต	ทุน	××
ปิดบัญชีกำไรขาดทุนไปบัญชีทุน			

2.1.3.2 ถ้ารายได้น้อยกว่าค่าใช้จ่าย จะมีผลขาดทุนสุทธิ ซึ่งทำให้ทุนลดลง จะบันทึก ดังนี้

เดบิต	ทุน	××	
	เครดิต	กำไรขาดทุน	××
ปิดบัญชีกำไรขาดทุนไปบัญชีทุน			

2.1.4 บันทึกรายการปิดบัญชีถอนใช้ส่วนตัวเข้าบัญชีทุน บัญชีถอนใช้ส่วนตัวหรือเงินถอนมียอดดุลทางด้านเดบิต จะต้องบันทึกโอนปิดเข้าบัญชีทุนทางด้านเครดิตบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต	ทุน	××	
	เครดิต	ถอนใช้ส่วนตัว/เงินถอน	××
ปิดบัญชีถอนใช้ส่วนตัวไปบัญชีทุน			

ตัวอย่างที่ 9.1 การบันทึกรายการปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 4

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	ขายผลิตผลจากสัตว์	401	55,000	-		
		กำไรขาดทุน	303			55,000	-
		ปิดบัญชีรายได้เข้าบัญชีกำไรขาดทุน					
		กำไรขาดทุน	303	27,000	-		
		ค่าอาหารสัตว์	501			17,000	-
		ค่าแรงงาน	502			10,000	-
		ปิดบัญชีค่าใช้จ่ายเข้าบัญชีกำไรขาดทุน					
		กำไรขาดทุน	303	28,000	-		
		ทุน - นายสุเทพ	301			28,000	-
		ปิดบัญชีกำไรขาดทุนเข้าบัญชีทุน					
		ทุน - นายสุเทพ	301	20,000	-		
		ถอนใช้ส่วนตัว	302			20,000	-
		ปิดบัญชีถอนใช้ส่วนตัวเข้าบัญชีทุน					

2.2 การผ่านรายการปิดบัญชีจากสมุดรายวันทั่วไป ไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป

เมื่อบันทึกรายการปิดบัญชีหมวดรายได้ ค่าใช้จ่ายและบัญชีถอนใช้ส่วนตัว ในสมุดรายวันทั่วไปแล้ว จะผ่านรายการปิดบัญชีไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไปที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการผ่านรายการนั้นปฏิบัติเช่นเดียวกับการผ่านรายการตามปกติ แล้วรวมยอดทั้ง 2 ด้าน จะต้องเท่ากันและขีดเส้นแสดงการปิดบัญชี

ตัวอย่างที่ 9.2 สามารถผ่านรายการปิดบัญชีจากสมุดรายวันทั่วไป ไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป ดังนี้

บัญชีทุน - นายสุเทพ

เลขที่ 301

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	31	ถอนใช้ส่วนตัว	ร.ว.4	20,000	-	ธ.ค.	1	เงินสด	ร.ว.1	400,000	-
							31	กำไรขาดทุน	ร.ว.4	28,000	-

บัญชีถอนใช้ส่วนตัว

เลขที่ 302

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	28	เงินสด	ร.ว.3	20,000	-	ธ.ค.	31	ทุน - นายสุเทพ	ร.ว.4	20,000	-
				20,000	-					20,000	-

บัญชีกำไรขาดทุน

เลขที่ 303

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	31	ค่าอาหารสัตว์	ร.ว.4	17,000	-	ธ.ค.	31	ขายผลิตผลจากสัตว์	ร.ว.4	55,000	-
		ค่าแรงงาน	ร.ว.4	10,000	-						
		ทุน - นายสุเทพ	ร.ว.4	28,000	-						
				55,000	-					55,000	-

บัญชีขายผลิตผลจากสัตว์

เลขที่ 401

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	31	กำไรขาดทุน	ร.ว.4	55,000	-	ธ.ค.	8	เงินสด	ร.ว.1	35,000	-
							15	ลูกหนี้ - สหกรณ์ฯ	ร.ว.2	20,000	-
				55,000	-					55,000	-

บัญชีค่าอาหารสัตว์

เลขที่ 501

พ.ศ. 25 × 3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25 × 3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	10	เงินสด	ร.ว.2	17,000	-	ธ.ค.	31	กำไรขาดทุน	ร.ว.4	17,000	-
				17,000	-					17,000	-

บัญชีค่าแรงงาน

เลขที่ 502

พ.ศ. 25 × 3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25 × 3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	30	เงินสด	ร.ว.3	10,000	-	ธ.ค.	31	กำไรขาดทุน	ร.ว.4	10,000	-
				10,000	-					10,000	-

3. การปิดบัญชีหมวดสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ

การบันทึกการปิดบัญชีหมวดสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ (ทุน) เพื่อที่จะหายอดคงเหลือยกไปในงวดบัญชีหน้า จะแตกต่างจากการปิดบัญชีรายได้ ค่าใช้จ่าย กำไรขาดทุน และบัญชีถอนใช้ส่วนตัว ซึ่งมีลักษณะเป็นบัญชีชั่วคราว เมื่อถึงกการคำนวณยอดกำไรขาดทุนได้แล้ว บัญชีเหล่านี้จะถูกโอนปิดไปเข้าบัญชีทุนทั้งหมด ดังนั้นจึงเหลือเฉพาะบัญชีประเภทสินทรัพย์ หนี้สิน และทุน การปิดบัญชีเหล่านี้จะคำนวณหายอดคงเหลือของแต่ละบัญชีในบัญชีแยกประเภท ทำการบันทึกในช่องรายการว่า “ยอดยกไป” และใส่จำนวนยอดคงเหลือในช่องจำนวนเงิน และเมื่อเริ่มรอบระยะเวลาบัญชีใหม่ จะทำการบันทึกการเปิดบัญชีโดยทำการบันทึกในช่องรายการว่า “ยอดยกมา” และใส่จำนวนเงินในช่องจำนวนเงิน ซึ่งจะมีจำนวนเงินเท่ากับยอดยกไป แต่จะบันทึกคนละด้านกับยอดยกไป และทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องหน้าบัญชีของรายการยอดยกไป และยอดยกมาเป็นการอ้างอิง โดยหายอดคงเหลือยกไปและยกมาในงวดบัญชีใหม่ หรือปิดให้หมดไป ถ้าบัญชีนั้นไม่มียอดคงเหลือเลย

ตัวอย่างที่ 9.3 การปิดบัญชีหมวดสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ ดังนี้

บัญชีเงินสด										เลขที่ 101	
พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	1	ทุน - นายสุเทพ	ร.ว.1	400,000	-	ธ.ค.	6	อุปกรณ์ฯ	ร.ว.2	20,000	-
	3	เงินกู้ - ธกส.	ร.ว.1	100,000	-		10	ค่าอาหารสัตว์	ร.ว.2	17,000	-
	8	ขายผลิตผลจากสัตว์	ร.ว.2	35,000	-		17	สัตว์ใช้งาน	ร.ว.2	20,000	-
	20	ลูกหนี้ - สหกรณ์ฯ	ร.ว.2	10,000	-		25	เจ้าหนี้ - นายอำนาจ	ร.ว.3	15,000	-
		443,000					28	ถอนใช้ส่วนตัว	ร.ว.3	20,000	-
							30	ค่าแรงงาน	ร.ว.3	10,000	-
							31	ยอดยกไป		443,000	-
25×4				545,000	-					545,000	-
ม.ค.	1	ยอดยกมา	✓	443,000	-						

บัญชีลูกหนี้ - สหกรณ์โคนม										เลขที่ 102	
พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	15	ขายผลิตผลจากสัตว์	ร.ว.2	20,000	-	ธ.ค.	20	เงินสด	ร.ว.2	10,000	-
							31	ยอดยกไป	✓	10,000	-
25×4				20,000	-					20,000	-
ม.ค.	1	ยอดยกมา	✓	10,000	-						

บัญชีสัตว์ใช้งาน										เลขที่ 103	
พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	17	เงินสด	ร.ว.2	20,000	-	ธ.ค.	31	ยอดยกไป	✓	35,000	-
		เจ้าหนี้ - นายอำนาจ	ร.ว.2	15,000	-						
25×4				35,000	-					35,000	-
ม.ค.	1	ยอดยกมา	✓	35,000	-						

บัญชีอุปกรณ์การเกษตร

เลขที่ 104

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	6	เงินสด	ร.ว.1	20,000	-	ธ.ค.	31	ยอดยกไป	✓	20,000	-
		20,000									
25×4				20,000	-					20,000	-
ม.ค.	1	ยอดยกมา	✓	20,000	-						

บัญชีเจ้าหนี้ - นายอำนาจ

เลขที่ 201

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	25	เงินสด	ร.ว.2	15,000	-	ธ.ค.	17	สั้วไร่ใช้งาน	ร.ว.2	15,000	-
				15,000	-					15,000	-

บัญชีเงินกู้ - ธกส.

เลขที่ 202

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	31	ยอดยกไป	✓	100,000	-	ธ.ค.	3	เงินสด	ร.ว.1	100,000	-
				100,000	-	25×4				100,000	-
						ม.ค.	1	ยอดยกมา	✓	100,000	-

บัญชีทุน - นายสุเทพ

เลขที่ 301

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	31	ถอนใช้ส่วนตัว	ร.ว.4	20,000	-	ธ.ค.	1	เงินสด	ร.ว.1	400,000	-
		ยอดยกไป	✓	408,000	-		31	กำไรขาดทุน	ร.ว.4	28,000	-
				428,000	-	25×4				428,000	-
						ม.ค.	1	ยอดยกมา	✓	408,000	-

4. งบทดลองหลังปิดบัญชี (Post Closing Trial Balance)

เมื่อกิจการฟาร์มได้ปิดบัญชีรายได้และค่าใช้จ่ายเพื่อคำนวณผลการดำเนินงาน และปิดบัญชีสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ เพื่อหายอดยกไปในงวดบัญชีหน้าแล้ว มักนิยมจัดทำงบทดลองหลังปิดบัญชี เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องของการปิดบัญชี

การจัดทำงบทดลองหลังปิดบัญชีมีวิธีการจัดทำเหมือนกับงบทดลองที่ทำโดยปกติ คือ จะรวบรวมยอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภททุกบัญชีที่เหลืออยู่มาลงในงบทดลอง โดยยอดเดบิตต้องเท่ากับยอดเครดิต ต่างกันแค่กับงบทดลองหลังปิดบัญชีจะมียอดคงเหลือของบัญชีเพียง 3 หมวด คือ สินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของเท่านั้น

ตัวอย่างที่ 9.4 จากตัวอย่างที่ 9.3 สามารถนำยอดคงเหลือมาจัดทำงบทดลองหลังปิดบัญชี ได้ดังนี้

สุเทพฟาร์ม

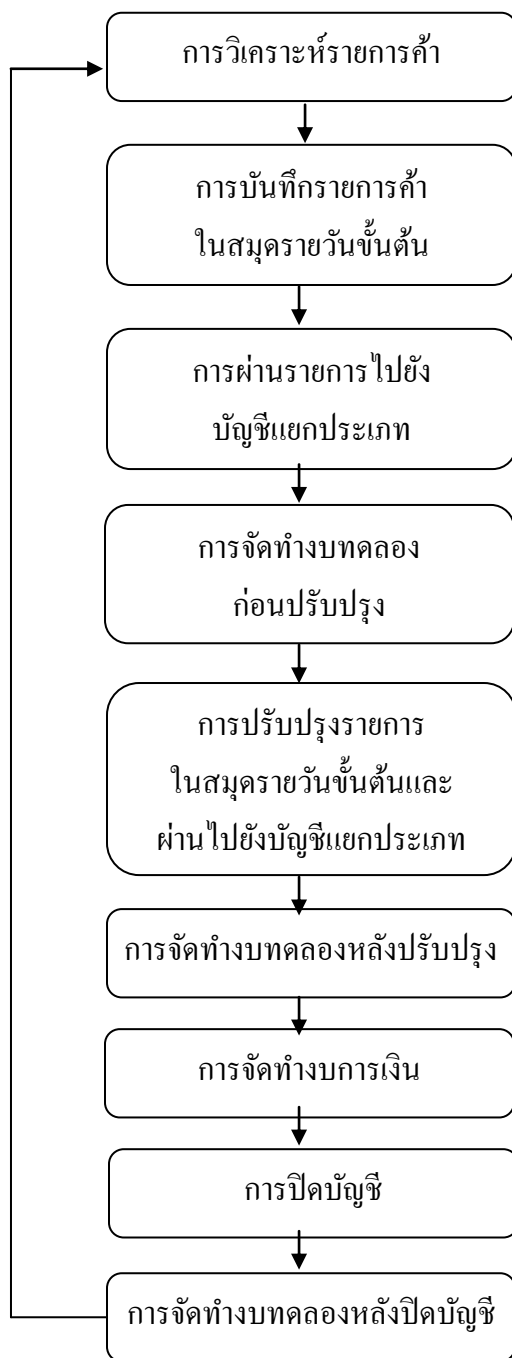
งบทดลองหลังปิดบัญชี

วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

ชื่อบัญชี	เลขที่บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด	101	443,000	-		
ลูกหนี้ - สหกรณ์โคนม	102	10,000	-		
สัตว์ใช้งาน	103	35,000	-		
อุปกรณ์การเกษตร	104	20,000	-		
เงินกู้ - ธกส.	202			100,000	-
ทุน - นายสุเทพ	301			408,000	-
		508,000	-	508,000	-

5. วงจรบัญชี (Accounting Cycle)

วงจรบัญชี หมายถึง ขั้นตอนที่แสดงถึงลำดับการปฏิบัติงานในกระบวนการทางบัญชี ซึ่งจะเริ่มต้นจากการวิเคราะห์รายการค้าและการบันทึกรายการค้าลงในสมุดรายวันตลอดจนสิ้นสุดลงเมื่อจัดทำบทดลองหลังปิดบัญชีเสร็จแล้ว ดังภาพที่ 9.1

ภาพที่ 9.1 วงจรบัญชี

ที่มา : ภาควิชา วนิชชนานนท์ (2551: 15)

วงจรมัธยัสถ์ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 5.1 วิเคราะห์รายการค้าที่เกิดขึ้นในกิจการ
- 5.2 นำผลการวิเคราะห์รายการค้ามาบันทึกลงในสมุดรายวันขั้นต้น
- 5.3 ผ่านรายการจากสมุดรายวันขั้นต้นไปยังบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง
- 5.4 หายอดคงเหลือในบัญชีแยกประเภทมาจัดทำบทร่องก่อนรายการปรับปรุงเพื่อพิสูจน์ความถูกต้องในการบันทึกบัญชี
- 5.5 บันทึกรายการปรับปรุงบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป ณ วันสิ้นงวดบัญชี แล้วผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง
- 5.6 จัดทำบทร่องหลังรายการปรับปรุง
- 5.7 จัดทำงบการเงิน ได้แก่ งบกำไรขาดทุน และงบแสดงฐานะการเงิน
- 5.8 บันทึกรายการปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปและผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง
- 5.9 จัดทำบทร่องหลังปิดบัญชี

6. ความหมายของสมุดเงินสด 2 ช่อง

สมุดเงินสด 2 ช่อง หมายถึง สมุดบันทึกรายการขั้นต้นที่ใช้ในกิจการที่มีรายการรับจ่ายเงินทั้งที่เป็นเงินสดและเงินฝากธนาคาร โดยไม่ต้องบันทึกในสมุดรายวันทั่วไป

สมุดเงินสด 2 ช่อง เป็นสมุดลงรายการขั้นต้นที่ใช้บันทึกการรับและจ่ายเงินสด และเงินฝากธนาคาร สำหรับกิจการมีเงินฝากธนาคารประเภทเงินฝากกระแสรายวัน มีลักษณะและวิธีการคล้ายกับบัญชีแยกประเภททั่วไป คือ แบ่งเป็น 2 ด้าน ด้านซ้ายเรียกว่า “ด้านเดบิต” ใช้บันทึกการที่มีผลทำให้จำนวนเงินสดในมือหรือเงินฝากธนาคารเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงแยกช่องจำนวนเงินเดบิตออกเป็น 2 ช่อง คือ ช่องเงินสดและธนาคาร ส่วนทางด้านขวาเรียกว่า “ด้านเครดิต” ก็เช่นเดียวกัน คือ แยกเป็นช่องเงินสดและธนาคารเพื่อไว้บันทึกการ ซึ่งมีผลทำให้เงินสดและเงินฝากธนาคารลดลง

7. รูปแบบและการบันทึกรายการในสมุดเงินสด 2 ช่อง

7.1 รูปแบบของสมุดเงินสด 2 ช่อง

รูปแบบของสมุดเงินสด 2 ช่อง จะแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านเดบิตและด้านเครดิต ด้านเดบิตประกอบด้วยช่อง วันเดือนปี รายการ เลขที่ใบสำคัญ เลขที่บัญชี เงินสดและธนาคาร สำหรับบันทึกการเกี่ยวกับการรับเงินสด ด้านเครดิต ประกอบด้วยช่อง วันเดือนปี รายการ เลขที่ใบสำคัญ เลขที่บัญชี เงินสดและธนาคาร สำหรับบันทึกการเกี่ยวกับการจ่ายเงินสด ซึ่งรูปแบบของสมุดเงินสด 2 ช่อง มีดังนี้

7.2 การบันทึกรายการในสมุดเงินสด 2 ช่อง

การบันทึกรายการสมุดเงินสด 2 ช่อง มีขั้นตอน ดังนี้

7.2.1 เขียนคำว่า “สมุดเงินสด 2 ช่อง” (1) ลงกลางหน้ากระดาษ และเขียนเลขหน้าของสมุดเงินสด 2 ช่อง (2) ไว้ทางด้านขวากระดาษเพื่อใช้ในการอ้างอิง

7.2.2 รายการที่บันทึกทางด้านเดบิต ดังนี้

7.2.2.1 เขียน พ.ศ. เดือน... วันที่... (3)

7.2.2.2 เขียนชื่อบัญชีแยกประเภทที่จะไปลงทางด้านเครดิตในช่องรายการ (4)

7.2.2.3 เขียนเลขที่ใบสำคัญรับเงิน (5)

7.2.2.4 เขียนเลขที่ของบัญชีเครดิต (6)

7.2.2.5 เขียนจำนวนเงินในช่องเงินสด (7)

7.2.2.6 ถ้ารับมาแล้วนำฝากธนาคารทันทีให้เขียนจำนวนเงินในช่องธนาคาร (8)

เมื่อบันทึกรายการทางด้านเดบิตในสมุดเงินสด 2 ช่องแล้ว ให้ผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทที่เครดิตทันที

7.2.3 รายการที่บันทึกด้านเครดิต ดังนี้

7.2.3.1 เขียน พ.ศ. เดือน... วันที่... (9)

7.2.3.2 เขียนชื่อบัญชีแยกประเภทที่จะไปลงทางด้านเดบิตในช่องรายการ (10)

7.2.3.3 เขียนเลขที่ใบสำคัญจ่ายเงิน (11)

7.2.3.4 เขียนเลขที่ของบัญชีเดบิต (12)

7.2.3.5 เขียนจำนวนเงินในช่องเงินสด (13)

7.2.3.6 ถ้ากิจการจ่ายเป็นเช็คให้เขียนจำนวนเงินในช่องธนาคาร (14)

เมื่อบันทึกรายการทางด้านเครดิตในสมุดเงินสด 2 ช่องแล้ว ให้ผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทที่เดบิตทันที

7.2.4 ช่องเลขที่ใบสำคัญทางด้านเดบิตเป็นช่องสำหรับบันทึกเลขที่เอกสารการรับเงิน โดยใช้เลขที่สำเนาใบเสร็จรับเงิน โดยบันทึกเรียงตามลำดับ ตามเล่มที่และเลขที่

ตัวอย่าง ได้รับเงินจากการขายสุกร 25,000 บาท โดยออกใบเสร็จรับเงินเล่มที่ 1 เลขที่ 5 จะนำไปบันทึกในช่องเลขที่ใบสำคัญ 1/5

7.2.5 ช่องเลขที่ใบสำคัญทางด้านเครดิต (11) เป็นช่องสำหรับบันทึกเลขที่เอกสารการจ่ายเงิน เช่น จ่ายเงินซื้อเครื่องผสมอาหารสัตว์ 10,000 บาท กิจการจะได้รับใบเสร็จรับเงินจากผู้ขายที่ออกให้ ซึ่งใบเสร็จรับเงินนี้ทางกิจการเรียกว่า “หลักฐาน หรือเอกสารการจ่ายเงิน” จะต้องกำหนดเลขที่เอกสารการจ่ายเงินเรียงตามลำดับการจ่ายเงินก่อนหลัง

8. การบันทึกรายการค้าในสมุดเงินสด 2 ช่อง

การบันทึกรายการค้าในสมุดเงินสด 2 ช่อง มีดังนี้

8.1 ขอเปิดบัญชีกับธนาคาร หมายถึง นำเงินสดฝากธนาคารเป็นครั้งแรก การนำเงินสดฝากธนาคารทุกครั้งใช้เอกสารที่เรียกว่า “ใบนำฝาก” (Pay in Slip) บันทึกบัญชี โดย

เดบิต	บัญชีธนาคาร	××	
	เครดิต	บัญชีเงินสด	××

8.2 ส่งจ่ายเงินจากธนาคาร หมายถึง การเขียนเช็คเพื่อถอนเงินจากธนาคารใช้ในการหรือให้แก่บุคคลภายนอก

8.2.1 เขียนเช็คเพื่อถอนเงินมาใช้ในการ บันทึกบัญชีโดย

เดบิต	บัญชีเงินสด	××	
	เครดิต	บัญชีธนาคาร	××

8.2.2 เขียนเช็คส่งจ่ายให้แก่บุคคลภายนอก บันทึกบัญชีโดย

เดบิต	บัญชีสินทรัพย์ เจ้าหนี้	ค่าใช้จ่าย	××
	เครดิต	บัญชีธนาคาร	××

8.3 รายการที่เกี่ยวกับเงินสดเกิดจากการรับเงิน ถ้ารับเป็นเงินสดให้ลงจำนวนเงินที่ได้รับในช่องเงินสดทางด้านเดบิต มีดังนี้

8.3.1 ขายสัตว์เพื่อขาย ขายผลิตผลจากสัตว์ หรือขายผลิตผลจากพืช บันทึกบัญชีโดย

เดบิต	บัญชีเงินสด	××	
	เครดิต	บัญชีขายสัตว์เพื่อขาย หรือขายผลิตผลจากสัตว์	××
		หรือขายผลิตผลจากพืช	××

8.3.2 ขายสินทรัพย์ บันทึกบัญชีโดย

เดบิต	บัญชีเงินสด	××	
	เครดิต	บัญชีสินทรัพย์	××

8.3.3 รับเงินลงทุนจากเจ้าของกิจการ บันทึกบัญชีโดย

เดบิต	บัญชีเงินสด	××	
	เครดิต	บัญชีทุน	××

8.3.4 รับชำระหนี้จากลูกหนี้ บันทึกบัญชีโดย

เดบิต บัญชีเงินสด	×	×	
เครดิต บัญชีลูกหนี้			×

8.3.5 รับเงินจากการกู้ยืมเงิน บันทึกบัญชีโดย

เดบิต บัญชีเงินสด	×	×	
เครดิต บัญชีเจ้าหนี้เงินกู้หรือเงินกู้			×

8.3.6 รับเงินจากรายได้อื่น ๆ บันทึกบัญชีโดย

เดบิต บัญชีเงินสด	×	×	
เครดิต บัญชีรายได้อื่น ๆ			×

8.3.7 กรณีรับเงินแล้วนำฝากธนาคารทันที บันทึกบัญชีโดย

เดบิต บัญชีเงินฝากธนาคาร	×	×	
เครดิต บัญชีที่เกี่ยวข้อง			×

8.4 รายการที่เกี่ยวกับเงินสดเกิดจากการจ่ายเงินสดออกไปก็ให้ลงรายการจ่ายด้วยจำนวนเงินที่จ่ายไปจริง ในช่องเงินสดทางด้านเครดิต มีดังนี้

8.4.1 ซื้อวัสดุการเกษตร บันทึกบัญชีโดย

เดบิต บัญชีวัสดุการเกษตร	×	×	
เครดิต บัญชีเงินสด			×

8.4.2 ซื้อสินทรัพย์ บันทึกบัญชีโดย

เดบิต บัญชีสินทรัพย์	×	×	
เครดิต บัญชีเงินสด			×

8.4.3 เจ้าของกิจการถอนเงินสดไปใช้ส่วนตัว บันทึกบัญชีโดย

เดบิต บัญชีถอนใช้ส่วนตัว	×	×	
เครดิต บัญชีเงินสด			×

8.4.4 จ่ายชำระเจ้าหนี้ หรือเงินกู้ บันทึกบัญชีโดย

เดบิต บัญชีเจ้าหนี้ หรือบัญชีเงินกู้	×	×	
เครดิต บัญชีเงินสด			×

8.4.5 จ่ายค่าใช้จ่ายอื่น ๆ บันทึกบัญชีโดย

เดบิต บัญชีค่าใช้จ่าย	xx	
เครดิต บัญชีเงินสด		xx

8.4.6 กรณีจ่ายโดยการเขียนเช็คส่งจ่ายให้ลงจำนวนเงินที่ช่งธนาคารทางด้านเครดิต ดังนี้

เดบิต บัญชีที่เกี่ยวข้อง	xx
เครดิต บัญชีธนาคาร	xx

8.5 รายการนำเงินฝากธนาคารหรือถอนเงินจากธนาคาร

8.5.1 รายการนำเงินฝากธนาคาร บันทึกบัญชีโดย

เดบิต บัญชีธนาคาร	xx	
เครดิต บัญชีเงินสด		xx

8.5.2 รายการถอนเงินจากธนาคาร บันทึกบัญชีโดย

เดบิต บัญชีเงินสด	xx
เครดิต บัญชีธนาคาร	xx

ถ้าเป็นรายการนำเงินฝากธนาคาร จำนวนเงินที่ได้นำเข้าฝากธนาคารก็คือ การจ่ายเงินสดออกไปและขณะเดียวกันยอดเงินฝากธนาคารจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากการรับเงินทางธนาคารการลงบัญชีสำหรับรายการนี้จะลงรายการด้านเดบิต ช่องวันที่ ลงวันที่ที่นำฝาก ช่องเลขที่ใบสำคัญ เลขที่ใบสำคัญที่เป็นหลักฐานการฝากเงิน ช่องรายการอ้างอิงชื่อเงินสด ส่วนช่องเลขที่บัญชีใส่ตัวอักษร C ตัวอักษร C มาจากคำว่า Contra แปลว่า “ตรงกันข้าม” หมายความว่า เป็นการบันทึกรายการตรงกันข้ามระหว่างเงินสดกับธนาคารในสมุดเล่มเดียวกัน และเดบิตจำนวนเงินที่นำฝากช่องธนาคาร จากนั้นลงรายการด้านเครดิต ในช่องวันที่ ซึ่งเป็นวันเดียวกัน ช่องเลขที่ใบสำคัญเดียวกับด้านเดบิต ส่วนช่องรายการก็จะอ้างอิงชื่อบัญชีธนาคาร ช่องเลขที่บัญชี ใส่ตัวอักษร C แล้วไปเครดิตจำนวนเงินฝากธนาคารที่ช่องเงินสดก็จะเป็นการบันทึกการนำเงินสดฝากธนาคารเสร็จสมบูรณ์ ส่วนรายการถอนเงินจากธนาคารมาใช้ในกิจการก็เป็นรายการทำนองเดียวกัน

การนำเงินฝากธนาคารหรือถอนเงินจากธนาคารมาใช้ในกิจการ เป็นการโอนเงินระหว่างเงินสดในกิจการกับเงินสดฝากธนาคาร ถือว่าเป็นเงินสดด้วยกันจึงไม่ต้องไปลงในบัญชีแยกประเภทอีก นิยมเขียนตัวอักษร “C” ลงในช่องเลขที่บัญชีทั้งสองด้าน

ตัวอย่างที่ 9.5 ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการบันทึกรายการค้าในสมุดเงินสด 2 ช่อง

25×3

ม.ค. 1 นายเฉลิมนำเงินสด 150,000 บาท เงินฝากธนาคาร 50,000 บาท มาลงทุนเปิดกิจการฟาร์ม ชื่อ “เฉลิมฟาร์ม”

2 นำเงินฝากธนาคาร 100,000 บาท

4 รับเงินจากการขายน้ำมันเป็นเงินสด 18,000 บาท

6 ซื้ออุปกรณ์การเกษตรจากร้านสุวรรณเกษตร 21,000 บาท เป็นเงินเชื่อ

8 รับเงินจากการขายน้ำมันเป็นเงินสด 30,000 บาท เป็นเชื่อนำฝากธนาคารทันที

10 จ่ายค่าเวชภัณฑ์ 1,200 บาท

12 ถอนเงินจากธนาคารมาใช้ส่วนตัว 8,000 บาท

13 จ่ายค่าอาหารสัตว์ 7,000 บาท

16 จ่ายค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดเป็นเงินสด 520 บาท

20 จ่ายเชื้ชำระหนี้ให้ร้านสุวรรณเกษตร 21,000 บาท

25 จ่ายค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ เป็นเงินสด 3,600 บาท

27 รับเงินจากการขายน้ำมันเป็นเงินสด 16,000 บาท นำฝากธนาคารทันที

30 จ่ายค่าแรงงาน 9,000 บาท

จากโจทย์ตัวอย่างสามารถบันทึกรายการในสมุดบัญชี ได้ดังนี้

สามารถบันทึกรายการสมุดรายวันทั่วไปได้ ดังนี้

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25×3		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค.	1	เงินสด	101	150,000	-		
		เงินฝากธนาคาร	102	50,000	-		
		ทุน - นายเฉลิม	301			200,000	-
		นำเงินสดและเงินฝากธนาคารมาลงทุน					
	6	อุปกรณ์การเกษตร	104	21,000	-		
		เจ้าหนี้ - ร้านสุวรรณเกษตร	201			21,000	-
		ซื้ออุปกรณ์การเกษตรเป็นเงินเชื่อ					

หลักเกณฑ์การผ่านรายการจากสมุดเงินสด 2 ช่องไปบัญชีแยกประเภททั่วไป มีดังนี้

9.1 ผ่านรายการโดยเรียงลำดับวันที่ และดูชื่อบัญชีที่ช่องรายการว่าเกี่ยวข้องกับบัญชีใด และบันทึกทางด้านเดบิตหรือเครดิต

9.2 จำนวนเงินที่บันทึกว่าปรากฏในช่องเงินสดหรือธนาคาร

9.3 เขียนข้อบัญญัติที่บันทึกคู่กันคือ เงินสดหรือเงินฝากธนาคารในช่องรายการ

9.4 อ้างอิงเลขหน้าของสมุดเงินสด 2 ช่อง โดยใช้ตัวย่อว่า “จ.ส.” ในช่องหน้าบัญชี

9.5 ใส่จำนวนเงินลงในช่องจำนวนเงิน

จากตัวอย่างที่ 9.5 สามารถผ่านรายการจากสมุดเงินสด 2 ช่องไปบัญชีแยกประเภททั่วไปได้ ดังนี้

เลขที่ 104

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ม.ค.	6	เจ้าหนี้ - ร้าน สุวรรณเกษตร	ร.ว.1	21,000	-						
				21,000							

เลขที่ 201

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ม.ค.	20	ธนาคาร	จ.ส.1	21,000	-	ม.ค.	6	อุปกรณ์การเกษตร	ร.ว.	21,000	-
				21,000						21,000	

เลขที่ 301

พ.ศ. 25 × 3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25 × 3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ม.ค.	1	เงินสด	ร.ว.1	150,000	-
								เงินฝากธนาคาร	ร.ว.1	50,000	-
										200,000	

บัญชีถอนใช้ส่วนตัว

เลขที่ 302

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ม.ค.	12	ธนาคาร	ง.ส.1	8,000	-						
				8,000							

บัญชีขายผลิตผลจากสัตว์

เลขที่ 401

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ม.ค.	4	เงินสด	ง.ส.1	18,000	-
							8	ธนาคาร	ง.ส.1	30,000	-
							27	ธนาคาร	ง.ส.1	16,000	-
										64,000	

บัญชีค่าอาหารสัตว์

เลขที่ 501

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ม.ค.	13	เงินสด	ง.ส.1	7,000	-						
				7,000							

บัญชีค่าแรงงาน

เลขที่ 502

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ม.ค.	30	เงินสด	ง.ส.1	9,000	-						
				9,000							

บัญชีค่าเวชภัณฑ์

เลขที่ 503

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ม.ค.	10	เงินสด	ง.ส.1	3,600	-						
				3,600							

บัญชีค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด

เลขที่ 505

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ม.ค.	16	เงินสด	ง.ส.1	520	-						
				520							

หายอดคงเหลือในบัญชีแยกประเภทไปทางบทดลองได้ ดังนี้

เฉลิมฟาร์ม

งบทดลอง

วันที่ 31 มกราคม 25×3

ชื่อบัญชี	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด	101	46,680	-		
เงินฝากธนาคาร	102	167,000	-		
อุปกรณ์การเกษตร	104	21,000	-		
ทุน - นายเฉลิม	301			200,000	-
ถอนใช้ส่วนตัว	302	8,000	-		
ขายผลิตผลจากสัตว์	401			64,000	-
ค่าอาหารสัตว์	501	7,000	-		
ค่าแรงงาน	502	9,000	-		
ค่าเวชภัณฑ์	503	1,200	-		
ค่าสาธารณูปโภค	504	3,600	-		
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	505	520	-		
		264,000	-	264,000	-

สรุป

การปิดบัญชี หมายถึง การโอนบัญชีที่เกี่ยวข้องกับบัญชีทุน ซึ่งเป็นบัญชีชั่วคราว ได้แก่ บัญชีถอนใช้ส่วนตัว บัญชีรายได้ และบัญชีค่าใช้จ่าย ไปยังบัญชีทุน เพื่อหายอดคงเหลือของบัญชีทุนที่ถูกต้อง ณ วันสิ้นงวดบัญชี รวมทั้งการหายอดคงเหลือของบัญชีสินทรัพย์และหนี้สิน ซึ่งหลังจากทำการปิดบัญชีแล้ว

การบันทึกรายการปิดบัญชีหมวดรายได้ ค่าใช้จ่ายและบัญชีถอนใช้ส่วนตัว จะบันทึกบัญชีสมุดรายวันทั่วไปแล้ว จะผ่านรายการปิดบัญชีไปยังบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง การบันทึกรายการปิดบัญชีหมวดสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ เพื่อที่จะหายอดคงเหลือยกไปในงวดบัญชีหน้า

เมื่อกิจการฟาร์มได้ปิดบัญชีรายได้และค่าใช้จ่ายเพื่อคำนวณผลการดำเนินงาน และปิดบัญชีสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ เพื่อหายอดยกไปในงวดบัญชีหน้าแล้ว มักนิยมจัดทำงบทดลองหลังปิดบัญชี เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องของการปิดบัญชี

วงจรบัญชี หมายถึง ขั้นตอนที่แสดงถึงลำดับการปฏิบัติงานในกระบวนการทางบัญชี ซึ่งจะเริ่มต้นจากการวิเคราะห์รายการค้าและการบันทึกการค้ำลงในสมุดรายวันตลอดจนสิ้นสุดลงเมื่อจัดทำงบทดลองหลังปิดบัญชีเสร็จแล้ว

สมุดเงินสด 2 ช่อง หมายถึง สมุดบันทึกการขึ้นต้นใช้ในกิจการที่มีรายการรับจ่ายเงิน ทั้งที่เป็นเงินสดและเงินฝากธนาคาร โดยไม่ต้องบันทึกในสมุดรายวันทั่วไป

แบบฝึกปฏิบัติ หน่วยที่ 9

การปิดบัญชี

จงแสดงวิธีทำ

ข้อ 9.1 ต่อไปนี้เป็นยอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภทของธรรมณูฟาร์ม เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 25×3 ซึ่งเป็นวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี 6 เดือน

เงินสด	40,000 บาท	ขายสัตว์เพื่อขาย	98,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	170,000 บาท	ขายผลผลิตจากสัตว์	14,000 บาท
ลูกหนี้	5,000 บาท	รายได้เบ็ดเตล็ด	1,500 บาท
วัสดุการเกษตร	10,000 บาท	ค่าแรงงาน	18,000 บาท
อุปกรณ์การเกษตร	60,000 บาท	ค่าสัตว์เพื่อขาย	30,000 บาท
สัตว์ใช้งาน	50,000 บาท	ค่าอาหารสัตว์	24,000 บาท
รถแทรกเตอร์	90,000 บาท	ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	2,000 บาท
โรงเรือน	130,000 บาท	ค่าสาธารณูปโภค	2,800 บาท
ที่ดิน	150,000 บาท	ดอกเบี้ยจ่าย	4,800 บาท
เจ้าหนี้	14,000 บาท	ค่าวัคซีน	800 บาท
เงินกู้ - ธกส.	80,000 บาท	ค่าพาหนะ	1,000 บาท
ทุน - นายธรรมณู	692,100 บาท	ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	1,200 บาท
ถอนใช้ส่วนตัว	9,000 บาท		

ให้ทำ รายการปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป

ข้อ 9.2 ต่อไปนี้เป็นงบทดลองของสมรักษ์ฟาร์ม เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3

สมรักษ์ฟาร์ม

งบทดลอง

วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

ชื่อบัญชี	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด	101	50,000	-		
เงินฝากธนาคาร	102	80,000	-		
วัสดุการเกษตร	103	3,000	-		
อุปกรณ์การเกษตร	104	20,000	-		
รถไถ	105	50,000	-		
ที่ดิน	106	80,000	-		
เจ้าหนี้	201			30,000	-
ทุน - นายสมรักษ์	301			185,800	-
ถอนใช้ส่วนตัว	302	2,000	-		
ขายผลิตผลจากพืช	401			92,000	-
รายได้เบ็ดเตล็ด	402			3,000	-
ค่าแรงงาน	501	9,000	-		
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	502	6,000	-		
ค่าพันธุ์พืชพันธุ์ไม้	503	4,500	-		
วัสดุการเกษตรใช้ไป	504	600	-		
ค่าปุ๋ย	505	3,200	-		
ค่ายากำจัดศัตรูพืช	506	500	-		
ค่าสาธารณูปโภค	507	2,000	-		
		310,800	-	310,800	-

- ให้ทำ
1. รายการปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป
 2. ผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป
 3. งบทดลองหลังปิดบัญชี

ข้อ 9.3 ต่อไปนี้เป็นงบทดลองของนริศราฟาร์ม เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25×3

นริศราฟาร์ม

งบทดลอง

วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

ชื่อบัญชี	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
		บาท	สต.	บาท	สต.
เงินสด	101	20,650	-		
ลูกหนี้	102	3,000	-		
อุปกรณ์การเกษตร	103	79,000	-		
สัตว์ใช้งาน	104	80,000	-		
คอกปศุสัตว์	105	280,000	-		
เจ้าหนี้	201			16,000	-
เงินกู้ - ธกส.	202			150,000	-
ทุน - นริศราฟาร์ม	301			203,300	-
ถอนใช้ส่วนตัว	302	5,000	-		
ขายผลิตผลจากสัตว์	401			40,000	-
ขายสัตว์เพื่อขาย	402			110,500	-
รายได้เบ็ดเตล็ด	403			750	-
ค่าสัตว์เพื่อขาย	501	23,500	-		
ค่าอาหารสัตว์	502	18,000	-		
ค่าแรงงาน	503	9,000	-		
ค่าสาธารณูปโภค	504	1,640	-		
ค่าวัคซีน	505	760	-		
		520,550	-	520,550	-

ให้ทำ

1. รายการปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป
2. ผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป
3. งบทดลองหลังปิดบัญชี

ข้อ 9.4 ต่อไปนี้เป็นบัญชีแยกประเภทของ เอกชัยฟาร์ม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

บัญชีเงินสด

เลขที่ 101

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	1	ทุน - นายเอกชัย	ร.ว.1	400,000	-	ธ.ค.	5	รถแทรกเตอร์	ร.ว.1	40,000	-
	25	ขายผลิตผลจากพืช	ร.ว.1	5,000	-		10	ค่าปุ๋ย	ร.ว.1	200	-
							31	ค่าแรงงาน	ร.ว.1	1,000	-

บัญชีลูกหนี้ - นายภูษิต

เลขที่ 102

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	28	ขายผลิตผลจากพืช	ร.ว.1	3,500	-						

บัญชีอุปกรณ์การเกษตร

เลขที่ 103

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	3	เจ้าหนี้ - ร้านส.เกษตร	ร.ว.1	3,000	-						

บัญชีรถแทรกเตอร์

เลขที่ 104

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	5	เงินสด	ร.ว.1	40,000	-						
		เจ้าหนี้ - นายอำนาจ	ร.ว.1	160,000	-						

บัญชีที่ดิน

เลขที่ 105

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	1	ทุน - นายเอกชัย	ร.ว.1	100,000	-						

บัญชีเจ้าหนี้ - ร้าน ส.เกษตร

เลขที่ 201

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ธ.ค.	3	อุปกรณ์ฯ	ร.ว.1	3,000	-

บัญชีเจ้าหนี้ - นายอำนาจ

เลขที่ 202

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ธ.ค.	5	รถแทรกเตอร์	ร.ว.1	160,000	-

บัญชีทุน - นายเอกชัย

เลขที่ 301

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ธ.ค.	1	เงินสด	ร.ว.1	400,000	-
								ที่ดิน	ร.ว.1	100,000	-

บัญชีขายผลิตผลพืช

เลขที่ 401

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
						ธ.ค.	25	เงินสด	ร.ว.1	5,000	-
							28	ลูกหนี้-นายภูษิต	ร.ว.1	3,500	-

บัญชีค่าแรงงาน

เลขที่ 501

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	30	เงินสด	ร.ว.1	1,000	-						

บัญชีค่าปุ๋ย

เลขที่ 502

พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		พ.ศ. 25×3		รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	เดือน	วันที่			บาท	สต.
ธ.ค.	10	เงินสด	ร.ว.1	200	-						

ให้ทำ

1. บันทึกรายการปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป
2. ปิดบัญชีแยกประเภททั่วไป
3. งบทดลองหลังปิดบัญชี

ข้อ 9.5 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 25×3 สุขสมบูรณ์ฟาร์มเป็นฟาร์มทำการเกษตรแบบผสมผสาน มีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ มียอดคงเหลือสินทรัพย์ และหนี้สิน ดังนี้

เงินสด	70,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	180,000 บาท
ลูกหนี้ - นายภักดี	10,000 บาท
เครื่องมือการเกษตร	50,000 บาท
โรงเรือน	150,000 บาท
เงินกู้ - ธกส.	200,000 บาท
ค่าเสื่อมราคาสะสม - เครื่องมือการเกษตร	2,000 บาท
มีรายการค้าระหว่างเดือนกรกฎาคม 25×3	

25×3

- ก.ค.
- 1 ซื้อลูกสุกร จำนวน 15 ตัว ๆ ละ 750 บาท เป็นเงินสด
 - 2 ซื้ออาหารสุกร จำนวน 10 กระสอบ ๆ ละ 500 บาท ด้วยเช็ค
 - 5 ซื้อเครื่องมือเกษตรเป็นเงินเชื่อ 15,000 บาท จาก บริษัทไทยรุ่งเรือง จำกัด
 - 6 จ่ายค่าไถพื้นที่ปลูกไม้ผล 3,000 บาท
 - 8 ซื้อพันธุ์มะม่วง 350 ต้น ๆ ละ 50 บาท
 - 9 ขายสุกรให้นายภักดี 6 ตัว ๆ ละ 5,000 บาท ได้รับเงิน 10,000 บาท
นำฝากธนาคารทันที ที่เหลือนายภักดี ขอค้างไว้ก่อน
 - 10 นายสมบูรณ์นำผลผลิตจากพืชไปบริโภคในครัวเรือน 1,000 บาท

25×3

- ก.ค. 15 จ่ายค่าสาธารณูปโภค จำนวน 1,500 บาท ผ่านบัญชีธนาคาร
- 20 ขายถุงอาหารสุกร ได้รับเงิน 400 บาท
- 22 รับชำระหนี้จากนายภักดี 10,000 บาท
- 24 จ่ายชำระเงินกู้ให้ ธกส. 20,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยเงินกู้ 2,000 บาทด้วยเงินสด
- 25 ซื้อยาปราบศัตรูพืช เป็นเงิน 1,300 บาท และซื้อปุ๋ยเคมีเป็นเงิน 1,900 บาท
- 26 ขายมะม่วง 500 กิโลกรัม ๆ ละ 30 บาท
- 27 จ่ายค่าแรงให้คนงาน 2 คน ๆ ละ 9,000 บาท ผ่านบัญชีธนาคาร
- จ่ายค่าเช่าที่ดิน 3,200 ด้วยเช็ค

ให้ทำ

- บันทึกรายการเปิดบัญชีเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 25×3 และรายการค้าระหว่างเดือนในสมุดรายวันทั่วไป
- ผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไปที่เกี่ยวข้อง
- หาลยอดคงเหลือด้วยดินสอดำและจัดทำบททดลอง วันที่ 31 กรกฎาคม 25×3

ข้อ 9.6 จากบททดลองในข้อ 9.5 หน่วยที่ 9

ให้ทำ

- กระด่าชทำการ สำหรับรอบระยะเวลาบัญชี 1 เดือน สิ้นสุดวันที่ 31 กรกฎาคม 25×3
- งบท่าไรขาดทุน จ่าแนกค่าใช้จ่าตามหน้าที-แบบจั่นเดี่ยว สำหรับรอบระยะเวลาบัญชี 1 เดือน สิ้นสุดวันที่ 31กรกฎาคม 25×3
- งบแสดงฐานะการเงินแบบรายงาน ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 25×3
- ปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปและบัญชีแยกประเภท
- งบทดลองหลังปิดบัญชี 25×3

ข้อ 9.7 นายเอกนนท์ได้เปิดกิจการฟาร์ม เมื่อ 1 มกราคม 25×4 โดยนำสินทรัพย์และหนี้สินมาลงทุน ดังนี้

เงินสด	200,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	350,000 บาท
เครื่องมือการเกษตร	30,000 บาท
โรงเรือน	120,000 บาท
เงินกู้ - ธกส.	150,000 บาท

มีรายการค้าระหว่างเดือนมกราคม 25×4 ดังนี้

25×4

- ม.ค.
- 1 ซื้อเครื่องสูบน้ำเป็นเงินเชื่อ 20,000 บาท จากร้าน วิโรจน์การเกษตร
 - ซื้อลูกไก่ จำนวน 4,500 ตัว ๆ ละ 15 บาท เป็นเงินสด
 - 2 ซื้ออาหารลูกไก่ จำนวน 25 กระสอบ ๆ ละ 230 บาท ด้วยเช็ค
 - 3 จ่ายค่าไถพื้นที่เพื่อปลูกไม้ผล 4,200 บาท
 - 4 ขายไก่ให้นายทักษิณ 2,500 ตัว ๆ ละ 100 บาท ได้รับเงินสด 120,000 บาท
ที่เหลือนายทักษิณขอค้างไว้ก่อน
 - 5 ซื้อกิ่งพันธุ์ทุเรียน 350 ต้น ๆ ละ 50 บาท
 - 6 จ่ายค่าสาธารณูปโภค 1,200 บาท
 - 8 นายเอกนันทน์นำไปบริโภคในครัวเรือน 600 บาท
 - 10 รับชำระหนี้จากนายทักษิณ 100,000 บาท
 - 12 จ่ายชำระหนี้ร้านวิโรจน์การเกษตรเป็นเช็ค 20,000 บาท
 - 13 ขายมูลไก่และถูงอาหารไก่ ได้รับเงิน 460 บาท
 - 15 จ่ายค่าวัคซีน 600 บาท
 - 16 ขายทุเรียน 1,000 กิโลกรัม ๆ ละ 40 บาท
 - 21 ซื้อยาปราบศัตรูพืช เป็นเงิน 900 บาท และซื้อปุ๋ยเคมี เป็นเงิน 2,100 บาท
 - 25 ขายไก่ได้รับเงิน 4,000 บาท
 - 28 ซื้อวัสดุการเกษตรเป็นเงิน 350 บาท
 - 31 ชำระหนี้เงินกู้ ธกส. 10,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยเงินกู้ 2,000 บาท ด้วยเงินสด
จ่ายค่าแรงให้คนงาน 2 คน ๆ ละ 9,000 บาท ผ่านบัญชีธนาคาร

ให้ทำ 1. บันทึกรายการเปิดบัญชีเมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×4 และรายการค้าระหว่างเดือนในสมุดรายวันทั่วไป

2. ผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไปที่เกี่ยวข้อง
 3. หายอดคงเหลือด้วยดินสอดำและจัดทำบทดลอง วันที่ 31 มกราคม 25×4
 4. งบกำไรขาดทุนจำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ - แบบหลายขั้น สำหรับรอบระยะเวลาบัญชี
- 1 เดือน สิ้นสุดวันที่ 31 มกราคม 25×4
5. งบแสดงฐานะการเงิน (แบบบัญชี) ณ วันที่ 31 มกราคม 25×4
 6. ปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปและบัญชีแยกประเภท
 7. งบทดลองหลังปิดบัญชี

ข้อ 9.8 ต่อไปนี้เป็นรายการค้าถาวรฟาร์ม มีรายการค้าระหว่างเดือนมกราคม 25×4 ดังนี้
25×4

- ก.ค.
- 1 นายถาวรนำเงินสด 100,000 บาท เงินฝากธนาคาร 200,000 บาท มาลงทุน
ซื้อพันธุ์พืชพันธุ์ไม้เป็นเงิน 6,500 บาท
 - 3 จ่ายค่าจ้างขุดบ่อปลา 30,000 บาท จ่ายเป็นเช็ค
ซื้อลูกปลาดุก 10,000 ตัว ๆ ละ 0.75 บาท
 - 4 จ่ายค่าไถพื้นที่ สำหรับปลูกไม้ผล 4,000 บาท
ซื้อเครื่องสูบน้ำเป็นเงินเชื่อ 18,000 บาท จากร้านรุ่งเจริญ
 - 6 ซื้ออาหารลูกปลา 2 กระสอบ ๆ ละ 400 บาท
 - 7 ซื้อสปริงเกลอร์ สำหรับรดน้ำต้นไม้ 3,900 บาท
 - 8 จ่ายค่าปุ๋ย 1,650 บาท จ่ายค่ายากำจัดวัชพืช 1,000 บาท
 - 10 ขายปลาดุก ได้รับเงิน 9,700 บาท
ถอนเงินจากธนาคารมาใช้ส่วนตัว 5,000 บาท
 - 14 จ่ายชำระหนี้ร้านรุ่งเจริญ 18,000 บาท
 - 15 ขายผลไม้อให้ร้านวิจิตร 7,000 บาท ยังไม่ได้รับเงิน
 - 21 ขายปลาดุก 12,000 บาท เป็นเงินเชื่อให้นางสมใจ
 - 25 รับชำระหนี้จากร้านวิจิตร 3,000 บาท
 - 27 กู้เงินจากสหกรณ์การเกษตร 12,000 บาท
 - 31 จ่ายค่าแรงงานให้คนงาน 6,000 บาท

ให้ทำ

1. บันทึกรายการเปิดบัญชีเมื่อวันที่ 1 มกราคม 25×4 และรายการค้าระหว่างเดือนในสมุดรายวันทั่วไป
2. ผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไปที่เกี่ยวข้อง
3. หายอดคงเหลือด้วยดินสอดำและจัดทำบททดลอง วันที่ 31 มกราคม 25×4
4. งบกำไรขาดทุน รูปแบบรายงาน จำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ - แบบหลายขั้น สำหรับรอบระยะเวลาบัญชี 1 เดือน สิ้นสุดวันที่ 31 มกราคม 25×4
5. งบแสดงฐานะการเงิน (แบบรายงาน) ณ วันที่ 31 มกราคม 25×4
6. ปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปและบัญชีแยกประเภท
7. งบทดลองหลังปิดบัญชี

ข้อ 9.9 ต่อไปนี้เป็นรายการค้าของอรุณฟาร์มในเดือนตุลาคม 25×4

25×4

- ค.ค.
- 1 นายอรุณเจ้าของฟาร์มนำเงินสด 150,000 บาท โรงเรือน 40,000 บาท มาลงทุน
 - 4 ซื้อพ่อพันธุ์แม่พันธุ์โคจากนายปัญญา 70,000 บาท เป็นเงินเชื่อ
 - 10 จ่ายค่าซ่อมแซมโรงเรือน 3,400 บาท
 - 12 จ่ายค่าอาหารโค 5 กระสอบ ๆ ละ 450 บาท
 - 15 ขายลูกโค 5 ตัว ๆ ละ 2,000 บาท ให้นายวิวัฒน์เป็นเงินเชื่อ
 - 16 กู้เงินจาก ธกส. 100,000 บาท และนำฝากธนาคารในวันนี้
 - 18 นายอรุณถอนเงินไปใช้ส่วนตัว 2,000 บาท
 - 20 รับชำระหนี้จากนายวิวัฒน์ 10,000 บาท
 - 21 ถอนเงินจากธนาคารมาใช้ในกิจการ 50,000 บาท
 - 22 ซื้อวัสดุในการเกษตร 3,000 บาท
 - 23 ขายพ่อพันธุ์โคได้รับเงิน 20,000 บาท
 - 24 จ่ายค่าวัคซีน 800 บาท
 - 30 จ่ายค่าไฟฟ้า 1,860 บาท จ่ายค่าแรงให้คนงาน 5,000 บาท

ให้ทำ

1. บันทึกรายการเปิดบัญชีและรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไปและสมุดเงินสด 2 ช่อง
2. ผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป
3. ปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปและบัญชีแยกประเภท

ข้อ 9.10 ภิรมย์ฟาร์มดำเนินกิจการฟาร์มสุกรและฟาร์มไก่ไข่ เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 25×4 มียอดคงเหลือสินทรัพย์ และหนี้สิน ดังนี้

เงินสด	40,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	600,000 บาท
วัสดุการเกษตรคงเหลือ	20,000 บาท
พ่อพันธุ์สุกร	80,000 บาท
ค่าเสื่อมราคาสะสม - พ่อพันธุ์สุกร	1,600 บาท
โรงเรือน	120,000 บาท
ค่าเสื่อมราคาสะสม - โรงเรือน	12,000 บาท
ที่ดิน	340,000 บาท
เงินกู้ - ธกส.	150,000 บาท

มีรายการระหว่างเดือนมีนาคม 25×4 ดังนี้

25×4

- มี.ค. 1 จ่ายเช็คซื้อลูกไก่ จำนวน 8,000 บาท
 ซื้ออาหารไก่ จำนวน 6,000 บาท ซื้อเวชภัณฑ์ 700 บาท เป็นเงินสด
- 4 จ่ายค่าซ่อมแซมโรงเรือน 2,300 บาท
- 10 นายภิรมย์นำไก่ไปบริโภค 620 บาท
- 12 ขายไก่ให้นายพัฒนา 19,500 บาท ได้รับชำระเงิน 10,000 บาท ที่เหลือค้างชำระ
- 15 นำเงินฝากธนาคาร 1,000 บาท
- 18 จ่ายชำระหนี้กู้ ธกส. 15,000 บาท ดอกเบี้ยจำนวน 1,500 บาท
- 21 ซื้ออุปกรณ์ประจำฟาร์ม จำนวน 4,600 บาท
- 25 ขายลูกสุกรได้เงินสด 4,000 บาท
- 27 รับชำระหนี้จากนายพัฒนา 5,000 บาท
- 30 จ่ายค่าไฟฟ้า 1,860 บาท

ให้ทำ

1. บันทึกรายการเปิดบัญชีและรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไปและสมุดเงินสด 2 ช่อง
2. ผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป
3. ปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปและบัญชีแยกประเภท

ใบงานที่ 9.1

ชื่อ-สกุล.....กลุ่ม.....ระดับชั้น.....
 วิชา.....เรื่อง.....
 สัปดาห์ที่.....กำหนดส่งงาน.....

- จุดประสงค์การเรียนรู้
1. อธิบายความหมายของการปิดบัญชี และปิดบัญชีตามขั้นตอนได้
 2. บันทึกรายการปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปได้
 3. ผ่านรายการปิดบัญชีจากสมุดรายวันทั่วไปไปยังบัญชีแยกประเภทได้
 4. ปิดบัญชีสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้นได้
 5. อธิบายและจัดทำบทดลองหลังปิดบัญชีได้

กิจกรรมปฏิบัติ

1. แบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน โดยละความสามารถ แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม และมีการแบ่งงานให้สมาชิกในกลุ่มรับผิดชอบ
2. ให้ทุกกลุ่มศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมตามที่ได้รับมอบหมาย เรื่องการปิดบัญชี
3. ทุกกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียนตามหัวข้อ ดังนี้
 - กลุ่มที่ 1 ความหมายของการปิดบัญชี
 - กลุ่มที่ 2 บันทึกรายการปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป
 - กลุ่มที่ 3 การผ่านรายการปิดบัญชีจากสมุดรายวันทั่วไปไปยังบัญชีแยกประเภท
 - กลุ่มที่ 4 ปิดบัญชีสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น
 - กลุ่มที่ 5 บทดลองหลังปิดบัญชี
4. ร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะร่วมกัน นำส่งผลงานเพื่อประเมินผล
5. ผู้สอนให้คำแนะนำและอธิบายสิ่งที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขให้ผู้เรียนทราบเพื่อพัฒนา

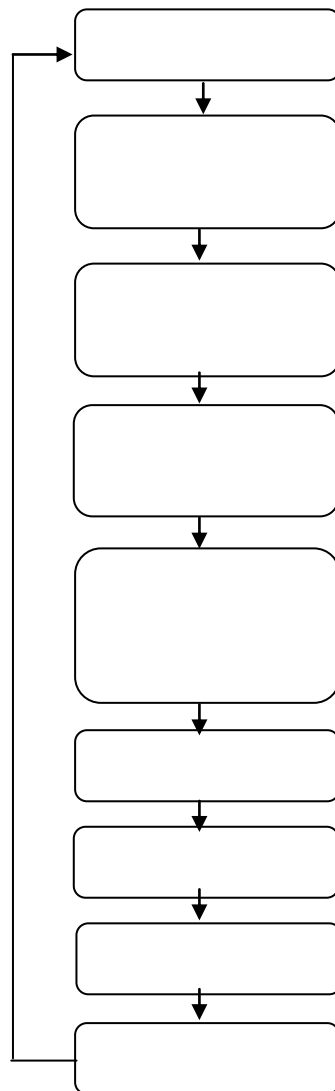
ตนเอง

คะแนนที่ได้.....
 ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

ใบงานที่ 9.2

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....ระดับชั้น.....
 วิชา.....เรื่อง.....
 ตั้งงานวันที่.....กำหนดส่งงาน.....

จุดประสงค์การเรียนรู้ อธิบายวงจรบัญชีได้
 กิจกรรมปฏิบัติ ให้เขียนภาพวงจรบัญชี

คะแนนที่ได้.....

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

ใบงานที่ 9.3

สั่งงานวันที่.....กำหนดส่งงาน.....

กิจกรรมปฏิบัติ

-
- This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the entire width of the page. There are no margins, text, or other markings present.

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

ใบงานที่ 9.4

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....ระดับชั้น.....

วิชา.....เรื่อง.....

ส่งงานวันที่.....กำหนดส่งงาน สัปดาห์ที่ 17 ของภาคเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ นักศึกษาบันทึกบัญชีฟาร์มได้ครบตามขั้นตอนทางบัญชี ดังนี้

1. บันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป
2. บันทึกบัญชีแยกประเภท
3. การจัดทำบทดลอง
4. การจัดทำงบการเงิน
5. การปิดบัญชี

คำแนะนำ

1. ให้ นักศึกษาบันทึกบัญชีตามแบบฟอร์มบัญชีที่แจกให้ หลังจากศึกษาจบในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้ส่งผลงานตามที่เรียนในหน่วยนั้น ๆ
2. รวบรวมผลงานตามใบงาน ทุกใบงานจัดทำเพิ่มผลงาน
3. บันทึกความคิดเห็นที่มีต่อผลงานด้วยตนเอง

กำหนดส่ง สัปดาห์ที่ 17 ของภาคเรียน

ต่อไปนี้เป็น ยอดคงเหลือของเมืองลุงฟาร์ม มียอดคงเหลือ ณ วันที่ 1 ธันวาคม 25×4 ดังนี้

เงินสด	80,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	130,000 บาท
ลูกหนี้ - นายนคร	25,000 บาท
อุปกรณ์การเกษตร	60,000 บาท
ที่ดิน	210,000 บาท
เจ้าหนี้ - ร้านเลิศเกษตร	45,000 บาท

มีรายการค้าระหว่างเดือนธันวาคม 25×4 ดังนี้

25×4

- ธ.ค. 2 ซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือเกษตร 18,000 บาท จ่ายเงินสด 5,000 บาท ที่เหลือค้างชำระ
- 3 ซื้อลูกไก่เป็นเงินสด 23,000 บาท
- 4 ซื้อพ่อพันธุ์สุกร 2 ตัว ๆ ละ 17,000 บาท
- 6 ซื้อเมล็ดพันธุ์พืช 1,100 บาท
- 7 ขายไก่ 28,000 บาท นำฝากธนาคารทันที
- 10 ซื้อเวชภัณฑ์เป็นเงินสด 4,500 บาท
- 12 ขายสุกรให้นายนครเป็นเงินเชื่อ 32,000 บาท
- 15 ซื้อเครื่องผสมอาหารสัตว์ 35,000 บาท จากบริษัท เจริญพาณิชย์ จำกัด
จ่ายเงินสด 20% ที่เหลือค้างชำระ
- 18 ซื้ออาหารสัตว์ 16,000 บาท
- 21 ขายไก่ได้รับเงินสด 7,000 บาท
- 23 ซื้อปุ๋ย 1,400 บาท
- 24 นายเจษฎาเจ้าของถอนเงินไปใช้ส่วนตัว 5,000 บาท
- 26 ขายมูลสัตว์ได้รับเงินสด 1,200 บาท
- 27 จ่ายค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า 1,600 บาท
จ่ายชำระหนี้ร้านเลิศเกษตร ด้วยเช็ค 8,000 บาท
- 31 จ่ายค่าแรงงานให้คนงาน 2 คน ๆ ละ 4,000 บาท

ให้ทำ

- บันทึกรายการเปิดบัญชีเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 25×4 และรายการค้าระหว่างเดือนในสมุดรายวันทั่วไป
- ผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไปที่เกี่ยวข้อง
- หายอดคงเหลือด้วยดินสอดำและจัดทำบทดลอง วันที่ 31 ธันวาคม 25×4
- งบท่าไรขาดทุน รูปแบบรายงาน จำแนกค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ - แบบหลายชั้น สำหรับรอบระยะเวลาบัญชี 1 เดือน สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25×4
- งบแสดงฐานะการเงิน (แบบรายงาน) ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×4
- ปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปและบัญชีแยกประเภท
- งบทดลองหลังปิดบัญชี

แบบประเมินผลงานและบันทึกความคิดเห็นที่มีต่อแฟ้มผลงาน

ชื่องาน การบันทึกบัญชีฟาร์ม

ชื่อ-สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ลำดับที่	ใบงานที่	รายการ	คะแนน	
			เต็ม	ที่ได้
		คุณลักษณะอันพึงประสงค์		
		1. ตรงต่อเวลา	5	
		2. ความสะอาด	5	
		ผลงาน		
1		การจำแนกสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของผู้เจ้าของ	10	
2		การบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป	10	
3		การบันทึกบัญชีแยกประเภท	10	
4		การหายอดคงเหลือและจัดทำงบทดลอง	10	
5		การจัดทำงบการเงิน	10	
6		การปิดบัญชี	10	
		คะแนนรวม	70	

การประเมินโดยตนเอง (นักศึกษา)

☺ มีความพึงพอใจในแฟ้มผลงาน ○ พอใจมาก ○ พอใจน้อย ○ ควรปรับปรุง

☺ มีความพึงพอใจในคะแนนที่ได้ ○ พอใจมาก ○ พอใจน้อย ○ ควรปรับปรุง

ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการจัดทำแฟ้มผลงานในครั้งต่อไป

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วันที่ประเมิน.....

เกณฑ์การประเมินใบงานที่ 9.4

ชื่องาน การบันทึกบัญชีฟาร์ม

คุณลักษณะ

ตรงต่อเวลา

- 5 คะแนน = ส่งงานภายในเวลาที่กำหนด
- 4 คะแนน = ส่งช้ากว่ากำหนด 1 วัน
- 3 คะแนน = ส่งช้ากว่ากำหนด 2 วัน
- 2 คะแนน = ส่งช้ากว่ากำหนด 3 วัน
- 1 คะแนน = ส่งช้ากว่ากำหนด 4 วัน
- 0 คะแนน = ส่งช้ากว่ากำหนดมากกว่า 4 วัน

ความสะอาด

- 5 คะแนน = สกปรก 1-3 จุด
- 4 คะแนน = สกปรก 4-8 จุด
- 3 คะแนน = สกปรก 9-13 จุด
- 2 คะแนน = สกปรก 14-18 จุด
- 1 คะแนน = สกปรก 19-23 จุด
- 0 คะแนน = สกปรกมากกว่า 23 จุด

ผลงาน

หน่วยที่ 4 การบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป

- 4.1. ซื้อบัญชีเดบิตและจำนวนเงินถูกต้อง จำนวน 1 คะแนน
- 4.2. ซื้อบัญชีเครดิตและจำนวนเงินถูกต้อง จำนวน 1 คะแนน
- 4.3. คำอธิบายรายการถูกต้อง จำนวน 1 คะแนน

หน่วยที่ 5 การบันทึกบัญชีแยกประเภท

- 5.1 รายการละ 1 คะแนน รายการถูกต้องทั้งหมด คือ วันที่ รายการอ้างอิง
จำนวนเงินถูกต้อง)

- 5.2 ไม่มีซื้อบัญชี ไม่ตรวจ ไม่มีคะแนน

หน่วยที่ 6 งบทดลอง

- 6.1 ห้างสรรพสินค้าละ 1 คะแนน
- 6.2 ช่องซื้อบัญชี เลขที่ เดบิตและเครดิต 1 คะแนน

6.3 ชื่อบัญชี เลขที่ จำนวนเงินแต่ละยอดคงเหลือ จำนวนเท่ากับ 1
คะแนน ผิดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่มีคะแนน

หน่วยที่ 8 กระดาษทำการและงบการเงิน

8.1 งบกำไรขาดทุน 5 คะแนน หวังบวรรัตตะ 1 คะแนน และ
แต่ละชื่อบัญชีพร้อมจำนวนเงิน จำนวน 1 คะแนน ยอดรวม 1 คะแนน

8.2 งบแสดงฐานะการเงิน จำนวน 5 คะแนน หวังบวรรัตตะ 1
คะแนนและแต่ละชื่อบัญชีพร้อมจำนวนเงิน จำนวน 1 คะแนน ยอดรวม 1 คะแนน

หน่วยที่ 9 การปิดบัญชี

ใช้เกณฑ์การประเมินเดียวกับการบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป
และการผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป

แบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน หน่วยที่ 9

การปิดบัญชี

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดหมายถึง การปิดบัญชี
 - ก. การจัดทำบทที่แสดงผลการดำเนินงาน
 - ข. การจัดทำบทที่แสดงฐานะทางการเงิน
 - ค. การแก้ไขรายการที่บันทึกไว้ระหว่างงวด
 - ง. การเก็บเอกสารหลักฐานและสมุดบัญชีแล้วปิดตู้เก็บเอกสาร
 - จ. การโอนบัญชีที่เกี่ยวข้องกับบัญชีทุน ซึ่งเป็นบัญชีชั่วคราวไปยังบัญชีทุน
2. การปิดบัญชีรายได้ ข้อใดถูกต้อง

ก. เดบิต รายได้	เครดิต ทุน
ข. เดบิต ทุน	เครดิต รายได้
ค. เดบิต รายได้	เครดิต กำไรขาดทุน
ง. เดบิต รายได้	เครดิต กำไร
จ. เดบิต กำไรขาดทุน	เครดิต รายได้
3. การปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปตามลำดับ ดังนี้
 - ก. รายได้ ค่าใช้จ่าย กำไรขาดทุน
 - ข. ค่าใช้จ่าย ถอนใช้ส่วนตัว กำไรสุทธิ
 - ค. สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ
 - ง. รายได้ ค่าใช้จ่าย กำไรขาดทุน ถอนใช้ส่วนตัว
 - จ. รายได้ ค่าใช้จ่าย สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ
4. การปิดบัญชีแยกประเภท ในช่องรายการเขียนคำว่า “ขอยกไป” และ “ขอยกมา” คือข้อใด
 - ก. สัตว์ใช้งาน
 - ข. ค่าอาหารสัตว์
 - ค. ค่าสัตว์เพื่อขาย
 - ง. ขายสัตว์เพื่อขาย
 - จ. ขายผลผลิตจากสัตว์

5. งบทดลองหลังปิดบัญชีจะแสดงยอดคงเหลือของหมวดบัญชีใดบ้าง
- หมวดสินทรัพย์
 - หมวดหนี้สิน
 - หมวดส่วนของเจ้าของ
 - หมวดรายได้และค่าใช้จ่าย
 - หมวดสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ
6. ข้อใดเรียงขั้นตอนตามวงจรบัญชีได้ถูกต้อง
- สมุดรายวันขั้นต้น → งบการเงิน → บัญชีแยกประเภท → งบทดลอง
 - สมุดรายวันขั้นต้น → บัญชีแยกประเภท → งบทดลอง → งบการเงิน
 - สมุดรายวันขั้นต้น → งบทดลอง → บัญชีแยกประเภท → งบการเงิน
 - งบการเงิน → งบทดลอง → สมุดรายวันขั้นต้น → บัญชีแยกประเภท
 - งบการเงิน → งบทดลอง → บัญชีแยกประเภท → สมุดรายวันขั้นต้น
7. ข้อใดคือ สมุดบันทึกรายการขั้นต้นใช้ในกิจการที่มีรายการรับจ่ายเงินทั้งที่เป็นเงินสดและเงินฝากธนาคาร
- สมุดรายวันทั่วไป
 - สมุดบัญชีแยกประเภท
 - สมุดเงินสด 2 ช่อง
 - สมุดเงินฝากธนาคาร
 - สมุดเฉพาะเงินสด
8. รูปแบบของสมุดเงินสด 2 ช่อง ประกอบด้วยช่องต่าง ๆ ยกเว้นช่องใด
- วันเดือนปี
 - เลขที่ใบสำคัญ
 - เงินสดและธนาคาร
 - ยอดคงเหลือ
 - รายการ
9. “C” หมายถึงข้อใด
- การบันทึกรายการเดียวกันระหว่างเงินสดกับธนาคารในสมุดเล่มเดียวกัน
 - การบันทึกรายการตรงข้ามกันระหว่างเงินสดกับธนาคารในสมุดเล่มเดียวกัน
 - การบันทึกรายการเดียวกันระหว่างเงินสดกับธนาคารในสมุดต่างเล่มกัน
 - การบันทึกรายการตรงข้ามกันระหว่างเงินสดกับธนาคารในสมุดต่างเล่มกัน
 - การบันทึกได้ทั้งรายการเดียวกันและตรงข้ามกันระหว่างเงินสดกับธนาคารในสมุดต่างเล่มกัน

10. การผ่านรายการจากสมุดเงินสดไปบัญชีแยกประเภททั่วไปให้อ้างอิงช่องหน้าบัญชีตามข้อใด

ก. ง.ศ. 1

ข. ย.ภ. 1

ค. ศ.ว. 1

ง. ร.ว. 1

จ. ร.ท. 1

หน่วยที่ 10

การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์ม

สาระสำคัญ

การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานและการวิเคราะห์ฐานะการเงินของฟาร์มเมื่อสิ้นงวดบัญชี เป็นการค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของฟาร์มจากการเงินของฟาร์ม พร้อมทั้งนำผลการวิเคราะห์มาใช้ในการประกอบการวางแผน ควบคุมและตัดสินใจ

หัวข้อเรื่อง

1. ประโยชน์ของการวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์ม
2. วิธีวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์ม
3. การวิเคราะห์ฐานะการเงินของกิจการฟาร์ม

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกประโยชน์ของการวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มได้
2. อธิบายการคำนวณวิธีวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มโดยวิธีต่าง ๆ ได้
3. วิเคราะห์ฐานะการเงินของกิจการฟาร์มได้

แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน หน่วยที่ 10

การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์ม

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดคือประโยชน์ของการวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์ม
 - ก. ช่วยในการวิเคราะห์รายการค้าได้ถูกต้อง
 - ข. ช่วยพิสูจน์ความถูกต้องในการบันทึกบัญชีแยกประเภท
 - ค. ช่วยพิสูจน์ความถูกต้องในการบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป
 - ง. ทำให้ทราบผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกิจการฟาร์มอื่น
 - จ. ทราบถึงรายได้สุทธิและประสิทธิภาพการดำเนินงานของกิจการว่าผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นหรือลดลงเพียงใด
2. การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มโดยพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงแห่งเงินทุนโดยตรงโดยนำเอางบแสดงฐานะการเงินของฟาร์มแต่ละปีมาเปรียบเทียบกับ ถ้าเงินทุนปลายปีเพิ่มขึ้นแสดงว่าผลการดำเนินงานของกิจการฟาร์ม เป็นอย่างไร
 - ก. มีผลกำไร
 - ข. มีผลขาดทุน
 - ค. รายได้ลดลง
 - ง. ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น
 - จ. ไม่แน่นอน

จากโจทย์ต่อไปนี้ ให้ใช้ตอบคำถามข้อ 3- 7

ต่อไปนี้เป็นรายการจากบัญชีแยกประเภทต่าง ๆ ตลอดปี 25×3 ของศิริพรฟาร์ม ดังนี้

รายได้		ค่าใช้จ่าย	
ขายสุกร	41,500	ค่าอาหารสัตว์	70,000
ขายไข่	50,000	ค่าสัตว์เพื่อขาย	50,000
ขายโคเนื้อ	140,000	ค่าแรงงาน	40,000
ขายน้ำมันดิบ	20,000	ค่าน้ำ	1,000
ขายผัก	2,000	ค่าเมล็ดพันธุ์	4,000
		ค่าวัคซีน	2,000
	<u>รวม 253,500</u>		<u>รวม 167,000</u>

สินทรัพย์ต้นปี		สินทรัพย์ปลายปี	
ปุ๋ยและพืช	20,000	ปุ๋ยและพืช	45,000
สัตว์เพื่อขายคองเหลือ	20,000	สัตว์เพื่อขายคองเหลือ	60,000
เครื่องมือเกษตร	100,000	เครื่องมือเกษตร	100,000
โรงเรือน	125,000	โรงเรือน	120,000
ที่ดิน	140,000	ที่ดิน	140,000
	<u>รวม 405,000</u>		<u>รวม 465,000</u>

หนี้สินต้นปี		หนี้สินปลายปี	
เจ้าหนี้ - นายสมศักดิ์	8,000	เจ้าหนี้ - นายสมศักดิ์	5,000
เงินกู้ - ธกส.	60,000	เงินกู้ - ธกส.	35,000
	<u>รวม 68,000</u>		<u>รวม 40,000</u>

นอกจากนี้ ยังมีรายการต่าง ๆ เพิ่มเติม ดังนี้

ค่าแรงงานในครอบครัว 2 คน ที่ยังไม่จ่ายเงิน ถ้าคิดจะต้องจ่ายคนละ 2,000 บาทต่อปี	
ค่าแรงงานผู้จัดการฟาร์ม	30,000 บาทต่อปี
ขายเศษวัสดุเหลือใช้	8,000 บาทต่อปี
นำผลผลิตไปใช้ในครอบครัว	20,000 บาทต่อปี
ค่าซ่อมแซมบ้านที่ผู้จัดการอาศัยอยู่	10,000 บาทต่อปี
ดอกเบี้ยเงินลงทุนเฉลี่ย 8 % ต่อปี	

3. การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มโดยวิธีหารายได้เงินสดสุทธิของฟาร์ม จะได้จำนวนเท่าไร

- ก. 86,500 บาท
- ข. 112,020 บาท
- ค. 135,000 บาท
- ง. 142,020 บาท
- จ. 142,500 บาท

4. การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มโดยวิธีหารายได้สุทธิของฟาร์ม จะได้จำนวนเท่าไร

- ก. 86,500 บาท
- ข. 112,020 บาท
- ค. 135,000 บาท
- ง. 142,020 บาท
- จ. 142,500 บาท

5. การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มโดยวิธีหาผลตอบแทนแห่งแรงงาน จะได้จำนวนเท่าไร

- ก. 86,500 บาท
- ข. 112,020 บาท
- ค. 135,000 บาท
- ง. 142,020 บาท
- จ. 145,500 บาท

6. การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มโดยวิธีหารายได้แห่งแรงงาน จะได้จำนวนเท่าไร

- ก. 86,500 บาท
- ข. 112,020 บาท
- ค. 135,000 บาท
- ง. 142,020 บาท
- จ. 167,000 บาท

7. การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มโดยวิธีหาผลตอบแทนแห่งเงินลงทุน จะได้จำนวนเท่าไร

- ก. 111,500 บาท
- ข. 112,020 บาท
- ค. 112,500 บาท
- ง. 142,020 บาท
- จ. 167,000 บาท

8. วิเคราะห์ฐานะการเงินของกิจการฟาร์มตามอัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สิน ได้ตามข้อใด

- ก. 0.86 หมายความว่า สินทรัพย์ทั้งหมดน้อยกว่าหนี้สินทั้งหมด
- ข. 0.20 หมายความว่า สินทรัพย์ทั้งหมดน้อยกว่าหนี้สินทั้งหมด
- ค. 1.00 หมายความว่า สินทรัพย์ทั้งหมดเท่ากับหนี้สินทั้งหมด
- ง. 2.55 หมายความว่า สินทรัพย์ทั้งหมดมากกว่าหนี้สินทั้งหมด
- จ. 3.79 หมายความว่า สินทรัพย์ทั้งหมดมากกว่าหนี้สินทั้งหมด

9. วิเคราะห์ฐานะการเงินของกิจการฟาร์มตามอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ได้ตามข้อใด

- ก. 0.18
- ข. 0.36
- ค. 0.54
- ง. 0.74
- จ. 0.93

จากโจทย์ต่อไปนี้ให้ใช้ตอบคำถามข้อที่ 8-10 ซึ่งงบแสดงฐานะการเงินของโชคเจริญฟาร์ม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3 เป็นวันสิ้นงวดบัญชี

โชคเจริญฟาร์ม

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์หมุนเวียน			หนี้สินหมุนเวียน		
เงินสด	8,000	-	เจ้าหนี้	30,000	-
เงินฝากธนาคาร	250,000	-	หนี้สินไม่หมุนเวียน		
ลูกหนี้ - นายสมปอง	13,000	-	เงินกู้	200,000	-
วัสดุการเกษตรคงเหลือ	5,679	-	รวมหนี้สิน	230,000	-
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	276,679	-	ส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			ทุน - นายโชคเจริญ	642,679	-
อสังหาริมทรัพย์					
ที่ดิน	148,000	-			
อุปกรณ์การเกษตร	30,000	-			
โรงเรือน	150,000	-			
ที่ดิน	268,000	-			
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	596,000	-			
รวมสินทรัพย์	872,679	-	รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	872,679	-

10. วิเคราะห์ฐานะการเงินของกิจการฟาร์มตามอัตราส่วนทุนหมุนเวียน ได้ตามข้อใด

ก. 9.22

ข. 10.36

ค. 15.74

ง. 22.83

จ. 29.79

เนื้อหา

1. ประโยชน์ของการวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์ม

การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มมีประโยชน์ ดังนี้

1.1 ทำให้ทราบถึงรายได้สุทธิและประสิทธิภาพการดำเนินงานของกิจการว่าผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นหรือลดลงเพียงใด ประสพผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด ถ้าประสิทธิภาพลดลงจะได้หาแนวทางปรับปรุงประสิทธิภาพให้ดีขึ้นเพื่อให้รายได้สุทธิหรือมีผลกำไรเพิ่มขึ้น

1.2 ทำให้ทราบถึงผลตอบแทนแห่งเงินลงทุนเพื่อใช้ในการวางแผน ควบคุมและตัดสินใจลงทุนและดำเนินงานฟาร์มในอนาคต

1.3 สามารถเปรียบเทียบผลสำเร็จการดำเนินงานของฟาร์มในแต่ละงวดบัญชี หรือเปรียบเทียบผลสำเร็จการดำเนินงานกับฟาร์มอื่น ๆ ได้ ทั้งในท้องถิ่นเดียวกันหรือต่างท้องถิ่น หรือกับต่างประเทศ

1.4 ใช้ในการควบคุมการดำเนินงานกิจการฟาร์ม และยังทำให้ทราบถึงปัญหา ข้อบกพร่อง และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เพื่อเจ้าของกิจการฟาร์มจะได้ทำการปรับปรุงและแก้ไขปัญหานั้นได้ถูกต้อง

2. วิธีวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์ม

การวัดผลสำเร็จการดำเนินงาน จะใช้ข้อมูลจากงบการเงินประกอบด้วยงบกำไรขาดทุน และงบแสดงฐานะการเงิน ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการฟาร์ม เจ้าของฟาร์มจะเลือกใช้วิธีใดขึ้นอยู่กับว่าต้องการคำตอบอะไร วิธีการวัดผลสำเร็จการดำเนินงานวิธีใดที่สามารถให้คำตอบที่ต้องการได้ก็ควรเลือกใช้วิธีนั้น วิธีวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มแบ่งออกได้ 7 วิธี ดังนี้

2.1 วิธีพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงแห่งเงินทุนโดยตรง (Net Worth)

วิธีนี้ทำได้โดยการเอาฐานะทางการเงินหรืองบแสดงฐานะการเงินของฟาร์มของแต่ละเดือนหรือแต่ละปีมาเปรียบเทียบกัน ถ้าจำนวนเงินทุนปลายเดือนหรือทุนปลายปีเพิ่มขึ้น แสดงว่าผลการดำเนินงานของฟาร์มได้ผลกำไร ในทางตรงกันข้าม ถ้าจำนวนทุนปลายเดือนหรือปลายปีลดลง ก็แสดงว่าผลการดำเนินงานของฟาร์มประสบผลขาดทุน

ตัวอย่างที่ 10.1 การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มโดยวิธีพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงแห่งเงินทุนโดยตรง ซึ่งต่อไปนี้เป็นงบแสดงฐานะการเงินของอนันต์ฟาร์ม ณ วันที่ 1 มกราคม 25×3 เป็นวันต้นปี และวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 เป็นวันปลายปี

อนันต์ฟาร์ม

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 1 มกราคม 25×3

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
เงินสด	20,000	-	ทุน - นายอนันต์	520,000	-
เงินฝากธนาคาร	100,000	-			
ที่ดิน	400,000	-			
	520,000	-		520,000	-

อนันต์ฟาร์ม

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
เงินสด	7,000	-	ทุน - นายอนันต์	644,000	-
เงินฝากธนาคาร	80,000	-			
ลูกหนี้	7,000	-			
โรงเรือน	150,000	-			
ที่ดิน	400,000	-			
	644,000	-		644,000	-

ตามตัวอย่างที่ 10.1 เมื่อนำจำนวนทุนต้นปีกับปลายปีมาเปรียบเทียบกัน (ทุนปลายปี - ทุนต้นปี) จะเห็นว่าเงินทุนปลายปีเพิ่มขึ้น 124,000 บาท ($644,000 - 520,000 = 124,000$) แสดงว่าการที่จำนวนเงินทุนเพิ่มขึ้น เป็นผลจากการดำเนินงานได้กำไร จึงทำให้เงินทุนของฟาร์มเพิ่มขึ้น

2.2 วิธีหารายได้เงินสดสุทธิของครอบครัว (Net Cash Family Income)

รายได้เงินสดสุทธิของครอบครัวคำนวณได้จากรายได้ของฟาร์มที่เป็นเงินสด รวมกับ รายได้ที่ไม่ใช่ของกิจการฟาร์มแต่เป็นรายได้ของครอบครัว เช่น การทำจักสาน การทอผ้า เป็นต้น จะเป็นยอดรวมรายได้ทั้งหมด และหักรายจ่ายของฟาร์มที่เป็นเงินสด ซึ่งคำนวณได้จากสูตรข้างล่าง

$$\text{รายได้เงินสดสุทธิของครอบครัว} = \text{รายได้ของฟาร์มที่เป็นเงินสด} + \text{รายได้ที่ไม่ใช่ของกิจการฟาร์ม} - \text{รายจ่ายของฟาร์มที่เป็นเงินสด}$$

การวัดผลสำเร็จด้วยวิธีนี้มีข้อเสียเนื่องจากนำเอารายได้ที่ไม่ใช่กิจการฟาร์ม จึงทำให้ไม่ทราบผลกำไรที่แท้จริง ไม่สามารถทราบค่าแรงงานที่ไม่ได้จ่ายจริง เช่น ค่าแรงงานในครัวเรือน และค่าแรงงานของเจ้าของกิจการฟาร์ม การไม่นำดอกเบี้ยเงินลงทุนมาประกอบการพิจารณาทำให้ไม่สามารถทราบผลกำไรที่แท้จริง และไม่ได้นำมามูลค่าของสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงปลายปี มาประกอบการพิจารณารายได้สุทธิด้วย

2.3 วิธีหารายได้เงินสดสุทธิของฟาร์ม (Net Cash Farm Income : NCFI)

รายได้เงินสดสุทธิของฟาร์มคำนวณได้จากรายได้และรายจ่ายที่เป็นเงินสดทั้งหมดในฟาร์มเท่านั้น ส่วนรายการอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับฟาร์มนั้น ไม่นำมาใช้ในการคำนวณ ซึ่งคำนวณได้จากสูตรข้างล่าง

$$\text{รายได้เงินสดสุทธิของฟาร์ม} = \text{รายได้เงินสดทั้งหมด} - \text{รายจ่ายเงินสดทั้งหมด}$$

วิธีนี้นับว่ามีความสะดวกและง่ายเช่นกัน แต่ยังขาดรายละเอียดอื่น ๆ ประกอบการคำนวณ เช่น รายการปรับปรุงค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ ดอกเบี้ยเงินลงทุน ค่าแรงงานเจ้าของฟาร์ม เป็นต้น

2.4 วิธีหารายได้สุทธิของฟาร์ม (Net Farm Income : NFI)

วิธีหารายได้สุทธิของฟาร์ม เป็นการวัดผลตอบแทนค่าแรงงานครอบครัว นอกจากคำนึงรายได้และรายจ่ายที่ไม่เป็นเงินสดแล้ว ยังคำนึงถึงค่าแรงงานในครอบครัว สินทรัพย์ปลายปีเพิ่มขึ้น หรือสินทรัพย์ปลายปีลดลง และส่วนลดหรือเพิ่มจากการขายสินทรัพย์อีกด้วย ซึ่งคำนวณได้จากสูตรข้างล่าง

2.4.1 ถ้าสินทรัพย์ปลายปีเพิ่มขึ้น

$$\begin{aligned} \text{รายได้สุทธิของฟาร์ม} &= \text{รายได้เงินสดสุทธิของฟาร์ม} - \text{ค่าแรงงานในครอบครัว} \\ &+ \text{สินทรัพย์ปลายปีเพิ่มขึ้น} \end{aligned}$$

2.4.2 ถ้าสินทรัพย์ปลายปีลดลง

$$\begin{aligned} \text{รายได้สุทธิของฟาร์ม} &= \text{รายได้เงินสดสุทธิของฟาร์ม} - \text{ค่าแรงงานในครอบครัว} \\ &- \text{สินทรัพย์ปลายปีลดลง} \end{aligned}$$

การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มวิธีหารายได้สุทธิของฟาร์ม มีข้อเสียตรงที่ยังไม่ได้แสดงผลสำเร็จของการจัดการฟาร์มได้ดีพอ เพราะฟาร์มที่มีขนาดใหญ่ที่มีการลงทุนมากนั้น ย่อมจะมีรายได้สุทธิสูงกว่าฟาร์มเล็กเป็นธรรมดา เพราะในการคำนวณยังไม่ได้คิดค่าแรงงานที่ยังไม่ได้จ่ายเงินสด ทำให้มีข้อแตกต่างได้ในกรณีที่บางครอบครัวมีแรงงานในครอบครัวมาก จะมีผลทำให้ผลตอบแทนของแรงงานและผู้จัดการสูง และยังไม่ได้แสดงความแตกต่างของผลตอบแทนในกรณีฟาร์มที่มีทุนของตนเองและฟาร์มที่ต้องกู้เงินมาลงทุน การที่จะแสดงผลการทำฟาร์มจริง ๆ นั้น จึงควรต้องหักค่าดอกเบี้ยจากเงินลงทุนออกจากรายได้สุทธิฟาร์ม

2.5 วิธีหาผลตอบแทนแห่งแรงงาน (Labor Income)

วิธีหาผลตอบแทนแห่งแรงงาน นอกจากคำนึงรายได้และรายจ่ายที่เป็นเงินสดจะต้องนำดอกเบี้ยแห่งเงินลงทุนเฉลี่ยมาหักออกจากรายได้สุทธิของฟาร์มด้วย ซึ่งคำนวณได้จากสูตรข้างล่าง

ผลตอบแทนแห่งแรงงาน = รายได้สุทธิของฟาร์ม - ดอกเบี้ยแห่งเงินลงทุนเฉลี่ย

การคำนวณดอกเบี้ยแห่งเงินลงทุนเฉลี่ย คำนวณได้จากสูตรข้างล่าง

ทุนต้นปี = สินทรัพย์ต้นปี - หนี้สินต้นปี

ทุนปลายปี = สินทรัพย์ปลายปี - หนี้สินปลายปี

เงินลงทุนเฉลี่ย = $\frac{\text{ทุนต้นปี} + \text{ทุนปลายปี}}{2}$

ดอกเบี้ยแห่งเงินลงทุนเฉลี่ย = เงินลงทุนเฉลี่ย $\times \frac{\text{ดอกเบี้ย}}{100}$

การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มวิธีหาผลตอบแทนแห่งแรงงานนับว่ามีประสิทธิภาพในการวัดผลการทำฟาร์ม เพราะผลที่ได้จะแสดงถึงผลตอบแทนหรือผลกำไรของฟาร์มได้ถูกต้องถ้าฟาร์มนั้นไม่ได้กู้ยืมเงิน นั่นคือใช้เงินทุนของตนเองทั้งหมด

2.6 วิธีหารายได้แห่งแรงงาน (Labor Earnings)

วิธีหารายได้แห่งแรงงานที่ได้คำนวณได้นี้จะรวมผลตอบแทนแห่งแรงงาน ผลผลิตที่ใช้ในครอบครัว ค่าเช่าบ้านที่เจ้าของฟาร์มอาศัยอยู่ คำนวณได้จากสูตรข้างล่าง

รายได้แห่งแรงงาน = ผลตอบแทนแห่งแรงงาน + ผลผลิตที่ใช้ในครอบครัว + ค่าเช่าบ้านที่เจ้าของฟาร์มและครอบครัวอาศัยอยู่

2.7 วิธีหาผลตอบแทนแห่งเงินลงทุน (Return and Percent Return on Money Invested in Farm Business)

การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มวิธีหาผลตอบแทนแห่งเงินลงทุนโดยการนำค่าแรงงานของผู้จัดการออกจากรายได้สุทธิของฟาร์มเพื่อให้ได้ผลตอบแทนของเงินลงทุนอย่างแท้จริง ซึ่งคำนวณได้จากสูตรข้างล่าง

ผลตอบแทนแห่งเงินลงทุน = รายได้สุทธิของฟาร์ม - ค่าแรงงานของผู้จัดการ

วิธีนี้ชี้ให้เห็นความสามารถในการลงทุนหรือใช้ทุนของเจ้าของฟาร์มว่าเป็นอย่างไร และเมื่อหาผลตอบแทนแห่งเงินลงทุนได้แล้ว เามาคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ เพื่อจะได้ดูง่ายขึ้นคำนวณได้จากสูตรข้างล่าง

อัตราผลตอบแทนแห่งเงินลงทุน = $\frac{\text{เงินตอบแทนแห่งเงินลงทุน}}{\text{เงินลงทุนที่ทั้งหมดเฉลี่ย}} \times 100$

ตัวเลขอัตราผลตอบแทนแห่งเงินลงทุนที่ได้ คือ ผลตอบแทนแห่งเงินลงทุนทั้งหมด ในกิจการฟาร์ม ผลคำนวณที่ได้สามารถนำไปเปรียบเทียบกับอัตราผลตอบแทนแห่งเงินลงทุนของ กิจการฟาร์มอื่นที่ดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกันหรืออัตราผลตอบแทนแห่งเงินลงทุนของปีก่อน ๆ ได้

ตัวอย่างที่ 10.2 การคำนวณผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์ม ตั้งแต่ปีที่ 2 - 7 ลัดดาฟาร์ม มีรายการ จากบัญชีแยกประเภท และรายละเอียด ดังนี้

รายได้		ค่าใช้จ่าย	
ขายสัตว์เพื่อขาย	500,000 บาท	ค่าอาหารสัตว์	150,000 บาท
ขายผลิตผลจากสัตว์	20,000 บาท	ค่าสัตว์เพื่อขาย	110,000 บาท
		ค่าแรงงาน	50,000 บาท
		ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	10,000 บาท
		ค่าเวชภัณฑ์	3,500 บาท
		ค่าซ่อมแซม	<u>10,500 บาท</u>
รวมรายได้	<u>520,000 บาท</u>	รวมค่าใช้จ่าย	<u>334,000 บาท</u>

สินทรัพย์ต้นปี		สินทรัพย์ปลายปี	
เงินสด	250,000 บาท	เงินสด	450,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	600,000 บาท	เงินฝากธนาคาร	700,000 บาท
เครื่องมือเกษตร	20,000 บาท	เครื่องมือเกษตร	40,000 บาท
โรงเรือน	150,000 บาท	สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	50,000 บาท
ที่ดิน	300,000 บาท	โรงเรือน	150,000 บาท
		ที่ดิน	<u>300,000 บาท</u>
	<u>1,320,000 บาท</u>		<u>1,690,000 บาท</u>

หนี้สินต้นปี		หนี้สินปลายปี	
เงินกู้ธนาคาร	100,000 บาท	เงินกู้ธนาคาร	20,000 บาท
เจ้าหนี้-ร้านซาก	<u>40,000 บาท</u>	เจ้าหนี้-ร้านซาก	<u>30,000 บาท</u>
	<u>140,000 บาท</u>		<u>50,000 บาท</u>

รายละเอียดเพิ่มเติม

- แรงงานในครอบครัว 2 คน ที่ไม่ได้จ่ายเงินให้ถ้าคิดเงินให้ก็ต้องจ่ายคนละ 5,000 บาท

ต่อปี

- ค่าแรงงานของเจ้าของฟาร์มเอง 80,000 บาท ต่อปี
- ทำงานจกसान 10,000 บาท
- ผลผลิตที่ใช้ในครอบครัวปีละ 20,000 บาท
- ค่าเช่าบ้านที่เจ้าของฟาร์มอาศัยอยู่ 5,000 บาท
- เงินลงทุนเฉลี่ยร้อยละ 6 ต่อปี

การคำนวณวิธีผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มทำได้ดังนี้

วิธีหารายได้เงินสดสุทธิของครอบครัว

$$\begin{aligned}
 \text{รายได้เงินสดสุทธิของครอบครัว} &= \text{รายได้ของฟาร์มที่เป็นเงินสด} + \text{รายได้ที่ไม่ใช่} \\
 &\quad \text{ของกิจการฟาร์ม} - \text{รายจ่ายของฟาร์มที่เป็นเงินสด} \\
 &= (520,000 + 10,000) - 334,000 \\
 &= 196,000 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

วิธีหารายได้เงินสดสุทธิของฟาร์ม

$$\begin{aligned}
 \text{รายได้เงินสดสุทธิของฟาร์ม} &= \text{รายได้เงินสดทั้งหมด} - \text{รายจ่ายเงินสดทั้งหมด} \\
 &= 520,000 - 334,000 \\
 &= 186,000 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

วิธีหารายได้สุทธิของฟาร์ม (สินทรัพย์ปลายปีเพิ่มขึ้น)

$$\begin{aligned}
 \text{รายได้สุทธิของฟาร์ม} &= \text{รายได้เงินสดสุทธิของฟาร์ม} - \text{ค่าแรงงานในครอบครัว} \\
 &\quad + \text{สินทรัพย์ปลายปีเพิ่มขึ้น} \\
 &= (186,000 - 10,000) + 370,000 \\
 &= 546,000 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

วิธีหาผลตอบแทนแห่งแรงงาน

$$\begin{aligned}
 \text{ผลตอบแทนแห่งแรงงาน} &= \text{รายได้สุทธิของฟาร์ม} - \text{ดอกเบี้ยแห่งเงินลงทุนเฉลี่ย} \\
 &= 546,000 - 84,600 \\
 &= 461,400 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

การคำนวณดอกเบี้ยแห่งเงินลงทุนเฉลี่ย

$$\begin{aligned}
 \text{ทุนต้นปี} &= \text{สินทรัพย์ต้นปี} - \text{หนี้สินต้นปี} \\
 &= 1,320,000 - 140,000 \\
 &= 1,180,000 \text{ บาท} \\
 \text{ทุนปลายปี} &= \text{สินทรัพย์ปลายปี} - \text{หนี้สินปลายปี} \\
 &= 1,690,000 - 50,000 \\
 &= 1,640,000 \text{ บาท} \\
 \text{เงินลงทุนเฉลี่ย} &= \frac{\text{ทุนต้นปี} + \text{ทุนปลายปี}}{2} \\
 &= \frac{1,180,000 + 1,640,000}{2} \\
 &= 1,410,000 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

$$\text{ดอกเบี้ยแห่งเงินลงทุนเฉลี่ย} = \text{เงินลงทุนเฉลี่ย} \times \frac{\text{ดอกเบี้ย}}{100}$$

การคิดดอกเบี้ยเงินลงทุนเฉลี่ย 6%

$$\text{ดอกเบี้ยแห่งเงินลงทุนเฉลี่ย} = 1,410,000 \times 6\% = 84,600 \text{ บาท}$$

วิธีหารายได้แห่งแรงงาน

$$\begin{aligned}
 \text{รายได้แห่งแรงงาน} &= \text{ผลตอบแทนแห่งแรงงาน} + \text{ผลิตผลที่ใช้ในครอบครัว} + \\
 &\quad \text{ค่าเช่าบ้านที่เจ้าของฟาร์มและครอบครัวอาศัยอยู่} \\
 &= 461,400 + 20,000 + 5,000 \\
 &= 486,400 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

วิธีหาผลตอบแทนแห่งเงินลงทุน

$$\begin{aligned}
 \text{ผลตอบแทนแห่งเงินทุน} &= \text{รายได้สุทธิของฟาร์ม} - \text{ค่าแรงงานของผู้จัดการ} \\
 &= 546,000 - 80,000 \\
 &= 466,000 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{อัตราผลตอบแทนแห่งเงินลงทุน} &= \frac{\text{เงินตอบแทนแห่งเงินลงทุน}}{\text{เงินลงทุนที่ทั้งหมดเฉลี่ย}} \times 100 \\
 &= \frac{466,000 \times 100}{1,410,000} \\
 &= 33.05\%
 \end{aligned}$$

3. การวิเคราะห์ฐานะการเงินของกิจการฟาร์ม

การวิเคราะห์ฐานะการเงินของกิจการฟาร์มเมื่อสิ้นงวดบัญชีโดยวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน มีหลายลักษณะ และให้คำตอบแตกต่างกันไป เจ้าของกิจการฟาร์มสามารถเลือกใช้อัตราส่วนต่าง ๆ โดยที่พิจารณาว่าอัตราส่วนทางการเงินอัตราใดที่จะตอบคำถามของตนได้ก็เลือกใช้ อัตราส่วนทางการเงินตัวดังกล่าว ซึ่งโดยทั่ว ๆ ไป มักจะใช้อัตราส่วนทางการเงินต่อไปนี้ในการวิเคราะห์ฐานะการเงินของกิจการฟาร์ม ดังนี้

3.1 อัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สิน (Net Capital Ratio)

อัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สินเป็นอัตราส่วนที่วัดถึงฐานะความมั่นคงทางการเงินทั้งหมดของฟาร์ม ซึ่งคำนวณได้จาก

$$\text{อัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สิน} = \frac{\text{สินทรัพย์ทั้งหมด}}{\text{หนี้สินทั้งหมด}}$$

อัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สิน เป็นการวัดว่าสินทรัพย์มากกว่าหนี้สินหรือไม่ ดังนั้น ถ้ามีการใช้ราคาตลาดในการตีราคาสินทรัพย์และหนี้สินวิธีนี้จะเหมาะสมกว่า

ค่าอัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สิน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1 หมายความว่า มีสินทรัพย์ทั้งหมด เท่ากับหนี้สินทั้งหมดพอดี และหมายความว่า ส่วนของเจ้าของ มีค่าเท่าศูนย์ ถ้าอัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สินน้อยกว่า 1 หมายความว่า สินทรัพย์มีค่าน้อยกว่าหนี้สิน ดังนั้น ถ้าทำการขายสินทรัพย์ไปแล้วจะไม่มีเงินสดเพียงพอที่จะจ่ายชำระหนี้สิน ดังนั้น 1 จะเป็นค่าที่น้อยที่สุดที่แสดงว่าสินทรัพย์มีค่าเท่ากับหนี้สิน แต่ค่า 1 นี้ก็ได้เป็นอัตราที่ปลอดภัยเพราะถ้ามีอะไรผิดพลาดได้เพียงเล็กน้อยได้แก่ สินทรัพย์ลดลงแม้แต่เพียงเล็กน้อยก็หมายความว่า กิจการฟาร์มนั้นมีหนี้สินมากกว่าสินทรัพย์

อัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สิน ซึ่งถือว่าปลอดภัย และเป็นที่ยอมรับนั้นขึ้นอยู่กับประเภทของธุรกิจและสินทรัพย์ อย่างไรก็ตามอัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สินเท่ากับ 2 ถือว่าเป็นอัตราที่ปลอดภัย ค่าอัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สิน ซึ่งเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี โดยเฉพาะถ้าคำนวณค่าของอัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สิน โดยใช้ราคาตลาดในการประเมินค่าสินทรัพย์ และหนี้สิน ถึงแม้ค่าของอัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สินจะเพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องจากราคาที่ดินและสินทรัพย์อื่น ๆ สูงขึ้นก็ได้หมายความว่าฐานะทางการเงินของกิจการจะดีขึ้น เพื่อให้ง่ายแก่การเข้าใจ จึงได้สรุปอัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สิน ดังแสดงไว้ในตารางข้างล่าง

อัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สิน	ความหมาย
น้อยกว่า 1	หนี้สิน > สินทรัพย์
เท่ากับ 1	หนี้สิน = สินทรัพย์
มากกว่า 1	หนี้สิน < สินทรัพย์

ตัวอย่างที่ 10.3 การวิเคราะห์ฐานะการเงินของกิจการฟาร์ม ซึ่งต่อไปนี้เป็นงบแสดงฐานะการเงินของสยามฟาร์ม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3 เป็นวันสิ้นงวดบัญชี

สยามฟาร์ม

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์หมุนเวียน			หนี้สินหมุนเวียน		
เงินสด	57,600	-	เจ้าหนี้	10,000	
เงินฝากธนาคาร	170,000	-	ดอกเบี้ยค้างจ่าย	500	10,500
ลูกหนี้	5,000	-	หนี้สินไม่หมุนเวียน		
วัสดุการเกษตรคงเหลือ	2,000	-	เงินกู้		50,000
สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	8,000	-	รวมหนี้สิน		60,500
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	242,600	-	ส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			ทุน - นายสยาม		532,100
ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์	350,000	-			
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	350,000	-			
รวมสินทรัพย์	592,600	-	รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		592,600

จากงบแสดงฐานะการเงินของสยามฟาร์ม สินทรัพย์ทั้งหมดเท่ากับ 592,600 บาท และหนี้สินทั้งหมดเท่ากับ 60,500 บาท ดังนั้น

$$\text{อัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สิน} = \frac{592,600}{60,500} = 9.08$$

3.2 อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt Equity Ratio)

อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นอัตราส่วนที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเงินทุนของตนเอง คือส่วนของผู้ถือหุ้นกับหนี้สินที่กู้ยืมมา โดยคำนวณจากสูตรข้างล่าง

$$\text{อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น} = \frac{\text{หนี้สินทั้งหมด}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$$

จากตัวอย่างที่ 10.3 มีหนี้สินทั้งหมด 60,500 บาท และส่วนของผู้ถือหุ้นเท่ากับ 532,100 บาท ดังนั้น

$$\text{อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น} = \frac{60,500}{532,100} = 0.11$$

อัตราส่วนนี้มีความหมายแตกต่างจากอัตราส่วนตัวอื่น อัตราส่วนนี้ถ้ามีค่าน้อยหมายถึงธุรกิจที่มีฐานะทางการเงินที่มั่นคงกว่าฟาร์มซึ่งมีค่าของอัตราส่วนนี้มากกว่า ทั้งนี้เนื่องจากตัวหารซึ่งเป็นเงินทุนของตนเองมีค่ามากกว่าตัวตั้งที่กู้ยืมมา

3.3 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratio)

อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเป็นอัตราส่วนที่วัดความคล่องตัวหรือสภาพคล่องทางการเงินของฟาร์มดูจากความสัมพันธ์ระหว่างสินทรัพย์หมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียน อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการชำระหนี้สินหมุนเวียน อัตราส่วนนี้เป็นเครื่องชี้ฐานะทางการเงินระยะสั้นของกิจการฟาร์ม ซึ่งคำนวณได้ ดังนี้

$$\text{อัตราส่วนทุนหมุนเวียน} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

จากตัวอย่างที่ 10.3 มีสินทรัพย์หมุนเวียน 242,600 บาทและหนี้สินหมุนเวียน 10,500 บาท ดังนั้น

$$\text{อัตราส่วนทุนหมุนเวียน} = \frac{242,600}{10,500} = 23.10$$

สินทรัพย์หมุนเวียน ได้แก่ เงินสด เงินฝากธนาคาร ลูกหนี้ วัสดุการเกษตรคงเหลือ ซึ่งจะถูกใช้หมดไปในการผลิตหรือผลิตผลคงเหลือ และหนี้สินหมุนเวียน คือ หนี้สินซึ่งจะต้องชำระภายใน 1 ปี ดังนั้น สินทรัพย์หมุนเวียนจะเป็นตัววัดความสามารถในการหาเงินสดภายในปีหน้า เพื่อนำมาชำระหนี้ อัตราส่วนนี้มีความสำคัญที่จะต้องพิจารณา เพราะหากกิจการฟาร์มอาจจะมียอดสินทรัพย์มากกว่าหนี้สิน แต่เมื่อพิจารณาจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนแล้ว อาจมีความยุ่งยากลำบากในการหาเงินสดมาชำระหนี้สินหมุนเวียนไว้

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน มีค่าเท่ากับ 1 หมายความว่า หนี้สินหมุนเวียนมีค่าเท่ากับสินทรัพย์หมุนเวียนพอดี สำหรับอัตราส่วนนี้มีค่าสูงก็แสดงว่าสินทรัพย์มีมากกว่าหนี้สิน กิจการมีความคล่องตัวและมีความมั่นคงสูง เจ้าหนี้จะให้ความสำคัญต่ออัตราส่วนนี้มาก เนื่องจากแสดงถึงโอกาสที่จะได้รับชำระหนี้ว่ามีอยู่มากหรือน้อยตามค่าอัตราส่วน ซึ่งโดยทั่วไปกิจการที่มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนเท่ากับ 2 : 1 ถือว่าเหมาะสมแล้ว ถ้าอัตราส่วนมีค่าน้อยกว่า 1 หมายความว่าความคล่องตัวของกิจการฟาร์มจะน้อยลง ซึ่งก็หมายความว่า อาจจะต้องมีการกู้ยืมเพิ่มหรือขายสินทรัพย์ดำเนินงานเพื่อให้ได้เงินสดมาใช้ แต่ในการที่จะตัดสินใจก็ควรจะต้องพิจารณาถึงปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น ลักษณะและประเภทของธุรกิจ ค่าเฉลี่ยของกิจการฟาร์มประเภทเดียวกัน เป็นต้น

สรุป

การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มมีประโยชน์ทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงานว่ามีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นหรือลดลงเพียงใด ทราบถึงผลตอบแทนแห่งเงินลงทุนเพื่อใช้ในการวางแผนควบคุมและตัดสินใจลงทุนและดำเนินงานฟาร์มในอนาคต

การวัดผลสำเร็จการดำเนินงาน จะใช้ข้อมูลจากงบการเงินประกอบด้วยงบกำไรขาดทุน และงบแสดงฐานะการเงิน ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการฟาร์ม วิธีวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์ม แบ่งออกได้ 7 วิธี ดังนี้

1. วิธีพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงแห่งเงินทุนโดยตรง
2. วิธีหารายได้เงินสดสุทธิของครอบครัว
3. วิธีการหารายได้เงินสดสุทธิของฟาร์ม
4. วิธีหารายได้สุทธิของฟาร์ม
5. วิธีหาผลตอบแทนแห่งแรงงาน
6. วิธีหารายได้แห่งแรงงาน
7. วิธีหาผลตอบแทนแห่งเงินลงทุน

การวิเคราะห์ฐานะการเงินของกิจการฟาร์มเมื่อสิ้นงวดบัญชี เป็นการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน คือ อัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สินซึ่งเป็นอัตราส่วนที่วัดถึงฐานะความมั่นคงทางการเงินทั้งหมดของฟาร์ม อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของเจ้าของเป็นอัตราส่วนที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเงินทุนของตนเองกับหนี้สินที่กู้ยืมมา และอัตราส่วนทุนหมุนเวียนเป็นอัตราส่วนที่วัดสภาพคล่องของธุรกิจ

แบบฝึกปฏิบัติ หน่วยที่ 10
การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์ม

จงแสดงวิธีทำ

ข้อ 10.1 ต่อไปนี้เป็นงบแสดงฐานะการเงินของเกริกพลฟาร์ม ณ วันที่ 1 มกราคม 25×3 เป็นวันต้นปี และวันที่ 31 ธันวาคม 25×3 เป็นวันปลายปี

เกริกพลฟาร์ม

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 1 มกราคม 25×3

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
เงินสด	30,000	-	ทุน - นายเกริกพล	610,000	-
เงินฝากธนาคาร	200,000	-			
อุปกรณ์การเกษตร	80,000	-			
ที่ดิน	300,000	-			
	610,000	-		610,000	-

เกริกพลฟาร์ม

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
เงินสด	25,000	-	หนี้สิน		
เงินฝากธนาคาร	240,000	-	เจ้าหนี้	50,000	-
สัตว์ใช้งาน	50,000	-	ส่วนของผู้ถือหุ้น		
อุปกรณ์การเกษตร	120,000	-	ทุน - นายเกริกพล	685,000	-
ที่ดิน	300,000	-			
	735,000	-		735,000	-

ให้ทำ

คำนวณการวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มโดยวิธีพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงแห่งเงินทุนโดยตรง

ข้อ 10.2 วัฒนาฟาร์ม มีรายการจากบัญชีแยกประเภท และรายละเอียด ดังนี้

รายได้		ค่าใช้จ่าย	
ขายสุกร	60,000	จ่ายค่าอาหารสัตว์	5,000
ขายไข่	50,000	จ่ายค่าเมล็ดพันธุ์	24,000
ขายน้ำมันโค	40,000	จ่ายค่าแรงงาน	45,000
ขายข้าวเปลือก	120,000	จ่ายค่าปุ๋ย	10,000
ขายผัก	8,000	จ่ายค่าวัคซีน	12,000
		จ่ายค่าสัตว์เพื่อขาย	30,000
รวมรับ	278,000	รวมจ่าย	126,000

บัญชีทั่วไป			
สินทรัพย์ต้นปี		สินทรัพย์ปลายปี	
ปุยและพืช	20,000	ปุยและพืช	45,000
สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	20,000	สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	60,000
เครื่องมือเกษตร	140,000	เครื่องมือเกษตร	160,000
โรงเรือน	125,000	โรงเรือน	120,000
ที่ดิน	250,000	ที่ดิน	250,000
ยอดรวม	555,000	ยอดรวม	635,000

บัญชีหนี้สิน			
หนี้สินต้นปี		หนี้สินปลายปี	
เจ้าหนี้ - ร้านอาหารสัตว์	23,000	เจ้าหนี้ - ร้านอาหารสัตว์	5,000
เงินกู้ - ธกส.	80,000	เงินกู้ - ธกส.	65,000
ยอดรวม	105,000	ยอดรวม	70,000

นอกจากนี้ ยังมีรายการต่าง ๆ เพิ่มเติมดังนี้

ค่าแรงงานในครอบครัว 2 คน ที่ยังไม่จ่ายเงิน ถ้าคิดจะต้องจ่ายคนละ 2,000 บาทต่อปี	
ค่าแรงงานผู้จัดการฟาร์ม	40,000 บาทต่อปี
ขายเศษวัสดุเหลือใช้	8,000 บาทต่อปี
นำผลผลิตไปใช้ในครอบครัว	20,000 บาทต่อปี
ค่าซ่อมแซมบ้านที่ผู้จัดการอาศัยอยู่	10,000 บาทต่อปี
ดอกเบี้ยเงินลงทุนเฉลี่ย 6 % ต่อปี	

ให้ทำ คำนวณการวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มโดยวิธี ดังนี้

1. วิธีหารายได้เงินสดสุทธิของครอบครัว
2. วิธีหารายได้เงินสดสุทธิของฟาร์ม
3. วิธีหารายได้สุทธิของฟาร์ม
4. วิธีหาผลตอบแทนแห่งแรงงาน
5. วิธีหารายได้แห่งแรงงาน
6. วิธีหาผลตอบแทนแห่งเงินลงทุน

ข้อ 10.3 วิสวะฟาร์ม มีรายการจากบัญชีแยกประเภท และรายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้

รายได้		ค่าใช้จ่าย	
ขายสุกร	140,000	ค่าอาหารสัตว์	107,000
ขายไข่	38,500	ค่าสัตว์เพื่อขาย	60,000
ขายโคเนื้อ	120,000	ค่าแรงงาน	18,000
ขายผัก	15,000	ค่าปุ๋ย	800
		ค่าวัคซีน	3,000
		ดอกเบี้ยจ่าย	4,500
		ค่าเมล็ดพันธุ์	2,600
		ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	4,300
รวม	<u>313,500</u>	รวม	<u>200,200</u>

สินทรัพย์ต้นปี		บัญชีทั่วไป		สินทรัพย์ปลายปี	
ลูกหนี้	5,000	ลูกหนี้		ลูกหนี้	3,000
ปุ๋ยและพืช	8,000	ปุ๋ยและพืช		ปุ๋ยและพืช	5,000
สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	40,000	สัตว์เพื่อขายคงเหลือ		สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	60,000
อุปกรณ์การเกษตร	130,000	อุปกรณ์การเกษตร		อุปกรณ์การเกษตร	150,000
โรงเรือน	125,000	โรงเรือน		โรงเรือน	125,000
ที่ดิน	250,000	ที่ดิน		ที่ดิน	250,000
รวม	<u>558,000</u>			รวม	<u>593,000</u>

บัญชีหนี้สิน			
หนี้สินต้นปี		หนี้สินปลายปี	
เจ้าหนี้ - ร้านโชคมบูรณ์	5,000	เจ้าหนี้ - ร้านอาหารสัตว์	8,000
เจ้าหนี้ - ธกส.	80,000	เงินกู้ - ธกส.	60,000
รวม	85,000	รวม	68,000

นอกจากนี้ ยังมีรายการต่าง ๆ เพิ่มเติม ดังนี้

ค่าแรงงานในครอบครัว 3 คน ที่ยังไม่จ่ายเงิน ถ้าคิดจะต้องจ่ายคนละ	9,000 บาท ต่อปี
ค่าแรงงานผู้จัดการฟาร์ม	40,000 บาท ต่อปี
ขายเศษวัสดุเหลือใช้	1,340 บาท ต่อปี
นำผลผลิตไปใช้ในครอบครัว	4,000 บาท ต่อปี
ค่าซ่อมแซมบ้านที่ผู้จัดการอาศัยอยู่	6,000 บาท ต่อปี
ดอกเบี้ยเงินลงทุนเฉลี่ย 4 % ต่อปี	

ให้ทำ คำนวณการวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มโดยวิธี ดังนี้

1. วิธีหารายได้เงินสดสุทธิของครอบครัว
2. วิธีหารายได้เงินสดสุทธิของฟาร์ม
3. วิธีหารายได้สุทธิของฟาร์ม
4. วิธีหาผลตอบแทนแห่งแรงงาน
5. วิธีหารายได้แห่งแรงงาน
6. วิธีหาผลตอบแทนแห่งเงินลงทุน

ข้อ 10.4 ต่อไปนี้เป็นรายการจากบัญชีแยกประเภทต่าง ๆ ตลอดปี 25×3 ของรุ่งตะวันฟาร์ม ดังนี้

รายได้		ค่าใช้จ่าย	
ขายไก่	320,000	ค่าอาหารปลา	24,000
ขายปลา	88,500	ค่าอาหารไก่	150,000
ขายผลิตภัณฑ์สัตว์	3,000	ค่าพันธุ์ปลา	16,000
ขายผัก	8,000	ค่าลูกไก่	72,000
		ค่าแรงงาน	9,000
		ค่าวัคซีน	4,500
		ค่าเมล็ดพันธุ์ผัก	2,600
		ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	5,400
รวม	419,500	รวม	283,500

สินทรัพย์ต้นปี		สินทรัพย์ปลายปี	
ผลิตผลคงเหลือ	12,000	ผลิตผลคงเหลือ	6,000
สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	49,800	สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	35,000
อุปกรณ์และเครื่องมือเกษตร	70,000	อุปกรณ์และเครื่องมือเกษตร	73,000
โรงเรือน	80,000	โรงเรือน	80,000
ที่ดิน	160,000	ที่ดิน	160,000
รวม	371,800	รวม	354,000

หนี้สินต้นปี		หนี้สินปลายปี	
เจ้าหนี้ - ร้านโชคสมบูรณ์	5,000	เจ้าหนี้ - ร้านอาหารสัตว์	8,000
เงินกู้ - ธกส.	80,000	เงินกู้ - ธกส.	60,000
รวม	85,000	รวม	68,000

นอกจากนี้ ยังมีรายการต่าง ๆ เพิ่มเติม ดังนี้

ค่าแรงงานในครอบครัว 2 คน ที่ยังไม่จ่ายเงิน ถ้าคิดจะต้องจ่ายคนละ	10,000 บาท ต่อปี
ค่าแรงงานผู้จัดการฟาร์ม	50,000 บาท ต่อปี
หัตถกรรมในครอบครัว	22,000 บาท ต่อปี
ผลผลิตที่นำไปใช้ในครอบครัว	3,000 บาท ต่อปี
ค่าเช่าบ้านที่ผู้จัดการฟาร์มอาศัยอยู่	6,000 บาท ต่อปี
ดอกเบี้ยเงินลงทุนเฉลี่ย 3 % ต่อปี	

ให้ทำ คำนวณการวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มโดยวิธี ดังนี้

1. วิธีหารายได้เงินสดสุทธิของครอบครัว
2. วิธีหารายได้เงินสดสุทธิของฟาร์ม
3. วิธีหารายได้สุทธิของฟาร์ม
4. วิธีหาผลตอบแทนแห่งแรงงาน
5. วิธีหารายได้แห่งแรงงาน
6. วิธีหาผลตอบแทนแห่งเงินลงทุน

ข้อ 10.5 การวิเคราะห์ฐานะการเงินของกิจการฟาร์ม ซึ่งต่อไปนี้เป็นงบแสดงฐานะการเงินของ
พรเทพฟาร์ม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3 เป็นวันสิ้นงวดบัญชี

พรเทพฟาร์ม
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์หมุนเวียน			หนี้สินหมุนเวียน		
เงินสด	10,500	-	เจ้าหนี้	25,500	-
เงินฝากธนาคาร	143,000	-	หนี้สินไม่หมุนเวียน		
ลูกหนี้ - นายปัญญา	5,000	-	เงินกู้	150,000	-
วัสดุการเกษตรคงเหลือ	6,300	-	รวมหนี้สิน	175,500	-
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	164,800	-	ส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			ทุน - นายพรเทพ	460,300	-
สัตว์ใช้งาน	109,000	-			
อุปกรณ์การเกษตร	25,000	-			
โรงเรือน	130,000	-			
ที่ดิน	207,000	-			
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	471,000	-			
รวมสินทรัพย์	635,800	-	รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	635,800	-

ให้ทำ วิเคราะห์ฐานะการเงินของกิจการฟาร์มเมื่อสิ้นงวดบัญชี ตามอัตราส่วนดังนี้

1. อัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สิน
2. อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น
3. อัตราส่วนทุนหมุนเวียน

ข้อ 10.6 การวิเคราะห์ฐานะการเงินของกิจการฟาร์ม ซึ่งต่อไปนี้เป็นงบแสดงฐานะการเงินของ นิภาพาร์ม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×4 เป็นวันสิ้นงวดบัญชี

นิภาพาร์ม
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×4

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์หมุนเวียน			หนี้สินหมุนเวียน		
เงินสด	48,000	-	เจ้าหนี้	30,000	-
เงินฝากธนาคาร	200,000	-	หนี้สินไม่หมุนเวียน		
ลูกหนี้ - นายปรีชา	8,000	-	เงินกู้ - ธกส.	200,000	-
วัสดุการเกษตรคงเหลือ	7,500	-	รวมหนี้สิน	230,000	-
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	263,500	-	ส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			ทุน - นางนิภา	573,500	-
ส่วใช้งาน	80,000	-			
อุปกรณ์การเกษตร	60,000	-			
โรงเรือน	120,000	-			
ที่ดิน	280,000	-			
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	540,000	-			
รวมสินทรัพย์	803,500	-	รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	803,500	-

ให้ทำ วิเคราะห์ฐานะการเงินของกิจการฟาร์มเมื่อสิ้นงวดบัญชี ตามอัตราส่วนดังนี้

1. อัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สิน
2. อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น
3. อัตราส่วนทุนหมุนเวียน

ใบงานที่ 10.1

สั่งงานวันที่.....กำหนดส่งงาน.....

ให้อธิบายประโยชน์ของการวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์ม

[illegible]

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

แบบประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน หน่วยที่ 10

การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์ม

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดคือประโยชน์ของการวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์ม

ก. ทราบถึงรายได้สุทธิและประสิทธิภาพการดำเนินงานของกิจการว่าผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นหรือลดลงเพียงใด

ข. ช่วยพิสูจน์ความถูกต้องในการบันทึกบัญชีแยกประเภท

ค. ช่วยพิสูจน์ความถูกต้องในการบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป

ง. ทำให้ทราบผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกิจการฟาร์มอื่น

จ. ช่วยในการวิเคราะห์รายการค้าได้ถูกต้อง

จากโจทย์ต่อไปนี้ ให้ใช้ตอบคำถามข้อ 2 - 7

ต่อไปนี้เป็นรายการจากบัญชีแยกประเภทต่าง ๆ ตลอดปี 25×3 ของฟาร์ม ดังนี้

รายได้		ค่าใช้จ่าย	
ขายสุกร	230,000	ค่าอาหารสัตว์	68,700
ขายผลไม้ม	180,000	ค่าสัตว์เพื่อขาย	89,300
ขายข้าวเปลือก	140,000	ค่าแรงงาน	28,000
		ค่าปุ๋ย	6,000
		ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว	4,000
		ค่าวัคซีน	2,000
รวม	<u>550,000</u>	รวม	<u>198,000</u>

สินทรัพย์ต้นปี		สินทรัพย์ปลายปี	
ผลิตผลคงเหลือ	13,500	ผลิตผลคงเหลือ	10,300
สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	51,500	สัตว์เพื่อขายคงเหลือ	18,200
อุปกรณ์การเกษตร	8,000	อุปกรณ์การเกษตร	12,000
โรงเรือน	75,000	โรงเรือน	75,000
ที่ดิน	<u>180,000</u>	ที่ดิน	<u>180,000</u>
รวม	<u>328,000</u>	รวม	<u>295,500</u>

หนี้สินต้นปี		หนี้สินปลายปี	
เจ้าหนี้ - ร้านโชคเกษตร	5,000	เจ้าหนี้ - ร้านโชคเกษตร	3,000
เงินกู้ - ธกส.	95,000	เงินกู้ - ธกส.	55,000
รวม	100,000	รวม	58,000

นอกจากนี้ ยังมีรายการต่าง ๆ เพิ่มเติม ดังนี้

ค่าแรงงานในครอบครัว 3 คน ที่ยังไม่จ่ายเงิน ถ้าคิดจะต้องจ่ายคนละ 24,000 บาทต่อปี	
ค่าแรงงานผู้จัดการฟาร์ม	96,000 บาทต่อปี
รายได้จากการค้าขาย	60,000 บาทต่อปี
ผลผลิตที่ใช้ในครอบครัว	7,500 บาทต่อปี
ค่าเช่าบ้านที่เกษตรกรอาศัยอยู่	12,000 บาทต่อปี
ดอกเบี้ยเงินลงทุนเฉลี่ย 3% ต่อปี	

2. การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มโดยวิธีหารายได้เงินสดสุทธิของครอบครัวจะได้จำนวนเท่าไร

- ก. 151,500 บาท
- ข. 240,517 บาท
- ค. 247,500 บาท
- ง. 352,000 บาท
- จ. 412,000 บาท

3. การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มโดยวิธีหารายได้เงินสดสุทธิของฟาร์ม จะได้จำนวนเท่าไร

- ก. 328,500 บาท
- ข. 352,000 บาท
- ค. 135,000 บาท
- ง. 142,020 บาท
- จ. 142,500 บาท

4. การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มโดยวิธีหารายได้สุทธิของฟาร์ม จะได้จำนวนเท่าไร

- ก. 151,500 บาท
- ข. 240,517 บาท
- ค. 247,500 บาท
- ง. 352,000 บาท
- จ. 412,500 บาท

5. การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มโดยวิธีหาผลตอบแทนแห่งแรงงาน จะได้จำนวนเท่าไร
- 151,500.50 บาท
 - 240,517.50 บาท
 - 247,500.20 บาท
 - 352,000.30 บาท
 - 412,000.50 บาท
6. การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มโดยวิธีหารายได้แห่งแรงงาน จะได้จำนวนเท่าไร
- 260,017.50 บาท
 - 285,517.50 บาท
 - 290,107.50 บาท
 - 352,000.30 บาท
 - 412,000.50 บาท
7. การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานฟาร์มโดยวิธีหาผลตอบแทนแห่งเงินลงทุน จะได้จำนวนเท่าไร
- 6,982 บาท
 - 7,500 บาท
 - 96,000 บาท
 - 100,000 บาท
 - 151,500 บาท
8. วิเคราะห์ฐานะการเงินของกิจการฟาร์มตามอัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สิน ได้ตามข้อใด
- 0.25 หมายความว่า สินทรัพย์ทั้งหมดน้อยกว่าหนี้สินทั้งหมด
 - 0.74 หมายความว่า สินทรัพย์ทั้งหมดน้อยกว่าหนี้สินทั้งหมด
 - 1.00 หมายความว่า สินทรัพย์ทั้งหมดเท่ากับหนี้สินทั้งหมด
 - 4.57 หมายความว่า สินทรัพย์ทั้งหมดมากกว่าหนี้สินทั้งหมด
 - 5.79 หมายความว่า สินทรัพย์ทั้งหมดมากกว่าหนี้สินทั้งหมด
9. วิเคราะห์ฐานะการเงินของกิจการฟาร์มตามอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ได้ตามข้อใด
- 0.16
 - 0.28
 - 0.36
 - 0.74
 - 0.93

จากโจทย์ต่อไปนี้ให้ใช้ตอบคำถามข้อที่ 8 - 10 ซึ่งงบแสดงฐานะการเงินของรุ่งเรืองฟาร์ม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3 เป็นวันสิ้นงวดบัญชี

รุ่งเรืองฟาร์ม

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25×3

สินทรัพย์			หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์หมุนเวียน			หนี้สินหมุนเวียน		
เงินสด	29,000	-	เจ้าหนี้	15,000	-
เงินฝากธนาคาร	200,000	-	หนี้สินไม่หมุนเวียน		
ลูกหนี้ - นายเอก	7,300	-	เงินกู้	120,000	-
วัสดุการเกษตรคงเหลือ	4,000	-	รวมหนี้สิน	135,000	-
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	240,300	-	ส่วนของผู้ถือหุ้น		
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			ทุน - นายรุ่ง	482,300	-
สัตว์ใช้งาน	60,000	-			
อุปกรณ์การเกษตร	28,000	-			
โรงเรือน	100,000	-			
ที่ดิน	189,000	-			
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	377,000	-			
รวมสินทรัพย์	617,300	-	รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	617,300	-

10. วิเคราะห์ฐานะการเงินของกิจการฟาร์มตามอัตราส่วนทุนหมุนเวียน ได้ตามข้อใด

ก. 16.02

ข. 17.40

ค. 18.95

ง. 20.85

จ. 26.20